

-Yusu a -ti, -te

MATIE

-me -ye, ɔ nu la 'a 'crule

-Yusu 'Klɪsɔ a bunɔ
(*Luku 3.23-38*)

1 ¹Crunɛ -gbo, -Yusu 'Klɪsɔ a -ti ɛɛ =tu. -Yusu 'Klɪsɔ a -gbe, ɔ mɔ bodɔ
Dafidɪ a 'yuo a 'yu a 'Yuu ni. Dafidɪ a -gbe, ɔ mɔ -we Abrahamɔ a
'yuo a 'yu a 'yuu ni.

²Abrahamɔ a -gbe, ɔ kɔ Yisakɪ,
Yisakɪ 'ɔ kɔ Sakɔbɔ,

Sakɔbɔ 'ɔ kɔ Juda kɔ 'a -ɖiayuo 'heɛn,

³Juda kɔ Tama 'heɛn, 'ɔ kɔ Falestɪ kɔ Sala,
Falestɪ 'ɔ kɔ Ɛsrɔmɔ,

Ɛsrɔmɔ 'ɔ kɔ Alamɔ,

⁴Alamɔ 'ɔ kɔ Aminada,

Aminada 'ɔ kɔ Naasɔ,

Naasɔ 'ɔ kɔ Sala,

⁵Sala kɔ Rahabɔ 'heɛn 'ɔ kɔ Bɔastɪ,

Bɔastɪ kɔ Rutɪ 'heɛn 'ɔ kɔ Jobedɪ,

Jobedɪ 'ɔ kɔ Yisai,

⁶Yisai 'ɔ kɔ Dafidɪ,

Dafidɪ, ɔ kɔ Uyri a nyɾugba 'heɛn, 'ɔ kɔ Salomɔ,

⁷Salomɔ 'ɔ kɔ Rubɔamɔ,

Rubɔamɔ 'ɔ kɔ Abia,

Abia 'ɔ kɔ Asafɔ,

⁸Asafɔ 'ɔ kɔ Sosafatɪ,

Sosafatɪ 'ɔ kɔ Solamɔ,

Solamɔ 'ɔ kɔ Osiastɪ,

⁹Osiasɩ 'ɔ kɔ Svataɩv,

Svataɩv 'ɔ kɔ Akasɩ,

Akasɩ 'ɔ kɔ Esekiasɩ,

¹⁰Esekiasɩ 'ɔ kɔ Manase,

Manase 'ɔ kɔ Amɔ,

Amɔ 'ɔ kɔ Sosiasɩ,

¹¹Sosiasɩ 'ɔ kɔ Yekonia kɔ 'a -ɗɩayuo 'hɛɛn.

Ti a -gbɛ 'yri, tɩ klɩ la Yisraɛkɩvɛ nɩ, 'v gbu la 'le Babilɔnɩɩɩɩɩɩɩɩ 'mɩ. ¹²-Tɛ v gbu la 'le,

Yekonia kɔ Salatɩɛɩ,

Salatɩɛɩ 'ɔ kɔ Solobabelɩ,

¹³Solobabelɩ 'ɔ kɔ Abiudɩ,

Abiudɩ 'ɔ kɔ Eliakimɩ,

Eliakimɩ 'ɔ kɔ Asɔ,

¹⁴Asɔ 'ɔ kɔ Sadɔkɩ,

Sadɔkɩ 'ɔ kɔ Akimɩ,

Akimɩ 'ɔ kɔ Eliudɩ,

¹⁵Eliudɩ 'ɔ kɔ Elɩasa,

Elɩasa 'ɔ kɔ Mata,

Mata 'ɔ kɔ Sakɔbɩ,

Sakɔbɩ 'ɔ kɔ Sosefɩ.

Sosefɩ, nɔ- mɔ Mari a tɔ, -Yusu 'Klɩsɩ a 'dii. ¹⁶-Yusu a -gbɛ, nɔ- mɔ Waanyɔ, Nyɩsɩa po la lɛ, ɔ di la -a mɩ ye ya.

¹⁷Kɩvɛ 'le Abrahamɩv -wɔn gbo, -bo yɛ bodɩɔ Dafidɩ ke, -tɩnahuɩn a -hɩn a gbleii -pu -tɩ 'o -hen, nɩ- nɩ la 'o 'waa -gbahlɔn. Kɩvɛ 'le Dafidɩ -wɔn gbo, -bo yɛ ti -nɩ -kɔ 'yri v gba la 'le Yisraɛkɩvɛ Babilɔnɩɩɩɩɩɩɩɩ 'mɩ, -tɩnahuɩn a -hɩn a gbleii -pu -tɩ 'o -hen, nɩ- nɩ la 'o 'waa -gbahlɔn. Kɔ, kɩvɛ 'le ti a -gbɛ 'yri, -bo yɛ -Yusu, -ɔ mɔ Waanyɔ -nɩ a kɔɔlɛ ke, -tɩnahuɩn a -hɩn a gbleii -pu -tɩ 'o -hen, nɩ- nɩ la 'o 'waa -gbahlɔn.

-Tɛ v nu la -Yusu 'Klɩsɩ a kɔkɔ

(Luku 2.1-7)

¹⁸-Tɛ v nu la -Yusu 'Klɩsɩ a kɔkɔ, ɛ nɛ- -gbo: 'A 'dii Mari a -gbɛ, Sosefɩ, nɔ- dio kɔ, kɛɛ, v 'de la buɩ na ye po, 'ɔ nɩ la 'kwli 'mɩ, 'ke 'le Nyɩsɩa a -Hihiu a 'klɩ 'kwli 'mɩ. ¹⁹Sosefɩ a -gbɛ, -ɔ dio la kɔ, 'a 'yrinaabɩv 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɩsɩa ye. Nɛ- nue, 'ɔ 'nɩnɩ -hɩa bɔ yɔɔ -tɩ, 'ke 'o nahuɩn ye, -ɛ die nu, Mari a 'dɩ 'nɩ -han 'yi lɛ nyre. ɛ nɛ- nue, 'ɔ pue 'le, 'ke nahuɩn -de nɩ 'wɩn 'le, 'bɔɔ Mari gbo tɛ. ²⁰Bɔɔ 'klɛɛ 'lu lɛ -hie, -ye Nyɩsɩa a lɛleenɩv 'hɩv -nɩ ye, 'ke 'le yain 'kwli 'mɩ, ɔ nɔ: «Sosefɩ o, Dafidɩ a 'yɩ a 'Yɩ, -nɩ pɩ 'le huannɩ, 'ke -bo kɔ Mari, -ɛ nue, Nyɩsɩa a -Hihiu a 'klɩ, nɩ- nue, 'ɔ nɩ 'kwli -nɩ 'mɩ. ²¹ɔ di kɔ 'yɩ nyɩɩɩɩɩ. 'Yɩ a -gbɛ, -tɩvɔ 'o -Yusudɩ, -v -hen 'nyre Waanyɔ, -ɛ nue, nɔ- di Nyɩsɩa a daku waa, 'ke 'o 'waa dɛ 'kuku -wɔn.»

22-Ti -nu, Nyisva -tu la 'a winwlon-henyo wlon, i nyre 'o =o. -Ti a -gbe, i ni- -gbo:

23 «Nyrugba =nu, -ɔ 'de nyibede yi,
nɔ- di 'kwli 'mu ni,
ɔ 'mu 'yu nyibeyu kɔ.
'A 'du di 'mu 'ya Emanue,
-ɛ -hen 'nyre, Nyisva ni 'o -a mu -wɔn.»

24-Te Sosefu 'ba ye 'mu, -ye de =nu, Nyisva a leleenyo le =nɔ, nɛ- ɔ -tuu 'o, 'ɔ kɔ Mari. 25 Kɛɛ, ɔ kɔ =nɔ 'heen, u 'de la bu na ye po, Mari 'ɔ kɔ 'yu nyibeyu a -gbe, Sosefu 'ɔ -tuo -Yusudu.

-Te yahroyyinyu di la -Yusu 'ye wɔn

2 1-Yusu a -gbe, 'ke u kɔ 'le Betelemudu 'mu, 'ke 'le Sudeblugba 'kwli 'mu. Ti a -gbe 'yri, Helɔdi, nɔ- mɔ Sudeblugba a -gbe 'a 'kun gblaka. 'Ke ɔ ni 'le Jrusredɔ 'mu. -Te u kɔ -Yusu, ɛ kɔ nahuin =de, 'ke u ni 'le 'yru a 'hrule a 'blugba 'mu. U mɔ yahroyyinyu gblaku ni. Nu- -hɔn 'le 'yru a 'hrule 'mu, 'u nyre 'le Jrusre 'mu. 2-Te u nyre 'le, -ye u nɔ: «'Yu -gbo, u kɔ le ke, -ɔ di -Juukue a 'kun gblaka -he, -be' ɔ ni ye 'le? -A 'ye 'a yahroye ni, 'ɛ 'hru 'le 'yru a 'hrule 'mu. Nɛ- nue, =a di 'le, -a 'muo 'ye, -a 'muo -ti a 'yi'buaale -nyi.»

3'Plu 'kun Helɔdi 'mu -ti =nu mu 'wɔn, -ye huannu bio 'le 'kwli 'mu, ɔ kɔ Jrusre a nahuin 'bii 'heen, 4tii -do a ti 'yri 'ɔ 'kukue Nyisva a -cɔhlɔnpinyu gblaku le, kɔ teteitɔnyu 'heen, 'ɔ =gbu wlon, ɔ nɔ: «Waanyɔ =nu, Nyisva po la le, ɔ di la -a mu ye ya, 'du tio- kɔ 'mu u dio la 'le kɔ 'le?» 5-Ye u =tuo -wɔn, u nɔ: «'Ke u dio 'le Betelemu 'mu kɔ, 'ke 'le Sudeblugba 'kwli 'mu, -ɛ nue, de =nu, Nyisva a winwlon-henyo -ye 'cru la, 'ke 'o Waanyɔ a -gbe ke, ɛ nɛ- -gbo:

6 Nyisva nɔ 'ni:
Betelemu, -hapɔkɔ, 'ɔ mɔ 'du 'cicre,
kɛɛ, seyɔ-seyɔ, ɔ mɔ 'du gblakaa ni,
'ke 'le Sudeblugba 'kwli 'mu,
-ɛ nue, 'ke 'le =nɔ 'kwli 'mu,
'ke 'kun gblaka di 'le kɔ.
Nɔ- di 'na daku Yisraekue naa.»

7'Plu Helɔdi 'mu -ti a -gbe mu 'wɔn, -ye ɔ da yahroyyinyu gblaku =nu ye, 'ɔ =gbu wlon, ɔ 'mui yi -tɛɛ, ti =nu -kɔ 'yri yahroye a -gbe, ɛ 'hru 'le yako 'mu. 8-Te u -hihɔ kɛ, -ye ɔ nɔ: «Ba mu 'le Betelemu 'mu, ba =mɔ 'yu a -gbe le -tɛɛ. 'Ba 'yo, -ye ba di 'mu le, 'na -gbe, 'mu 'le mu, 'muo -we -ti a 'yi'buaale -nyi.»

9'Plu u 'mu 'kun a tiwin mu 'wɔn, -ye u bi wlon 'hru. -Te u ni 'hru wlon, -ye yahroye =nu, u 'yee la 'le 'yru a 'hrule 'mu, nɛ- 'hru 'le =nu ye 'mu lele, 'ɛɛ =nu ye 'mu naa, 'u mu -mumu. Kɛɛ, -tɛ =nu, 'yuplu a -gbe, ɔ ni

'o, -tɛ ɛ nyre 'o, -ye ɛ nyra gbo. ¹⁰Plu v 'mue mu 'ye, -ye v nu 'manu 'dɔ, ¹¹'u pa kayu gbo, 'u 'ye 'yu a -gbɛ, ɔ kɔ 'a 'dii Mari 'hɛɛn. -Ye v bla gbo kwɛ, 'u 'yu a -gbɛ -tɪ a 'yi'buaale -nyi. -Ye v =wlɛɛ 'waa blɛ nɪ, 'u -nyi =nɔ -gulu, kɔ hunhrunpo-tɔplɪ, v 'tɔ po, -ɛ die nu, 'a hunhrun 'mu gbo 'sɛɛ, kɔ hunhrunpo-tɔplɪ -ye, v mɪlɪ daa. ¹²Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye Nyɪsua lu nɪ, 'ke 'le yain 'kwɪ 'mu, 'buu de -mɛ, v nɪ naa 'le 'le 'kun Helɔdɪ -wɔn. Nɛ-nue, -tɛ v 'waa 'bri mu, 'u gba ke'bɛɛhru.

-Tɛ Sosefu, kɔ -Yusu, kɔ Mari 'hɛɛn, v 'gba ci le, 'ke 'le Esipublugba 'mu

¹³Plu yahroyɔyinyu a -gbɛ, v 'mu mu mu, -ye Nyɪsua a lɛleenɔ -ye, nɔ-'hru Sosefu ye, 'ke 'le yain 'kwɪ 'mu, ɔ nɔ: «Ba ye 'mu, -bo 'gbaa 'yu, ɔ kɔ 'a 'dii 'hɛɛn ci le, 'ke 'le Esipublugba 'mu, 'ke -bo nɪ 'le, ɛ 'mue gba -gbagba, 'mu lele -mu le, -ɛ mɔ, -bo di 'bri, -ɛ nue, Helɔdɪ, ɔ di 'yu -gbo le 'nɪ -mɔ, ɔ 'muo 'la.» ¹⁴Plu Sosefu 'mu win a -gbɛ mu 'wɔn, -ye ɔ 'ba 'mu ye, ɔ kɔ 'yu, kɔ 'a 'dii 'hɛɛn, 'tɔyruwɔɔ -do a -gbɛ 'mu, 'u mu 'le Esipublugba 'mu. ¹⁵'Ke v nɪ 'le -nɪnɪ, Helɔdɪ 'ɔ 'ku, Nyɪsua 'ɔ da Sosefu, 'ke bɔ -hɔn 'le Esipublugba 'mu, ɔ kɔ 'yu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn. Dɛ a -gbɛ, ɛ nyre 'o =o, -ɛ die nu, -tɪ =nu, Nyɪsua a winwɔn-henyɔ -ye, ɔ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsvacrunɛ 'kwɪ 'mu, ɪ 'mu nue. -Tɪ a -gbɛ, ɪ nɪ -gbo: «Nyɪsua nɔ 'nɪ: 'N da 'na 'yu nɪ, 'ke bɔ -hɔn 'le Esipublugba 'mu.»

-Tɛ v 'la 'yuo=pli, 'ke 'le Betelemudɔ 'mu

¹⁶-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ 'de 'o a nyree, -tɛ 'kun Helɔdɪ yrie, -ɛ mɔ, yahroyɔyinyu =nu, v kaa =nɔ nɪ, -ye ɔ bi 'mu yru 'dɔ, 'ɔ le 'a 'sɔyuo, ɔ nɔ: «Ba bi Betelemu ke, kɔ 'dɛ =nu, -ɛ =glaa 'le =nɔ, a 'mu 'yuo nyɪbɛɛɔ 'bii 'la, -v kɔ 'yru 'hɔn, kɔ 'waa dɛ =nu, -v 'de wɛn 'yru 'hɔn a kɛɛ,» -ɛ nue, yahroyɔyinyu =nu, v le la =nɔ nɪ, -ɛ mɔ, -tɛ v 'ye la yahroyɛ a -gbɛ, 'ke 'le yako 'mu, ɛ -wɛ 'klɛɛ 'le 'yru 'hɔn. 'Plu 'sɔyuo a -gbɛ, 'u mu 'le Betelemu 'mu, 'u 'lɪla 'yuo=pli a -gbɛ lɛ. ¹⁷-Tɛ -tɔplɪdu a -gbɛ, u 'lu -wɔn mue, -ye -tɪ =nu, Nyɪsua a winwɔn-henyɔ Selemi -tu la, ti -hi la a ti 'yri, ɪ nyre 'o =o. -Tɪ a -gbɛ, ɪ nɪ -gbo:

¹⁸«U 'wɔn -hienwewin,

'ke 'le Ramadɔ 'mu.

Rasɛɪ, nɔ-ɔ wɔɪ le nu,

'ɔɔ 'a 'yuo a -hien we.

ɔ 'nɪ -hɪa -le bu =gɔɔ,

-ɛ nue, 'a 'yuo=pli 'ku nɪ.»

-Tɛ Sosefu, kɔ -Yusu, kɔ Mari 'hɛɛn, v -hɔn la 'le Esipublugba 'mu

¹⁹'Ke v nɪ 'o -nɪnɪ, -ye 'kun Helɔdɪ, ɔ 'ku nɪ. 'Plu ɔ 'mu mu 'ku, -ye Nyɪsua a lɛleenɔ -ye, ɔ 'hru Sosefu ye, 'ke 'le Esipublugba 'mu, ²⁰ɔ nɔ: «Sosefu o, 'ba ye 'mu, -n kɔ 'yu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn, ba -hɪan -wɔn, ba mu 'a

ni 'bri Yisrae, -ε nue, nahuin =nu, -vυ 'yu -gbo a 'kukue le =mɔ, υ 'ku ni,»
²¹Sosefu ɔ 'ba ye 'mu, ɔ kɔ 'yu kɔ 'a 'dii 'hæen, 'v =hian -wɔn, 'v mu 'le 'waa
 'bri Yisrae. ²²Kεε, Sosefu, ɔ 'win ni, -ε mɔ, Akolawusi, -ɔ mɔ 'kun Helɔdi
 a 'yu, nɔ- 'ciɔi 'a bu. Akolawusi, nɔ- mɔ 'klεε Sudeblugba a 'kun. Nε- nue,
 Sosefu a -gbe, huannu 'v nyo nu, 'ke bɔ 'ti 'le Sudeblugba 'mu. -Ye Nyisua
 lo ni, 'ke 'le yain 'kwli 'mu, 'ke ɔ ni mu 'le 'le Sudeblugba 'mu. Nε- nue, ɔ
 mu 'le Galileblugba 'mu, ²³ɔ 'ti 'le 'diɔ =nu 'mu, -ɔ mɔ Nasaletɪ. -Ye -ti =nu,
 Nyisua a winwɔn-henyu =tu la, 'ke 'o Waanyɔ =nu ke, Nyisua po la le, ɔ di
 la 'le ya, ɪ nyre 'o =o. -Ti a -gbe, ɪ ni- gbo: «U dio daa Nasaletɪ 'mu a 'yu.»

Saan Batɪsɪ, ɔɔ =tu Nyisua a -ti, kɔ, ɔɔ nahuin 'nie 'lu le po
(Maki 1.1-8; Luku 3.1-18; Saan 1.19-28)

3 ¹Ti =nu 'yri, ε kɔ nahuon =de. 'A 'du mɔ Saan Batɪsɪ. 'Ke ɔ 'ti 'le
 Sudeblugba 'mu. 'Blugba a =tiɔ =nu, -ɔ kɔ 'mu ɔ 'ti 'le, nahuon =de 'de
 'le 'ti, kεε, nahuin 'plɔplɔ, nu-v 'le =nɔ -wɔn mu. 'Ke ɔ 'tati 'le Nyisua a -ti
 a =tutue gbo, 'ke 'o nahuin =nu -wɔn, -vυ 'le =nɔ -wɔn di, ɔ nɔ: ²«Ba yree,
 'ke 'le 'a ni =wɪ ke, -ε mɔ, aa nu -tɔplɪ, -ɪ nyre 'yi le, 'ke 'o Nyisua ye. Ba
 hie 'o 'yilenyre-tɔplɪ a -gbe gbo, ba -nyi 'a ni 'klɔ 'bii Nyisua, -ε nue, ti
 =nu -kɔ 'yri Nyisua di 'o nahuin 'bii win ke kɔɔ, ɪ 'mυεε yre.» ³Ti =de a ti
 'yri la, -tε υ 'de la -Yusu a kυε, ε kɔ la Nyisua a winwɔn-henyɔ =de. 'A 'du
 mɔ Esai. Saan, nɔ- mɔ nahuon =nu, -ɔ kɔ -ti Esai a -gbe, ɔ 'cru la, 'ke 'le
 Nyisvacrunɪε 'kwli 'mu, -ε mɔ, nɔ- di -Yusu a 'hru ye kla, 'plu -Yusu a -gbe,
 ɔ 'mu 'le di. -Ti a -gbe, ɔ 'cru la, ɪ ni- gbo:

«Nyisua nɔ 'ni:

Nahuon =de, -tε 'du di 'le ye bii,

'kee ni, ɔ di 'le 'ti.

'Bɔɔ 'pre, ɔ 'mu 'le win 'yaa.

Kε ɔ di po:

Kukɔnyɔ a 'hru =nu, -v kɔ wɔn ɔ di 'o na,

ba 'siu 'o ye,

'plu Kukɔnyɔ a -gbe, ɔ 'mu 'le di.

ε 'we =nɔ ye, 'a ni 'klɔ bɔ 'sii 'o ye,

-ε die nu, a 'mu -wɔn -wε,

'plu Kukɔnyɔ 'mu 'le di -o.»

⁴Saan a -gbe, 'a wlawɔ, ɔɔ pue, υ 'de deɔnyɔ a wlawɔ ye 'we. U nu
 =gbuke-so a -pupui, 'v hru, ɔ nyu dahvako a 'betɪye ke klu. 'A didi-tɔplɪ,
 ɔ di, ni- mɔ 'kolio kɔ dɔnyra. (ε 'we =nɔ ye, Saan, ɔ mɔ Nyisua a
 winwɔn-henyɔ ni. -Tε 'a 'bienu winwɔn-henyu -ye =nu, υ ni la 'mu, ti -hi
 la a ti 'yri, ke'ε ni, Saan, ɔ ni -wε 'mu.) ⁵Nahuin 'plɔplɔ, nu- nyo yre mu.
 Nahuin a -gbe, 'ke υ 'ti 'le 'diɔ =nu 'mu, -ɔ mɔ Jrusre, kɔ Sudeblugba 'bii
 'kwli 'mu, kɔ 'blugba 'bii =nu 'mu, -ɔ 'mυεε nigblaba =nu ye, -ɔ kɔ 'du mɔ
 Suden. Nahuin 'bii a -gbe, ke υυ nu, 'v nyo yre mu, υ 'mu 'a win 'wɔn, ⁶υυ

'waa ni 'yilenyre-tɔplɪ yɾɛ wɔɔn, 'ke 'o nahuin ye, 'plu Saan, 'ɔ nyu 'nie 'lu le po, 'ke 'le 'nigblaba =nu -wɔn, -ɔ mɔ Suden.

⁷Falisi=tumu kɔ Sadusi=tumu, 'waa nahuin 'plɔplɔ, nu-ɔ -wɛ 'le Saan -wɔn mu, ɔ 'mu 'nie 'lu le po. -Tɛ Saan 'yu, -ye ɔ nɔ: «A mu =nu, aa kaa nahuin, 'a ni nunuklɔ 'ɔ nyre 'yi le, -ɛ 'we =nɔ hrei ye. Nyɪsua a yɾɔ -wɛ le ke 'a ni kikle. A ni po 'le le, -ɛ mɔ, a -wɛ 'le ba 'gbɔ ye 'mu ci le ni. ⁸'Plu 'mu 'a mu 'nie 'lu le po, ba nu -hapɔɔ, ɔ 'mue 'ye, -ɛ mɔ, a hie 'o dɛ 'kuku, aa nu gbo, 'a -nyi 'a ni dɔnɔ Nyɪsua. ⁹A ni po 'le le, 'ke 'le 'a ni -wɪ ke, -ɛ mɔ, 'a mu mɔ -a ni bu gblaka Abrahamu a 'yuo, 'a -ti, Nyɪsua 'die 'le -wɛ bɔ poo 'a mu yɾɔ le. 'Nu 'a mu 'ni le, -ɛ mɔ, Nyɪsua -wɛ 'le bɔ nue ni, 'he -gbo, bɛ -hɛ Abrahamu a 'yuo. ¹⁰U -wɛ -wɔn, 'ke bu nu 'dugbi, bu hra 'ɛ ni tugbɛ =dɛ, -ɛ 'nɪnɪ tɔ 'kui, ɔ 'mue 'tɔ po. ɛ -hɛn 'nyɾɛ, Nyɪsua -wɛ -wɔn, 'ke bɔ poo nahuin =nu -bati le, -ɔ 'nɪnɪ -tuo 'o. ¹¹Mɔ -gbo, 'nie, nɛ- 'nu 'a mu 'lu le po, nahuin 'mue 'ye, -ɛ mɔ, a hie 'o dɛ 'kuku gbo, 'a -nyi 'a ni dɔnɔ Nyɪsua. Kɛɛ, nahuon -ye di 'le di. Nɔ- di 'o 'mu ke 'mu kɔɛ. Nɔ- di 'klɪ ke ni, ɔ 'mu 'o 'mu 'mu -hi, 'ke 'le Nyɪsua a 'dɔ 'kwɪ 'mu. 'Na -gbɛ, 'n 'de nɔɔ =dɛ, 'ke =bɔ dɪo 'mu -hɛ, 'ke 'o 'ɛ ni -kvandɛ =dɛ a -ta 'mu. Nahuon =nu, -ɔ di 'le di, Nyɪsua a -Hihiu, nu- ɔ di 'a mu -nyi, kɔ wɔnwɪnnɪ 'hɛn. ¹²Nahuon a -gbɛ, ɔ di ye 'we =gbɪa'mɔlɛ=hloonnɔ, -ɔ 'ble -ɲmahɛn kwa, ɔ di nu, ɔ 'mu =gbɪa 'mu le =hloon, ɔ 'mu =gbɪa =nu gbo =tu. Kɛɛ, 'a -pupui =nu, ɔ di po 'tɔ, 'ke 'le na =nu 'mu, -ɔ 'nɪnɪ di jɾɛ.»

Saan Batisti, nɔ- po la -Yusu 'nie 'lu

(Maki 1.9-11; Luku 3.21-22)

¹³-Nyɾɔwɔ =dɛ 'mu, -Yusu -hɔn 'le Galileblugba 'mu, 'ɔ mu 'le 'nie =nu, -ɛ mɔ Suden nɔa 'mu, 'ke 'le Saan 'hɪn 'mu, -ɛ die nu, Saan 'muo 'nie 'lu po. ¹⁴Kɛɛ, Saan, ɔ blɛ ke, ɔ nɔ: «Mɔɔ ni, -n blɛ ye -bɔ po wɛn 'nie 'lu, 'plu -ye, -mɔɔ ni, -ɔ di 'le, 'ke =bɔ po -mu 'nie 'lu.» ¹⁵Kɛɛ -ye -Yusu =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «-Tɛ ti ni le 'mu -gbo, =nɪ blɛ 'le ke, -ɛ nue, dɛ Nyɪsuaa -hɔa, -a blɛ ye -ba nue.» -Ye Saan wɔn ni, 'ɔ puo 'nie 'lu. ¹⁶-Tɛ ɔ puo 'nie 'lu, -Yusu kɔɔ 'le 'nie -wɔn 'hɪɪ, -ye tii -dɔ a ti 'yɪɪ, yakɔ -ki wɔn, 'ɔ 'ye Nyɪsua a -Hihiu, 'ɔ -hɔn 'le yakɔ 'mu, 'ɔ =tu 'o =nɔ 'lu, ɛ 'we =nɔ ye, -tɛ -plɪja bɔ 'nɪnɪ =tu 'klɛɛ 'o =nɔ 'lu, ¹⁷kɔ, ɔ 'wɔn Nyɪsua a wintɛ. Kɛ ɛɛ po: «Nɔ- mɔ 'na 'Yuu -dɔ, 'n nɛ 'mu -tɛɛ. -Nu 'mu nue 'manɔ.»

-Tɛ 'kuo -hɪn a nyɪgblaka =tɔ la -Yusu 'mu le

(Maki 1.12-13; Luku 4.1-13)

4 ¹'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, Nyɪsua a -Hihiu gba 'le -Yusu -tɛgbi -ye, 'dɔ bii 'le ye, -ɛ die nu, 'kuo -hɪn a nyɪgblaka Satan, ɔ 'muo 'mu le =tɔ. ²'Ke 'le -tɛgbi a -gbɛ, 'ke ɔ -hi 'le -nyɾɔwɪ a -wɪlɪ 'hɔn kɔ 'tɔyɾɔwɪ a -wɪlɪ 'hɔn. Ti a -gbɛ 'yɪɪ, ɔ 'nɪ di =le dɛ. -Nyɾɔwɪ a -wɪlɪ 'hɔn a -gbɛ, bu -hi, -ye kanɔ nɔ nu. ³-Ye 'kuo -hɪn a nyɪgblaka, nɔ- 'yɪya 'o =nɔ 'hɪn

'mu gbo, ɔ nɔ: «'Bia =nɪ 'ya Nyɪsua a 'Yu 'mu, le 'he -gbo, be -he 'fɔɔ.» 4-Ye -Yusu nɔ: «U 'criɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɪɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: ɛ 'de dididɛɛ -do, ɛ 'nɪ nue -le, -tɔnahuon 'nɪ nɪ -le 'klɔ, kɛɛ, win 'bii, -u 'le Nyɪsua wɔn 'mu -hɔn, nɪ- nye nu, 'plu -tɔnahuon ɔɔ 'klɔ nɪ.»

5'Plu de a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye 'kuo -hɔn a nyɪgblaka gbo 'le 'mu Jrusredɔ, ɔ mɔ Nyɪsua a daku a 'dɔ gblaka, 'ɔ 'yɔɔ 'le Nyɪsua a 'kagblaka ke, 6ɔ nɔ: «'Bia =nɪ 'ya Nyɪsua a 'Yu 'mu, -ye -bo =pluu 'le -hlɔn, -ɛ nue, u 'criɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɪɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ:

-Na -tɪ, Nyɪsua di 'a leleenɪ 'nɪ le,

u 'mu -mu klɪ,

-ɛ die nu, -na bu 'nɪ -han 'hɔ ye bi.»

7-Ye -Yusu nɔ: «U 'criɛ -wɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɪɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: =Nɪ -tɔ 'le -na Kɔkɔnyɔ Nyɪsua 'mu lɛ.»

8-Ye 'kuo -hɔn a nyɪgblaka gbo 'le lele, 'ke 'le dugba -pɛtu 'lu, 'ɔ tɔɔ =nɔ 'klɔ a 'blugbɪ 'bii =nɔ kɔ 'waa -tɪ a 'yi'bɔbɔa, ɔ nɔ: 9«N di -mu ɪ 'bii 'nɪ -nyɪ, 'bia =nɪ bla 'mu kwli ye gbo, 'ke 'o 'na 'o=tuule a -ta 'mu, kɔ, =nɪ 'buaa 'na -tɪ 'yi.» 10-Ye -Yusu nɔ: «Mu, Satan, hren 'mu -wɔn, -ɛ nue, u 'criɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɪɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: -Na Kɔkɔnyɔ Nyɪsuaa -do, nɔ- kɔ ye -bo bla 'o kwli gbo, 'ke 'o 'a 'o=tuule a -ta 'mu, =mu 'a -tɪ 'yi 'buaa.» 11'Plu ɔ 'mu mu -yrɛ, -ye 'kuo -hɔn a nyɪgblaka -hɔ 'klɛɛ lɛ mɛ. Tii -do a -gbɛ 'yri, -ye Nyɪsua a leleenɪ, nɔ- nyre 'o =nɔ 'hɔn 'mu, 'u -tɔa 'a 'mu-heɛɛ gbo.

-Te -Yusu =tu la -kvan -wlu, 'ke 'le Galileblugba 'mu

(Maki 1.14-15; Luku 4.14-15)

12-13-Yusu 'win nɪ, -ɛ mɔ, u po Saan Batɪsɪ 'mu =jɪ. Nɔ- kɔ -tɪ 'ɔ -hɔn 'le Sudeblugba 'mu, 'ɔ mu 'le 'a -gbɛ a 'dɔ 'mu, ɔ mɔ Nasaletɪ, 'ke 'le Galileblugba 'mu. Kɛɛ, ɔ 'de 'le gbo nɪ, 'ɔ mu 'le 'dɔ =nɔ 'mu, ɔ mɔ Kapenɔ, ɔ nɪ 'o Galile a 'yru nɔa 'mu, 'ke 'le Sabuloblugba 'mu kɔ Nefotaliblugba 'mu. 14ɔ nue nɪ, -ɛ die nu, -tɪ =nɔ, Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ Esai =tu la, ɪ 'mu 'o nyre. -Tɪ a -gbɛ, nɪ- gbo:

15 «Ba po 'o nɔa gbo,

'a mu nahuin =nɔ, -u nɪ 'le Sabuloblugba 'mu

kɔ Nefotaliblugba 'mu,

'ke 'le 'yru nɔa 'mu,

kɔ 'a mu =nɔ, -u nɪ 'le Sudɛn a 'nike,

kɔ 'a mu pupunahuin =nɔ, -u 'de Nyɪsua yi,

-u nɪ 'le Galileblugba 'mu.

16 'Ke 'o 'a nɪ -ta 'mu, kɛ Nyɪsua po:

Daku =nɔ, -u nɪ 'le gbɪgbɪrɪ -hɛyri,

u di 'ye -nyre gblaka.

-Nyre a -gbɛ, ɛɛ 'nɪ wɔn,

'ke 'o 'blugba =nɔ a daku a -gbɛ -wɔn,

-v ni 'le 'kukue a 'blugba 'mu,
 -ɔ kɔ 'mu -nyre 'de 'le ni.»

Ke Esai a 'puprewin po la.

¹⁷Kue 'o ti a -gbe 'yri gbo, -Yusu -tua Nyisva a -ti a -tutue gbo, ɔ nɔ: «Ba yree, 'ke 'le 'a ni -wli ke, -ε mɔ, aa nu -tɔpli, -i nyre 'yi le, 'ke 'o Nyisva ye. Ba hie 'o 'yilenyre-tɔpli a -gbe gbo, ba -nyi 'a ni 'klo 'bii Nyisva, -ε nue, ti -nu -kɔ 'yri Nyisva di 'o nahuin 'bii win ke kɔɔ, i 'mυεε yre.»

-Te -Yusu da la 'pupanyu -hen, 'ke bu -he la 'a -naagbopu
(Maki 1.16-20; Luku 5.1-11)

¹⁸-Nyɔwɔ =de 'mu, -Yusu mu 'le Galileblugba a 'yru nua 'mu. Bɔɔ 'kleε 'yru nua 'mu le 'yraa, -ye ɔ ye 'o gbo -ɔɔyuoɔ 'hɔn. 'Waa 'du mɔ Simɔ, vɔ Pielɔ daa, kɔ Adre. U mɔ 'pupanyu'v ni. 'Ke v ni 'le 'waa 'blagbe wɔn, 'v 'waa -tati po. ¹⁹-Ye ke ɔ -nu ye po, ɔ nɔ: «Ba di 'le, ba kue 'mu -wɔn, a 'mu 'na -naagbopu -he. 'N die 'ni nu, a 'mu -tunahuin le 'kukue. E 'we -nɔ ye, -te aa nu, 'aa -tati po, 'aa -hrin le 'kukue, ke ba nu, ba 'kukue -tunahuin le, v 'mu -we 'na -naagbopu -he.» ²⁰Bɔ =tu 'kleε -nu -ti a -gbe ye, 'tata a ti 'yri, -ye v hie 'o 'waa -tati gbo, 'v -tua 'a -wɔnnaale gbo.

²¹Bu 'yɔya 'o ye 'mu gbo, -ye ɔ ye 'o gbo -ɔɔyuoɔ 'hɔn -ye. 'Waa 'du mɔ Saki kɔ Saan. 'Waa bu a 'du mɔ Sebede. Nu- ni 'le 'waa 'blagbe wɔn, v kɔ 'waa bu 'heɛn, 'v 'waa -tati -hlentie. -Te ɔ ye 'o -ɔɔyuoɔ 'hɔn a -gbe gbo, -ye ɔ du ni, 'ke bu 'ya 'a -naagbopu 'mu. ²²Tii -do a ti 'yri, -ye v hie 'o 'waa 'blagbe kɔ 'waa bu 'heɛn gbo, 'v -tua 'a -wɔnnaale gbo.

-Te -Yusuu la nahuin Nyisva a -ti tɔɔ, kɔ, -te ɔ la 'waa 'kuei -wɔ
(Maki 1.39; 3.7-12; Luku 4.44; 6.17-19)

²³-Te de a -gbe, ε -hi, -ye -Yusu, ɔ Galileblugba 'bii ke 'ni na, ɔ Nyisva a -ti tɔɔ, 'ke 'le Nyisva a kayuo gbo, kɔ, ɔ nyi -tu, -te Nyisva di nahuin a win a kekɔɔle nu, kɔ ɔ nahuin a 'kuei 'bii -wɔ, kɔ ε ni kɔklade =de 'heɛn. ²⁴Ne- nue, 'a 'du 'v 'seε gbo, 'ke 'le Galileblugba 'bii 'mu. E nue, nahuin, -v ni 'le Siliblugba 'mu, 'v 'wɔn -we 'a 'du. Ne- kɔ -ti 'v nyo 'le 'hɔnhrennyu 'plɔplɔ -wɔn gba, kɔ nahuin -nu, ε ni kɔklade =dee nu. Nahuin a -gbe, 'waa de -ye ni 'o, 'kuo -hɔn ni 'o -nu ke 'mu, 'waa de -ye -wɔwɔpipi ε nyu nu, 'waa de -ye 'v -yɔyre le. U 'bii a -gbe, -Yusu ɔ -wɔ 'waa 'kuei. ²⁵Ne- nue, nahuin 'plɔplɔ 'v nyo -wɔn kue. 'Ke v 'le Galileblugba 'mu -hɔn, kɔ Dekapɔblugba 'mu, kɔ Jɔrusɔdɔ 'mu, kɔ Sudeblugba 'bii 'mu, kɔ 'blugba -nu, ɔ ni 'le Suden a 'nike.

-Te -Yusuu la 'a -naagbopu tɔɔ, 'ke 'le dugba 'lu

5 ¹-Te -Yusu 'ye nahuin 'plɔplɔ -nu, -ye 'ke ɔ 'ya 'le dugba 'lu, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'heɛn, ɔ ni gbo, ²ɔ -tua 'waa tɔɔle gbo.

-Tee a plɔ a bleele
(Luku 6.20-23)

3D nɔ:

- «Nahuin =nu, -v yie,
-ε mɔ, 'ke 'le 'waa =wɪ ke, -hapɔde 'de 'le nɪ,
'bia Nyɪsua a -Hihiu 'bu 'de 'o =nu ke 'mu nɪ,
nahuin a -gbɛ, bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, nu-v nɪ, -v di 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu pa.
- 4 Nahuin =nu, -v kɔ =wɪ bi =hlɔn,
bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, Nyɪsua a -gbɛ, nɔ- diu 'le =wɪv 'kwli 'mu gbo =tu.
- 5 Nahuin =nu, -v kɔ =wɪ 'yɔɔɔ,
bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, nu- Nyɪsua di 'blugba =nu -nyi,
ɔ plɛ, ɔ di 'a nahuin -nyi.
- 6 Nahuin =nu, -v nye lɛ =mɔ 'dɔ,
'ke 'le waa =wɪ 'bii ke,
'waa 'yrinaabɔ bi 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye,
nahuin a -gbɛ, bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, dɛ =nu, vɔ lɛ =mɔ, Nyɪsua die =nu 'nɪ -nyi 'bii.
- 7 Nahuin =nu, -v kɔ 'waa 'bienu -tɔnahuin a wɔɪ,
bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, Nyɪsua di -wɛ kɔ 'waa wɔɪ.
- 8 Nahuin =nu, -v kɔ =wɪ 'sii 'o ye,
bu kɔ plɔ a bleele, -ε nue, v di Nyɪsua 'nɪ 'ye.
- 9 Nahuin =nu, -v nye lɛ =mɔ,
'ke nahuin bu wɛɛn ke gbo,
bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, Nyɪsua diu daa 'a 'yuo.
- 10 Nahuin =nu, vɔ =sɔɛ =tue,
-ε nue, dɛ Nyɪsuaa -hɔa, nɛ- vɔ nu,
nahuin a -gbɛ bu kɔ plɔ a bleele,
-ε nue, nu-v nɪ, -v di 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu pa.
- 11 A mu =nu, 'bɔv 'a mu tanɪ =tu,
'bɔv 'a mu =sɔɛ =tue,
'bɔv 'a mu -tɪ yɛɛ, 'ke 'le hɪ 'kwli 'mu,
-ε nue, 'a mu mɔ 'na -naagbɔpɔv nɪ,
ba kɔ plɔ a bleele.
- 12 Ba nu 'manɔ,
-ε nue, Nyɪsua di 'a mu -nyi 'wio gblaka,
'ke 'le yakɔ 'mu.

Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ =nu,
 -v nɪ la 'klɔ, ti -hi la a ti 'yri,
 kɛ'ɛ nɪ, nahuin la nu, 'vɔ la -wɛ =nu =sɔɛ =tue.»

-Yusu po 'ta kɔ -nyre 'hɛn a -talɔdɔ
(Makɪ 9.50; Luku 14.34-35)

¹³Kɛ -Yusu lele 'a -naagbɔpɔ ye po: «Tɛ 'ta nɪ 'mɔ, 'ke 'o dididɛ -wɔn, kɛ'ɛ nɪ, a nɪ -wɛ 'mɔ, 'ke 'o -tɔtɔ ke a nahuin -wɔn. Kɛɛ, 'ta a -gbɛ, 'bɔ 'waan 'a wɔnnɔnɔ, -ye v 'die 'le -wɛ bɔ -nyi lele =nɔ 'a wɔnnɔnɔ a -gbɛ. ɔ 'de 'klɛ lele -kɔn =dɛ kɔ, 'bɛ 'de bɔ puo 'kwla 'mɔ, nahuin bɔ nɔ kɛ.

¹⁴A 'mɔ v nɪ, -v mɔ 'klɔ -gbo a -nyrɛ. 'Dɔ =nu, -ɔ nɪ 'o dɔgba 'lu, ɛ 'de -huhlɔdɔ. ¹⁵Nahuon 'bɔ 'bɪa 'napɪ, -ye ɔ 'nɪ -jɛ -lɛ kaka 'lu gbo, kɛɛ, 'ke ɔ nye 'o dɛ 'lu gbo =tu, -ɛ die nu, nahuin =nu, -v nɪ 'le kayu gbo, v 'mɔ lɛ yrii. ¹⁶Tɛ 'napu nu, 'ɛ wɔn, 'ke 'o nahuin =nu -wɔn, -v nɪ 'le gbɪgbɪyɪ -hɛyri, kɛ 'a nɪ nunukɔ bɔ nu wɔnwɔn, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ die nu, -hapɔdɛ =nu, aa nu, v 'mɔ 'ye, 'plu v 'mɔ 'a nɪ Bu Nyɪsua, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mɔ baa.»

Dɛ =nu, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbɔpɔ tɔɔ, 'ke 'o Nyɪsua a tɛtɛi a -ta 'mɔ

¹⁷«A nɪ =wɔ nɪ 'ye 'le, -ɛ mɔ, 'n di 'le =le, 'ke =bɔ -ha 'o tɛtɛi =nu, Nyɪsua -nyi la 'a winwɔn-hɛnyɔ Moise, ɪ kɔ -tɪ =nu, Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ -ye 'cɪu la. 'N 'de 'le di, 'ke =bɔ -hɪ 'o, kɛɛ 'n di 'le =le, 'mɔ 'a mɔ tɔɔ, dɛ tɪo- ɪ -hɛn 'nyrɛ, kɔ, -tɪ -gbo, ɪ =tu, 'mɔ nu. ¹⁸Nu 'a mɔ 'nɪ le, ɛ 'de Nyɪsua a tɛtɛbɔ gbɪ kɔ, -bɔ di gbo -wɛ, ɛ 'mɔ gba -gbagba, yakɔ kɔ -tɔtɔ 'hɛn, ɪ 'mɔ gbo -wɛ. ¹⁹Nɛ- nue, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ Nyɪsua a tɛtɛbɔ 'cɪrɛ gbii -do 'hru wɔn -ha, kɔ, 'bɔ nye -wɛ =v -ye tɔɔ, nɔ- v di nyɪ'cɪrɛ daa, 'ke 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayɪv 'kwli 'mɔ. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'o tɛtɛi 'o =tuu, kɔ, 'bɔ nyi -wɛ =v -ye tɔɔ -tɛɛ, nɔ- v di nyɪglaka daa, 'ke 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayɪv 'kwli 'mɔ. ²⁰Nu 'a mɔ 'nɪ le: Dɛ =nu, Nyɪsuaa -hua, tɛtɛitɔɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛn, v 'nɪ nue =le. A -mɛ -ye, 'ba 'nɪnɪ =tuu 'o Nyɪsua, 'ba 'de 'o nahuin a -gbɛ 'mɔ -hi, a 'die 'le -wɛ ba pa 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayɪv 'kwli 'mɔ.»

Dɛ =nu, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbɔpɔ tɔɔ, 'ke 'o nahuin a 'lɪla a -ta 'mɔ

²¹«A yie nɪ, -ɛ mɔ, tɛtɛ -ye, Nyɪsua -nyi la -a nɪ bunɔ, ɛ nɔ 'nɪ: =Nɪ 'la 'le nahuon. Nahuon 'bɔ 'la 'a 'be -tɔnahuon, v dɪo lɛ poo -bati. ²²Mɛ -ye, kɛ 'nu po: 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'a 'dɪayɪ yɪv lɛ poo, v blɛ ye bɔ gbɔ 'o -batiponyɔ ye. Nahuon 'bɔ po lɛ 'a 'dɪayɪ ye: -N bubɔ nɪ, v blɛ ye bɔ gbɔ 'o 'blɔ a nahuin ye, v 'mɔ -bati lɛ poo. Nahuon 'bɔ po -wɛ lɛ 'a 'dɪayɪ ye: Hanhɔnnɔ, -ye ɔ blɛ ye bɔ mu 'le na =nu 'mɔ, -ɔ 'nɪnɪ jɛ gbe.

²³Bɪa =nu -cɔhlɔn pi, 'ke 'o Nyɪsua ye, 'plu 'bɪ bi 'le -mɔ 'kwli 'mɔ, -ɛ mɔ, -na 'dɪayɪ -ye, ɔ 'de plɔ a bleelɛ kɔ -na -tɪ, ²⁴hie 'o -na -cɔhlɔn a -gbɛ gbo, -bɔ mu, -n kɔ -na 'dɪayɪ a -gbɛ 'hɛn, a 'mɔ -tɪ a -gbɛ =tu, ɪ 'mɔ 'le -wɛ, 'plu =mɔ -wɔn -hɪn, =mɔ -cɔhlɔn pi, 'ke 'o Nyɪsua ye.

25 'Bia nahuon 'bɔ yɛɛ -mʊ -tɪ, -ɛ nue, -n 'ble kwa 'a 'wliye, 'plu -n kɔ -nɔ 'hɛɛn, 'baa 'le -batipooɓe 'mʊ mu, -mʊɛ lɛ, 'ke -n kɔ -nɔ 'hɛɛn, ba kɔ kegbowɛɛnɓe, -tɛ -n kɔ -nɔ 'hɛɛn, a 'kiɛ niɛ 'hru wɔn, ɔ 'nɪ -han 'le -mʊ -batiponyɔ ye gba, -batiponyɔ 'nɪ -han -mʊ -sadapu kwa po, ʊ 'nɪ -han -mʊ -jɪ 'mʊ po. 26 'Nu -mʊ 'nɪ le, 'bʊ po -mʊ -jɪ 'mʊ, 'ke -n di 'le -jɪ a -gbɛ 'mʊ nɪ, 'wliye 'bii, -mʊɛ 'pɛɛ, 'plu -mʊ -jɪ 'mʊ -hɔn.»

De -nʊ, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbopʊ tɔɔ, 'ke 'o -wlawli a -ta 'mʊ

27 «A yie nɪ, -ɛ mɔ, tete -ye, Nyɪsʊa -nyi la -a nɪ bunʊ, ɛ nɔ 'nɪ: -Nɪ nu 'le -wlawli. 28 Kɛɛ, 'mɛ -ye, kɛ 'nɪ po, 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ 'a 'be a nyɾugba 'ye, 'bɔ plɛ, ɔ nyo 'nɪ -hʊa, nahuon a -gbɛ, ɔ nu -wlawli, 'ke 'le 'a -wɔw ke, ɔ kɔ nyɾugba a -gbɛ 'hɛɛn. 29 'Bɛ 'ya -na 'yii a -tɪ, -nʊ dɛ 'kuku nu, -ye -bo -hɪ 'le, -mʊi 'kwla 'mʊ po. ɛ nu -tɛɛ, 'ke -bo po -na 'hʊn a 'pɪa -ye 'kwla 'mʊ, 'ɛ -hi 'o bʊ po 'le -na -gble na -nʊ 'mʊ, -ɔ 'nɪnɪ jɾe gbe. 30 'Bɛ 'ya -na diidɛdabʊ a -tɪ, -nʊ dɛ 'kuku nu, -ye -bo 'bʊ 'o, -mʊ 'kwla 'mʊ po. ɛ nu -tɛɛ, 'ke -bo po -na 'hʊn a 'pɪa -ye 'kwla 'mʊ, 'ɛ -hi 'o -na -gble -bo mu 'le na -nʊ 'mʊ, -ɔ 'nɪnɪ jɾe gbe.»

**De -nʊ, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbopʊ tɔɔ, 'ke 'o nyɾugba kɔ tɔ 'hɛɛn a
yɾɛ-gbʊgbeɓe a -ta 'mʊ**

(Matie 19.9; Maki 10.11-12; Luku 16.18)

31 «Tete -ye, Nyɪsʊa -nyi la -a nɪ bunʊ, ɛ nɔ 'nɪ: Nahuon 'bɔ tɛ 'a nyɾugba gbo, ɔ kɔ bɔ -nyi nyɾugba a -gbɛ 'crunɪɛ, -ɛ nyi -tɪ, -ɛ mɔ, ɔ tɔɔ gbo. 32 Kɛɛ, 'mɛ -ye, kɛ 'nɪ po: 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ tɛ 'a nyɾugba gbo, 'bɛ 'de 'laludɛ a -tɪ, 'plu nyɾugba a -gbɛ 'bɔ kɔ tɔ -ye, -ye ye-hɛtɔ -nʊ, nɔ- nye nu, nyɾugba a -gbɛ, 'ɔɔ -wlawli nu. Nyɾugba -nʊ, ɔ tɛ gbo, nahuon 'bɔ kʊɔ, -ye nahuon a -gbɛ, ɔɔ -wɛ nu -wlawli.»

De -nʊ, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbopʊ tɔɔ, 'ke 'o 'sʊsʊɛ a -ta 'mʊ

33 «A yie nɪ, -ɛ mɔ, tete -ye, Nyɪsʊa -nyi la -a nɪ bunʊ, ɛ nɔ 'nɪ: 'Bia -nɪ 'sʊsʊ Nyɪsʊa, -ɛ mɔ, dɛ -gbo, nɛ- -n di nu, -ye -nɪ po 'le lele lɛ, -ɛ mɔ, -nɪ nue -lɛ. Kɛɛ, 'bia -nɪ 'sʊsʊ Nyɪsʊa, -ɛ mɔ, dɛ -nʊ, -n die 'nɪ nu, -ye nɛ- -bo nu. 34 Kɛɛ, 'mɛ -ye, kɛ 'nɪ po: A nɪ 'sʊ 'le gbe. Mɔ, a nɪ 'sʊsʊ 'le yakɔ, -ɛ nue, nɔ- mɔ Nyɪsʊa a kegbonɪdɛ. 35 Mɔ, a nɪ 'sʊsʊ 'le -wɛ -tʊtʊ, -ɛ nue, nʊ- mɔ 'a bʊi a kegbɔ-tudɛ. Mɔ, -nɪ 'sʊsʊ 'le Jɾusɾɛdɔ, -ɛ nue, nɔ- mɔ Nyɪsʊa a 'dɔ. 36 Mɔ, -nɪ 'sʊsʊ 'le -wɛ -na 'lu, -ɛ nue, -n 'de 'klɪ -de kɔ, 'ke -bo nue, -na 'lu-pupuu -do bʊ 'plɛ, kɔ, bʊ jɾe -wɛ. 37 'Bɛ 'ya iin 'mʊ, kɛ ba po: iin, kɔ, 'bɛ 'ya 'ʊn 'mʊ, kɛ ba po -wɛ: 'ʊn, -ɛ nue, 'sʊsʊɛ -nʊ, -nɪ 'o -nɔ 'lu po, ɛ mɔ 'yilɛnyɾɛdɛ nɪ. 'Kɛ ɛɛ 'le 'kuo -hʊn a nyɪgblaka 'mʊ -hɔn.»

De -nʊ, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbopʊ tɔɔ, 'ke 'o klɛ'wuwɛ a -ta 'mʊ
(Luku 6.29-30)

38 «A yie nɪ, -ɛ mɔ, tete -ye, Nyɪsʊa -nyi la -a nɪ bunʊ, ɛ nɔ 'nɪ: Nahuon 'bɔ wa 'a 'be a 'yie, 'a -gbɛ, ʊ kɔ bʊ wa -wɛ 'a 'yie. Nahuon 'bɔ -ha 'le 'a

'be a 'nyɛɛ, 'a -gbɛ, ɔ kɔ bu -ha -wɛ 'le 'a 'nyɛɛ. ³⁹Kɛɛ, 'mɛ -ye, kɛ 'nu po: Nahuon 'bɔ nu 'a mu 'yilenyredɛ 'mu, a nɛ 'we 'le 'a nɛ dɔnɔ klɛ. Nahuon 'bɔ po 'le -na diidɛnva 'ɲma 'mu, -hɔ mɛ lɛ, bɔ po 'le -na kamranva 'ɲma 'mu. ⁴⁰Nahuon 'bɔ -hva bɔ yɛɛ -mu -tɪ, 'ke 'le -batiponyɔ ye, 'bɔ -na wlawlɔ -hva, -hɔ mɛ lɛ bɔ gba -wɛ -na 'kɔɔ. ⁴¹Nahuon 'bɔ nɛ 'o -mu ke 'mu, 'ke -bo 'ble 'a blɔ -kiloyɛɛ -do 'yri, -ye -bo po 'o 'a 'hɔn a nɛnɛ. ⁴²Nahuon 'bɔ -mu dɛ -hva, -ye -bo -nye -nɔ. Nahuon 'bɔ -hva bɔ 'trɔstɪ -mu dɛ, -nɛ blɛ 'le ke.»

Ba nɛ 'a nɛ yraanyɔ 'mu

(Luku 6.27-28,32-36)

⁴³«A yie nɛ, -ɛ mɔ, tete -ye, Nyɪsɪva -nyɪ la -a nɛ bunɔ, ɛ nɔ 'nɛ: Nɛ -n 'be 'mu, kɛɛ, yraa -na yraanyɔ. ⁴⁴Kɛɛ, 'mɛ -ye, kɛ 'nu po: Ba nɛ 'a nɛ yraanyɔ 'mu, kɔ, ba da Nyɪsɪva, 'ke 'o nahuin -nɔ a -ta 'mu, -sɔ 'a mu =sɔɛ -tue, ⁴⁵-ɛ die nu, a 'mu 'a nɛ Bu Nyɪsɪva, -ɔ nɛ 'le yakɔ 'mu a 'yuo -hɛ, -ɛ nue, 'crɛnyɔ kɔ -hapɔnyɔ 'hɛɛn, ɔ 'bii a -gbɛ, Nyɪsɪvaa -nɔ -nyɪ 'yɪɔ a pepe'. Nahuin -nɔ, -ɔ 'sii 'o ye, kɔ nahuin -nɔ, -ɔ 'de 'o ye 'sii, Nyɪsɪva nye 'nɛ nu, 'nu 'sɔ di, 'ke 'o nahuin 'bii a -gbɛ a -ta 'mu. ⁴⁶Bɪa 'ba nɛ nahuin -do -nɔ 'mu, -ɔ nɛ 'a mu 'mu, 'a nɛ =wɪl nɛ 'ye 'le, -ɛ mɔ, 'a -tɪ Nyɪsɪva di 'a mu 'mu nu -hapɔdɛ. Dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ -'crɛnyɔ -wɛ nu. ⁴⁷Bɪa 'baa 'a nɛ 'diayuo -do -hapɔdɛ 'mu nu, 'a nɛ =wɪl nɛ 'ye 'le, -ɛ mɔ, aa nu dɛ gblaka. Dɛ a -gbɛ, nahuin -nɔ, -ɔ 'de Nyɪsɪva yi, nɛ -sɔ -wɛ nu. ⁴⁸Ba 'sii 'o ye, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ 'a nɛ Bu Nyɪsɪva -nɔ, -ɔ nɛ 'le yakɔ 'mu, ɔ nu, 'ɔ 'sii 'o ye.»

Dɛ -nɔ, -Yusuu 'a -naagbɔpɔ tɔɔ, 'ke 'o -sɛnyɔ a 'mu-hɛɛɛ a -ta 'mu

6 ¹«Bɪa 'baa -sɛnyɔ -hapɔdɛ 'mu nu, a nɛ nue 'le, 'ke 'o nahuin 'yi ke, -ɛ die nu, nahuin a -gbɛ, ɔ 'mu 'a mu baa a -tɪ. 'Bɪa 'baa lɛ -hapɔdɛ a -gbɛ a nunue nu, 'a nɛ Bu Nyɪsɪva, -ɔ nɛ 'le yakɔ 'mu, ɔ 'dɛɛ bɔ -nyɪ 'a mu 'a 'wio.

²'Bɪa -nɛ -sɛnyɔ dɛ -nyɪ, 'ke 'o 'waa 'mu-hɛɛɛ a -ta 'mu, -nɛ -tɪ 'le nahuin 'bii ye, -ɛ 'we -nɔ ye, nahuin -nɔ, -sɔ 'lii 'hɔn naa, -tɛ ɔ nye nu. Nahuin a -gbɛ, 'bɔ nu -sɛnyɔ -hapɔdɛ 'mu, -ye sɔ 'a -tɪ -wɔn lɛ 'nɛ na, 'ke 'le Nyɪsɪva a kayuo gbo, kɔ, 'ke 'le 'dika. ɔ nye 'nɛ nu, -ɛ die nu, nahuin 'mu baa. 'Nu 'a mu 'nɛ lɛ, nahuin a -gbɛ, -sɔ lɛ nu, Nyɪsɪva 'dɛɛ bɔ -nyɪ -nɔ 'a 'wio, -ɛ nue, -tɪnahuin po 'waa 'wio gbo nɛ -dodo. ³-Mɛ -ye, 'bɪa -nɛ -sɛnyɔ dɛ -nyɪ, nue, 'ke -ɔ -de nɛ 'wɪn 'le, mɔ -betɪ -na =wɪl a nɛnatumu a -gbɛ, ɔ nɛ 'wɪn 'le, ⁴-ɛ die nu, 'mu-hɛɛɛ a -gbɛ a -tɪ 'mu -hli. 'Bɪa -nɛ lɛ 'a nunue nu, -ye -na Bu Nyɪsɪva, -ɔɔ 'ɛ nɛ -huhlɪdɛ -nɛ nu 'ye, nɔ -di -mu 'a 'wio -nyɪ.»

Dɛ -nɔ, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbɔpɔ tɔɔ, 'ke 'o Nyɪsɪva a dɪda a -ta 'mu

(Luku 11.2-4)

⁵«'Bɪa 'baa Nyɪsɪva da, a nɛ dɔ 'le, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ nahuin -nɔ, -sɔ 'lii 'hɔn naa, sɔ 'a dɪda nu. Nahuin a -gbɛ, 'bɔ nyo da, ɔ nɛ 'mu bu nyra

gble, 'ke 'le Nytsua a kayuo gbo, kɔ 'ke 'le 'dika. 'Buu le nu, ε 'we =nɔ ye, nahuin 'mu 'ye a -tu ni. 'Nu 'a mu 'ni le, nahuin a -gbe, -uu le nu, Nytsua 'dee bɔ -nyi -nu 'a 'wio, -ε nue, -tunahuin po 'waa 'wio gbo ni -dodo. ⁶Kεε, -mε -ye, 'bia =nu -hva -bo da Nytsua, pa 'le -na -gblo 'mu, -bo po 'o 'maju. =Ni pu 'kleε 'o, -ye -bo da -na Bu Nytsua, -ɔ ni 'o -mu 'huin 'mu. -Ye -na Bu Nytsua a -gbe, -ɔɔ 'ε ni -huhlɪde -nu nu 'ye, nɔ- di -mu 'a 'wio -nyi.

⁷Bia 'baa Nytsua da, 'a ni 'puprewin ni -huo 'le, -ε 'we =nɔ ye, -te nahuin =nu, -v 'de Nytsua yi, uu 'a dida nu. U -mε -ye, v nɔ 'ni, 'waa 'puprewin 'bi -huo, 'plu Nytsua 'mu 'waa win 'wɔn. ⁸De =nu, uu nu, a ni nue 'le -we, -ε nue, 'a ni Bu Nytsua, 'plu a 'muo de mu -hva, ɔ yi de a -gbe ni. ⁹-Te a di Nytsua a dida nu, nε- -gbo:

-A ni Bu, -ɔ ni 'le yakɔ 'mu,
nue, nahuin 'bii 'mue yi, -ε mɔ, -mɔ mɔ Nytsua.

¹⁰-Mɔɔ ni, -bɔ kɔɔ nahuin win ke.

-Na keweenle, nε- -be nue, ke nɔ -tutu ke,
kɔ 'ke 'le yakɔ 'mu.

¹¹-Nye ke -a mu -nyrɔwɔ -gbo a didide.

¹²-A ni 'yilenyre-tɔpli -gbo, -a nu, -hri 'a -ti -wɔn,
-ε 'we =nɔ ye, -te -aa nu, =aa 'yilenyre-tɔpli =nu a -ti -wɔn -hri,
nahuin nu -a mu 'mu.

¹³=Ni ween 'le ke, 'kuo -huin a nyigblaka ni =tɔ 'le -a mu 'mu le,
-ε die nu, -a 'ni -han -ti 'wla,
keε, -ha 'le -a mu 'kuo -huin a nyigblaka kwa 'mu,
[-ε nue, -mɔɔ ni, -ɔ ble ye -bɔ kɔɔ nahuin win ke,
kɔ, -mɔɔ ni, -ɔ kɔ 'kli kɔ -ti a 'yi'bubva
-te 'klo te ye gbo.

Ke'ε ni, be ni 'mu.]

Ke'ε ni, ba nu Nytsua a dida!

¹⁴'Yilenyre-tɔpli =nu, nahuin nu 'a mu 'mu, 'bia 'baa 'a -ti -wɔn -hri, -ye 'a ni Bu Nytsua, -ɔ ni 'le yakɔ 'mu, ɔ di -we 'a ni 'yilenyre-tɔpli, a nu a -ti -wɔn 'ni -hri. ¹⁵Kεε, 'yilenyre-tɔpli =nu, nahuin nu 'a mu 'mu, 'ba 'nini -hri 'a -ti -wɔn, -ye 'a ni Bu Nytsua, ɔ 'dee bɔ -hri -we 'a ni 'yilenyre-tɔpli, a nu a -ti -wɔn.»

De =nu, -Yusu, ɔɔ 'a -naagbopu tɔɔ, 'ke 'o =cicie a -ta 'mu

¹⁶«Bia 'baa =ci, ('ke 'o Nytsua a dida a -ta 'mu,) a ni =tɔ 'le 'o 'a ni yigbakla 'o, -ε 'we =nɔ ye, -te nahuin =nu, -uu 'lii 'hɔn naa, uu nu. Nahuin a -gbe, 'buu =ci, -ye v kɔ bu =tɔ 'o 'waa yigbaklɔ 'o, -ε die nu, nahuin 'bii, v 'mue 'ye, -ε mɔ, uu 'ni =ci. 'Nu 'a mu 'ni le, nahuin a -gbe, -uu le nu, Nytsua 'dee bɔ -nyi -nu 'a 'wio, -ε nue, -tunahuin po 'waa 'wio gbo ni -dodo. ¹⁷Kεε, -mε -ye, 'bia =nu =ci, -ye -bo yra 'yi -hlɔn le, -bo po -na 'lu -teε, ¹⁸-ε die nu, nahuin 'ni -hien 'ye, -ε mɔ, -nu 'ni =ci. Kεε, -na Bu Nytsuaa -do =nu, -ɔɔ 'ε ni -huhlɪde -nu nu 'ye, nɔ- di -mu 'a 'wio -nyi.»

Ba 'kukue kukɔ-tɔplɪ lɛ, 'ke 'o Nyɪsɔva 'hɔɪn 'mɔ
(Luku 12.33-34)

¹⁹«A nɪ 'kukue 'lɛ kukɔ-tɔplɪ lɛ, kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke, -tɛ 'hrɔ kɔ =jawe 'hɛɛn, ɪ nɔ -tɔplɪ 'yi lɛ nyree, kɔ, -tɛ 'yrɪnyɔɔ nɔ kayuo waa. ²⁰Kɛɛ, ba 'kukue kukɔ-tɔplɪ lɛ, 'ke 'o Nyɪsɔva 'hɔɪn 'mɔ, -tɛ 'hrɔ kɔ =jawe 'hɛɛn, ɪ 'nɪnɪ nyree 'lɛ -tɔplɪ 'yi lɛ, kɔ, -tɛ 'yrɪnyɔ 'nɪnɪ waa 'lɛ kayuo, ²¹-ɛ nue, -tɛ -na kukɔ-tɔplɪ nɪ 'o, 'ke -na =wɔlɔ nɪ -wɛ 'o.»

-Nyɛ kɔ gbɪgbɪyɪ 'hɛɛn
(Luku 11.34-36)

²²«-Tɔnahuon a =wɔlɔ, ɔ 'wɛ =nɔ 'a 'yii ye, -ɪ nyo -nyɛ -nyi. -Na 'yii 'bɪ nu -tɛɛ, -ye -nɪ lɛ 'nɪ yrii -tɛɛ. ²³Kɛɛ, -na 'yii 'bɪ kɔ kɪklɔ, -ye 'ke -nɪ 'lɛ gbɪgbɪyɪ -hɛyɪ. -Ye -nyɛ, -ɛ nɪ 'lɛ -mɔ 'mɔ, 'bɛ 'ya gbɪgbɪyɪ 'mɔ, -ye gbɪgbɪyɪ a -gbɛ, ɪ dɪ 'nɪ jɛ 'dɔ.»

Nyɪsɔva -hɛɛ' 'wliye
(Luku 16.13)

²⁴«Nahuon =de 'die 'lɛ -wɛ, tii -do 'yri, bɔ nu 'masɛpɔɔ 'hɔn a -kuan. ɔ dɪ yɾaa =ɔ -ye, ɔ 'mɔ =ɔ -ye 'mɔ nɔɛ. ɛ 'die 'lɛ -wɛ, tii -do 'yri, Nyɪsɔva bɔ kɔɔ -mɔ win ke, 'plu 'wliye bɛ kɔɔ -wɛ -mɔ win ke.»

Ba kuo Nyɪsɔva =wɔlɔ ye
(Luku 12.22-31)

²⁵«Nɛ- nue, 'nu 'a mɔ lɛ: Dɛ a dɪ dɪ, kɔ, dɛ a dɪ 'na, kɔ, wɔlɔlɔ a dɪ 'hɔɪn 'mɔ lɛ pue, a nɪ hrɛtɪ 'lɛ, 'ke 'o -tɔplɪ a -gbɛ a -ta 'mɔ. -Hɔnhlɔn -gbo, aa pɔ, ɛ mɔ dɛ gblakaa nɪ, 'ɛ -hi 'o dididɛ 'mɔ, kɔ, 'a nɪ -plahɔɪn, ɛ mɔ dɛ gblakaa nɪ, 'ɛ -hi 'o 'hɔɪn'mɔlɛpue-tɔplɪ 'mɔ. ²⁶Ba 'yɛ kɛ nɔblɪ. ɪ 'nɪ 'dɔ -lɛ 'ɛ nɪ dididɛ =dɛ, kɔ, ɪ 'nɪ 'cɛ -lɛ dɛ =dɛ, kɔ, ɪ 'nɪ pɔ -lɛ 'lɛ dɛ =dɛ 'kale. Kɛɛ, 'a nɪ Bu Nyɪsɔva, =ɔ nɪ 'lɛ yakɔ 'mɔ, nɔ- nyɪ dididɛ -nyi. Kɛɛ, a -mɛ -ye, Nyɪsɔva, ɔ nɔɛ 'a mɔ 'mɔ nɪ, 'ɛ -hi 'o nɔblɪ 'mɔ. 'A -tɪ, -tɛ ɔɔ nu, ɔɔ nɔblɪ dididɛ -nyi, ɔ die -wɛ 'nɪ nu, ɔ 'mɔ 'a mɔ dididɛ -nyi. ²⁷ɛ 'dɛ nahuon =dɛ kɔ, 'ke 'lɛ 'a mɔ -hɛyɪ, 'a hrɛtɪlɛ a -tɪ, -bɔ kɔ 'klɪ, 'ke -bɔ pɔ 'a -nyɾɔwɪ a dɛ gbi ke, kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke.

²⁸Dɛ- kɔ hrɛtɪlɛ aa hrɛtɪ 'lɛ? =Be 'hɔɪn'mɔlɛpue-tɔplɪ a -tɪ? Ba 'yɛ kɛ -piti =nɔ, -tɛ 'a -puɪi -gɪga nu, 'plu, -tɛ ɪ nu 'yɪlɛnɔɔ. -Piti a -puɪ a -gbɛ, ɪ 'wɛ =nɔ -tɔnahuon a wɔlɔlɔ ye. Kɛɛ, -piti a -gbɛ, ɪ 'nɪ nu =lɛ -kuan, kɔ, ɪ 'nɪ hra -lɛ wɔlɔlɔ, ɪ nɔ 'yi lɛ. ²⁹Kɛɛ -ye 'nu 'a mɔ 'nɪ lɛ, bodɔ Salomɔ, =hapɔkɔ, ɔ kɔ la dɛ, kɛɛ, -tɛ -piti a -puɪ nu 'yɪlɛnɔɔ, Salomɔ a -gbɛ, ɔ 'dɛ la 'a wɔlɔlɔ kɔ, -bɔ nu la lɛ 'yɪlɛnɔɔ. ³⁰Nyɪsɔva 'bɔ kɔ bɔ kɔ kɛ -piti a -puɪ 'yi lɛ kɛkɛ -gbo, ɔ dɪ -ɲa -ci, 'plu ɔ dɪ -ɲa 'tɔ pɔ, =bɛ 'a mɔ =nɔ, ɔ nɔɛ 'mɔ, ɔ 'dɛɛ bɔ -nyi 'a mɔ 'hɔɪn'mɔlɛpue-tɔplɪ? 'A mɔ -gbo, -ɔ 'dɛ Nyɪsɔva =wɔlɔ ye kuo -tɛɛ.

³¹A -ti, a ni 'wuu 'le 'a ni 'kwli a -koto 'mu, kɔ, a ni hreti 'le, 'ke 'o 'huu'mulepue-tɔpli a -ta 'mu. ³²Nahuin =nu, -v 'de Nyɩsua yi, nu-v -tɔplɩɔ a -gbe 'lu -wɔn le -hie 'e ni ti. Kɛɛ, 'a ni Bu Nyɩsua, -ɔ ni 'le yakɔ 'mu, ɔ yi 'a ni -huhua-tɔpli ni. ³³Dɛ, -ɛ mɔ ye-hɛdɛ, a ble ye ba -hie 'lu -wɔn le 'e ni ti, nɛ- mɔ Nyɩsua bɔ kɔɔ 'a mu win ke, kɔ, 'a ni 'klɔ bɔ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɩsua ye, -ye ɔ di 'a mu 'a ni -huhua-tɔpli a -gbe 'ni -nyi. ³⁴A ni hreti 'le, 'ke 'o -ɲaɲa a -nyrɔwɔ -wɔn, -ɛ nue, Nyɩsua a -gbe, -ɔ yi -nyrɔwɔ a -gbe a 'kla-wliye'yiya, nɔ- di -ɲa 'a mu 'mu -hɛ. -Tɛ ɔɔ nu, 'ɔɔ ke 'a mu 'mu -hɛ, keke a -nyrɔwɔ -gbo 'kwli 'mu, ke ɔ di -ɲa nu, ɔ 'mu -ɲa 'a mu 'mu -hɛ, 'ke 'le -nyrɔwɔ yrayru a -gbe 'kwli 'mu.»

A ni yɛɛ 'le 'a ni 'bienu -ti
(Luku 6.37-38,41-42)

7 ¹«A ni yɛɛ 'le 'a ni 'bienu -ti, -ɛ die nu, Nyɩsua 'ni -han -wɛ 'a mu -ti yɛɛ, ²-ɛ nue, -tɛ aa 'a ni 'bienu a -ti a yɛɛle nu, kɛ'e ni, Nyɩsua di -wɛ 'a ni -ti a yɛɛle nu, kɔ, -tɛ a di 'a ni 'bienu a 'yiye nu, ke Nyɩsua di -wɛ 'a ni 'yiye nu. ³Dɛ- kɔ -ti =nu -n 'be a praprɩ =nu 'ye, -v ni 'le =nɔ 'yi 'mu, 'plɩ =nɩni 'ye -wɛ -n nɛ tikla-tɩɔ =nu, -ɔ ni 'le -mu 'yi 'mu? ⁴-N 'de ye ble -bo le -n 'be, -ɛ mɔ: Nɛ- -bo -ha 'le -mu praprɩ 'yi 'mu, -mɔ =nu, tikla-tɩɔ ni 'le 'yi 'mu. ⁵-Mɔ =nu, -ɔɔ 'lii 'hɔn naa, ye-hɛdɛ -n kɔ -bo nu, -ha 'le -n nɛ tikla-tɩɔ =nu 'yi 'mu, -ɛ die nu, =mu le yrii -tɛɛ, 'plɩ =mu 'le -n 'be =nu praprɩ 'yi 'mu -ha.

⁶Dɛ -gbo, Nyɩsua kɔ, a ni -nye 'le nahuin =nu, -v 'de 'o ye 'sii, -v 'we =nɔ buɩɩ ye, kɔ, dɛ -gbo, -ɛ kɔ 'mini, 'ke 'o 'a mu -wɔn, a ni -nye 'le nahuin =nu, -v 'de 'a 'mini yi, -v 'we =nɔ -gbo ye, -ɛ nue, 'ba -nye =nu, v die klɛ 'ni na, 'plɩ v 'mu -wɔn -hɩan, v 'mu 'a mu gbo di -wɔ.»

-Yusu nye nahuin 'ni tɔɔ, -ɛ mɔ, 'buu dɛ -hɩa, -ye bu -hɩɛ Nyɩsua
(Luku 11.9-13; 6.31)

⁷«Baa dɛ -hɩa, ba -hɩɛ Nyɩsua, ɔ 'mue 'a mu -nyi. 'Baa dɛ -hɩa, ba =mue lɛ, a die 'ni 'ye. 'Baa -hɩa 'ke bu paa 'a mu kayu gbo, -ye ba bi gbɔgbɔ, -ye v di 'a mu 'ni le: Ba di pa. ⁸'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ɛ ni nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔɔ Nyɩsua dɛ -hɩa, -ye ɔ die =nɔ 'ni -nyi. Nahuon 'bɔɔ dɛ lɛ =mɔ, ɔ die 'ni 'ye. Nahuon 'bɔ nyra 'o =gbuhan.ye gbo, 'bɔɔ gbɔgbɔ po, -ye v dio 'ni le, bɔ pa. ⁹-Mɔ bu, -na 'yu 'bɔɔ -mu 'flɔɔ -hɩa, =be -n dio -nyi 'hɩɔ? ¹⁰Kɔ, 'bia 'bɔɔ -mu -hrin.e -hɩa, =be -n dio -nyi hre? ¹¹=Hapɩkɔ, 'a mu -tɩnahuin 'a 'de =hapɩnahuin, kɛɛ, =hapɩ-tɔpli, ni- aa 'mu lɛ 'jra, 'a nyi 'a ni 'yuo-pɩi -nyi. 'Bia 'bɛ ni le 'mu, 'ke 'o 'a mu -wɔn, -v kɔ =wɩ nyre 'yi lɛ, -ye 'a ni Bu, -ɔ ni 'le yakɔ 'mu, ɔ di nahuin =hapɩ-tɔpli =nu 'ni -nyi, -v nyi =nɔ -hɩa.

¹²=Hapɩdɛ 'bii =nu, aa -hɩa nahuin -ye bu nu 'a mu 'mu, 'a ni -gbe, nɛ- ba nu -wɛ =nu 'mu. Dɛɛ -do a -gbe, nɛ- Nyɩsua a tɛtɛii tɔɔ, ɛ kɔ Nyɩsua a winwɩn-hɛnyu 'hɛɛn.»

Paale =nu, -εε 'le 'a mu Nyisva a 'klo yrayru 'kwli 'mu paa, ε 'cumi le 'yri
(Luku 13.24)

¹³ «Paale =nu, -εε 'le 'a mu Nyisva a 'klo yrayru 'kwli 'mu paa, ε 'cumi le 'yri. 'Bta 'ba nye -hva, 'ke ba pa 'le Nyisva a 'klo yrayru a -gbe 'kwli 'mu, -ye ba naa 'o paale a -gbe 'yri, -ε nue, paale =nu, ε kɔ 'hru =nu 'hɛɛn, -u 'le 'a mu 'waanle 'mu gba, ɪ 'bua le 'yri, 'a wlɔnnaale 'de wlɔn kla, 'plu nahuin =nu, -vɔ 'le =nɔ wlɔn naa, v -huo ni. ¹⁴Kɛɛ, paale =nu, ε kɔ 'hru =nu 'hɛɛn, -u 'le 'a mu Nyisva a 'klo yrayru 'kwli 'mu paa, ɪ 'cumi le 'yri, 'a wlɔnnaale kla wlɔn, 'plu nahuin =nu, -v nyu na, v 'de -huo.»

Tugbe a 'kuo, nɔ- v nye yrii
(Luku 6.43-44)

¹⁵ «Ba -gbe 'a ni dɔnɔv, 'ke 'o hutɔɔnyɔ a -ta 'mu. 'Bia 'ba nyu 'ye, -ye a nɔ 'ni, v 'ni nu =le dɛ 'klan =de. Kɛɛ, sɛyɪ-sɛyɪ, vɔ gbo -wɔ nahuin. U 'we =nɔ -jio ye, -ɔ pue 'blakvɛ. ¹⁶'Waa nunuɔmli, vɔ nu, ni- die nu, a 'mu yrii. =Bo pue lele tikui a dɛ ye. Nahuon =de 'ni -ha =le -gbɔgbɔnɔ, 'ke 'o dakawi 'yri. Mɔ, nahuon =de 'ni -ha =le -wɛ bubuokui, 'ke 'le hinhranwu 'klo. ¹⁷Tugbe =nu, -εε =hapɔ'nie -jri, εε tɔ =hapɔ'kui. Kɛɛ, tugbe =nu, -ε 'nɪni -jri =hapɔ'nie, ε 'ni tɔ =le =hapɔ'kui. ¹⁸Tugbe =nu, -εε =hapɔ'nie -jri, ε 'dɛɛ bɛ tɔ 'kui -hɪn. Mɔ, tugbe =nu, -ε 'nɪni -jri =hapɔ'nie, ε 'dɛɛ bɛ tɔ =hapɔ'kui. ¹⁹'E ni tugbe, -ε 'nɪni tɔ =hapɔ'kui, v nye 'ni hra, 'v nye 'tɔ po. ²⁰'A -tɪ o, hutɔɔnyɔ =nu, 'waa nunuɔmli, vɔ nu, ni- die nu, a 'mu yrii.»

A ni kaa 'le 'a ni dɔnɔv
(Luku 13.25-27)

²¹ «'E 'de 'ε ni nahuon =nu, -ɔɔ 'mu Kukɔnyɔ daa ti a pɛpɛ, ɔ 'dɛɛ bɔ pa 'le Nyisva a 'klo 'kwli 'mu. Kɛɛ, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔɔ dɛ =nu nu, 'na Bu Nyisva, -ɔ ni 'le yako 'mu, ɔɔ -hva, nɔ- di 'le pa. ²²-Nyɔwɔ =nu -kɔ 'mu 'n di 'o nahuin -bati le poo, kɛ nahuin 'plɔplɔ di 'mu ye po: Kukɔnyɔ o, 'ke 'le -na 'dɔ 'kwli 'mu, -a =tu Nyisva a -tɪ, kɔ, 'ke 'le -na 'dɔ 'kwli 'mu, =a bla 'kuo -hɪn lɛ, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mu, kɔ, 'ke 'le -na 'dɔ a -gbe 'kwli 'mu, =a nu 'ɣmileka-tɔplɪ 'plɔplɔ. ²³-Ye kɛ 'n diu ye po: 'N 'de -hlɪn 'a mu a yie. Ba hren 'mu -wɔn, 'a mu =nu, -v 'nɪni nu dɛ =nu, Nyisva -hva.»

=Tɔkɔnyɔ, kɔ nahuon =nu, -ɔ 'de =tɔ kɔ, -v po 'waa kayuo
(Luku 6.47-49)

²⁴ «'A -tɪ o, 'ε ni nahuon 'bɔ ni 'o, -tɪ -gbo, 'n =tu wen, 'bɔ nyi nva ye gbo po, 'plu 'bɔ nyi nu, -ye ɔ 'we =nɔ =tɔkɔnyɔ =nu ye, -ɔ po 'a kayu, 'ke 'o 'hɔ 'pa ke, -ε die nu, v 'mu gbo ku -tɛɛ. ²⁵-Tɛ ɔ pu 'klɛɛ, -ye 'nu bi 'o =o, 'niei 'ɪ 'yi, pɛpɛ 'εε -hi 'dɔ, 'ɪ -wɔn kayu a -gbe ye, kɛɛ, v 'de 'wɛ, -ε nue, 'ke ɔ pu 'o 'hɔ ke. ²⁶Kɛɛ, 'ε ni nahuon 'bɔ ni 'o, -tɪ -gbo 'n =tu wen, 'bɔ nyi nva ye

gbo po, kɛɛ, 'bɔ 'nɪnɪ nui, -ye ɔ 'we -nɔ nahuon -nɔ ye, -ɔ 'de -tɔ kɔ, -ɔ po 'a kayu, 'ke 'o 'pɔhɔn ke. ²⁷-Tɛ ɔ pu 'klɛɛ, -ye 'nu bi 'o =o, 'niei 'i 'yi, pepe 'ɛɛ -hi 'dɔ, 'i -wɔn kayu a -gbɛ ye, -ye kayu a -gbɛ, ɔ 'wlɛ ni, 'bɔ nyre 'yi lɛ 'bii.»

'Ke 'le 'klɪ 'kwli 'mɔv ni, 'ke -Yusu la 'le nahuin Nyɪsɔa a -tɪ tɔɔ

²⁸Plu -Yusu 'mɔ tɔɔlɛ a -gbɛ 'lu mu -yra, -ye -tɛ ɔ nu tɔɔlɛ a -gbɛ, ɛ saka nahuin -nɔ ni, -v ni 'o, ²⁹-ɛ nue, -tɛ Nyɪsɔa a tɛtɛitɔɔnyɔ, ɔ nahuin a tɔɔlɛ nu, ɔ 'ni nu -lɛ lɛ tɔɔlɛ, kɛɛ, 'ke 'le 'klɪ 'kwli 'mɔv ni, 'ke ɔɔ 'le tɔɔ.

-Tɛ -Yusu -wɔ la -tɔplɪ-jɔhɔnnunɔyɔ a 'kɔɛ

(Makɪ 1.40-45; Luku 5.12-16)

8 ¹Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye -Yusu =tɪ dɔgba, nahuin a -ju 'bɔ nyo -wɔn kɔɛ. ²Bɔɔ 'klɛɛ 'le di, -ye -tɔplɪ-jɔhɔnnunɔyɔ =de, nɔ- mu 'o -Yusu ye, 'bɔ blɔ kwli ye gbo, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ o, 'nu -mɔ lɛ 'ni 'batɪ, nue, 'na 'kɔɛ bɛ -wɛ!» ³-Yusu 'bɔ 'tɔɔ lɛ, ɔ nɔ: «'N nye 'ni -hɔa, -na 'kɔɛ bɛ -wɛ.» Tii -do a ti 'yri, -ye 'a 'kɔɛ -wɛ ni, ⁴'bɔ lo, ɔ nɔ: «=Nɪ -tui 'le nahuon =de ye gbe! Kɛɛ, mu -bɔ titie -n dɔnɔ Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ ye, ɔ 'mue 'ye, -ɛ mɔ, -na 'kɔɛ -wɛ ni. 'A -tɪ, gba -tɔplɪ =nɔ, ɔ nu, 'bɔ -cɔhlɔn pi, 'ke 'o Nyɪsɔa ye, -tɛ Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔ Moise, ɔ nu la 'a -tutue ye-he-nyre 'mɔ, -ɛ die nu, nahuin 'bii, ɔ 'mui yi, -ɛ mɔ, -na 'kɔɛ -wɛ ni!»

Romakɔɛ a 'sɔyuo a nyɪgblaka a -kɔannunɔyɔ =de, nɔ- kɔ 'kɔɛ -Yusu -wɔ la

(Luku 7.1-10)

⁵-Nyɔwɔ =de 'mɔ, -ye 'ke -Yusu mu 'le Kapɛnaɔdɔ 'mɔ. -Tɛ ɔ pa 'klɛɛ 'dɔ 'mɔ, -ye Romakɔɛ a 'sɔyuo a nyɪgblaka =de, nɔ- muo 'o 'hɔn 'mɔ, 'bɔ nyo lɛ 'batɪ, ⁶ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, 'na -kɔannunɔyɔ pɛ gbo, 'ke 'le kayu gbo, -ɛ nue, ɔ -yɪyɛ lɛ, 'ɔɔ =sɔɛ 'ye 'dɔ.» ⁷-Ye -Yusu =tɔɔ -wɔn, ɔ nɔ: «'N di 'le 'ni di, 'mue nu, 'a 'kɔɛ 'mɔ -wɛ.» ⁸Kɛɛ -ye 'sɔyuo a nyɪgblaka a -gbɛ, ɔ =tɔɔ -wɔn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, 'mɔ -gbo, -ɔ 'de -Juukɔyɛyɛ, 'n 'de ye blɛ -bɔ pa 'le 'na kayu gbo. Po wuun -do, 'na -kɔannunɔyɔ a 'kɔɛ 'mɔ -wɛ. ⁹'Na -gbɛ -gbo, 'n kɔ nyɪgblakɪ -ye, 'bɔ kɔɔ 'mɔ win ke. 'Mɛ -ye, 'n kɔ 'sɔyuo -ye, 'ni kɔɔ =nɔ win ke. 'Bia 'ni po wun, 'ni lɛ 'a nahuon, 'ke bɔ mu, -ye ɔɔ 'ni mu, kɔ, 'ni lɛ =ɔ -ye, 'ke bɔ di 'le, -ye ɔɔ 'le 'ni di. Kɔ, 'bia 'ni lɛ 'na -kɔannunɔyɔ, 'ke bɔ nu dɛ, -ye ɔ nye 'ni nu.»

¹⁰Plu -Yusu 'mɔ win a -gbɛ mu 'wɔn, -ye -tɪ =nɔ, 'sɔyuo a nyɪgblaka a -gbɛ, ɔ =tɔ, ɪ saka =nɔ ni, 'ɔɔ 'le nahuin =nɔ -wɔn 'prɛɛ, -v nyo -wɔn kɔɛ, ɔ nɔ: «'Nu 'a mu 'ni lɛ -tɛɛ, nahuon, bɔ di lɛ 'na =wɔ a yekuolɛ nu, 'n 'de -hlɔn 'a nahuon a 'yee, =betɪ bɛ 'ya nɔ Yisraɛkɔɛ a daku -heyri. ¹¹'Nu 'a mu 'ni 'le, 'ke 'le 'yɔv a 'hrule 'mɔ, kɔ 'yɔv a paalɛ 'mɔ, 'ke nahuin di 'le 'mɔ lɛ -hɔn, ɔ 'mɔ lɛ 'kukue, ɔ kɔ -a ni bunɔ Abrahamu, kɔ Yisakɪ, kɔ Sakɔbɔ 'hɛɛn, ɔ 'mɔ dɛ -wɔn didi, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'klɔ yrayɔv 'kwli 'mɔ. ¹²Kɛɛ,

Yisraekue -ye =nu, Nyisua da, 'ke bu pa 'le 'a 'klo yrayru =nu 'kwli 'mu, Nyisua diu 'le 'mu po -patu, 'ke 'le gbıgbıyri -hɛyri. 'Ke u di 'o -hien wee, kɔ, 'ke u di -wɛ 'o yru poo.»

¹³-Yusu bɔ -yre 'klɛɛ, -ye kɛ ɔɔ 'sɔyuo a nyıgbłaka a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «-N kue ye =wɔ, -ɛ mɔ, Nyisua di -na -kvannunyo a 'kue 'ni -wɔ. 'A -ti, ɔ di dɛ a -gbɛ 'ni nu. -N -wɛ 'le -bo mu 'le kayu gbo ni.» Tii -do =nu -kɔ 'yri -Yusu =tuu 'o -ti =nu, 'kee ni, 'sɔyuo a nyıgbłaka a -kvannunyo a -gbɛ a 'kue -wɛɛ 'o.

-Tɛ -Yusu -wɔ la 'dai kıkłanyɔ a 'kuei
(Maki 1.29-34; Luku 4.38-41)

¹⁴-Nyrɔwɔ -ye 'mu, -ye 'ke -Yusu mu 'le Piɛli a -tɛ. -Tɛ ɔ pa kayu gbo, -ye 'ke ɔ ye 'o Piɛli a 'dɔɔ gbo. -Ye ɔ 'ye ni, -ɛ mɔ, 'a 'huɪn hren ni, 'ɔ pɛ gbo, ¹⁵-Yusu 'ɔ kɪ 'a dabu gbo. -Ye Piɛli a 'dɔɔ a -gbɛ, 'a 'huɪn 'kee ni, 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ pi -Yusu a didide.

¹⁶-Wisepepei 'mu, -tɛ -wuwle-nyrɔwɔ -wɛ 'le, -ye nahuin 'plɔplɔ, 'kuo -huɪn ni 'o ke 'mu, nu- u gba 'le -Yusu -wɔn, -Yusu 'ɔ bla 'kuo a -gbɛ lɛ, 'ɔ -wɔ nahuin 'bii a -gbɛ a 'kuei. ¹⁷ɔ nue ni, -ɛ die nu, -ti =nu, Nyisua a winwłɔn-hɛnyɔ Esai, ɔ 'cru la, u 'mu 'lu -wɔn mue. -Ti a -gbɛ, ni- gbo: «ɔ =gbła -a mu ni, 'ke 'o -a ni 'kuei -wɔn, 'plu 'ɔ gbı.»

Nahuin =nu, =u -hwa -bu naa -Yusu -wɔn
(Luku 9.57-62)

¹⁸-Yusu 'ye ni, -ɛ mɔ, nahuin 'plɔplɔ, nu- =glaa 'le =nɔ. Nɛ- nue, 'ɔ le 'a -naagbopu, 'ke bu =ta 'le 'yru a 'pia =nu ke. ¹⁹Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye Nyisua a teteitɔnɔyɔ =de, nɔ- 'yiya 'o =nɔ ye gbo, ɔ nɔ: «Tɔnɔyɔ o, 'ɛ ni -tɛgbi, -n di 'o muu, 'n di -mu -wɔn 'ni kue.» ²⁰-Ye -Yusu =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'Kwlagbodehvei, u kɔ gbopeɛlei, nuɓli 'u kɔ 'lɛ, kɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n 'de gbopeɛlɛ kɔ, -tɛ 'n di 'o ke lɛ -ha.»

²¹-Ye nahuon -ye, -ɔ mɔ -wɛ -Yusu a -naagbopuyɔ, kɛ ɔɔ -Yusu ye po, ɔ nɔ: «Tɔnɔyɔ, 'plu 'mu -mu -wɔn kue, -ha 'mu mɛ lɛ, 'na bu, -ɔ 'ku, =bo muo 'o -ha, 'plu 'mu 'le di, 'mu -mu -wɔn naa.» ²²-Ye -Yusu nɔ: «'ɛ 'de -na -kvan, 'ke -bo -ha 'o 'kukukui lɛ. Kɛɛ, -mɛ -ye, kue 'mu -wɔn, =mu 'mu -wɔn naa -tɛɛ!»

-Tɛ -Yusu nyra la -hlonpu gbo
(Maki 4.35-41; Luku 8.22-25)

²³Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye 'ke -Yusu 'ya 'le 'blagbe włɔn, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn. ²⁴Bu ni 'klɛɛ 'o 'nie ke, buu mu, tii -do a ti 'yri, -ye -hlonpu gblaka cɛ 'le =lɛ, 'yru 'u 'dvi po, 'a 'dvi a -gbɛ 'u 'le 'blagbe włɔn lɛ 'włɛɛ. Kɛɛ, -Yusu -mɛ -ye, ɔɔ 'ni ŋmo, ²⁵'a -naagbopu 'u 'yiyɔ 'o 'huɪn 'mu gbo, 'u -hiɔ ŋmla 'mu, u nɔ: «Tɔnɔyɔ o, waa -a mu, -aa gbo mu 'ni -wɛ.» ²⁶-Ye kɛ -Yusuu

=nu ye po, ɔ nɔ: «De tio- kɔ -tɪ 'aa hvannu pɪ 'le? 'A mu -gbo, -v 'de Nyɪsua =wɪw ye kuo -tɛɛ?» 'Plu 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ 'prɛɛ 'le -hlonpɔ kɔ 'yru 'hɛɛn -wɔn, 'ke 'le win 'yaklɪ 'kwɪlɪ 'mu, -ɛ die nu, ɪ 'mu ke gbo -wan, -ye 'ɛ mɔ -tɛɛ, -hlonpɔ =nu, v nyra gbo. 27-Ye v 'bii, ɪ saka -nu nɪ, v nɔ: «Ba 'ye ke nahuon -gbo, -hlonpɔ kɔ 'yru 'hɛɛn, ɪ nyo -wɛ 'o 'nɪ =tuu.»

-Tɛ -Yusu -gbɪa la nahuin 'hɔn -de, 'kuo -hɪn nɪ la 'o ke 'mu
(Makɪ 5.1-20; Luku 8.26-39)

28-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye v nyre 'le Galileblugba a 'yru a 'pia =nu ke nɪ, -ɔ mɔ Gadalakɛ a 'blugba. -Tɛ v nyre 'le, -ye nyɪbɛpɔv 'hɔn =de, nu- -hɔn 'le 'dɛɛi ke 'mu, 'v mu -Yusu ye 'mu 'bɛ wɔn. Nahuin 'hɔn a -gbɛ, 'kuo -hɪn nɪ 'o =nu 'ke 'mu, 'ɔ ɔ =nu =sɛ =tue. 'Waa ŋmli a 'yilɛnyinyre nue, nahuon =dɛ 'ɔ 'die 'le -wɛ bɔ na 'o 'hru =nu wɔn, -v kɔ wɔn v nɪ 'le. 29-Bɔ 'ye 'klɛɛ -Yusu, -ye vɔ 'le 'yaa win, v nɔ: «Nyɪsua a 'Yu, dɛ tio- -n -hɔa -bo nu -a mu 'mu 'le? -Bɛ -n di 'le =le, =mu -a mu =sɛ =tue, 'plu Nyɪsua a -batipo-nyrɔwɔ 'mu 'o nyre?»

30-'Ke 'o -tɛgbii -do a -gbɛ, bɪɪɪ a =ju gblaka, nu- nɪ 'le =nu ye 'mu, 'vɔ le wa. 31-Ye 'kuo -hɪn a -gbɛ, ɔ -Yusu le 'nɪ 'batɪ, ɔ nɔ: «Bia =nu -hɔa -bo bla -a mu le, wɛɛn ke, 'ke -ba bi 'o bɪɪɪ a =ju =nu ke 'mu.» 32-Ye -Yusu nɔ: «Ba mu!» 'ɔ -hɔn 'o nahuin 'hɔn a -gbɛ ke 'mu, 'ɔ bi 'o bɪɪɪ =nu ke 'mu, bɪɪɪ 'bii a -gbɛ, 'ɪ 'gba ci le, 'ɪ =tɪ dɔgba, 'ɪ bi 'yru 'mu le, 'ɪ 'kuku le.

33-Nahuin =nu, -vɔ bɪɪɪ a -gbɛ naa, v 'gba le ci, 'v 'ya 'dɔ 'mu, 'v na -tɔplɪ 'bii =nu -wɔn le, -ɪ mue 'lu -wɔn, 'ke 'o nahuin 'hɔn =nu a -ta 'mu, 'kuo -hɪn nɪ wɛn 'o ke 'mu. 34-'Plu 'dɔ a nahuin 'bii 'mui mu 'wɔn, -ye v =tɪ 'mu 'dɔ, 'v mu -Yusu ye 'mu 'bɛ wɔn. -Tɛ v 'yo, -ye v nyo le 'nɪ 'batɪ, 'ke bɔ -hɔn 'le 'waa 'blugba 'mu.

-Tɛ -Yusu -wɔ la le-yɪrɛnyɔ a 'kɛ
(Makɪ 2.1-12; Luku 5.17-26)

9 1-'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye 'ke -Yusu 'ya 'le 'blagbe wɔn, 'ɔ =ta lele 'yru =nu ke, 'ɔ mu 'le 'dɔ =nɔ 'mu, -ɔ kɔ 'mu ɔ 'tɪ 'le. 2-Tɛ ɔ nyre 'le, -ye nahuin =de, nu- ya =nɔ le-yɪrɛnyɔ =de ye. Le-yɪrɛnyɔ a -gbɛ, 'ke v puo 'le -hanmakɪ wɔn. -Tɛ -Yusu 'ye, -ɛ mɔ, nahuin a -gbɛ, v kuo ye =wɪw, -ɛ mɔ, ɔ -wɛ 'le bɔ nue nɪ, 'waa nɪ le-yɪrɛnyɔ a -gbɛ, 'a 'kɛ bɛ -wɛ nɪ, -ye kɛ ɔ le-yɪrɛnyɔ a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «'Na 'yu o, -na =wɪw nɪ bi 'le -hɔn, -tɔplɪ -gbo, -n nu, -ɪ nyre 'yi le, 'ke 'o Nyɪsua ye, ɪ 'wɔwɛ nɪ.» 3-Ye Nyɪsua a tɛitɔwɔv =nu, -v nɪ 'o, kɛ vɔ 'waa dɔwɔ ye po, v nɔ: «-Tɪ -gbo, -Yusu -gbo, ɔ =tu, ɛ 'wɛ =nɔ ye, Nyɪsua a -tɪ ɔ le -haa.» 4-Kɛɛ, dɛ =nu, vɔ =wɪ klɛ naa, -Yusu yie nɪ. ɔ nɔ: «De tio- kɔ 'yilɛnyre=wɪdɔ =nu aa le naa 'le? A 'de kɔ ba naa wɛn =wɪdɔ =nu le. 5-'A nɪ =wɪw nɔ 'nɪ, 'n 'die 'le -wɛ =bo le le-yɪrɛnyɔ -gbo, -ɛ mɔ, 'a dɛ 'kuku 'wɔwɛ nɪ, kɔ, 'a nɪ =wɪw nɔ 'nɪ, 'n 'die -wɛ 'le -wɛ =bo le =nɔ, -ɛ mɔ, bɔ 'ba ye 'mu, bɔ na. 6-Kɛɛ, ba yie, 'mɔ

mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'mɔ mɔ Nyɪsua a 'Yu, 'ɔ lee nɔ 'mɔ. Nyɪsua a -gbɛ, nɔ- -nye 'mɔ 'kli, 'ke -bo 'wɔwla -tɔnahuin a dɛ 'kuku, kɛ nɔ -tɔtɔ ke, 'ɔ -nye -wɛ 'mɔ 'kli, 'ke -bo -wɔ -tɔnahuin a 'kɔɛi. 'A -tɪ o, nahuon -gbo, ɔ ya 'le, 'n die 'nɪ nu, 'a 'kɔɛ 'mɔ -wɛ, a 'mɛ yrii, -ɛ mɔ, -tɪ -gbo, 'n -tɪ wɛn 'a mɔ ye, ɪ mɔ -hɔpɔkɔɔ nɪ.» -Ye ɔ -hɪan -wɔn, ɔɔ 'le le-yɪrɛnyɔ -nɔ -wɔn 'prɛɛ, ɔ nɔ: «'Ba ye 'mɔ, 'ba -na -hanmakɪ 'mɔ, -bo mu 'le -na kayu gbo, -na 'kɔɛ -wɛ nɪ.» ⁷Tii -do a ti 'yri, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ 'ba 'mɔ ye, 'ɔ mu 'le 'a kayu gbo. ⁸-Tɛ nahuin 'ye dɛ a -gbɛ, ɔ 'ta 'mɔ gble, 'ɔ Nyɪsua 'nyrɛɛ le pue, -tɛ ɔ nu, 'ɔ -nyi -tɔnahuin 'klɔɔ -nɔ.

-Tɛ -Yusu le la Matie, ɔ mɔ Lefi, 'ke bɔ -hɛ la 'a -naagbopɔyɔ
(Makɪ 2.13-17; Luku 5.27-32)

⁹-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu -hɔn 'le -tɛgbɪ a -gbɛ 'mɔ nɪ. -Tɛ ɔɔ 'klɛɛ mu, -ye 'ke ɔ ye 'o nyɪbɛyɔ -dɛ gbo. 'A 'dɔ mɔ Matie. Matie a -gbɛ, ɔ mɔ 'blɔwli'tenyɔ'ɔ nɪ. 'Ke ɔ nɪ 'le 'blɔwli'tɛɛɛ 'mɔ gbo. (Kɛɛ, nahuin 'nɪ -hɔa -le 'blɔwli'tenyɔ, -ɛ nɛ, ɔ di 'yɪriwli.) -Ye kɛ -Yusu nyo ye po, ɔ nɔ: «Kɔɛ 'mɔ -wɔn, -mɔ 'na -naagbopɔyɔ -hɛ!» Matie a -gbɛ 'ɔ 'ba ye 'mɔ, 'ɔ kɔɔ -wɔn, 'ke ɔ 'muo -wɔn naa. ¹⁰-Ye Matie a -gbɛ, ɔ da -Yusu -wɔn dididɛ, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛɛn, kɔ, 'ɔ da -wɛ 'a 'biɛnɔ 'blɔwli'tenyɔ -ye, kɔ pɔpɔnahuin -ye, -v kɔ 'klɔ 'dɛ 'o ye 'sii, 'ke v 'bii, v 'mɔ dɛ di. ¹¹Bɔ nɪ 'o dɛdiile 'mɔ, -ye Falisi-tumu a nahuin, v 'ye dɛ a -gbɛ nɪ. -Ye v le -Yusu a -naagbopɔ nɪ, v nɔ: «Dɛ- nɛ 'klɛɛ, 'a nɪ tɔɔnyɔ, ɔ kɔ 'blɔwli'tenyɔ kɔ nahuindɔ -gbo 'hɛɛn, -v kɔ 'klɔ 'dɛ 'o ye 'sii, 'v nɪ 'o dɛdihuoo -do ke gbo 'le? ɔ 'dɛ wɛn ye blɛ bɔ nu wɛn dɛ a -gbɛ.» ¹²-Ye -Yusu 'wɔn -tɪ -nɔ nɪ, nahuin a -gbɛ, v -tɪ. Bɔ 'wɪn 'klɛɛ, -ye ɔ nɔ: «Nahuon -gbo, ɔ kɔ 'hɔn nu -tɛɛ, ɔ 'nɪ -mɔ -le -data a 'yɪye lɛ, kɛɛ, nahuon -gbo, ɔ kɔ 'hɔn -hɛn, nɔ-ɔ -data a 'yɪye lɛ -mɔ. ¹³U 'crɛɛ nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacrɛnɛ 'kwli 'mɔ, -ɛ mɔ: Nyɪsua nɔ 'nɪ: Dɛ -gbo, 'nɪ -hɔa, nɛ- mɔ, ba kɔ 'a nɪ 'biɛnɔ a wɔlɪ. ɛ 'dɛ ba pi 'wɪlɔgbɔ-tɔplɪ a -cɔhlun -do, 'ke 'o 'mɔ -wɔn.» -Ye kɛ -Yusu lele po: «'N 'dɛ 'le di, 'ke 'o nahuin -gbo a -ta 'mɔ, -v plɛ, -v kɔ 'klɔ 'sii 'o ye, kɛɛ, nahuin -gbo, -v yie, -ɛ mɔ, 'waa 'klɔ 'dɛ 'o ye 'sii, nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ di 'le, 'mɔ le, -ɛ mɔ, bɔ hie 'o 'waa dɛ 'kuku, ɔ nu gbo, bɔ -nye 'waa 'klɔ 'bii Nyɪsua.»

Nyɪsua lee nɔ -Yusu -tɔtɔ ke nɪ, 'ɔ 'ya 'le 'klɔ yrayrɔ, ɔ kɔ 'klɔ 'ka 'hɛɛn,
-ɪ 'dɛ dɛgbloo -do

(Makɪ 2.18-22; Luku 5.33-39)

¹⁴Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye Saan Batɪstɪ, -ɔɔ nahuin 'nie 'lu lɛ po, 'a -naagbopɔ, nɔ- 'yɪya 'o -Yusu 'hɔn 'mɔ gbo, 'v -gbo wɔn, v nɔ: «Dɛ- nɛ 'klɛɛ, -a mɔ -gbo, -v mɔ Saan a -naagbopɔ, -a kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛɛn -aa -ci, 'plu -mɛ -ye, -n nɛ -naagbopɔ 'v 'nɪnɪ -ci 'le?» ¹⁵-Ye kɛ -Yusu -nɔ ye po, ɔ nɔ: «Nyɪbɛyɔ -gbo, -ɔɔ 'blɪ 'mɔ pa, 'bɔ da 'a 'biɛnɔ 'blɪ'mɔpɔpa a dididɛ ke, 'bɔ mu 'blɪ'mɔpɔpa a -gbɛ a dɛdi-tuo ke, 'a 'biɛnɔ a -gbɛ, v 'nɪ

=ci -le. E 'we =nɔ ye, 'bli'mɔpɔpa =nu, ε mɔ 'manvɔɛ'ε ni. 'A -ti, v 'de =cicie kɔ. Dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ-ε ni. 'Manv a -ti 'na -naagbopɔ 'ni =ci -le ni, tii -tie -gbo 'n di mɔ =nu 'hɔn 'mu -hi. Kɛɛ, ε di kɔ ti, -ti kɔ 'yri v di -tado 'o 'mu 'na -naagbopɔ -heyri -ha. Ti a -gbɛ 'yri, 'ke v di -tado 'o =cii.

16-A 'brikɔ nɔ 'ni: Nahuon =de 'ni 'ba -le dayrayru a 'pia 'mu, ɔ 'ni -ma -le da'ka a 'hɔ. 'Bia 'bɔ nu dayrayru a 'pia, 'bɔ -ma da'ka a 'hɔ, ti -kɔ 'yri ɔ diu yra, -ye dayrayru =nu, v 'yɪya 'mu ni. 'Bu 'yɪya 'mu, -ye dayrayru a -gbɛ, v cra da'ka =nu ni. -Ye 'a 'hɔ 'ka =nu, ɔ di lɛ 'bua 'yri -hapuko. 17Mɔ, nahuon =de 'ni 'ba -le nɔ yrayri 'mu, -ɔɔ 'plu, ɔ 'ni puo -le 'le dahvako a buo 'ka wɔn. 'Bɔ puo 'le buo 'ka =nu wɔn, 'bɔ kɔ ye, ti -kɔ ti 'yri ɔ di 'plu, 'bɔɔ 'ya, -ye ɔ cra dahvako a buo =nu ni. -Ye nɔ 'wɛ gbo. Nɛ- nue, 'ke 'le dahvako a buo yrayru wɔn, 'ke vɔ 'le nɔ yrayri po. 'Bɔ nu lɛ, -ye dahvako a buo =nu, ɔ kɔ nɔ =nu 'hɛn, ɪ 'dɛɛ bi nyre 'yi lɛ. (E nɛ- nue o, nahuon =de 'ɔ 'nɪnɪ 'ba -tɔplɪ 'kɪ 'mu, 'ɔ 'nɪnɪ pui -tɔplɪ yrayri ke. l 'ni bibi -le 'yi 'mu lɛ.)»

-Te -Yusu -ha la Sayilu a 'yu 'klɔ, kɔ, -te nyɾɾgba =de, dablogbo-wekɔɛ la nu, ɔ 'tu la -Yusu a wlawɩ lɛ, 'plu 'a 'kɔɛ 'ε -wɛ la
(Makɪ 5.21-43; Luku 8.40-56)

18-Yusu bɔɔ =nu -ti =nu ye -tu, -ye -Juukɔ a nyigblaka =de, nɔ- nyre 'o, 'ɔ blɔ kwɩ ye gbo, ɔ nɔ: «'Na 'yu nyɾɾɔyɩ gbi, nɔ- 'kɔ lɛ kɛ 'klɛɛ. 'Nu -mu lɛ 'ni 'bati, di 'le -bo puo dabuɩ 'lu gbo, -ε die nu, ɔ 'mu lele -hunhlɔn po.» 19-Ye -Yusu wɔn ni, 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ kɔɔ -wɔn, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛn.

20-Ye 'klɛɛ, 'ke 'le nahuin =nu -heyri, -v ni 'o, 'ke nyɾɾgba =de ni 'le. Nɔ- 'kɔɛɛ nu. 'A 'kɔɛ a -gbɛ, nɛ- mɔ dablo bɔ nyo gbo -wɛ. -Tɛ 'kɔɛ a -gbɛ, ε 'tati la 'a nunue, 'a 'yɾɩ a -pu -tu 'o 'hɔn a nɔnɩ ni kɛ gbo. Nɔ- mu 'o -Yusu ke 'mu, 'ɔ 'tu 'a wlawɩ a bugbode lɛ, 21-ε nue, kɛ ɔɔ po, 'ke 'le 'a =wɩ ke: «'Ni 'tu 'a wlawɩ lɛɛ -do, 'na 'kɔɛ di 'ni -wɛ.» 22-Ye -Yusu -hɪan -wɔn, 'ɔ 'yo, ɔ nɔ: «'Na 'yu o, -na =wɩ ni bi 'le -hlɔn. -Tɛ -n kuo 'mu =wɩ ye a -ti, 'ni -wɔ -na 'kɔɛ.» Tii -do a -gbɛ 'yri, -ye nyɾɾgba a -gbɛ a 'kɔɛ -wɛ ni.

23-Tɛ dɛ a -gbɛ, ε -hi, -ye -Yusu nyre 'le -Juukɔ a nyigblaka -ni wen a -tɛ ni, 'ɔ 'ye -tɔplɩbinyɩ kɔ nahuin 'plɔplɔ =nu 'hɛn, 'vɔ popowli po, -ye ɔ nɔ: 24«Ba =tu ke! 'Yu nyɾɾɔyɩ -gbo, ɔ 'de 'kɔ. ŋmla'a ni, ɔɔ ŋmo.» Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye v nyo 'ni 'caa. 25-Ye v 'hrɔɔ nahuin 'bii ni, 'ɔ pa 'le -gblo =nu 'mu, -tɛ 'yu pɛ 'le gbo, 'ɔ klɪ 'a dabu gbo. -Ye 'yu nyɾɾɔyɩ a -gbɛ, ɔ 'hɪɪ 'klɔ, 'ɔ 'ba ye 'mu. 26Dɛ a -gbɛ, -ε mue 'lu -wɔn, 'a -ti 'sɛɛ gbo, 'ke 'le 'blugba 'bii -nu 'mu.

-Tɛ -Yusu -wɔ la 'yiisuanɔyɩ 'hɔn a 'yii

27'Plu dɛ a -gbɛ, ε 'mu mu -hi, -ye -Yusu -hɔn 'o -tɛgbi a -gbɛ 'mu ni, 'ɔɔ mu. -Tɛ ɔɔ 'klɛɛ mu, -ye 'yiisuanɔyɩ 'hɔn =de, nu- bio 'o ke 'mu, 'v nyo -wɔn kɔɛ, 'vɔ 'le win 'yaa, v nɔ: «Dafidɪ a 'yuo a 'Yu o, yrii -a ni wɔlɩ!» 28-Tɛ -Yusu nyre 'le kayu gbo, -ye v 'yɪyɔ 'o 'mu gbo 'hɔn, 'ɔ =gbu wɔn: «=Be a

kuo 'mu ye =wlv, -ε mɔ, 'n -wε 'le =bo -wɔ 'a nɪ 'kʷε nɪ?» -Ye v =tuo -wɔn, v nɔ: «Iin -o, Tɔɔnɔ, -a kuo -mu ye =wlv.» ²⁹-Ye -Yusu 'tu 'waa 'yii lɛ, ɔ nɔ: «Dɛ =nɔ, a kuo =wlv ye, 'n -wε 'le =bo nɪ 'a mu 'mu, nɛ- -bɛ mue 'lu -wɔn,» ³⁰'waa 'yii 'ɪ klɛ ke. -Ye -Yusu 'prɔv 'le -wɔn, 'ke 'le win 'yaklɪ 'kwli 'mu, ɔ nɔ: «Nɪ 'a mu 'nɪ lɛ, a nɪ lɛ 'le nahuon =de!» ³¹U -mɛ -ye, -tɛ v -hɔn 'o 'mu, -ye v 'sɛɛ -Yusu a 'dɔ gbo, 'ke 'le 'blɔgba 'bii =nɔ 'mu.

-Tɛ -Yusu -wɔ la nahuon =de, -ɔ 'de 'prelɛ yi a 'kʷε

³²Ti =nɔ -kɔ 'yri nahuin a -gbɛ, vɔ mu, tii -do a -gbɛ 'yri, -ye v ya -Yusu ye nahuon =de, -ɔ 'de 'prelɛ yi, -ε nue, 'ku -hvan nɔ 'o ke 'mu. ³³-Ye -Yusu bla 'ku -hvan a -gbɛ lɛ, -v nɪ 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu. -Tɛ ɔ blɔ 'klɛɛ lɛ, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ -tɔa 'puprɛ gbo. Nahuin =nɔ, -v nɪ 'o, ɪ saka =nɔ nɪ 'dɔ, v nɔ: «Dɛ -gbo, -ε mue 'lu -wɔn, -a 'die -hlɪn a 'yee, kɛ nɔ Yisraɛkʷε a 'bri.» ³⁴Kɛɛ -ye Falisi-tumu a nahuin =nɔ, -v nɪ -tuo ke, kɛ vɔ po, v nɔ: «Satan, -ɔ mɔ 'kuo -hɔn a nyɪgblaka, nɔ-ɔ nɔ 'klɪ -nyi, 'ke bɔ bla 'kuo -hɔn lɛ, -ɔ nɪ 'o nahuin ke 'mu.»

-Tɛ -Yusu kɔ la nahuin 'plɔplɔ a wɔlɪ

(Makɪ 6.34; Luku 10.2)

³⁵-Tɛ dɛ a -gbɛ, ε -hi, -ye -Yusuu ke na 'dɪɛ 'bii, 'ɔ Nyɪsɔa a -tɪ tɔɔ, 'ke 'le Nyɪsɔa a kayuo gbo, 'ɔ Nyɪsɔa a -haputitɛ =nɔ po, -ε nyi -tu, -tɛ Nyɪsɔa di nahuin a win a kekɔlɛ nɪ, kɔ, 'ɔ nahuin a 'kʷɛi 'bii -wɔ, ɪ kɔ 'ɛ nɪ kɪkladɛ =de 'hɛɛn. ³⁶-Tɛ ɔ nahuin 'plɔplɔ =nɔ 'ye, -ye 'waa wɔlɪ nyo nɪ, -ε nue, 'waa 'klɪ -wε 'le =lɛ, kɔ 'waa =wɪ 'ɪ bi -hlɔn. U 'we =nɔ blablɔ ye, -ɔ 'de kɔkɔnɔ kɔ. ³⁷-Ye kɛ ɔ 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ: «=Gbla, -ɔ -hlɔ, ɔ -huo nɪ, kɛɛ, =gbla'cɛnyɔ 'de -huo. ³⁸'A -tɪ, ba 'batɪ -cikɔnɔ lɛ, bɔ lɛ 'a -kvannunɔ -ye, v 'mu 'a mu 'mu -hɛ, a 'mu =gbla 'cɛ.» (ɛ 'we =nɔ ye, ba 'batɪ Nyɪsɔa lɛ, ɔ 'mu 'a nahuin -ye lɛ, v 'mu 'a mu 'mu -hɛ, a 'mu nahuin -ye lɛ 'kukue, v 'mu 'waa 'klɔ Nyɪsɔa -nyi.)

-Yusu a -naagbopɔv -pu -tu 'o 'hɔn

(Makɪ 3.13-19; Luku 6.12-16)

10 ¹-Ye -Yusu da 'a -naagbopɔv -pu -tu 'o 'hɔn =nɔ nɪ, 'ɔ -nyi =nɔ 'klɪ, 'ke bɔ bla 'kuo -hɔn lɛ, -ɔ nɪ 'o nahuin ke 'mu, 'ɔ -nyu -wε 'klɪ, 'ke bɔ -wɔ nahuin a 'kʷɛi 'bii, kɔ 'ɛ nɪ kɪkladɛ =de 'hɛɛn. ²-Yusu a -naagbopɔv -pu -tu 'o 'hɔn a -gbɛ, vɔ -wε 'a -wɔnnananyɔ daa, 'waa 'dɔɪ, nɪ -gbo: Ye-hɛnahuon, 'ke 'le =nɔ -hɛyri, nɔ- mɔ Simɔ, vɔ -wε Piɛɪ daa, ɔ kɔ 'a 'dɪayɪ Adrɛ 'hɛɛn; kɔ Saktɪ, ɔ kɔ 'a 'dɪayɪ Saan 'hɛɛn; v 'hɔn -wε a -gbɛ, nɔ- mɔ Sebedɛ a 'yuo-plɪ; ³'plɪ Filipɔ kɔ Batelemi; 'plɪ Toma kɔ Matie, -ɔ mɔ 'blɔwli'tɛnyɔ; 'plɪ Alɔfɛ a 'yu Saktɪ, ɔ kɔ Tade 'hɛɛn; ⁴'plɪ Simɔ =nɔ, -ɔ nɪ 'le nahuin =nɔ -hɛyri, -v 'nɪnɪ -hɔa Romakʷɛ; 'plɪ Judɪa Yisikaliɔ. Nɔ- mɔ nahuon =nɔ, -ɔ di -Yusu 'a yraanyɔ kwa po.

-Te -Yusu le la 'a -naagbopu -pu -tu 'o 'hɔn, 'ke bu gba

Nyɩsua a -ti 'diɛ kle

(Maki 6.7-13; Luku 9.1-6)

⁵-Yusu a -naagbopu -pu -tu 'o 'hɔn a -gbe, nu- ɔ tɛ gbo, 'ke bu gba Nyɩsua a -ti 'diɛ kle, ɔ tiu, ɔ nɔ: «A ni mu 'le 'le 'blugbi =nu 'mu, -i -kɔ 'mu -Juukɔɛ 'de 'le ni, kɔ, a ni mu 'le -we Samaliblugba a 'diɔ =de 'mu. ⁶Kɛɛ, ba mu 'le Yisraɛkɔ a nahuin =nu -wɔn, -v 'we =nɔ blablɔ ye, -ɔ 'wan, -ɔ 'de kukɔnyɔ kɔ. ⁷Bia 'ba mu, -ye ba lu, -ɛ mɔ: Ti =nu -kɔ 'yri Nyɩsua di 'o nahuin win ke kɔɔ, i 'muɛ ye. ⁸Ba -wɔ nahuin a 'kuei, ba -ha 'kukunyɔ 'klo lɛ, ba -wɔ -we -tɔpli-jɔhɔnnunyu a 'kuei, ba bla 'kuo -huin lɛ, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mu. Nyɩsua nu 'a mu 'mu -hapɔɛ, 'ke 'le -gbugbekɔ 'kwli 'mu. ⁹A ni -gbe, ba nu nahuin -hapɔɛ 'mu, 'ke 'le -gbugbekɔ 'kwli 'mu! ⁹Bia 'baa mu, a ni gba 'le 'wliɛ =de. ¹⁰A ni gba 'le blɔ gblaka =de, kɔ wlawlɔ a 'hɔn a nuɩ, kɔ, a ni gba 'le -we 'suei, kɔ kotu^a, -ɛ nue, nahuin =nu, -v kɔ -ti aa -kuan nu, nu- ble ye -bu kikle 'a mu lɛ.

¹¹Bia 'ba nyre 'le 'diɔ =de 'mu, ba =mɔ nahuon lɛ, -ɔ -we -wɔn, 'ke -bɔ 'ble 'a mu kwa. 'Bia 'bɔ 'ble 'a mu kwa, 'kee ni, ba ni 'le -nɩni, a 'mu 'le -tegbi a -gbe 'mu -hɔn. ¹²Bia 'ba pa 'le kayu -ye gbo, -ye ba le nahuin =nu, -v ni 'le, kɛ ba po =nu ye: Nyɩsua bɔ ni 'o 'a mu -wɔn! ¹³Bia kayu a -gbe a nahuin 'bu 'ble 'a mu kwa, -ye ba da Nyɩsua, 'ke bɔ nu =nu -hapɔɛ 'mu, kɛɛ, 'bia 'bu 'de 'a mu kwa 'ble, -ye Nyɩsua ni nu 'le =nu -hapɔɛ 'mu. ¹⁴Bia 'ba ni 'le 'diɔ =de 'mu, -hee' kayu -ye gbo, 'bia 'bu ble ke, 'ke bu 'ble 'a mu kwa, kɔ, 'bu 'nɩni po 'a mu nua ye gbo, -ye ba -hɔn 'le 'mu, ba mu. 'Baa mu, -ye ba bubla 'a ni bui, -ɛ die nu, 'pupu 'mu 'o 'a ni bui 'huin 'mu lɛ -hɔn, a 'mue nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɩsua a yɩu 'bu ye =nu, -ye nu-v ni, -v nue. ¹⁵Nu 'a mu 'ni lɛ, -nyɔwɔ -kɔ 'mu Nyɩsua di 'o 'klo ke a nahuin -bati lɛ poo, -ye 'diɔ =nu a nahuin, -v 'de 'a mu kwa 'ble, 'waa -bati di 'ni 'yakla, i 'mu 'o nahuin =nu a nɩni 'mu -hi, -v mɔ Sodɔmudɔ kɔ Gomɔlidɔ a nahuin =nu, -v la 'yilenyre-tɔpli nu 'dɔ.»

-Te -Yusu le la 'a -wɔnnaanyɔ, -ɛ mɔ, v di la -nu =tue =sɛ

(Maki 13.9-13; Luku 21.12-17)

¹⁶(-Yusu 'kie 'preɛ 'le 'a -naagbopu -wɔn, ɔ nɔ:) «Ba po 'mu nua ye gbo. 'Nu 'a mu 'ni lee, -ɛ 'we =nɔ 'blayuo ye, vɩ 'le -jio -heyri lee. 'A -ti, ba ni 'o -preɛ 'mu, 'ke 'o nahuin =nu a -ta 'mu, -v di 'a mu ye -wɔn, kɛɛ, a ni -wɔn 'le ye. ¹⁷Ba =tu 'a ni dɔnu 'yie, 'ke 'o nahuin =nu a -ta 'mu, -ɛ nue, v kɔ bu gba 'le 'a mu -batipoolɛ 'mu, kɔ, v di 'a mu bii lɔkɔɛ, 'ke 'le Nyɩsua a kayuo gbo. ¹⁸-Te a 'ya 'na -naagbopu 'mu a -ti, v di 'a mu yeɛ -ti, 'ke 'o 'blugbanaanyɔ kɔ 'kunpu ye. Ne- die nu, a 'mu =nu 'na -haputitie pue, a

^a 10.10 -Yusu a ti 'yri, nahuin la naa kotio. De a -gbe, 'waa 'bride'ɛ la'a ni.

'mue -we nahuin =nu ye po, -v 'de -Juukvɛ. ¹⁹'Bu klɪ 'a mu, 'ke v 'mu 'le 'a mu -batiponyu ye gba, 'kla nɪ 'ya 'le 'a mu -wliye, 'ke 'o -tɪ -nu, a di =tu, kɔ, -tɛ a di 'a =tutue nu a -ta 'mu. Win =nu, a di po, ti a -gbɛ 'yri, Nyɪsua'a nɪ, -ɔ di 'a mu wlɔn lɛ po. ²⁰ɛ 'de 'a nɪ -gbɛgbɛ, a 'nɪ 'prɛ -le nɪ. Kɛɛ, 'a nɪ Bu Nyɪsua a -Hihiu, -v nɪ 'o 'a mu ke 'mu, nu- di 'prɛ.

²¹Ti a -gbɛ 'yri, 'diayuopu di 'waa 'diayuo 'blugba a ye'munaanyu kwa lɛ 'nɪ po, -ɛ die nu, v 'mu lɛ 'lɪla. Dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ- bunv di 'waa 'yuo -wɔn nu, 'yuo=pli 'mue -we 'waa bunv kɔ 'waa 'diinu 'hɛɛn -wɔn nu. ²²Nahuin 'bii di 'a mu 'nɪ yraa, -ɛ nue, 'a mu mɔ 'na nahuin nɪ. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'de sta, 'ke 'o Nyɪsua a =wlv a yekuolɛ -wɔn, 'bɔ gbɛ -gbagba, 'klɔ a 'o'mu-hɔnti 'bɪ nyre 'o, nɔ- Nyɪsua di waa. ²³Ti -nu -kɔ 'yri v di 'o 'a mu =sɛɛ =tue, 'ke 'le 'dɔ -ye 'mu, -ye ba 'gba ci lɛ, 'ke 'le 'dɔ -ye 'mu. 'Nu 'a mu 'nɪ lɛ -tɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tunahuin 'bii a Nahuon, a 'dɛɛ ba nu 'na -kvan -nunu, ba ka 'le Yisraekvɛ a 'dɛɛ 'bii, 'mu 'le lele di.

²⁴ɛ 'de 'nyɪnyɪnyɔ =de kɔ, -bɔ di 'o 'a tɔɔnyɔ 'lu ye nɪ. ɛ 'de -we -kuannunɔ =de kɔ, -bɔ di -wɛ 'o 'a 'masɛ 'lu ye nɪ. ²⁵'A -tɪ, 'nyɪnyɪnyɔ kɔ -kuannunɔ 'hɛɛn, v 'dɛɛ bu plɛ, =sɛɛvɔ =nu, 'waa tɔɔnyɔ kɔ 'waa 'masɛ 'hɛɛn, v di 'ye, v die 'le wlɔn 'nɪ =ta. 'Bia 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ 'kabu, 'buv 'mu Bɛɛbulɪ (-ɔ mɔ Satan) daa, -ye 'dɔvɔ =nu, v di 'a mu =tue, 'a mu =nu, -v mɔ 'na kayugbokvɛ, ɪ di lɛ nyre 'yi, ɪ 'mu 'o Bɛɛbulɪv a -gbɛ 'mu -hi.»

A nɪ pɪ 'le -tunahuin a hvannu, kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- kɔ hvannu ba pɪ
(Luku 12.2-7)

²⁶(Kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ:) «'A -tɪ o, nahuin a -gbɛ, -v di 'a mu =sɛɛ =tue, a nɪ pɪ 'le 'waa hvannu, -ɛ nue, ti di 'o 'nɪ nyre, -ɪ kɔ 'yri -tɪ a -tɛɛ di 'o pepe' 'mu bi, kɔ, -tɔplɪ -nu, -ɪ -hli kɛ, nahuin 'bii 'mui yi. ²⁷'Bia -ba bii ye, -tɪ -nu, 'nu 'a mu ye =tu, ba =tui 'o -tɛ -nu, nahuin 'bii -wɛ 'le bu 'wun 'o. -Tɪ -nu, 'nu 'le gbo blee, 'nu 'a mu ye =tu, ba =tui nahuin 'bii ye. ²⁸A nɪ pɪ 'le -tunahuin a hvannu. 'A nɪ -plahvɪn -do, nɪ -v -wɛ 'le bu -wɔ gbo. Kɛɛ, v 'die 'le -wɛ bu -wɔ 'a nɪ -hihiu gbo. Nyɪsua, nɔ- kɔ hvannu ba pɪ, -ɛ nue, nɔ- -wɛ 'le -bɔ -wɔ -tunahuon a -plahvɪn gbo, ɛ kɔ 'a -hihiu 'hɛɛn, 'ke 'le na =nu 'mu, -ɔ 'nɪnɪ jre gbe, -ɔɔ dɛ'klannunɔv gbo -wɔ. ²⁹=Bo pue noblɪ 'cicrɛi a dɛ ye: 'Bia -nɪ nyi -tɔ, ɪ 'nɪ po -le =die 'dɔ, kɛɛ, 'bia 'a nɪ Bu Nyɪsua 'bɔ 'die ke wɛɛn, 'a 'yɛɛ -do =de 'nɪ 'kvɔ =le. ³⁰Kɛɛ, a -mɛ -ye, 'lu-pupuii -tie a kɔ, 'a nɪ Bu Nyɪsua a -gbɛ, ɔ -hri nɪ. ³¹ɛ 'we =nɔ ye, a kɔ 'mini 'dɔ, 'ke 'o Nyɪsua ye, 'ɛ -hi 'o noblɪ gbi 'plɔplɔ =nu 'mu. 'A -tɪ o, a nɪ pɪ 'le -tunahuin a hvannu!»

Nahuin -nu, -v nyi =tu, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, v mɔ -Yusu a nahuin nɪ,
kɔ nahuin -nu, -v nyi =tu, -ɛ mɔ, v 'de -Yusu yi
(Luku 12.8-9)

³²«'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ =tui, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, ɔ mɔ 'na nahuon nɪ, -ye -batipo-nyrɔwɔ 'mu, 'na -gbɛ, 'n di -wɛ 'nɪ =tu, 'ke 'o 'na Bu

Nyɩsua ye, ɔ nɩ 'le yakɔ 'mɔ, -ɛ mɔ, nahuon a -gbɛ, ɔ mɔ 'na nahuoon nɩ.
³³Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ =tui, 'ke 'o nahuin ye, -ɛ mɔ, ɔ 'de 'mɔ yi, -ye
 -batipo-nyɩɔwɔ 'mɔ, 'na -gbɛ, 'n di -wɛ 'nɩ -tu, 'ke 'o 'na Bu Nyɩsua ye, ɔ nɩ
 'le yakɔ 'mɔ, -ɛ mɔ, 'n 'dio yi.»

-Yusu a 'ledidie a -ti, nahuin di ye 'nɩ -wɔnwɔn

(Luku 12.51-53; 14.26-27)

³⁴«A nɩ 'ye 'le, -ɛ mɔ, 'n di nɔ -tutu ke nɩ, 'mɔ 'le kegbowɛɛnɛ ya. 'N 'de
 'le di, 'ke =bɔ ya 'le kegbowɛɛnɛ, kɛɛ, 'n di 'le -le, 'mue nu, nahuin 'mɔ ye
 -wɔnwɔn. ³⁵'N di 'le -le, 'mue nu, 'yɩ nyɩbɛyɩ 'mɔ 'a bu ye -wɔn, kɔ, 'yɩ
 nyɩɔyɩ, ɔ 'mɔ 'a 'dii ye -wɔn, kɔ, 'yɩ a nyɩɔ, ɔ 'mɔ 'a 'dɔɔ ye -wɔn. ³⁶ɛ 'we
 =nɔ ye, nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'a yɩanyɩ di 'mɔ 'ya 'a -gbɛ a kayugbokɔɛ.

³⁷Nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ nɩɛ 'a bu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn 'mɔ, 'bɛ -hi 'o 'mɔ 'mɔ,
 -ye ɔ 'die 'le -wɛ bɔ 'ya 'na nahuon 'mɔ. Nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ nɩɛ 'a 'yuo=pli
 'mɔ, 'bɛ -hi 'o 'mɔ 'mɔ, -ye ɔ 'die 'le -wɛ bɔ 'ya 'na nahuon 'mɔ. ³⁸Nahuon
 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ 'nɩnɩ -tuu 'o 'na wintɛ 'o, =betɩ bu plɛ, ɩ 'muo 'la 'na -ti, ɔ 'die
 'le -wɛ bɔ 'ya 'na nahuon 'mɔ. ³⁹Nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ plɛ, ɔ 'nɩ -hɩa =le bɔ
 'waan 'a dɩɔnɩ a -hunhlɩn, kɛ nɔ -tutu ke, 'ke 'o 'na -ta 'mɔ, ɔ di -hlɩn 'a
 'klɔ yɩayɩɩ 'nɩ 'waan, 'ke 'o Nyɩsua ye. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ wɛɛn ke,
 'ke bɔ 'waan 'a dɩɔnɩ a -hunhlɩn, kɛ nɔ -tutu ke, -tɛ ɔ nɩɛ 'mɔ 'mɔ a -ti, -ye
 nahuon a -gbɛ, 'bɩa 'bɔ 'kɔ, ɔ di -hlɩn kɔ 'klɔ yɩayɩɩ, ɔ 'nɩnɩ -wɛ 'le, 'ke 'o
 Nyɩsua ye.»

Nahuin =nɩ, -v 'ble Nyɩsua a -kvannunɩyɩ kwa, Nyɩsua diu -nyi 'wio

(Maki 9.41)

⁴⁰«Nahuon 'bɔ nɩ 'o, 'bɔ 'ble 'a mɔ kwa, 'a mɔ =nɩ, -v mɔ 'na -naagbopɩ,
 -ye ɛ 'we =nɔ ye, 'mɔɔ nɩ, ɔ 'ble kwa. 'Plɩ -ye nahuon 'bɔ 'ble 'mɔ kwa, ɛ
 'we =nɔ ye, 'na Bu Nyɩsua'a nɩ, ɔ lee 'mɔ, nɔ- ɔ 'ble -wɛ kwa. ⁴¹'Bɩa =nɩ
 'ble Nyɩsua a winwlɔn-henyɔ kwa, -ɛ nue, ɔ mɔ Nyɩsua a winwlɔn-henyɔɔ
 nɩ, -ye 'wio =nɩ, Nyɩsua di wen 'a winwlɔn-henyɔ -nyi, nɔ- ɔ di -wɛ -mɔ
 -nyi. 'Bɩa =nɩ 'ble nahuon kwa, -ɛ nue, ɔɔ nu dɛ =nɩ, Nyɩsuaa -hɩa, -ye 'wio
 =nɩ, Nyɩsua di wen nahuon a -gbɛ -nyi, nɔ- ɔ di -wɛ -mɔ -nyi. ⁴²'Plɩ, 'na
 nahuoon -do -gbo, ɔ 'de 'mini kɔ, =nɩ -nyo 'nɩɛ a -gaɩwɔɔ -do, -ɛ nue, ɔ
 mɔ 'na -naagbopɩyɩ nɩ, 'ɛ mɔ -tɛɛ, Nyɩsua di -mɔ -nyi 'wio.»

-Tɛ Saan Batɩɩ lee la 'a -naagbopɩ -ye, 'ke 'le -Yusu -wɔn

(Luku 7.18-23)

11 ¹Tɛ -Yusu -wɔ 'a -naagbopɩ -pu =tu 'o 'hɔn =nɩ a tɔɔɛ -wɔn, -ye ɔ
 -hɔn 'o -tɛgbɩ a -gbɛ 'mɔ nɩ, 'ɔ mu 'le 'blugba =nɩ a 'dɩɛ -ye 'mɔ, 'ke
 ɔ 'mɔ 'le Nyɩsua a -ti nahuin ye =tu.

²Tɩ a -gbɛ 'yɩɩ, Saan Batɩɩ, ɔɔ la nahuin 'nie 'lu lɛ po, 'ke ɔ nɩ 'le =jɩ 'mɔ,
 'ɔ 'wɔn -kɩan, -Yusuu nu a -ti. Nɛ- nue, 'ɔ le 'a -naagbopɩ -ye, ɔ nɔ: «Ba mu,

ba =gbo wlon, ³-be no- mo Waanyo -nu, Nyisva po la le, o di la -a mu ye ya, -hee' -a 'kie die Waanyo a -gbe -pre?» ⁴-Te Saan a -naagbopu =gbo wlon, -ye -Yusu no: «Ba mu, ba le Saan de aa 'won, ko, aa 'ye. ⁵Ba lo, -e mo, 'yisuanu, u le 'ni yrii, le-yiyrenu, u 'ni na, -topti-jhuunnunu, 'waa 'kuei, u 'ni -we, 'kikenyu, u 'won -ti, 'kukonyu, u le 'hri 'klo, ko =svenyu, u 'won Nyisva a =haputitie, 'u ko =wlu a 'kwli'mugbo=tutue. ⁶Plu a bleele 'ke 'o nahuon =nu -won, o 'nuni ble ke, 'ke bo kuo 'mu =wlu ye.»

-Ti =nu, -Yusu =tu la, 'ke 'o Saan Batist a -ta 'mu

(Luku 7.24-35; 16.16)

⁷Plu Saan a -naagbopu 'mu -won =hian, -ye Saan a -ti, ni- -Yusuu ke 'pre, 'ke 'o nahuin =nu -won, -u =gbe 'o no 'huan 'mu, o no: «Saan, -te o Nyisva a -ti =tu, 'ke 'le -tegi =nu, nahuin 'de 'le 'ti, -te a mu o 'le =no -won, nahuon tio- 'a ni =wli ple, a di o 'le gbo ye 'le? -Be 'a ni =wli no 'ni, a di o 'le gbo ye nahuon, o nahuin a huannu pi, 'ke bo =tu -ti a -tee? 'Uun, e 'de nahuond a -gbe. ⁸-Be 'a ni =wli no 'ni, a di o 'le gbo ye nahuon, o pue 'yilenowlawli? Kee, nahuin =nu, -u 'yilenowlawli pue, 'ke u ni 'le 'kunpu a kayuo gble. ⁹-Bo =gba lele 'a mu wlon: Nyi tio- a mu o 'kle 'ye won 'le? -Be Nyisva a winwlon-henyu? Iin, 'nu 'a mu 'ni le, ko, 'ni nyi =tu, Saan, o -hi 'o Nyisva a winwlon-henyu -ye 'mu ni. ¹⁰No- mo nahuon =nu, o ko -ti u 'cru la, 'ke 'le Nyisvacruni 'kwli 'mu, -e mo, no- di la 'na 'hru ye kla, 'plu 'mu la 'le di. -Ti a -gbe, u 'cru la, i ni- -gbo: Nyisva no 'ni: 'Na 'yu o, 'n di -ha nahuon, 'ke 'o 'na -kuan a -ta 'mu, o 'mu mu, o 'mu -na 'hru ye kla, 'plu =mu 'le nyre. ¹¹Nu 'a mu 'ni le -tee, 'ke 'le -tunahuin 'bii -heyri, e 'de -hlu nahuon =de a kue, o ni 'o Saan Batist 'lu ye. Kee -ye 'ke 'le Nyisva a 'klo yrayru 'kwli 'mu, nahuon =nu, u nahuon 'cicre daa, no- di 'o Saan Batist 'lu ye ni. ¹²Kue la 'le ti =nu 'yie 'mu gbo, -i ko 'yri Saan Batist -tva la 'o Nyisva a -ti a =tutue gbo, 'kee ni, Nyisva -tva la 'o nahuin a win a kekwole gbo, kee, Nyisva a yraanyu, u 'o =tu 'kl, 'ke nahuin 'ni -han 'o Nyisva 'o -tuu. ¹³Tetei =nu, Nyisva -nyi la Moise, ko Nyisva a winwlon-henyu 'bii, kue la 'le gbo, -bo ye Saan a ti ke, u nyi la 'ni =tu, -e mo, e di ko ti, -i ko 'yri Nyisva di la 'o nahuin win ke ko. ¹⁴Nyisva a winte, ni- nyi la =tu, -e mo, winwlon-henyu Eli di la 'le 'ni di. 'Ba 'di =wlu ye kuo, -hee' 'ba kui =wlu ye, 'nu 'a mu 'ni le, Saan, no- mo Eli a -gbe. ¹⁵'Ba ko -ti'wonnu, -ye ba 'won -ti -dodo.

¹⁶-Te ti -gbo 'yri a nahuin ni 'mu, e ne- -gbo: U 'we no 'yuo=pli ye, -u hru 'mre, 'ke 'o 'dika, -u -ye 'u 'waa 'bienu -ti ye, u no: ¹⁷-Te -aa 'bli 'ti, -aa 'bli'mupaale a -wla bre, a 'de -wla di yi. 'Plu -te -aa 'numu=hien we, a 'de wlu le nu. ¹⁸E 'we no ye, Saan, -te o di la 'le, o =ke 'ni =ci, 'ke 'o Nyisva a dida a -ta 'mu, o 'nuni 'na ko, 'plu nahuin 'u le po: 'Ku -huan no 'o ke 'mu. ¹⁹Plu 'mo -gbo, o mo -tunahuin 'bii a Nahuon, -te 'n di 'le, 'ni =ci =le, 'nu no 'na, 'plu nahuin 'u le po: Ba 'ye ke, nahuon -gbo, didide ko no a 'nuna -do, ne- o 'lu -won le -hie,

'plu 'blowl'i'tenyv kɔ nahuin -ye 'hɛɛn, -v kɔ 'klɔ, -v 'de 'o ye 'sii, nu- kɔ -nɔ 'hɛɛn-nunatumude nu.» -Ye kɛ -Yusuu lele po: «Nahuin -nv, -v kɔ Nyisva a -tɔ, 'waa nunu-tɔplɔ di nahuin 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyisva a -tɔ a -gbɛ, ɔ 'sii 'o ye.»

'Dɛ -ye a nahuin, v 'de la -Yusu -wlv ye kuo

(Luku 10.13-15)

20'Dɛ -nv -kɔ 'kwli 'mɪ, -Yusu nuu 'le 'ɣmileka-tɔplɔ 'plɔplɔ, -ɛ -hi 'o 'dɛ -ye 'mɪ, 'a nahuin 'de 'o dɛ 'kuku a nunue gbo hie. Nɛ- nue, ɔ -tɔa 'waa -tɪ a yɛɛle gbo, 'ke 'o nahuin -nv ye, -v nɪ 'o, ɔ nɔ: 21«-Juukvɛ -nv, -v nɪ 'le Kolasedɔɔ 'mɪ, kɔ Betisaidadɔɔ 'mɪ, 'jɔɔ 'ke 'o -nv -wɔn, -ɛ nue, 'ɣmileka-tɔplɔ -nv, 'n nuu 'le -nv -wɔn, 'bɪa 'nɪ nui wen 'le nahuin -nv -wɔn, -v 'de -Juukvɛ, -v nɪ 'le Tildɔɔ kɔ Sidɔɔɔ 'hɛɛn 'mɪ, si la, nahuin a -gbɛ, v 'mɪ la wɔlɔ le nu, v 'mɪ la -tɔplɔ -hɔn 'hɔn 'mɪ le pue, v 'mɪ la 'waa dɔnɔv 'tɔpupu 'ɣmlɛ, -ɛ die nu, v 'mɪ nahuin tɔɔ, -ɛ mɔ, vɔ -hɔa bɔ hie 'o dɛ 'kuku a nunue gbo, v 'mɪ 'waa 'klɔ Nyisva -nyi. 22'Nu 'a mɪ 'nɪ le, -nyɔwɔ -kɔ 'mɪ Nyisva di 'o nahuin -bati le poo, nahuin -nv, -v nɪ 'le Kolasedɔɔ kɔ Betisaidadɔɔ a -gbɛ 'mɪ, 'waa -bati di ke nɪ 'klɔ, ɪ 'mɪ 'o Tildɔɔ kɔ Sidɔɔɔ a nahuin a nɪnɪ 'mɪ -hi. 23'Plu nahuin -nv, -v nɪ 'le Kapenaɔɔɔ 'mɪ, v nɪ -hie 'le 'lu -wɔn le, -ɛ mɔ, Nyisva diu 'le 'nɪ 'yaa -yaayaa, v 'mɪ yakɔ ye kvɛ. Kɛɛ, ɔ diu 'le 'nɪ -tɔɔ -tɔɔɔ, v 'mɪ 'le -tɔvɔ a bugbo nyre. 'ɣmileka-tɔplɔ -nv, 'n nuu 'le -nv -wɔn, 'bɪa 'nɪ nui wen 'le Sodɔmɔɔɔ a nahuin -heyri, -v kɔ 'klɔ nyre 'yi le, -ye nahuin a -gbɛ, v di la 'o dɛ 'kuku a nunue gbo 'nɪ hie, 'plu Nyisva 'dɛɛ bɔ -wɔ wen gbo. 24'Nu 'a mɪ 'nɪ le, -nyɔwɔ -nv -kɔ 'mɪ Nyisva di 'o nahuin -bati le poo, -Juukvɛ -nv, -v nɪ 'le Kolasedɔɔ 'mɪ, kɔ Betisaidadɔɔ 'mɪ, Nyisva diu -tue -svɛ, ɛ 'mɪ 'o nahuin -nv 'mɪ -hi, -v mɔ Sodɔmɔkɔvɛ, -v kɔ nunuklɔ nyre la 'yi le.»

-Yusu nɔ 'nɪ: Ba di nɔ 'mɪ -wɔn, 'mɪ nu, a 'mɪ -wle

(Luku 10.21-22)

25'Ti a -gbɛ 'yri, kɛ -Yusu po, ɔ nɔ: «'Na Bu o, -mɔ mɔ yakɔ kɔ -tɔvɔ 'hɛɛn a Kɔkɔnyɔ. 'Nu -mɪ 'nɪ baa, -tɛ -n nu, -nɪ -hli -na nunu-tɔplɔ -tɔkɔnyv, kɔ 'crunɛiyinyv 'hɛɛn 'yi ke, 'plu nahuin -nv, -v 'de dɛ -de yi, nu- -n tɔɔ -tɔplɔ a -gbɛ. 26'Nu -mɪ 'nɪ baa, -ɛ nue, kɛ'ɛ nɪ, -n nu 'a -hɔhɔa.

27'Na Bu, ɔ -nyi 'mɪ 'klɔ, 'ke 'o -tɔplɔ 'bii ke. Nahuin 'die yi, nahuon a gblo tɔ- -bɔ 'ya 'mɪ, 'bɛ 'de 'n Buu -do. V 'die -wɛ yi, nahuon a gblo tɔ- 'n Bu 'ya 'mɪ, 'bɛ 'de 'mɔ, -ɔ mɔ 'a 'Yu. 'Plu 'ɛ nɪ nahuon, 'nɪ -hɔa -bɔ le, ɔ yie -wɛ nɪ, nahuon a gblo tɔ- 'n Bu 'ya 'mɪ.

28'A mɪ -nv, -v kɔ 'klɔ -wɛ 'le, 'ke 'o blɛ a 'buble -wɔn^b, ba di nɔ 'mɪ -wɔn, 'mɪ 'a mɪ 'mɪ -hɛ, 'mɪ nu, a 'mɪ -wle. 29'N 'dɛɛ -bɔ -tue 'a mɪ -svɛ, kɔ, 'nɪ 'yaa -le 'le 'n dɔnɔv. Ba wɛɛn ke, 'ke -bɔ 'ya 'a nɪ naanyɔ 'mɪ, -ɛ die nu, 'mɪ 'a mɪ tɔɔ. 'Bɪa 'ba wɛɛn ke, 'n di 'a mɪ -nyi -hap'klɔ. 30'-Tɪ -nv, 'n di 'a mɪ tɔɔ, ɪ 'dɛɛ bɔ kla wlɔn, 'ke 'o 'a mɪ -wɔn, kɔ, blɔ -nv, 'n di 'a mɪ hren, ɔ di 'nɪ 'huhue.»

^b 11.28 -ɛ mɔ tɛtɛi -nv, tɛtɛitɔkɔnyv 'a mɪ hren

-Yusu, nɔ- kɔ 'kli, 'ke bɔ le nahuon, de ɔ -wɛ 'le bɔ nu, 'ke 'le
 -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli 'mu
 (Maki 2.23-28; Luku 6.1-5)

12 ¹-Tɛ ti gbi -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, v mu le na wɔn
 -wuwle-nyrɔwɔ -de 'mu. 'A -naagbopu a -gbɛ, kanu nyu nu. Buu
 'klɛɛ mu, -ye vɔ -tiɔ 'bɛ 'didɔ-tɔplɛ -de a -ci, -i 'we -nɔ -gbɛ la ye. Nɔ- kɔ
 'hle gbi 'a -naagbopu 'cɛ, 'v nye di. ²'Ke Falisi-tumu a nahuin ni 'le -ci
 a -gbɛ 'mu. -Tɛ v 'ye de a -gbɛ, -ye vɔ -Yusu 'ni le, v nɔ: «'Ye kɛ, de -gbo,
 -na -naagbopu, vɔ nu, i -ɲa ni. Nyɔsua a tete nɔ 'ni: Nahuon ni nu 'le
 -kuan -wuwle-nyrɔwɔ 'mu.» ³-Ye ɔ -tu =wɔn, ɔ nɔ: «-Ti -gbo, v 'cru la 'le
 Nyɔsvacrunɛ 'kwli 'mu, 'ke 'o -a ni bu gblaka, -ɔ mɔ boduɔ Dafidi a -ta
 'mu, 'n pui -tɛɛ, a -hri ni. -Ti a -gbɛ, v 'cru la, ni- -gbo: -Nyrɔwɔ -de 'mu
 boduɔ Dafidi, -tɛ kanu nyo la nu, ɔ kɔ 'a nahuin 'hɛɛn, ⁴'ɔ pa la 'le Nyɔsua a
 kayu gbo, 'v -ha la 'o 'fɔwɔ, -ɔ pɛ la 'o 'teble ke gbo, 'v dio la. 'Plu -ye tete nɔ
 'ni, Nyɔsua a -cɔhlɔnpinyu -do, nu- -wɛ 'le -bu di 'fɔwɔdu a -gbɛ. 'Be 'fɔwɔdu
 a -gbɛ, -ɔ ni 'le Nyɔsua a kayu a -gbɛ gbo, v -huɔ la ni, 'ke 'o Nyɔsua a -ta
 'mu. ⁵'Ya 'o lele 'lu, 'n pui -tɛɛ, a -hre de -gbo ni, Moise 'cru la 'le Nyɔsua
 a teteicrunɛ 'kwli 'mu. De a -gbɛ, nɛ- -gbo: -Wuwle-nyrɔwɔ 'mu, Nyɔsua a
 -cɔhlɔnpinyu, vɔ nu -kuan, 'ke 'le Nyɔsua a 'kagblaka gbo. 'A -ti, v 'ni -tuu
 -le 'o -wuwle-nyrɔwɔ a tete. Kɛɛ, -ɔ -de 'ni yɛɛ -le -nu -ti. ⁶'Nu 'a mu 'ni
 le, nahuon -gbo, -ɔ ni mɔ, ɔ 'bua ni, 'ɔ -hi 'o Nyɔsua a 'kagblaka 'mu. ⁷'Ke
 Nyɔsvaa po, 'ke 'le 'a 'crunɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: De 'nu 'a mu -hɔa, nɛ- mɔ,
 ba kɔ nahuin a wɔli, 'ɛ -hi 'o ba pie 'mu 'wlugba-tɔplɛ a -cɔhlɔn. De -nu, ɛ
 -hen 'nyɛ, 'bia 'ba yrie wen 'mu le, a 'deɛ ba po wen le, -ɛ mɔ, nahuin -nu,
 -v 'de de 'klan -de nu, v mɔ de 'kukununyɔv ni. ⁸'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin
 'bii a Nahuon, Nyɔsua lee nɔ 'mu ni, 'ɔ -nye 'mu 'kli, 'ke -bo le 'ɛ ni nahuon
 de ɔ -wɛ 'le bɔ nu, 'ke 'le -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli 'mu.»

-Wuwle-nyrɔwɔ -de 'mu, -Yusu -wɔ la nahuon -de a 'kɔɛ,
 -ɔ kɔ dabu 'ku la
 (Maki 3.1-6; Luku 6.6-11)

⁹-Tɛ -Yusu -yɛ 'klɛɛ, -ye ɔ -hɔn 'o -tɛgbi a -gbɛ 'mu ni, 'ɔ mu 'le Nyɔsua
 a kayu gbo. ¹⁰'Ke ɔ yɛ 'le nyibeyu -de gbo, -ɔ kɔ dabu 'ku. Falisi-tumu a
 nahuin -nu, -v ni 'o, v nye wen 'ni -hɔa, 'ke bu yɛɛ -Yusu -ti, 'bia 'bɔ kɔ bɔ
 -wɔ wen nyibeyu a -gbɛ a 'kɔɛ -wuwle-nyrɔwɔ 'mu. (Falisi-tumu a nahuin
 nɔ 'ni, nahuon a 'kɔɛ a -wɔwɔ, ɛ mɔ -kuaan ni. 'Plu Nyɔsua a tete nɔ 'ni,
 nahuon ni nu 'le -kuan -wuwle-nyrɔwɔ 'mu.) Nɛ- nue, 'v -gbɔ wɔn, v nɔ:
 «-Be' Nyɔsua a tetei po 'le? -Be i nyi 'ni -tu, -ɛ mɔ, -wuwle-nyrɔwɔ 'mu,
 nahuin -wɛ 'le bu pia 'hɔnhrennyu ni?» ¹¹-Ye kɛ ɔ -nu ye po, ɔ nɔ: «-Be
 a -mɛ -ye, a 'ni nu -le -kuan, -wuwle-nyrɔwɔ 'mu? 'Ke 'le 'a mu -heyri,
 nahuon 'bɔ kɔ blable, blable a -gbɛ 'bɛ bi 'le 'nɔhɔ wɔn -wuwle-nyrɔwɔ

'mu, =be nahuon a -gbe, ɔ 'dee bo -hiε 'le? ¹²Plu -ye -tɔnahuon -hi 'o blable 'mu nɪ. 'A -tɪ o, Nyɪsɔa a tetei nyi 'nɪ =tu, -ε mɔ, ε ɔɔ 'o lε, 'ke nahuon bo nu 'a 'be =hapɔde 'mu, 'ke 'le -wuwle-nyɔwɔ 'kwli 'mu.» ¹³-Ye kε ɔ 'klε nyibeyu a -gbe ye po, ɔ ɔɔ: «Sɔv -na dabu =nu, -v 'ku!» -Ye ɔ sɔv nɪ. Bo sɔv 'klε 'a dabu a -gbe, -ye v 'hɪ 'klɔ, 'v bi 'o 'a dɔɔv =pti 'mu, v 'we =ɔ 'a dabu -ye =nu ye. ¹⁴-Tε -Yusu -wɔ 'klε nahuon a -gbe a 'kɔε, -ye Falisi=tumu a nahuin a -gbe, v -hɔn 'o 'mu nɪ, 'v mu -gboligbo 'mu, 'v mu =tɔ lε =mɔ wɔn, -tε bu di nu, v 'mu -Yusu 'la.

-Yusu, ɔ- mɔ Nyɪsɔa a -kvannunyo =nu, Nyɪsɔa a -gbe, ɔ -ha 'le du 'mu
(Maki 3.7-12; Luku 6.17-19)

¹⁵-Yusu yi de =nu nɪ, v -hɔa bu nuo 'mu. Nε- nue, 'v -hɔn 'o -tεgbi a -gbe 'mu. -Tε ɔ mu, -ye nahuin 'plɔplɔ kɔ -wɔn, nahuin 'bii =nu, 'ke 'le =nu -heyri, -v kɔ 'hɔv a hinhren, 'v -wɔ 'waa 'kɔε. ¹⁶Kεε -ye ɔ nyu 'nɪ tii, 'ke v nɪ =tui 'le nahuon =de ye, nahuon a gblo tio- bo 'ya 'mu. ¹⁷ɔ =tui nɪ, -ε die nu, -tɪ =nu, Nyɪsɔa a winwɔn-henyɔ Esai 'cru la, ti -hi la a ti 'yri, ɪ 'mu nue. -Tɪ a -gbe, nɪ- gbo:

¹⁸«Nyɪsɔa ɔ 'nɪ:

'Ye kε, nahuon -gbo, ɔ- mɔ 'na -kvannunyo.

ɔ- 'n -ha 'le du 'mu, 'ke bo nu 'na -kvan.

Nahuon a -gbe, 'n nɔ 'mu nɪ, ɔ 'mu nue 'manv.

'N die 'nɪ nu, 'na -Hihiu 'mu 'o =ɔ ke 'mu bi.

Nahuin =nu, -v 'de -Juukɔε, ɔ diu 'nɪ le,

-ε mɔ, 'n diu 'nɪ waa.

¹⁹ɔ 'dee bo =mɔ =yɔε lε,

kɔ, 'kɔ 'prε, ɔ 'dee bo po -cici lε,

kɔ, 'kɔ 'diε 'mu lε na, ɔ 'dee bo 'wɔɔn 'le gbo,

-ε 'we =ɔ 'dɔgbo-wɔnyɔ ye.

²⁰Nahuin =nu, -v 'de 'klɪ kɔ, ɔ di yrii 'waa wɔlɪ,

kɔ, nahuin =nu, -v 'de 'mu-henyɔ kɔ, ɔ 'mu 'mu -hε.

Nε- ɔ di nu -nunu, nahuin 'mue ke wεen,

'ke bo 'siu 'o ye, 'ke 'o 'mu ye,

²¹kɔ, dakv a gblegblei 'bii, -v nɪ ɔ 'klɔ ke,

v 'muo =wɔ ye kuo.»

Nahuin ɔ 'nɪ, 'ku -hvan nɪ 'o -Yusu ke 'mu
(Maki 3.22-30; Luku 11.14-23; 12.10)

²²'Hɔvnhrennyv =nu, v gba 'o -Yusu ye, 'ke 'le =nu -heyri, nahuon nɪ 'le, 'a 'yii 'ɪ sua, kɔ, 'v 'de 'prelε yi, -ε nue, 'ku -hvan mɔ 'o ke 'mu. -Tε v nyroo 'o =ɔ ye, -ye -Yusu a -gbe, ɔ -wɔ 'a 'kɔε nɪ, nahuon a -gbe 'v -tɔa 'pɔpre gbo, kɔ, 'v -tɔa leyriile gbo. ²³Nahuin 'bii =nu, -v nɪ 'o, ɪ saka =nu nɪ, v ɔɔ: «=Be -Yusu -gbo, ɔ- mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsɔa po la lε, ɔ di la -a mu ye ya, -ɔ mɔ

bodɔ Dafidi a 'yuo a 'Yu?» ²⁴Kɛɛ, Falisi=tumu a nahuin, -v ni 'o, -tɛ v 'wɔn -tɪ a -gbɛ, -ye v nɔ: «'Uɔn. Nahuon -gbo, ɔɔ lɛ bla 'kuo -hɔɪn =nɔ, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mɔ, -ɛ nue, Besebulɪ, -ɔ mɔ 'kuo -hɔɪn a nyɪgblaka Satan, nɔ-ɔ -Yusu 'klɪ -nyɪ, 'ke bɔ nue.»

²⁵Kɛɛ, -Yusu yi 'waa 'lu a lɛ-hiele ni. Nɛ- nue, 'ɔ lu, ɔ nɔ: «Bo pue dɛ ye: 'Ke 'le 'blugba 'kwli 'mɔ, nahuin 'bɔ 'bɛ -tɪɔ lɛ, -ye 'blugba a -gbɛ, ɔɔ -hlɔn 'nɪ bi. 'Ya 'o lele 'lu, 'dɪɔ a nahuin, -hee' kayugbokɔɛ, 'bɔ 'bɛ -tɪɔ lɛ, -ye nahuin a -gbɛ, vɔ lɛ 'nɪ -gbɛ. ²⁶-Ye 'klɛɛ, Satan 'bɔɔ 'a dɪɔnɔ lɛ bla, -ye ɛ 'we -nɔ ye, 'a dɪɔnɔ ɔɔ ye -wɔn. -Ye 'a 'blugba di bi -hlɔn. ²⁷A nɔ 'nɪ, 'nɪ lɛ bla 'kuo -hɔɪn, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mɔ, -ɛ nue, Besebulɪ, nɔ-ɔ 'mɔ 'klɪ -nyɪ. 'Bia 'bɛ 'ya wɛn -hapɔkɔ 'mɔ, nyɔ-ɔ 'klɛɛ 'a nɪ nahuin 'klɪ -nyɪ 'le, 'ke bɔ bla 'kuo -hɔɪn lɛ? Dɛ -gbo, 'a nɪ nahuin nu, ɛ nye -a mɔ 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, -tɪ -nɔ, aa 'mɔ yɛɛ, ɪ mɔ hɪ'ɪ nɪ. ²⁸ɛ 'de Satan, kɛɛ, Nyɪsɔ a -Hihiu nɪ, -vɔ 'mɔ 'klɪ -nyɪ, 'ke -bɔ bla 'kuo -hɔɪn lɛ, -ɔ ni 'o nahuin ke 'mɔ. Dɛ a -gbɛ, ɛ nye 'a mɔ 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔ -tɔa nahuin a win a kekɔɔlɛ gbo, 'ke 'le 'a mɔ -hɛyri. ²⁹ɛ 'we -nɔ ye, nahuon -dɛ 'die 'le -wɛ bɔ pa 'le 'klɪnyɔ a kayu gbo, ɔ 'mɔ 'a -tɔplɪ 'yri, 'bia 'bɔ 'de 'klɪnyɔ a -gbɛ mɔa -tɪtɛ. 'Bɔ mɔ 'klɛɛ, -ye ɔ -wɛ 'le bɔ 'yri 'a kayu a -tɔplɪ 'bii nɪ.

³⁰Nahuon 'bɔ ni 'o, ɔ kɔ 'mɔ 'hɛɛn, -ba 'de pɛ, -ye ɛ 'we -nɔ ye, ɔɔ 'mɔ ye 'nɪ -wɔn. 'Plu nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'nɪnɪ -hɛ 'mɔ 'mɔ, 'ke -ba 'kukue nahuin lɛ, 'ke 'o Nyɪsɔ -wɔn, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ nyu lɛ 'nɪ -gba, 'vɔ Nyɪsɔ -wɔn hren. ³¹Nɛ- nue, 'nɪ 'a mɔ lɛ, Nyɪsɔ -wɛ 'le bɔ 'wɔwla nahuin a dɛ 'kuku 'bii nɪ, -betɪ bɔ poo Nyɪsɔ tani lɛ. Kɛɛ, nahuon -nɔ, -ɔ di Nyɪsɔ a -Hihiu tani lɛ poo, Nyɪsɔ 'die 'le -wɛ bɔ 'wɔwla 'a dɛ 'kuku a -gbɛ gbe. ³²'Ya 'o lele 'lu, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, nahuon -nɔ, -ɔ di 'mɔ -tɪ -hɔɪn yɛ =tu, Nyɪsɔ -wɛ 'le bɔ 'wɔwla 'a dɛ 'kuku a -gbɛ nɪ. Kɛɛ, nahuon -nɔ, -ɔ di Nyɪsɔ a -Hihiu -tɪ -hɔɪn yɛ =tu, Nyɪsɔ 'die 'le -wɛ bɔ 'wɔwla 'a dɛ 'kuku a -gbɛ 'klɔ -gbo, -a nɪ nɔ -wɔn, kɔ 'klɔ -nɔ, -ɔ di 'le di.»

Tugbe a 'kuo, nɔ- v nye yrii
(Matie 7.16-20; Luku 6.43-45)

³³(Kɛ -Yusuu lele po:) «Tugbe -nɔ, -ɛɛ -hapɔ'nie -jri, nɛ-ɛ -hapɔ'kui tɔ. Kɛɛ, tugbe -nɔ, -ɛ 'nɪnɪ -jri -hapɔ'nie, nɛ-ɛ 'kui -hɔɪn tɔ. Tugbe a 'kuo, nɔ- v nye yrii. ³⁴'A mɔ -nɔ, aa kaa nahuin, 'a nɪ nunuklɔ 'ɔ nyre 'yi lɛ, -ɛ 'we -nɔ hrei ye. Nɛ- nue, 'aa -ke -tɪ -hɔɪn lɛ =tu, -ɛ nue, -tɪ -nɔ, -tɪ 'yii 'le nahuon a -wɔl ke, nɪ- ɔɔ =tu. ³⁵-Hapɔnahuon a nunu-tɔplɪ nɔ lɛ 'yi, -ɛ nue, 'a -wɔl nɔ lɛ 'yi. Mɔ, 'crenyɔ a nunu-tɔplɪ nyre lɛ 'yi, -ɛ nue, 'a -wɔl nyre lɛ 'yi. ³⁶'Nu 'a mɔ 'nɪ lɛ, -nyɔwɔ -nɔ -kɔ 'mɔ Nyɪsɔ di 'o nahuin 'bii -bati lɛ poo, 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ =tu nahuon -dɛ -tɪ -hɔɪn -dɛ yɛ, kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke, ɔ di Nyɪsɔ klɛ 'nɪ -hɪhɪa, -tɪ kɔ -tɪ 'ɔ =tui. ³⁷'A -tɪ, Nyɪsɔ 'bɔ di -tado -na -bati 'bɛ, -tɪ -nɔ, -n =tu, kɛ nɔ 'klɔ -gbo ke, nɪ- die nu, ɔ 'mɔ lɛ po: -Bati 'de -mɔ klɪ, -hee' -bati klɪ -mɔ nɪ.»

Falisi-tumu a nahuin, vɔ -hva -Yusu bɔ nu la 'ɣmilekade
(Maki 8.11-12; Luku 11.29-32)

38-Yusu bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye Nyisva a teteitɔnyɔ -ye, kɔ Falisi-tumu a nahuin -ye, -vɔ nɪ 'o, vɔ -tuo -wɔn, vɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, -aa -hva -ba 'ye, 'bia -nɪ -wɛ 'le -bo nu 'ɣmilekade, -ɛ nye -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyisva, nɔ- lee nɔ -mu -tutu ke.»
 39-Ye -Yusu nɔ: «Ti -gbo 'yri a nahuin -gbo, 'waa nunuklɔ nyre lɛ 'yi, 'vɔ pleɛ 'le Nyisva ke, 'plu 'vɔ lele 'ɣmilekade -hva, -ɛ die -nu tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyisva, nɔ- lee nɔ 'mu -tutu ke. Nyisva 'deɛ bɔ wɛɛn ke, 'ke ba 'ye 'ɛ nɪ 'ɣmilekade -de. 'ɣmilekadeɛ -do -nu, Nyisva di nu, 'ke 'o 'a mu -wɔn, ɛ di ye 'we 'ɣmilekade -nu, ɔ nu la, 'ke 'o 'a winwɔn-hɛnyɔ Jona -wɔn. 40-De -nu, Jona a -gbɛ, ɔ nu, 'ɔ -hi 'le -nyrɔwu ta kɔ 'tɔyrɔwu ta -hrin.e gblaka -nu 'kwli 'mu, kɛɛ nɪ, ɛ di 'mu -ti, 'ke 'o 'mɔ -gbo -wɔn, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon. 'N di 'le -tutu gbo -hi -nyrɔwu ta kɔ 'tɔyrɔwu ta. 41-42'ɛ mɔ -tɛɛ, -tɛ Ninifɔdɔ 'mu a nahuin, vɔ 'wɔn la Jona a win, -ɔɔ la -nu Nyisva a -ti ye -tu, -ye vɔ hie la 'o 'waa dɛ 'kuku, vɔ la nu gbo, 'vɔ -nyi la 'waa 'klɔ 'bii Nyisva. -Ye 'klɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ nɪ mɔ 'a mu ye gbo, 'n -hi 'o Jona a -gbɛ 'mu nɪ. Kɛɛ, a 'nɪ -tuu -le 'o 'na win. Nɛ- nue, -nyrɔwɔ -kɔ 'mu Nyisva di 'o nahuin -bati le poo, Ninifɔdɔ 'mu a nahuin a -gbɛ 'vɔ di ye 'mu 'ba, vɔ 'mu le po, ti -gbo 'yri a nahuin, vɔ mɔ -tɔ'wlanyɔ, 'ke 'o Nyisva ye. 'Ya 'o lele 'lu, ti -hi la a ti 'yri, bodɔ -de, nɔ- -hɔn la 'le -tɛgbi -petu 'mu, -ɛ mɔ Sabablɔgba. Bodɔ a -gbɛ, ɔ mɔ la nyrugbaa nɪ. Nɔ- di la Jrusɛdɔ 'mu, ɔ 'mu la bodɔ Salomɔ, -ɔ mɔ la Nyisva a nahuon a -tɔwin 'wɔn. -Ye 'klɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ nɪ mɔ 'a mu ye gbo, 'n -hi 'o Salomɔ a -gbɛ 'mu nɪ. Kɛɛ, a 'nɪ -tuu -le 'o 'na win.»

'Ku -huan, 'bu -hɔn 'o nahuon -de ke 'mu, vɔ di 'o lele -nɔ ke 'mu 'nɪ bi,
'bia Nyisva a -Hihiu 'bu 'de 'o -nɔ ke 'mu nɪ
(Luku 11.24-26)

43-Kɛ -Yusuu lele po: «Bia 'ku -huan, 'bu nɪ 'o nahuon ke 'mu, 'plu 'bu -hɔn 'o -nɔ ke 'mu, -ye 'ke vɔ 'le 'kwlayre gbo mu, 'vɔ gbonule yrayrɔ lɛ -mɔ. Kɛɛ, vɔ 'nɪ 'ye -le gbonule. 44-Ye kɛ vɔ 'a dɔnyɔ ye po: 'N di de 'nɪ -mɛ, 'mu 'le gbonule 'ka -nu 'mu mu, 'n -hɔn o 'le 'mu. 'Bia 'bu -huan -wɔn, -ye vɔ 'ye nɪ, -ɛ mɔ, gbonule a -gbɛ, ɛ 'ya 'huhlɔ, 'ɛ 'hɛn kle -tɛɛ, 'ɛ -hlentie. (ɛ 'we -nɔ ye, Nyisva a -Hihiu 'de 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu nɪ.) 45-Ye 'ku -huan a -gbɛ, vɔ bla 'kuo -hɔn 'nɪpata -ye, -ɔ kɔ 'crɛ, ɔ -hi 'o ye-heku a -gbɛ 'mu, ɔ 'bii a -gbɛ, ɔɔ -wɔn bibi, ɔɔ 'o nahuon a -gbɛ ke 'mu bi. -Ye 'klɛɛ, nahuon a -gbɛ, 'a 'klɔ nyre lɛ 'yi, 'ɛ -hi 'o 'a ye-heklɔ 'mu. Kɛ ɛ di -wɛ 'mu -ti, 'ke 'o ti -gbo 'yri a nahuin -gbo -wɔn, -vɔ kɔ -wɔl nyre 'yi lɛ.»

-Yusu a 'dii kɔ 'a 'ɔɔyuo 'hɛɛn
(Maki 3.31-35; Luku 8.19-21)

46-'Ke vɔ nɪ 'le kayuu -do a -gbɛ gbo. -Yusuu wɛn 'le nahuin a -gbɛ -wɔn a 'prɛɛ, 'a 'dii kɔ 'a 'ɔɔyuo nyɩbɛpu 'hɛɛn 'vɔ nyre 'o. 'Ke vɔ hree 'o -patu 'mu,

'u nye le =mɔ, 'ke bu 'prɛɛ wen 'le -Yusu a -gbe -wɔn. 47-Ye nahuon =de nyo 'nɪ le, ɔ nɔ: «'Ye ke, -na 'dii kɔ -na 'diayuo, 'ke u nɪ 'le -patu 'mu, 'u -hva bu 'prɛɛ 'le -mu -wɔn.» 48-Ye ke ɔ nahuon a -gbe ye po, ɔ nɔ: «=U -ye mɔ -we 'na 'dii kɔ 'na -diayuo,» 49'ɔ po 'a -naagbopu dabu -wɔn, ɔ nɔ: «Ba 'ye ke, nahuin -gbo, nu- mɔ -we 'na 'dii kɔ 'na 'diayuo. 50-Ɛ nue, nahuin -nu, -u 'na Bu Nyɪsua a kewɛɛnle nu, -ɔ nɪ 'le yako 'mu, nu- mɔ -we 'na 'diayuo kɔ 'na 'dii.»

-Yusu po la 'didɔnyɔ a -talɔɖu

(Mati 4.1-20; Luku 8.4-15)

13 1-Nyrɔwɔ a -gbe 'mu, -Yusu 'hri 'le kayu gbo nɪ, 'ɔ mu 'le Galileblɔgba a 'yru nua 'mu, 'ɔ nɪ gbo, -ɛ die nu, ɔ 'mu nahuin Nyɪsua a -ti tɔɔ, 2nahuin 'plɔplɔ 'u -gblɔ 'le. Bɔ 'nɪnɪ 'ye 'hru, nɛ- nue, 'ɔ 'ya 'le 'blagbe wɔn, 'ɔ nɪ gbo, nahuin a -gbe 'u 'wɛ 'o 'nie nua 'mu gbo, 3'ɔ nyu -tɔplɪ 'plɔplɔ klɛ -hihia, 'ke 'le -talɔɖu 'kwli 'mu. Kɛ ɔ 'klɛɛ po: «Ba po 'o nua gbo. Ɛ kɔ la -nyrɔwɔ =de, nyɪbeyu =de 'ɔ mu la 'a -tɔplɪ 'dɔ wɔn. ɔ nyi le 'nɪ -gbla, 'ke 'le 'a -ci 'kwli 'mu. 4-Tɛ ɔ nyi le -gbla, -ye 'ke =ɪ -ye bi 'o 'hru wɔn le, nublɪ 'ɪ di 'le, 'ɪ di. 5Gblo a 'hɔn a nɔnɔ, ɔ le -gbla, -ye 'ke ɔ bi 'o -tɔtɔtɔ =nu ke, -ɔ kɔ gbo 'hɔ 'pa nɪ 'le, 'ɔ -hlɛntie -tɛɛ, 'ɔ =ga -wɛ 'tata, -ɛ nue, -tɔtɔtɔ a -gbe, ɔ 'de la 'mu gbo hren. 6-Tɛ 'didɔ-tɔplɪ a -gbe, ɪ =ga 'klɛɛ, 'yru bi 'le yrayri, -ye 'a -gagei 'yru nɪ, -ɛ nue, 'a -wɛlɔɖu kɔɛ 'hɔ a -gbe ye. 7Gblo a ta a nɔnɔ, ɔ le -gbla, -ye 'ke ɔ bi 'le 'witi a -gagei -gbahɔn. -Tɛ 'didɔ-tɔplɪ a -gbe, ɪ =ga, -ye 'wɪtilili =nu, ɪ 'ya 'o =o, 'ɪ 'bui 'lu le. 8Gblo a -hen a nɔnɔ, ɔ le -gbla, nɔ- bi 'o -hapu-tɔtɔ ke. -Tɛ 'didɔ-tɔplɪ a -gbe, ɪ =ga, -ye ɪ ku nɪ -tɛɛ, 'ɪ po 'hle. 'A 'hlɔɔ -do, ɔ po 'yɔ a (100) -wɛlɔ -hun, -ɔ -ye po 'yɔ a (60) -wɛlɔ ta, 'a 'be -ye po 'yɔ a (30) -wɛlɔ -tu 'o -pu. 9'Bia 'ba kɔ -ti'wɔnnua, -ye ba 'wɔn -ti -dodo.»

10-Tɛ -Yusu -yrɛ, -ye 'a -naagbopu 'yiyɔ 'o 'mu gbo 'hɔn, 'u nyo wɔn =gba, u nɔ: «Be nahuin -gbo, -n nyu 'nɪ tɔɔ, 'ke 'le -talɔɖu 'kwli 'mu?» 11-Ye ɔ =tu =wɔn: «'Nu nu -talɔɖu, 'nɪ nyu tɔɔ, -ɛ nue, 'a mu -gbo, -u mɔ 'na -naagbopu, Nyɪsua nye 'nɪ nu, 'aa Nyɪsua a -ti 'mu le yrii, -tɛ ɔ nu, 'ɔ kɔɔ nahuin win ke. Nyɪsua a -ti a -gbe, ɪ -hli nahuin ke 'yi. Kɛɛ, nahuin -ye -nu, Nyɪsua 'die nu, 'ke bu yrii 'mu le, 12-ɛ nue, nahuon =nu, -ɔɔ Nyɪsua a wintɛ nua ye gbo po, Nyɪsua die 'nɪ nu, ɔ 'mui 'mu le yrii, ɛ 'mu 'o -tɛ ɔ nu o 'a 'wɔnwɔn 'mu -hi. Kɛɛ, nahuon =nu, -ɔ 'nɪnɪ pui nua ye gbo, ɔ 'nɪ yrii -le 'mu le nɪ gbe. 13Dɛ -kɔ -ti 'nu 'le -talɔɖu 'kwli 'mu naa, 'nɪ nyu 'le -wɔn 'prɛɛ, nɛ- mɔ, nahuindu a -gbe, u nyi 'nɪ 'ye -tɛɛ, kɛɛ, u 'nɪ yrii -le le, 'u nyi -wɛ 'wɔn -tɛɛ, kɛɛ, u 'nɪ yrii -le 'mu le. 14-Ye 'klɛɛ, -ti -nu, Nyɪsua a winwɔn-henyɔ Esai =tu la, u ke -wɔn mue 'lu, 'ke 'o =nu -wɔn. -Ti a -gbe, nɪ- gbo:

Kɛ Nyɪsua po: -Ti -gbo, 'n di =tu, a di 'nɪ 'wɔn -tɛɛ,

kɛɛ, a 'deɛ ba yrii 'mu le;

dɛ -gbo, 'n di nu, a die 'nɪ 'ye -tɛɛ,

kɛɛ, a 'dɛɛ ba yree lɛ,
 15 -ɛ nue, daku -gbo, 'waa =wɪ 'gboklo 'mʊ nɪ,
 'ʊ ka 'waa nʊ yɛ,
 -ɛ die nu, 'waa nʊ 'nɪ -han -tɪ 'wɔn,
 'ʊ ka 'waa 'yii ke,
 -ɛ die nu, 'waa 'yii 'nɪ -han dɛ 'ye,
 kɔ, 'waa =wɪ 'nɪ -han -tɪ 'mʊ lɛ yrii.
 'Bɪa 'bʊ 'nɪnɪ nu wen -tɔplɪ a -gbɛ,
 ʊ di wen 'mʊ ye 'nɪ -mɛ,
 'mue wen nu, ʊ 'mʊ 'o ye 'sii, 'ke 'o 'mʊ ye.

Ke Nyɪsua po.»

16 -Ye kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «A -mɛ -ye, ba kɔ plɔ a
 bleelɛ, -ɛ nue, 'a nɪ 'yii lɛ 'nɪ yrii, kɔ, 'a nɪ nʊ 'u -tɪ 'wɔn. 17 'Nɪ 'a mʊ 'nɪ
 le -tɛɛ, ti -hi la a ti 'yri a Nyɪsua a winwɔn-hɛnyʊ kɔ Nyɪsua a daku a
 nahuin 'plɔplɔ -ye 'hɛn, ʊ nye la lɛ 'nɪ =mɔ, 'ke bʊ 'ye la -tɔplɪ gblakɪ -gbo,
 aa kɛ 'ye, kɛɛ, ʊ 'nɪ 'yi -le la, kɔ, ʊ nye la -wɛ lɛ 'nɪ =mɔ, 'ke bʊ 'wɔn la -wɛ
 -tɔplɪ gblakɪ -gbo a -tɪ, aa kɛ 'wɔn, kɛɛ, ʊ 'nɪ 'wɪn -le la.»

18 -Ye ɔ nyu lele 'nɪ le, ɔ nɔ: «Ba po 'mʊ nua ye gbo, dɛ =nʊ, -talɔdʊ a
 -gbɛ, ɛ =hɛn 'nyre, 'mue 'a mʊ klɛ -hɪhɪa. 19 Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ nyi 'wɔn,
 -ɛ mɔ, Nyɪsuaa -hʊa bɔ kɔ nahuin win ke, kɛɛ, 'bɔ 'nɪnɪ yrii 'mʊ lɛ, -ye
 nahuon a -gbɛ, ɔ 'wɛ =nɔ 'hru =nʊ ye, -ʊ kɔ wɔn 'dɪdɔ-tɔplɪ bi 'o lɛ, 'plu
 nʊblɪ 'ɪ di 'le, 'ɪ di. 'Bɔɔ Nyɪsua a wintɛ 'wɔn, -ye 'kuo -hʊn a nyɪgblaka, ɔɔ
 'le 'nɪ di, ɔɔ 'le =nɔ Nyɪsua a wintɛ a -gbɛ =wɪl ke -ha. 20 -Tɔtɔtɔ =nʊ, ɔ nɪ
 'o 'hɪ 'pa ke, ɔ kɔ ke 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye =nʊ, ɪ bi -wɛ 'o, nɔ- mɔ nahuon -gbo,
 -ɔɔ Nyɪsua a wintɛ 'wɔn, 'plu ɔ nyi ke wɛn, 'ke 'le plɔ a bleelɛ 'kwli 'mʊ,
 21 'plu ɔ nyi -wɛ kwa 'ble, 'ke 'o ti 'cicrɛi gbi -wɔn. Kɛɛ, ɔ 'nɪ -hʊɛ -le, 'ke bɛ
 po 'ma, 'ke 'le =nɔ =wɪl ke. Nahuon a -gbɛ, 'waa 'bienu, -ʊ 'nɪnɪ -hʊa Nyɪsua
 a wintɛ, 'bʊ nyo =sʊɛ =tue, kɔ, 'bʊ yrɔɔ, nɛ- mɔ nahuin a -gbɛ, 'a nɪ Nyɪsua
 a -tɪ bi sɪa =nɔ. 22 -Ye -tɔtɔtɔ =nʊ, 'witi a =gagɛi nɪ 'o ke, ɔ kɔ ke 'dɪdɔ-tɔplɪ
 =nʊ, ɪ bi -wɛ 'o, nɔ- mɔ nahuon -gbo, ɔɔ Nyɪsua a wintɛ 'wɔn, 'plu nahuon
 a -gbɛ, ɔɔ 'klɔ ke a 'kla-wliye'yɪa a hɛtilɛ hɛtɪ, kɔ, ɔɔ kʊkɔ-tɔplɪ =wɪ klɛ
 naa, -ɪ nyo 'le kɪkɪ 'mʊ po. -Tɔplɪ 'bii a -gbɛ, ɪ nue, Nyɪsua a wintɛ 'ɛ 'nɪnɪ
 nu -kʊan, 'ke 'le =nɔ =wɪl ke, 'plu 'ɛ hihre lɛ. 23 -Ye -hapʊ-tɔtʊ =nʊ, -ʊ kɔ
 ke 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye =nʊ, ɪ bi -wɛ 'o, nʊ- mɔ nahuon -gbo, ɔɔ Nyɪsua a wintɛ
 'wɔn, 'plu 'ɔ nyi 'mʊ lɛ yrii, 'ɛɛ -kʊan nu, 'ke 'le =nɔ =wɪl ke, gblei a (100)
 -wɪl -hʊn, kɔ (60) -wɪl ta, 'ke 'o =ɔ -ye -wɔn, kɔ (30) -wɪl =tʊ 'o -pu, 'ke 'o
 =ɔ -ye -wɔn, 'ɛ -hi 'o -tɛ ɔ nu 'o 'a 'wʊnwɔn 'mʊ.»

-Yusu po la 'yilenyre-piti a -talɔdʊ

24 -Yusu po lele =nʊ ye -talɔdʊ -ye, ɔ nɔ: «Nyɪsua 'bɔ kɔ nahuon win ke,
 dɛ, ɛ 'wɛ ye, ɛ nɛ- gbo: Nyɪbeyu =dɛ, nɔ- 'dɔ -hapʊdɪdɔ=gblɔ, 'ke 'le 'a -ci
 ke. 25 'Tɔyrʊwɔ =dɛ 'mʊ, -tɛ nahuin 'bii pɛ gblɛ, -ye 'a yraanyɔ =dɛ, nɔ- mu

'le =gbla-ci a -gbe ke, 'ɔ 'dɔ 'yilenyre-piti, -ɪ 'we =nɔ =gbla ye, 'ke 'le 'a -ci a -hapugbla =nu -heyri. ²⁶-Te =gbla a -gbe, ɔ =ga, ɔ po 'hle, -ye -piti -huɪn -nɪ wɛn, ɪ =ga -wɛ nɪ. ²⁷-Ye -cikɔnyɔ a -kvannunyɔ, ʊ di 'le =le, ʊ nɔ: Nyɪbeyu o, =be -n 'de =hapugbla 'dɔ, 'ke 'le -na -ci ke? -Be' -piti -huɪn -hɔn 'mu 'le, 'ɪ =ga 'le? ²⁸-Ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: 'Na yraanyɔ'ɔ nɪ, -ɔ nue. -Ye -kvannunyɔ nɔ: =Be -n nye 'nɪ -hva, 'ke -ba -ha -piti -huɪn a -gbe? ²⁹-Ye ɔ nɔ: 'Uɔn, a nɪ -hɪ 'le, -ɛ nue, 'ba nyi -ha, 'ba 'bɛ -wɛ 'le gbo, -ye a 'hri =gbla. ³⁰Ba -hɪ mɛ le, bɪ kuu 'o -tɛgbii -do, =gbla'cɛti bɪ nyre 'o. Ti a -gbe 'yri, 'ke 'n di 'o =gbla'cɛnyu lee, -ɛ mɔ: Ye-hɛdɛ, ba 'kukue 'yilenyre-piti =nu le, ba nu 'a dui, a 'mui 'tɔ po. 'Ba pui 'tɔ, -ye ba 'kukue =hapugbla le, a 'muo 'le 'na 'kale po.»

-Yusu po la lele 'dɪdɔdɛ =nu, -ɛ kɔ 'yɛɛ 'cɪmɪ a -talɔdɔ
(Makɪ 4.30-32; Luku 13.18-19)

³¹⁻³²Bɔ po 'klɛɛ le, -ye ɔ po =nu ye -talɔdɔ -ye, ɔ nɔ: «=Bo tɔɛ 'a mu, -tɛ Nyɪsɔva, ɔɔ nu, 'ɛ kɔ nahuin -ye a -dodo, 'ɔ kɔ win ke, 'plɪ nahuin -ye 'ʊ klɛ bii. Dɛ a -gbe, ɛ 'we =nɔ 'dɪdɔdɛ =nu ye, -ɛ kɔ 'yɛɛ 'cɪmɪ 'dɔ, 'ɛ -hi 'o 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye a 'yɔ 'mu. 'Dɪdɔdɛ a 'yɛɛ a -gbe, nɛ- nahuon =de gba, 'ɔ 'dɔɛ 'le 'a -ci ke. 'Bɛ =ga, 'bɛ ku, -ye ɛ -hɛ tugbe gblaka, 'ɛɛ 'o -ci a 'dɪdɔ-tɔplɪ -ye 'mu -hi, nɔblɪ 'u 'le di, 'u 'le po, 'ke 'le 'a babɪ -heyri.»

-Yusu po la 'flɔɔ a 'yaadɛ a -talɔdɔ
(Luku 13.20-21)

³³Bɔ po 'klɛɛ le, -ye ɔ po =nu ye -talɔdɔ -ye, ɔ nɔ: «Nyɪsɔva 'bɔ kɔɔ nahuin win ke, 'plɪ nahuin -ye 'bɔ klɛ bii, dɛ a -gbe, ɛ 'we =nɔ 'flɔɔ a 'yaadɛ ye, nyrugba, ɔ 'ba 'mu, ɔ po 'le 'flɔɔpupu -huohui -wɔn, 'ɔ nyɔɔ -nyvanyva, 'flɔɔ 'bii 'ɔ 'ya.»

Dɛ- kɔ -tɪ -Yusu 'ɔɔ nahuin -talɔdɔ ye po
(Makɪ 4.33-34)

³⁴-Tɔplɪ 'bii =nu, 'ke -Yusu nyi 'le -talɔdɔ 'kwli 'mu naa, 'ʊ nyi nahuin =nu tɔɔ. ɔ 'die 'le -wɛ, 'ke bɔ 'de -talɔdɔ po, bɔ 'diu tɔɔ. ³⁵Ke'ɛ nɪ, ɔ nu 'a nunue, -ɛ die nu, -tɪ =nu Nyɪsɔva a winwɔn-henyɔ -ye, ɔ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsɔvacrunɛ 'kwli 'mu, ɛ 'mu nue. -Tɪ a -gbe, nɪ- gbo:

«Nyɪsɔva nɔ 'nɪ:

'N di nu -talɔdɔ, 'mu 'le =nu -wɔn 'prɛɛ.

-Tɔplɪ =nu, nahuin 'de la yi,

kɔɛ la 'le 'klɔ a -wlu=tutue 'yie 'mu gbo,

'mui =nu tɔɔ.»

-Yusu -huhɪa la klɛ 'yilenyre-piti a -talɔdɔ

³⁶Dɛ a -gbe, -tɛ ɛ -hi, -Yusu hie 'o nahuin =nu gbo, 'ɔ mu 'le kayu gbo, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, 'plɪ 'a -naagbopu 'ʊ muo 'o 'huɪn 'mu, 'ʊ =gɔɔ wɔn,

u nɔ: «'Yilenyre-piti =nu, u 'dɔɔ 'le -ci ke, 'a -talɔdu =nu, -n po wɛn, -hɪhu -a mu klɛ.» ³⁷-Ye -Yusu =tu -wɔn, u nɔ: «Nahuon =nu, -ɔɔ =hapugbla =nu 'dɔ, nɔ-mɔ 'mɔ, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon. ³⁸-Ci =nu, nɛ- mɔ 'klɔ -gbo, -a nɪ nɔ -wɔn. =Hapugbla, nɔ- mɔ nahuin =nu, Nyɪsɜa kɔɔ win ke. 'Yilenyre-piti, nɪ- mɔ nahuin =nu, 'kuo -hɪu a nyɪgblaka kɔɔ win ke. ³⁹Yraanyɔ =nu, -ɔɔ 'yilenyre-piti =nu 'dɔ, nɔ- mɔ 'kuo -hɪu a nyɪgblaka. =Gbla'ceti, nɪ- mɔ 'klɔ a 'o'mu-hɔnti. =Gbla'cɛnyɔ, nu- mɔ Nyɪsɜa a leleenyɔ. ⁴⁰-Tɛ u nu, 'u 'yilenyre-piti =nu lɛ 'kukue, 'u nyi 'tɔ po, kɛ'ɛ nɪ, ɛ di 'mu -ti, 'klɔ a 'o'mu-hɔnti 'yri. ⁴¹Ti a -gbɛ 'yri, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di gbo tɛ Nyɪsɜa a leleenyɔ, 'plu nahuin =nu, -u nye nu, 'waa 'bienu 'u dɛ 'klan nu, kɔ nahuin =nu, -u dɛ 'klan nu, nu-u nɪ, Nyɪsɜa a leleenyɔ a -gbɛ, u di lɛ 'kukue, 'ke 'le nahuin =nu -hɛyri, Nyɪsɜa kɔɔ win ke, ⁴²u 'mu 'le na =nu 'mu po, -ɔ 'nɪnɪ jre gbe. 'Ke u di 'o -hien wee, kɔ, 'ke u di -wɛ 'o yru poo. ⁴³Kɛɛ, nahuin =nu, -u 'o Nyɪsɜa 'o =tuu, 'ɛ nɪ nahuon diu 'nɪ 'ye, 'ke 'le Nyɪsɜa a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu, -ɛ 'wɛ =nɔ ye, -tɛ u nu, 'ɔɔ 'yru 'ye, -u huan, 'ke 'le yakɔ 'mu. 'Ba kɔ -tɪ'wɔnnɜa, -ye ba 'wɔn -tɪ -dodo.»

-Yusu po la =hapudɛ gblaka =nu, -ɛɛ =die po a -talɔdu

⁴⁴«-Tɛ Nyɪsɜaa nahuon a win a kekɔɔlɛ nu, dɛ, ɛ 'wɛ ye, nɛ- gbo: ɛ kɔ la =hapudɛ gblaka =dɛ, -ɛɛ =die po. Nɛ- u -hlɪi 'le -ci =dɛ 'kwli 'mu. Nɛ- nahuon =dɛ 'hru ke. -Tɛ u 'hrɛɛ 'klɛɛ ke, -ye u kɔ plɔ a bleelɛ 'dɔ, 'ɔ -hle lele, 'ɔ mu, 'a kukɔ-tɔplɪ 'bii, 'ɔ pli, 'ɔ nu 'a kukɔ-tɔplɪ a -gbɛ a 'wli, 'ɔ -tɔ -ci =nu, -ɛ kɔ 'kwli 'mu =hapudɛ gblaka a -gbɛ nɪ 'le.»

-Yusu po la 'daumaye a -talɔdu

⁴⁵«-Tɛ Nyɪsɜaa nahuon a win a kekɔɔlɛ nu, ɛ 'wɛ -wɛ =nɔ puplonyɔ =dɛ ye, -ɔɔ 'dauma a 'yɔ a -tɪtɔ lɛ =mɔ, -ɔɔ =die po. ⁴⁶-Tɛ u yɛ 'a 'yɛɛ -do ke, -ɛ nɔ 'yi lɛ -tɛɛ, -ɛɛ =die po, -ye u mu nɪ, 'ɔ plo 'a kukɔ-tɔplɪ 'bii, 'ɔ -tɔ 'dauma a 'yɛɛ a -gbɛ.»

-Yusu po la -tata a -talɔdu

⁴⁷«-Tɛ Nyɪsɜaa nahuin a win a kekɔɔlɛ nu, ɛ 'wɛ -wɛ =nɔ -tata ye, u po 'le 'nie -wɔn, -ɔɔ -hrin a gblegblei klɪ. ⁴⁸'Bɔ 'yii 'le, -ye -hrin'panyɔ nyo 'nɪ -jri, 'u nyo 'o 'nie nua 'mu gbo po, 'u gble nɪ, 'u 'le -hrin 'mu 'tɪtɛ, 'a -hapudɛ, 'u nye 'le -tugbɪ wɔn lɛ po, 'a dɛ =nu, -ɛ 'dɛ 'a -hapudɛ, 'u nye 'kwla 'mu lɛ po. ⁴⁹Kɛ'ɛ nɪ, ɛ di -hlɪn 'mu -ti, 'klɔ a 'o'mu-hɔnti 'yri: Nyɪsɜa a leleenyɔ, u di 'le nɪ di, nahuin =nu, -u 'dɛ 'o Nyɪsɜa 'o =tuu, kɔ nahuin =nu, -u =tuu 'o Nyɪsɜa, u 'mu 'yi 'mu lɛ -hɪhɪa, ⁵⁰nahuin =nu, -u 'dɛ 'o Nyɪsɜa 'o =tuu, u 'mu 'le na =nu 'mu po, -ɔ 'nɪnɪ jre gbe. 'Ke u di 'o -hien wee, kɔ, 'ke u di -wɛ 'o yru poo.»

Tɔɔwin yrayru kɔ tɔɔwin 'kɪ 'hɛn

⁵¹-Ye -Yusu =gba 'a -naagbopu -nɪ wɛn wɔn, u nɔ: «-Tɪ 'bii -gbo, 'n =tu, =be a yrii 'mu lɛ?» -Ye u nɔ: «lin, -a yrii 'mu lɛ.» ⁵²-Ye kɛ u nyu ye po, u nɔ:

«'E ni teteitɔɔnyɔ -de, 'bɔ ni 'o, 'bɔ -he 'na -naagbopuyɔ, -ye ɔ 'we -nɔ 'kabu -nu ye, -ɔ kɔ -tɔ, -ɔɔ 'a kukɔ-tɔplɪ yrayrɪ kɔ -tɔplɪ 'kɪ -nu 'mu 'ba, -ɔ nyi -kuan 'yri nuu.»

Nasaletɪ 'mu a nahuin, v 'de la -Yusu -wlv ye kuo
(Maki 6.1-6; Luku 4.16-30)

⁵³-Te -Yusu -wɔ -talɔdɔɪ -nu a pupue -wɔn, -ye ɔ -hɔn 'o -tegbi a -gbe 'mu ni, ⁵⁴ɔ mu 'le 'dɔɔ -nu 'mu, -ɔ kɔ 'mu ɔ kuu 'le. -Ye 'ke ɔ mu 'le Nyɪsɔa a kayu gbo, 'ɔ -tɔa Nyɪsɔa a -tɪ a tɔɔle gbo. Nahuin 'plɔplɔ =nu, -v ni 'o, ɪ saka -nu ni, v nɔ: «Nyɔ- tɔɔ -nɔ -tɔwin -gbo, ɔɔ po? Kɔ, nyɔ- -nyi 'klɛɛ -nɔ 'klɪ, 'ke bɔ nu 'ɲmileka-tɔplɪ -gbo 'le? ⁵⁵-A yie ni, -ɛ mɔ, nɔ- mɔ 'camɔde -nu a 'yu. 'A 'dii a 'dɔ mɔ Mari. 'A -ɔɪayuo nyɪbɛpɔ, nu- mɔ Sakɪ, kɔ Sosefɔ, kɔ Simɔ, kɔ Judɪ. ⁵⁶'A -ɔɪayuo nyɪvɔyuo 'bii ni -we nɔ -a mu -heyri. 'A -tɪ, nyɔ- -nyi 'klɛɛ -nɔ -tɔdɔ -gbo, kɔ, nyɔ- -nyi -nɔ 'klɪdɔ =nu 'le?» ⁵⁷'Waa 'lu a le-hieleɔdɔ a -gbe, nɛ- nue, 'v 'dio =wlv ye kuo. -Ye -Yusu nɔ: «Nyɪsɔa a winwɔn-henyɔ, v nyo 'o 'ni -tuu, 'ke 'o 'ɛ ni -tegbi -de. Kɛɛ, v 'ni -tuo -le 'o, 'ke 'le 'a -gbe a 'dɔɔ 'mu, kɔ, 'ke 'le 'a kayu gbo.» ⁵⁸'Ke 'le -nu -heyri, -Yusu 'de 'klɛɛ lele 'ɲmileka-tɔplɪ 'plɔplɔ nu, -ɛ nue, v 'dio =wlv ye kuo.

-Te Saan Batistɪ nu la 'kukɔɛ
(Maki 6.14-29; Luku 9.7-9)

14 ¹Ti a -gbe 'yri, Galileblɔgba a -gulɔnɔma, -ɔ kɔ 'dɔ mɔ Helɔdɪ, ɔ 'wɔn -Yusu a 'dɔ ni. ²-Ye kɛ ɔɔ 'a -kvannunyɔ ye po, ɔ nɔ: «Saan Batistɪ, -ɔɔ o nahuin 'nie 'lu le po, nɔ-ɔ ni. -Te ɔ 'ku la, ɔ 'hɪɪ lele 'klɔ. Nɛ-nue, 'ɔ kɔ 'klɪ, 'ke bɔ nu 'ɲmileka-tɔplɪ -nu, -ɪ kɔ 'dɔ -aa 'wɔn.»

³⁻⁵'E mɔ -tɛɛ, de -nu, Helɔdɪ a -gbe, ɔ nu la Saan 'mu, 'plu Saan a -gbe, ɔ 'mu la 'ku, ɛ nɛ- -gbo: Helɔdɪ a -ɔɪayɔ nyɪbɛyɔ Filipɔ, nɔ- kɔ la nyɪrgba. 'A 'dɔ mɔ Helɔdiadɪ. Helɔdiadɪ a -gbe, nɔ- Helɔdɪ -ha la Filipɔ kwa, 'ɔ kɔ la. -Te Saan 'wɪn la, -ye ɔ nɔ: «'E 'de 'o le nɔɔ, 'ke -na -ɔɪayɔ Filipɔ -gbo, -ɔ 'kɪɛ nɛ 'klɔ, -bo di -nɔ 'a nyɪrgba kwa -ha, -bo dio kɔ.» -Te Saan -tu -tɪ a -gbe, nɛ- nue Helɔdiadɪ a -gbe, 'ɔ -tutuo Helɔdɪ, 'ke bɔ le 'a 'sɔyuo, bu kli Saan, bu muɔ, bu puo -jɪ 'mu. -Te v puo 'klɛɛ -jɪ 'mu, -ye Helɔdɪ a -gbe, ɔ nye 'ni -hɔa, bɔ le 'a 'sɔyuo, bu 'la Saan a -gbe. Kɛɛ, ɔ 'die la nu, -ɛ nue, ɔɔ la pɪ nahuin a hvannɔ. Nahuin -mɛ -ye, v nɔ 'ni, Saan a -gbe, ɔ mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-henyɔɔ ni. U 'de ye blɛ bu 'tɔɔ le.

⁶-Ye 'klɛɛ, -nyɔwɔ -nu -kɔ 'mu v kɔ la Helɔdɪ, ɔ nyɪre 'o =o, Helɔdɪ 'ɔ nu 'a le'mimre. 'Ke v ni 'klɛɛ 'o gbo, -ye Helɔdiadɪ a 'yu nyɪrɔyɔ, nɔ- nyɪre 'o, 'ɔ -tɔa -wla a yiyie gbo, 'ke 'o nahuin 'bii ye, v da le'mimre ke. 'A yiyie a -gbe, ɛ klu Helɔdɪ ke 'dɔ. ⁷Nɛ- nue, 'ɔ le -nɔ, ɔ nɔ: «'N sɔɛ ke, 'ɛ ni dɛ =de, -n di 'mu -hɔa, 'n die -mu 'ni -nyi.» ⁸-Ye 'a 'dii, nɔ- le 'a 'yu nyɪrɔyɔ dɛ -nu, ɔ kɔ bɔ nu, 'a 'yu nyɪrɔyɔ a -gbe, 'ɔ le Helɔdɪ, ɔ nɔ: «Dɛ 'nu -mu -hɔa, nɛ- mɔ Saan Batistɪ a 'kukɔɛ. 'Bɛ 'o 'a 'lu, -bo pu 'le huo wɔn, -bo yv 'mu ye, -tɛ ti

ni le 'mu -gbo.» ⁹-Tɛ Helɔdɪ 'wɪn, -ye 'a =wɪl bi -hlɔn. Kɛɛ, -tɛ ɔ 'sʊɛ wɛn ke, 'ke 'o nahuin -nʊ ye, ɔ da wɛn le'mimre ke, nɛ- nue, 'ɔ le 'a nahuon -ye, 'ke bɔ -nye 'yu nyrɔyɔ dɛ =nʊ, ɔ -hʊa, ¹⁰bɔ mu 'le =jɪkayɔ gbo, bɔ 'bɛ 'o Saan Batistɪ 'lu, 'a nahuon a -gbɛ, 'ɔ nu dɛ a -gbɛ, ¹¹'ɔ po 'le Saan a 'lu huɔ wɔn gbo, 'ɔ yʊ 'le, 'ɔ -nyu 'yu nyrɔyɔ a -gbɛ, 'yu nyrɔyɔ -mɛ -ye, 'ɔ gbu 'a 'dii ye. ¹²Saan a -naagbopʊ -mɛ -ye, ʊ di la 'le -le, 'ʊ gba la 'a 'kʊkʊkʊ, 'ʊ -hɪɔ la 'o. -Tɛ ʊ -hɪɔ 'o, 'ʊ mu, 'ʊ le -Yusu dɛ =nʊ, -ɛ mue 'lu -wɔn.

**-Tɛ -Yusu wloo la 'flɔɔ, 'ke 'o nahuin a 'milowu -hun ye,
'ʊ dio la, 'ʊ -mra la**

(Makɪ 6.30-44; Luku 9.10-17; Saan 6.1-14)

¹³-Tɛ -Yusu 'wɔn -tɪ a -gbɛ, -ye ɔ 'ya 'le wɔn 'blagbe, 'ɔ mu 'le -tɛgbɪ -ye, 'dʊ bii 'le ye. Kɛɛ, nahuin 'ye dɛ a -gbɛ ni, 'ʊ -hɔn 'diɛ 'mu le, 'ʊ 'yraa 'yru nʊa 'mu le, 'ʊ kʊɛ -Yusu -wɔn. ¹⁴-Tɛ -Yusu 'hri 'le 'blagbe wɔn, -ye ɔ 'ye nahuin 'plɔplɔ =nʊ ni, -ʊ di 'le. -Ye 'waa wɔlɪ nyo nu, nahuin 'bii =nʊ, -ʊ kɔ 'hʊɪn a hinhren, 'ɔ -wɔ 'waa 'kʊɛi.

¹⁵-Tɛ 'tɔɔ -wɔn, -ye -naagbopʊ 'yɪya 'o -Yusu 'mu gbo 'hʊɪn, 'ʊ lo, ʊ nɔ: «-Tɛgbɪ -gbo, -a ni nɔ, 'dʊ bii nɔ ye, dididɛ 'de nɔ ni, 'plu, 'tɔɔ 'ni -wɔn. 'A -tɪ, le nahuin -gbo, bʊ mu 'le 'diɛ =nʊ 'mu, -ɪ =glaa 'le -a mu, bʊ mu 'waa diɔnʊ a dididɛ le =mɔ, ʊ 'mue -tɔ!» ¹⁶-Ye -Yusu nɔ: «ʊ 'de ye blɛ bʊ -hɔn nɔ 'mu. 'A ni -gbɛ, ba -nyu dididɛ!» ¹⁷Kɛ ʊ nyo ye po, ʊ nɔ: «-A 'de dɛ =de kɔ, 'bɛ 'de 'flɔɔkuii -huun -do, kɔ -hriin 'hɔn 'hɛɛn.» ¹⁸-Ye ɔ nɔ: «Ba yɪ 'mu ye!» 'ʊ yɪ =nɔ ye, ¹⁹'plu 'ɔ le nahuin =nʊ, bʊ ni gblɛ, 'ke 'o -piti ke. -Tɛ ʊ ni 'klɛɛ gblɛ, -ye -Yusu 'ba 'flɔɔkuii -hun a -gbɛ kɔ -hriin 'hɔn a -gbɛ 'mu ni, 'ɔ 'ba 'lu ye 'mu, ɔɔ 'le yrayɪ le ta, 'ɔ -nye Nyɪsʊa 'wio, 'ke 'o dididɛ a -gbɛ a -ta 'mu, 'plu 'ɔ 'bɪ -tɪɔ le, 'ɔ -nyi 'a -naagbopʊ, 'a -naagbopʊ a -gbɛ, 'ʊ nyi nahuin 'bii a -gbɛ 'mu le woo. ²⁰ʊ 'bii, ʊ di dɛ -didi, 'ʊ =mra. -Tɛ ʊ -wɔ dɛ le, -ye didi-tɔplɪ =nʊ, -ɪ hie gblɛ, -naagbopʊ, ʊ 'kukui le, 'ʊ 'yie 'le -tʊgbɪwʊ -pu -tʊ 'o 'hɔn. ²¹Nahuin =nʊ, -ʊ di dɛ, 'bʊ 'de 'yuo kɔ nyrʊ 'hɛɛn -hre, -ye ʊ -wɛ 'le bʊ 'ya nyibepʊ a (5'000) 'milowu -hun ni.

-Tɛ -Yusuu la 'yru ke na, ɔɔ la 'le 'a -naagbopʊ ye mu
(Makɪ 6.45-52; Saan 6.15-21)

²²-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye tii -do a ti 'yri, -Yusu le 'a -naagbopʊ ni, 'ke bʊ 'ya 'le 'blagbe wɔn, bʊ -ta 'le 'yru a 'pɪa =nʊ ke, 'plu ɔ 'mu -wɔn kʊɛ. Tɪ a -gbɛ 'yri, 'ke ɔ di 'o nahuin wlu gba. ²³-Tɛ ɔ gbu 'klɛɛ wlu, -ye ɔ -do, 'ke ɔ 'ya 'le dʊgba 'lu, 'ɔ mu 'le Nyɪsʊa -wɔn 'prɛɛ wɔn. -Tɛ 'tɔ -wɔn, -ye ɔ -do, nɔ- 'kɪɛ niɛ 'le dʊgba =nʊ 'lu. ²⁴'Blagbe -mɛ -ye, 'ke ɛ ni 'o 'nɪ-hɛyri 'mu, 'yru a 'dʊɪ 'u 'blagbe yrɛ wɛɛ, -ɛ nue, pepeɛ 'nɪ -hi 'dɔ. ²⁵Ye-hehape bɛ po wun a ti 'yri, -ye ɔ nyu 'o 'mu mu 'hʊɪn, ɔɔ 'nie ke na. ²⁶-Tɛ ʊ 'yo, ɔɔ 'nie ke na, -ye ʊ 'ta 'mu gblɛ, huannʊ a -tɪ, ʊ nɔ: «'Kuu ni,» 'ʊ -tʊa -cici a wɔn-hɪhɪɛ gbo. ²⁷Tii -do a ti 'yri, -ye kɛ -Yusu nyu ye po: «Ba 'kee 'mugblɛ'tɪta. 'Mɔɔ

ni. A ni pi 'le huannu!» ²⁸-Ye Pielɛ nɔ: «Seyɛ-seyi, Kukɔnyɔ, 'bia 'bɛ 'ya -mu 'mu, -ye -bo le 'mu, -bo na 'nie ke, -bo di 'o -mu 'huɛn 'mu.» ²⁹-Ye -Yusu -tuɔ -wɔn, ɔ nɔ: «Di 'le!» -Ye Pielɛ -tu 'le 'blagbe wɔn, ɔɔ 'nie ke na, ɔɔ 'le -Yusu 'huɛn 'mu mu. ³⁰-Tɛ ɔ 'ye, -ɛ mɔ, pepee 'ni -hi 'dɔ, -ye huannu bio 'le 'kwli 'mu, ɔ -tua =mieɛ gbo. Bɔɔ 'klɛ =mie, -ye ɔ 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «Kukɔnyɔ o, waa 'mu -o!» ³¹Tii -do a ti 'yri, -ye -Yusu sruu 'a dabu ni, ɔ klo, ɔ nɔ: «-N 'de 'mu =wɔ ye kuo -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'n -wɛ 'le -bo nue ni, -bo na 'nie ke ni.» ³²-Ye u 'hɔn -wɛ a -gbɛ, u 'ya 'le 'blagbe wɔn. -Tɛ u 'ya 'klɛ, -ye pepe -wan gbo ke. ³³-Ye 'a -naagbopu -nu, -u ni 'le 'blagbe wɔn, u blɔ ye gbo kwli, u nɔ: «'E mɔ -tɛɛ, -mɔ mɔ Nyɛsua a 'Yuu ni.»

-Tɛ -Yusu -wɔ la nahuin a 'kvei, 'ke 'le Senesaletɔɔ 'mu
(Maki 6.53-56)

³⁴-Tɛ -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heen, u -ta 'yru, -ye u nyre 'le Senesaletɔɔ 'mu ni. ³⁵-Tɛ u nyre 'klɛ 'le, -ye nahuin -nu, -u ni 'le 'dɔ a -gbɛ 'mu, u yrii -Yusu ni, kɔ, u 'sɛɛ 'a 'du 'blɔgba 'bii 'mu gbo, -ɛ mɔ, -Yusu nyre 'le -nu -wɔn ni. Nɛ- nue, nahuin 'u ya -nɔ kɔklanyu 'bii ye, ³⁶'u nyo lɛ 'batɔ, 'ke bɔ wɛɛn ke, bu 'tu 'a wlawɔ lɛ, mɔ =betɔ bɛ 'ya 'a wlawɔ a bugbodɛ 'mu. -Ye nahuin 'bii, -u 'tuɔ lɛ, 'waa 'kvei -wɛ ni.

-Yusu nɔ 'ni, nahuon, ɔ ni po 'le 'o -tɔnahuin a tetei
Nyɛsua a tetei -pi 'mu
(Maki 7.1-13)

15 ¹E kɔ -nyrɔwɔ -de, Falisi-tumu a nahuin -de, u kɔ Nyɛsua a teteitɔɔnyu -de 'heen, nu- -hɔn 'le Jrusɛdɔ 'mu, u mu 'le -Yusu -wɔn, u =gbɔ wɔn, u nɔ: ²«Dɛ tio- kɔ -ti -na -naagbopu 'u 'nɛni -tuu 'o tetei -nu 'o, -a ni bunu tɔɔ -a mu? 'Bia 'bu 'mu dɛ di, u 'ni yra -le kwa lɛ.» ³-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɔ nɔ: «A -mɛ -ye 'klɛɛ, dɛ tio- kɔ -ti 'a 'nɛni -tuu 'o Nyɛsua a tetei 'o, 'aa 'a ni -gbɛ a tɔɔwin -wɔn kɛ? ⁴'E mɔ -tɛɛ, Nyɛsua -nyi -a mu tetei. Tetei a -gbɛ, ɛ nɔ 'ni: -Tuɔ 'o -n bu kɔ -n dii 'heen, 'ke 'le 'waa 'munvɛɛ 'kwli 'mu! -E -ye nɔ 'ni: Nahuon 'bɔ -tu 'a bu kɔ 'a 'dii 'heen a -ti 'klɛn, u kɔ bu 'lɔ. ⁵Kɛɛ, a -mɛ -ye, a nɔ 'ni: Nahuon -wɛ 'le bɔ lɛ 'a bu kɔ 'a 'dii 'heen ni, -ɛ mɔ: 'N nɛ kukɔ-tɔplɛ a -tɔ -ye, 'n kɔ -bo -nyi wɛn 'a mu, 'ke 'o 'a ni 'mu-heɛɛ a -ta 'mu, kɛɛ, 'n -hi ni, 'ke 'o Nyɛsua -wɔn. ⁶-Ye a nɔ 'ni: Nahuon a -gbɛ, 'bɔ -tu -ti a -gbɛ, 'ke 'o 'a bu kɔ 'a 'dii 'heen -wɔn, -ye nahuon a -gbɛ, ɔ 'de ye blɛ bɔ -hu 'klɛɛ lele 'mu. Kɛɛ ni, aa nu, 'aa 'o 'a ni -gbɛgbɛ a tetei 'o -tuu, kɔ, 'aa Nyɛsua a -ti 'wla. ⁷A kɔ 'lii 'hɔn. Ti -de a ti 'yri la, winwɔn-henyɔ Esai -tu la -ti a -tɛɛ, 'ke 'o 'a mu -gbo -wɔn. Dɛ, ɔ 'cru la, 'ke 'le Nyɛsvacrɛniɛ 'kwli 'mu, nɛ- -gbo:

⁸ Kɛ Nyɛsua po:

Daku -gbo, uu 'mu -nyi -ti a 'yi'buaalɛ,

'ke 'o 'waa wuntu 'yri,

kɛɛ, 'waa =wɔ hren 'mu -wɔn.

⁹ U nɔ 'ni, 'n kɔ -ti a 'yi'buaalɛ,

kɛɛ, 'na -tɪ 'de 'le =nu =wɪ ke nɪ,
 -ɛ nue, ʊʊ tɔɔ -tɔnahuin a tetei,
 'ʊ nyi Nyɪsua a tetei daa.»

**-Yusu nɔ 'nɪ, dɛ -gbo, -ɛɛ 'le -tɔnahuon a =wɪ ke 'mʊ -hɔn, ɛ nɛ- nye nu,
 'ɔɔ -tɪ'wɪlanyɔ -hɛ, 'ke 'o Nyɪsua ye
 (Makɪ 7.14-23)**

10-Ye -Yusu da nahuin -ye =nu nɪ, -ʊ nɪ 'o -tuoo -do a -gbɛ ke, -ye kɛ ɔ nyu ye po: «Ba po 'mʊ nua ye gbo, -tɪ 'n di -tu, a 'mui 'mʊ lɛ yrii -tɛɛ! 11-ɛ 'de dididɛ -gbo, -ɛɛ 'le -tɔnahuon wɔn naa, ɛ 'de =nɛ, ɛ 'nɪ nue -lɛ, ɔ 'nɪ 'sii -lɛ 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye. Kɛɛ, dɛ -gbo, -ɛɛ 'le -tɔnahuon a =wɪ ke 'mʊ -hɔn, ɛ nɛ- nye nu, 'ɔ 'nɪ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye.» 12-Ye 'a -naagbopu 'yɪya 'o -nɔ 'mʊ gbo 'hɔn, 'ʊ lo, ʊ nɔ: «Be -n 'die 'ye, -ɛ mɔ, -tɛ -n nu 'pɔpɛ =nu, ɛ po Falisi=tumu a nahuin 'mʊ lɛ yɔʊ?» 13-Ye ɔ -tu -wɔn, ɔ nɔ: «ɛ nɪ 'didɔdɛ 'bɛ nɪ 'o, 'na Bu Nyɪsua, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mʊ, 'bɛ 'de =nɔ, 'bɔ 'die 'dɔ, ʊ die -ha -wɪ.» (Tɛ -Yusu -tɪ a -gbɛ =tu, Falisi=tumu a nahuin =nu, -ʊ 'de -tɛɛ a Nyɪsua a nahuin, nu- ɔ =hɛn 'nyɛ.) 14-Kɛ -Yusu lele po, ɔ nɔ: «Ba -hɪw mɛ lɛ! ʊ mɔ 'yiisuanɔʊ nɪ, -ʊʊ -hɪa -bɔ naa 'waa 'bienu 'yiisuanɔʊ. -A 'brikɛ nɔ 'nɪ: 'Yiisuanɔ 'bɔɔ 'a 'be 'yiisuanɔ naa, -ye ʊ 'hɔn -wɛ a -gbɛ, ʊ di 'le wɔn bi 'hɔ.»

15-Ye kɛ Piɛlu 'klɛɛ po, ɔ nɔ: «-Hɪhɪa -a mʊ -talɔɔ =nu klɛ, -n po wɛn!» 16-Ye -Yusu nɔ: «Be 'a nɪ -gbɛ, a 'klɛ 'die wɛn 'lɛ a -wɛɛ, 'ke ba kɔ -tɪ a 'mɔlɛyriilɛ? 17-Be a 'nɪ yriɛ -lɛ 'mʊ lɛ, -ɛ mɔ, dididɛ -gbo, -ɛɛ 'le nahuon wɔn naa, 'ke ɛɛ 'le -nɔ 'kwɪli 'mʊ mu, 'ke ɛɛ 'le naa, ɛɛ 'le -patu 'mʊ bi. 18-Dɛ -gbo, -ɛɛ 'le nahuon wɔn 'mʊ -hɔn, 'ke ɛɛ 'le nahuon =wɪ ke 'mʊ -hɔn. ɛ nɛ- nye nu, 'ɔ 'nɪ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye, 19-ɛ nue, 'ke 'le -tɔnahuon a =wɪ ke, 'ke 'lu a lɛ-hiɛlɛ 'klaan 'lɛ 'mʊ -hɔn, 'ɛ nye nu, 'ɔɔ -tɔpɪ -hɔn nu: 'ɔɔ nahuin 'la, 'ɔɔ -wɪlawɪ nu, 'ɔɔ 'lalu nu, 'ɔɔ 'yri, 'ɔɔ 'a 'bienu hɪ klɛ po, 'ɔɔ nahuin a 'dɔɪ 'yɪ lɛ nyɛ. 20-Tɔpɪ 'bii a -gbɛ, ɪ nɪ- nye nu, nahuon 'ɔ 'nɪ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye. Kɛɛ, nahuon 'bɔ 'nɪ yɪa kwa lɛ, 'bɔ 'mʊ dɛ di, dɛ a -gbɛ, ɛ 'nɪ nue -lɛ, nahuon 'ɔ 'nɪ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyɪsua ye.» Kɛ -Yusu po 'a -naagbopu ye.

**Nyrugba =dɛ, -ɔ 'de -Juukɔɛyɔwɪwɪ, ɔ kuo -Yusu ye =wɪ 'dɔ
 (Makɪ 7.24-30)**

21-Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mʊ mu -hi, -ye -Yusu -hɔn 'lɛ -Juukɔɛ a 'blugba 'mʊ nɪ, 'ɔ mu 'lɛ pɔpɔblugba -ye 'mʊ. 'Ke 'lɛ 'blugba a -gbɛ 'mʊ, 'ke 'dɪɛ =nu, -ɛ kɔ 'dɔɪ mɔ Tɪlɪ kɔ Sɪdɔ 'hɛɛn, ɛ nɪ 'lɛ. 22-'Ke 'lɛ -tɛgbi a -gbɛ, nyrugba =dɛ nɪ 'lɛ. Nyrugba a -gbɛ, ɔ 'de -Juukɔɛyɔwɪwɪ. Kanaakɔɛyɔwɪwɪ nɪ. (-Juukɔɛ -mɛ -ye, nahuin =nu, -ʊ 'de -Juukɔɛ, nu- ʊʊ -gbo daa.) -Tɛ -Yusu nyɛ 'klɛɛ 'lɛ, -ye nyrugba a -gbɛ, ɔ 'yɪya 'o -Yusu 'mʊ gbo 'hɔn, 'ɔɔ 'lɛ win 'yaa, kɛ ɔɔ =nɔ ye po, ɔ nɔ: «Dafɪdɪ a 'Yu! Yrii 'na wɔhɪ. 'Ku -hɪan nɪ 'o 'na 'yɪ nyrɔyɪ ke 'mʊ, 'ʊ nyo =sɛɛ =tɛue 'dɔ.» 23-Kɛɛ, -Yusu 'dio mɛ lɛ po, 'a -naagbopu 'ʊ 'yɪyɔ 'o 'hɔn 'mʊ gbo, 'ʊ nyo lɛ 'batɪ, ʊ nɔ: «Blɔ lɛ, -ɛ nue, ɔ 'nɪ nyɪa -lɛ

le'gbugbole gbo, 'wɔ -a mu -wɔn kɔɛ.» ²⁴-Ye ke -Yusuu nyrugba a -gbe ye po, ɔ nɔ: «Yisraekɔɛ, -v mɔ Nyɩsua a daku, -v hren Nyɩsua -wɔn, -v 'we -nɔ blablɔ ye, -ɔ hren 'blakɔnyɔ -wɔn, v -do, nu- kɔ -wɔn Nyɩsua lee nɔ 'mu.» ²⁵Kɛɛ, nyrugba a -gbe, ɔ blɔ ye gbo kwɩ, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, -hɛ 'mu 'mu!» ²⁶-Ye -Yusu nyo 'klɛɛ -wɔn 'nɩ -tu, ɔ nɔ: «-Bo pue dɛ ye: ɛ 'de 'o lɛ nɔɔ, 'yuo=pli, (-v mɔ -Juukɔɛ,) bu nɩ 'le dɛ a didie kwa 'mu, 'plu nahuon =de bɔ -ha 'o -nu 'waa dididɛ ye 'mu, 'plu bɔ 'wlɛ 'o -gbo ye gbo.» ²⁷-Ye nyrugba nɔ: «Tɔɔnyɔ o, 'ɛ mɔ -tɛɛ. Kɛɛ 'klɛɛ, nahuin 'buɔ dɛ di, -tɔplɩ nyu kwa lɛ ble, 'waa -gbo 'ɔ nyi lɛ 'tɛ.» ²⁸-Ye -Yusu =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Nyrugba o, -n kuo 'mu ye =wɔ -tɛɛ. Dɛ =nu, -nu 'mu -hɔa, 'n kɔ =bo nue.» -Ye tii -do a ti 'yri, 'yu nyrɔyɔ a -gbe a 'kɔɛ -we nɩ.

-Tɛ -Yusu -wɔ la kɩklanyɔ 'plɔplɔ a 'kɔɛi
(Mati 7.31-37)

²⁹-Tɛ dɛ a -gbe, ɛ -hi, -ye -Yusu -hɔn 'le -tegbi a -gbe 'mu nɩ, 'ɔ mu 'le Galileblugba a 'yru nua 'mu. -Tɛ ɔ nyre 'le, -ye 'ke ɔ 'ya 'le dugba =de 'lu, 'ɔ nɩ gbo. ³⁰Bɔ nɩ 'klɛɛ gbo, -ye nahuin 'plɔplɔ, nu- -hɔn -tɔplɩ 'mu lɛ, 'v dio 'o 'huɩn 'mu, 'v nyo 'dai kɩklanyɔ ye ya: lɛ-yiyrenyɔ, 'yiisuanyɔ, kɔ nahuin, -v 'de 'prelɛ yi, kɔ nianinyɔ, kɔ nahuin 'plɔplɔ -ye, 'kɔɛi -yee nu, kɩklanyɔ 'bii a -gbe, 'v yɔ 'o -Yusu a buɩ -hlɔn, -Yusu 'ɔ -wɔ 'waa 'kɔɛi. ³¹l saka nahuin nɩ, -tɛ v 'ye nahuin =nu, -v 'de -ke 'prelɛ yi, 'v 'pre, kɔ, nianinyɔ 'v 'de 'klɛɛ lele nɩa nɩ, kɔ, lɛ-yiyrenyɔ, 'v na, kɔ, 'yiisuanyɔ, 'v lɛ yrii. Dɛ a -gbe, ɛ nue, Nyɩsua =nu, Yisraekɔɛ =ke da, 'v -tua 'a baale gbo.

-Tɛ -Yusu wloo la 'flɔɔkuii 'nɩpata, nahuin a 'milowu -hen
'v dio la, 'v =mra la
(Mati 8.1-10)

³²Dɛ a -gbe, -tɛ ɛ -hi, -ye -Yusu da 'a -naagbopɔ nɩ, ɔ nɔ: «Nahuin -gbo, 'waa wɔlɩ-tɩ 'mu nu, -ɛ nue, -tɛ v bi o mɔ 'mu 'huɩn 'mu, 'a -nyrɔwɔ a ta a nɔnɔ nɩ gbo, 'plu v 'de dididɛ kɔ. 'Bu 'de dɛ di, 'nɩ -hɔa -lɛ -bo plɛ, bu mu 'le 'waa 'dɩɛ klɛ, -ɛ die nu, kanɔ a -tɩ, 'waa 'kli 'nɩ -han 'le -wɛ 'hru wlɔn.» ³³-Ye 'a -naagbopɔ =tuo -wɔn, v nɔ: «-Be' -a di 'klɛɛ nu 'le, 'plu -a 'mu nahuin 'plɔplɔ -gbo dididɛ -nyi, -ɛ di =nu =mraa. -Tegbi -gbo, -a nɩ nɔ, 'du bii nɔ ye.» ³⁴-Ye -Yusu =gbu wlɔn, ɔ nɔ: «'Flɔɔkuii -tie nɩ 'o 'a mu -wɔn 'le?» -Ye v nɔ: «l 'nɩpata, kɔ -hrin.yɔ gbi.» ³⁵-Ye ɔ lɛ nahuin =nu nɩ, -v nɩ 'o =nɔ 'huɩn 'mu, 'ke bu waa gblɛ, ³⁶'ɔ 'ba 'flɔɔkuii 'nɩpata a -gbe 'mu, 'ɩ kɔ -hrin 'hɛɛn, 'ɔ -nyi Nyɩsua 'wio, 'ɔ 'bɩ =tɩɔ lɛ, 'ɔ -nyi 'a -naagbopɔ, 'a -naagbopɔ 'v wii nahuin 'mu lɛ. ³⁷-Ye nahuin 'bii, v di dɛ -tɛɛ, 'v =mra. -Tɛ v =mra, 'flɔɔ, -ɔ hie gblɛ, -tɛ -naagbopɔ 'kukuo lɛ, v 'yie 'le -tugbi gblaku 'nɩpata. ³⁸Nahuin, -v di dɛ, 'bu 'de 'yuo kɔ nyru 'hɛɛn -hre, -ye v mɔ nyɩbɛpɔ a 'milowu -hen. ³⁹-Tɛ ɛ -hi 'klɛɛ, -ye -Yusu tuɔ gbo, 'ke bu mu 'le 'waa 'dɩɛ klɛ, ɔ -mɛ -ye, 'ɔ mu, 'ɔ 'ya 'le 'blagbe wlɔn, ɔ kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛɛn, 'v mu

'le 'blugba-tɔɔ -ye 'mu. 'Blugba-tɔɔ a -gbe 'mu, 'ke 'dɔɔ =nu, ɔ mɔ Magada, ɔ nɪ 'le.

Falisi-tumu a nahuin, vɔ -hva -Yusu bɔ nu la 'ɣmilekade
(Makɪ 8.11-13; Luku 12.54-56)

16 ¹-Tɛ dɛ a -gbe, ɛ -hi, -ye Falisi-tumu kɔ Sadusɪ-tumu a nahuin, nu-
'yɪya 'o -Yusu 'hɯn 'mu gbo, -ɛ die nu, v 'muo 'mu lɛ =tɔ. Nɛ- nue,
'v le =nɔ, 'ke bɔ nu 'ɣmilekade, -ɛ nyi =nu tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsɯa, nɔ- loo nɔ
-tɔtɔ ke. ²Kɛɛ -ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «-Wisepepei 'mu, 'ba 'ye, -ɛ mɔ, 'nu
'de 'le yrayɪ lɛ nɪ, -ye kɛ aa po: 'Yɾu di -ɲa 'nɪ huan. ³-Nyɾe 'bɛ cɛ lɛ, 'ba
'ye, -ɛ mɔ, 'nu nɪ 'le yakɔ 'mu lɛ, -ye kɛ aa po: 'Nu di kɛ 'nɪ di. -Tɔplɪ -nu, -u
'lu -wɔn mue, 'ke 'le yakɔ 'mu, a yi 'a klɛ-hɪhɪalɛ, 'a nye 'ye, -tɛ -nyɾe di 'mu
nɪ. Kɛɛ, -tɔplɪ -gbo, Nyɪsɯaa nu, -u kɛ 'lu -wɔn mue, a 'de 'a klɛ-hɪhɪalɛ yi.
⁴Ti -gbo 'yɾi a nahuin -gbo, 'waa nunuklɔ nyɾe lɛ 'yi, 'v plee 'le Nyɪsɯa ke.
Kɛɛ, vɔ -hva 'ɣmilekade, -ɛ nyi =nu tɔɔ, -ɛ mɔ, Nyɪsɯa, nɔ- lee nɔ 'mu 'klɔ
-gbo ke. Kɛɛ, Nyɪsɯa 'dee bɔ wɛɛn ke, 'ke 'ɣmilekade =de bɛ mue 'lu -wɔn,
'bɛ 'de 'ɣmilekadɛdu =nu, -ɛ 'we =nɔ 'ɣmilekade =nu ye, Nyɪsɯa nu la, 'ke 'o
'a winwɔn-hɛnyɔ Jona a -ta 'mu.» Bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye ɔ -hɔn 'o =nu 'hɯn 'mu
nɪ, ɔ kɔ 'a -naagbopɯ 'hɛɛn, 'v mu 'le Galileblugba a 'yɾu a 'pɪa =nu ke.

Falisi-tumu a nahuin a 'flɔɔ a 'yaade, kɔ 'kɯn Helɔdɪ a 'flɔɔ a 'yaade
(Makɪ 8.14-21)

⁵-Tɛ -Yusu a -naagbopɯ 'le 'blagbe wɔn 'ya, -ye ɪ -hɾi =nu -wɔn, 'ke bu
gba 'flɔɔ, v 'muo di, 'v nyɾe 'le 'yɾu a 'pɪa =nu ke. ⁶-Ye -Yusu nyu 'nɪ tii, ɔ nɔ:
«Falisi-tumu a nahuin, kɔ Sadusɪ-tumu a nahuin 'hɛɛn, 'waa 'flɔɔ a 'yaade a
-tɪ, ba =tu 'a nɪ dɔɔnu 'yie!» ⁷-Naagbopɯ, v 'die yɾii, -ɛ mɔ, 'yaade =nu, -ɛ kɔ -tɪ
-Yusu =tu, ɛ mɔ dɛ a yepoode'ɛ nɪ, -ɛ -hɛn 'nyɾe nahuin a -gbe a 'lu a lɛ-hiele
'klan. -Tɛ v 'die yɾii, nɛ- nue, 'vɔ wɔn lɛ =gbugba, v nɔ: «=Be -tɛ -a 'de 'le 'flɔɔ
ya, nɛ- nue, 'ɔɔ lɛ 'pɯprɛ nu?» ⁸-Tɪ =nu, -naagbopɯ =tu, -Yusu 'wɪn nɪ, ɔ nɔ: «A
mu -gbo, -v 'de 'mu =wɔ ye kuo -tɛɛ, dɛ- kɔ 'kla, ɔɔ 'a mu -wɪye 'ya 'le, -tɛ
-a 'de kɛ dididɛ kɔ a -tɪ? ⁹A 'kɪɛ 'dee wɛn -tɪ a 'mɯlɛyɾiɪlɛ a kɯɛ, 'plu, -tu 'a
mu -wɔn -hɾi. -Tɛ 'n wloo o 'flɔɔkuii -hun, 'ke -tɔnahuin a 'milowu -hun bu
di dɛ a -ta 'mu, -tɛ v -wɔ o dɛ lɛ, 'flɔɔ =nu, ɔ hie o gblɛ, -tɔgbu -tie a 'yie o
'le? =Be ɪ -hɾi 'a mu -wɔn? ¹⁰Plu, -tɛ 'n wloo o 'flɔɔkuii 'nɪpata, 'ke -tɔnahuin
a 'milowu -hɛn bu di dɛ a -ta 'mu, -tɛ v -wɔ o dɛ lɛ, 'flɔɔ =nu, ɔ hie o gblɛ,
-tɔgbu -tie a 'yie o 'le? =Be ɪ -hɾi -wɛ 'a mu -wɔn? ¹¹=Be a 'nɪ 'ye =lɛ, -ɛ mɔ, 'nɪ
=tu =le 'flɔɔ a -tɪ? Kɛ 'nu po: Falisi-tumu a nahuin, kɔ Sadusɪ-tumu a nahuin
'hɛɛn, 'waa 'flɔɔ a 'yaade a -tɪ, ba =tu 'a nɪ dɔɔnu 'yie!»

¹²-Tɛ -Yusu po 'klɛɛ lɛ, -ye 'a -naagbopɯ yɾie 'mu lɛ, -ɛ mɔ, ɔ 'nɪ lɛ =lɛ
=nu, 'ke bu =tu 'waa dɔɔnu 'yie, 'ke 'o 'flɔɔ a 'yaade =nu a -ta 'mu, -ɛɛ 'flɔɔ
'yaa, kɛɛ, bu =tu 'waa dɔɔnu 'yie, 'ke 'o hɪtɔɔlɛ =nu a -ta 'mu, Falisi-tumu kɔ
Sadusɪ-tumu a nahuin 'hɛɛn, vɔ tɔɔ.

Pielt nɔ 'nɪ, -Yusu mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsua po la le, ɔ di la 'a daku ye ya
(Maki 8.27-30; Luku 9.18-21)

¹³Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, 'ke vɔ 'le 'blɔgba=tɔɔ =nu 'mu mu, -ɔ 'muɛɛ 'blɔgba =nu ye, -ɔ kɔ 'du mɔ Filipu a Sesale. -Ye ɔ -gbɔ wlɔn: «Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tunahuin 'bii a Nahuon, nahuin nɔ dɛ-, nahuon a gblo tio- 'n 'ya 'klɛɛ 'mu 'le?» ¹⁴-Ye v =tuo =wɔn, v nɔ: «=U -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Saan Batɪsɪ, -ɔɔ o nahuin 'nie 'lu le po. =U -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Nyɪsua a winwlɔn-hɛnyɔ Eli. =U -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Nyɪsua a winwlɔn-hɛnyɔ Selemi. =U -ye nɔ 'nɪ, -mɔ mɔ Nyɪsua a winwlɔn-hɛnyɔ -yee nɪ, -ɔ 'ku la, ti -hi la a ti 'yri, 'plu -ɔ 'hri lele 'klɔ.» ¹⁵-Ye ɔ nɔ: «A -mɛ -ye, a nɔ 'nɪ, nahuon a gblo tio- 'n 'ya 'klɛɛ 'mu 'le?» ¹⁶-Ye Simɔ Pielt nɔ: «-Mɔ mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsua po la le, ɔ di la 'le ya. -Mɔ mɔ 'Klɔhienyɪsua a 'Yuu nɪ.» ¹⁷-Ye kɛ -Yusu nyo ye po, ɔ nɔ: «'E mɔ -tɛɛ, Simɔ Pielt, -ɔ mɔ Saan a 'yu. -Ti =nu, -n =tu, ɛ 'de -tunahuon, ɔ 'de -mu le. 'Na Bu Nyɪsua, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mu, nɔ- le -mu. ¹⁸'Nu -mu 'nɪ le, -na 'du mɔ Pielt, -ɛ -hɛn 'nyrɛ 'hɪɔ. Nɔ- kɔ ke 'n di 'o 'na 'cɔɛ poo. Mɔ =betɪ 'kukɔɛ, ɛ 'die 'le -wɛ bɛ -wɔ 'cɔɛ a -gbɛ gbo. ¹⁹'N di -mu Nyɪsua a 'klɔ yrayru a 'maju a 'yɔ 'nɪ -nyi. -Tɔplɪ 'bii =nu, -n di nahuin le, v nɪ nu 'le, kɛ nɔ -tutv ke, Nyɪsua, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mu, ɔ di -wɛ 'nɪ =tu. Kɔ, -tɔplɪ 'bii =nu, -n di ke wɛɛn, 'ke nahuin bu nu, Nyɪsua, ɔ di -wɛ ke 'nɪ wɛɛn.» ²⁰-Ye -Yusu tii 'a -naagbopu nɪ -tɛɛ, ɔ nɔ: «A nɪ le 'le nahuon =de, -ɛ mɔ, 'mɔ mɔ Waanyɔ =nu, Nyɪsua po la le, ɔ di la 'le ya.»

-Tɛ -Yusu =tui la, -ɛ mɔ, ɔ di 'nɪ 'ku, 'plu ɔ 'mu 'klɔ 'hri
(Maki 8.31-9.1; Luku 9.22-27)

²¹Kɔɛ 'o ti a -gbɛ 'yie 'mu gbo, -Yusu -tua 'a -naagbopu -tɔplɪ =nu a klɛ-hɪhɪalɛ gbo, -ɪ kɔ -bɪ nue =nɔ, ɔ nɔ: «'N kɔ =bo mu -tado 'le Jrusɛdɪɔ 'mu. 'Blu a nahuin, kɔ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, v kɔ Nyɪsua a tɛtɛitɔɔnyɔ 'hɛɛn, v kɔ bu =tue -tado 'mu =sɔɛ, kɔ, v 'mu 'mu 'la. 'Bia 'nɪ 'ku, -nyrɔwɪ 'hɔn, -nyrɔwɔ a ta a nɔnɔ 'mu, Nyɪsua kɔ bɔ -ha 'mu 'klɔ.» ²²-Ye Pielt dɔɔ ye, 'ɔ nyo 'nyrɛ -hɛn, ɔ nɔ: «-Ti =nu, -nu 'lu -wɔn le -hie, 'nɪ -hɔa -le, 'ke bɪ nue -mu, kɔ, Nyɪsua nɪ wɛɛn 'le ke, 'ke bɪ nue -mu.» ²³-Ye -Yusu -hɪan -wɔn, ɔɔ Pielt le, ɔ nɔ: «Hɛn 'mu -wɔn, Satan! -Nu 'mu ye 'nɪ ka, 'ke =bo nu dɛ =nu, Nyɪsuaa -hɔa. Dɛ =nu, -nu 'lu -wɔn le -hie, Nyɪsua a 'lu a le-hielɛ 'nɪ po -le le, kɛɛ, -tunahuin a 'lu a le-hielɛ'ɛ nɪ.»

²⁴Bɔ po 'klɛɛ le, -ye kɛ ɔɔ 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ nye -hɔa, 'ke bɔ naa 'mu -wɔn, -ye ɔ nɪ kɔɛ 'le 'a -gbɛ a 'lu a le-hielɛ -wɔn, kɛɛ, -ti =nu, 'nu =nɔ ye =tu, bɔ =tui 'o, bɔ nui 'ɛ nɪ ti, =betɪ nahuin bu plɛ, v 'muo 'la, -tɛ ɔ nu, 'ɔ 'ya 'na nahuon 'mu a -ti. ²⁵Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ plɛ, ɔ 'nɪ -hɔa -le bɔ 'waan 'a dɪɔnu a -hɔnhlɔn, kɛ nɔ -tutv ke, 'ke 'o 'na -ta 'mu, -ye nahuon a -gbɛ 'bia 'bɔ 'ku, ɔ di -hlɔn 'a 'klɔ yrayru 'nɪ 'waan, 'ke 'le Nyɪsua ye. Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ wɛɛn ke, 'ke bɔ 'waan 'a dɪɔnu a

-hunhlon, ke nɔ -tutu ke, -te ɔ nuɛ 'mu 'mu a -ti, -ye nahuon a -gbe, 'bia 'bo 'ku, ɔ di -hlon kɔ 'klo yrayru, -ɔ 'nɔ -we 'le, 'ke 'le Nyɔsua ye. ²⁶Nahuon 'bo kɔ 'klo -gbo ke a kuko-tɔpli a pɛpɛ 'bii, 'plu 'bo 'waan 'a dɔnɔ a 'klo yrayru, 'ke 'le Nyɔsua ye, -ye kuko-tɔpli a -gbe, ɪ 'nɔ pue -le 'o -nɔ de nɔ. Nahuon -de 'die 'le -we, bo po 'o de -de 'klo yrayru a -gbe -pɪ 'mu. ²⁷Nu 'a mu -ti 'bii -gbo ye 'nɔ -tu, -ɛ nue, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di -hlon 'le 'nɔ di, 'ke 'le 'na Bu Nyɔsua a -ti a 'yi'buuɛ 'kwli 'mu, 'n kɔ 'a lɛlenyɔ 'hɛɛn. Ti a -gbe 'yri, 'na Bu di 'ɛ nɔ nahuon -nyi 'wio, -hee' ɔ dio lɛ poo yru, -ɛ 'we -nɔ ye, -te 'ɛ nɔ nahuon a nunuklo nɔ la 'mu, ke nɔ -tutu ke. ²⁸Nu 'a mu 'nɔ le -tɛɛ, 'ke 'le 'a mu -heyri, nahuin -ye nɔ 'le, v 'mue -hlon 'ye, -te 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'ledidie nu, 'mu nahuin win ke kɔɔ, 'plu ɛ 'mu -hlon nahuin a -gbe a 'kukue ke ye.»

-Te -naagbopu 'ye la -Yusu, 'ke 'le Nyɔsua a -ti a 'yi'buuɛ 'kwli 'mu
(Mati 9.2-13; Luku 9.28-36)

17 ¹-Te -nyrɔwu -huonno -hi, -ye -Yusu gba Piɛli, kɔ Saki, kɔ Saki a -gbe a -ɔɔɔ Saan 'hɛɛn nɔ, v mu 'le dɔgba -pɛtu -de 'lu. ²Ke v nɔ 'klɛɛ 'le, -ye -Yusu 'cici nɔ, 'ke 'le -nɔ 'yi 'mu, 'a yigbakla ɔɔ wlon, -ɛ 'we -nɔ 'yru ye, 'a 'hɔn'mulepue-tɔpli 'i 'ple, -ɛ 'we -nɔ -nyre ye. ³-Ye tii -do a ti 'yri, v 'ye Nyɔsua a winwlon-henyɔ Moise kɔ Eli 'hɛɛn. Nahuin 'hɔn a -gbe, v 'ku la si la. Nu- 'hru 'o -Yusu 'hɔn 'mu, v kɔ -nɔ 'hɛɛn, v -tɔa toto a pupue gbo. ⁴-Ye ke Piɛli, ɔɔ -Yusu ye po: «Kukonyo o, ɛ nu -tɛɛ, 'ke -ba nɔ -tɛgbi -gbo gbo. 'Bia -nɔ nye -hɔa, 'n di po blɛɛ ta: -n nɔnɔ, Moise a nɔnɔ, kɔ Eli a nɔnɔ.» ⁵Win nɔ 'le -nɔ wlon, tii -do a ti 'yri, -jɔgba ɔɔ wlon, v -tu 'o -nɔ 'lu, v -hli -nɔ. 'Ke 'le -jɔgba a -gbe 'kwli 'mu, 'ke Nyɔsua a wiin 'le 'mu -hɔn, 'u lɛ po: «Nahuon -gbo, nɔ- mɔ 'na 'munueyu. ɔɔ 'mu -nyi plo a bleɛɛ. Nɔ- ba po nɔa ye gbo.» ⁶'Plu -naagbopu 'mu win a -gbe mu 'wɔn, -ye huannu biu 'le 'kwli 'mu, v bla kwli gbo, v kɔ yigbakli gbe, 'ke 'o Nyɔsua a 'o-tuule a -ta 'mu. ⁷-Ye -Yusu 'yɔa 'o -nɔ 'mu gbo 'hɔn, v 'tu lɛ, ɔ nɔ: «Ba 'ba ye 'mu, a nɔ pi 'le huannu!» ⁸-Te v 'ba 'yii ye 'mu, -ye v 'nɔ 'ye -le nahuon -de, 'bia 'bɛ 'de -Yusuu -do.

⁹Buu 'klɛɛ dɔgba -ti, -Yusu tiu nɔ, ɔ nɔ: «De -gbo, a 'ye, a nɔ le 'le nahuon -de, ɛ 'mue gba -gbagba, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'mu 'ku, Nyɔsua 'mu 'le 'mu 'kukonyo -heyri -ha, ɔ 'mu 'mu 'klo -ha.»

¹⁰-Ye -naagbopu nyo wlon 'nɔ -gba, v nɔ: «De- nue, Nyɔsua a teteitɔnyɔ 'v lɛ po, Nyɔsua a winwlon-henyɔ Eli, nɔ- kɔ -bo di 'le -tɛɛ, 'plu Waanyɔ -nɔ, Nyɔsua po la lɛ, ɔ di la 'le ya, ɔ 'mu 'le di 'le?» ¹¹-Ye ɔ nɔ: «ɛ mɔ -tɛɛ, Eli kɔ bo di 'le, ɔ 'mu Nyɔsua a daku 'mu -he, v 'mu 'waa 'klo -hlentie, v 'mu -wɔn -we, 'plu Waanyɔ a -gbe, ɔ 'mu 'le di. ¹²'Nu 'a mu 'nɔ le: Nahuon, -ɔ 'we -nɔ Eli ye, ɔ di 'le -le, kɛɛ, v 'dio yrii, 'plu 'yilenyredɛ -gbo, -tɔnahuin -hɔa bu nu -nɔ 'mu, v nue -nɔ 'mu. -Te v nu Eli -sue a -tueɛ, ke'ɛ nɔ, v di -we 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, -sue a -tueɛ nu.» ¹³-Ye -naagbopu yrie nɔ, -ɛ mɔ, Eli -nɔ, -ɔ kɔ -ti ɔ -tu, Saan Batisu nɔ, ɔ -hen 'nyre.

-Te -Yusu -wɔ la 'yu =nu a 'kue, 'ku -huan ni la 'o ke 'mu
(Maki 9.14-29; Luku 9.37-43a)

14-Yusu kɔ 'a -naagbopu ta -ni wen 'heɛn, -te v =tu 'klɛɛ dugba, -ye v nyre 'o -tegbi -nu ni, nahuin 'plɔplɔ ni 'o. -Ye nahuon -de, nɔ- 'yɪya 'o -Yusu 'huɪn 'mu gbo, 'ɔ blɔ kwli ye gbo, 15ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ, 'ye 'na 'yu nyibeyu a wɔɪ, -ɛ nue, -wɔwɔpipi nyo nu, 'ɔɔ =sue 'ye 'dɔ. ɛ kɔ ti, 'ɔɔ 'le 'tɔ lɛ bi, kɔ 'ke 'le 'nie -wɔn. 16'N gbo 'le -na -naagbopu ye ni, kɛɛ, v 'de 'le 'a 'kue a -wɔwɔ -wɛ.» 17Ke -Yusu 'klɛɛ 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «'A mu mɔ nahuiin ni, -v 'de Nyɪsua =wɪv ye kuo, kɔ, -v 'de -hapɔde kɔ dɛ 'klan a 'yi'mɔlɛ-hɪhɪalɛ yi. Tii -tie 'n kɔ -bo -hi nɔ 'a mu -heyri, 'plu a 'mu Nyɪsua =wɪv ye kuo 'le? =Be 'n 'kɪɛ die -hlɪn 'a mu lɛ kɪkɪ? Ba ya 'mu 'yu a -gbɛ ye!»

18-Te v yɔ 'klɛɛ =nɔ ye, -ye -Yusu 'prɛɛ 'le 'ku -huan =nu -wɔn, -v ni 'o 'yu a -gbɛ ke 'mu, 'ke 'le win 'yakɪ 'kwli 'mu. -Ye 'ku -huan a -gbɛ, v -hɔn 'o =nɔ ke 'mu ni. -Ye tii -do a ti 'yri, 'yu a -gbɛ a 'kue -wɛ ni.

19-Te ti gbi -hi, -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heɛn, -te v -do, v ni 'klɛɛ 'o gbo, -ye v =gbɔ wɔn, v nɔ: «Dɛ- nue 'klɛɛ, =a 'die wen 'le -wɛ, 'ke -ba bla 'ku -huan =nu lɛ 'le?» 20-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «'A 'de Nyɪsua =wɪv ye kuo -tɛɛ, 'ke bɔ -wɔ 'yu a -gbɛ a 'kue. 'Nu 'a mu 'ni le, =betɪ ba kuo Nyɪsua =wɪv ye dɛ gbi, -ye a -wɛ 'le ba le dugba =nu ni: -Hɔn mɔ -tegbi -gbo 'mu, -bo mu 'le -tegbi -nu, 'ɛ mɔ -tɛɛ, ɔ 'mu 'o -hɔn. -Ye a -wɛ 'le ba nu 'ɛ ni dɛ =de ni. [21'Bia 'baa Nyɪsua da, 'ke 'le =cicie 'kwli 'mu -do, 'plu a 'mu 'le -wɛ ba bla 'kuo -huɪndu a -gbɛ lɛ.]»

-Yusu nyi la lele 'ni =tu, -ɛ mɔ, ɔ di 'ni 'ku, 'plu ɔ 'mu 'klɔ 'hru
(Maki 9.30-32; Luku 9.43b-45)

22-Nyrɔwɔ =de 'mu, -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'bii 'heɛn, v 'kukue lɛ, 'ke 'le Galileblugba 'mu. -Ye ke -Yusu =nu ye po, ɔ nɔ: «'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, v kɔ bu po 'mu nahuin kwa, 23v 'mu 'mu 'la. Kɛɛ, 'bia 'ni 'ku, -nyrɔwu 'hɔn 'bɪ -hi, ta a nɔnɔ 'mu, 'n kɔ -bo -hɔn 'le 'kukɔnyv -heyri 'mu, 'mu 'klɔ 'hru.» -Te v 'wɔn -tɪ a -gbɛ, -ye 'waa =wɪt 'mɔɛ -gbo.

-Te -Yusu la Nyɪsua a 'kagblaka a 'bluwli a dɛ ke 'prɛɛ

24-Te dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye 'ke -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'heɛn, v nyre 'le Kapenaɔɔɔ 'mu. -Ye 'klɛɛ, 'ke 'le -Juukue -heyri, ɛ kɔ la 'bluwli'tenyv, 'v 'wli 'tɛ, 'ke 'o Nyɪsua a 'kagblaka a -kuan a -ta 'mu. 'Bluwli'tenyv a -gbɛ, nu- 'yɪya 'o Pielɪ 'huɪn 'mu gbo, 'v =gbɔ wɔn, v nɔ: «=Be 'a ni tɔɔnyɔ -Yusu, ɔɔ Nyɪsua a 'kagblaka a 'bluwli 'ni 'prɛɛ?» 25-Ye Pielɪ nɔ: «'In, ɔ nyi 'ni 'prɛɛ.» -Ye ɔ mu 'le gbo kayu, -ɛ die nu, ɔ 'mui -Yusu ye =tu. Bɔɔ 'klɛɛ kayu gbo pa, -ye -Yusu 'nye 'hru, 'ɔ =gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «Simɔ Pielɪ, dɛ -nu 'klɛɛ 'lu -wɔn lɛ -hie 'le, 'ke 'o 'bluwli a 'prɛɛ a -ta 'mu? 'Bia 'blugba a ye'munaanyv 'buɔ 'bluwli 'tɛ, nahuin tio- v 'bluwli -hua 'le? =Be 'blugba a 'yuo, -hee'

pupunahuin?» (Ti a -gbe 'yri, 'blugba a ye'munaanyu, pupunahuin, nu- vu la 'bluwli -hua, ε 'de 'blugba a 'yuo.) ²⁶-Ye Pielu nɔ: «Pupunahuin ni.» -Ye -Yusu nɔ: «A -ti o, 'blugba a 'yuo 'de 'pɛɛɛ kɔ. ²⁷Kɛɛ 'klɛɛ, 'bluwli'tenyu -gbo, -v 'de 'na -naagbopu, -a 'ni -hua -le -ba pu yru 'mu le. 'A -ti, mu 'le 'yru wien, -bo -gba -wedi. Ye-he-hrin.e -nu, -n di 'pa, kla 'a wuntɔ ye. 'Ke 'le =nɔ wlɔn, -n di 'le 'yee 'wliɔkɔ a 'yɛɛ -do, -ε -wɛ 'le -bɛ 'pɛɛ -a ni 'bluwli, -n kɔ 'mu 'hɛɛn. Nɛ- -n di nu, =mu -a ni 'bluwli a -gbe 'pɛɛ.»

Nahuon tio- ni 'o 'a 'be 'lu ye 'le?

(Mati 9.33-37; Luku 9.46-48)

18 ¹Ti a -gbe 'yri, -ye -Yusu a -naagbopu 'yiyɔ 'o 'mu gbo 'hvin, 'v -gbo wlɔn, v nɔ: «'Ke 'le Nyisua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu, nahuon tio- ni 'o 'a 'be 'lu ye 'le?» ²-Tɛ v -gbo 'klɛɛ wlɔn, -ye ɔ da 'yu gbi, 'ɔ =tuo 'o =nu ye gbo, ³ɔ nɔ: «'Nu 'a mu 'ni le, 'bia 'ba 'de 'o dɛ 'kuku a nunue gbo hie, kɔ, 'bia 'ba 'nini =tiɔ 'le 'a ni dɔnu, -ε 'we =nɔ 'yuo=pli ye, -ye a 'dɛɛ ba pa 'le Nyisua a 'klɔ yrayru =nu 'kwli 'mu. ⁴Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔɔ 'le 'a dɔnu =tiɔ, -ε 'we =nɔ 'yu gbi -gbo ye, nɔ- di 'a 'bienu 'lu ye ni, 'ke 'le Nyisua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu. ⁵'E ni nahuon 'bɔ ni 'o, -tɛ 'yu gbi -gbo, ɔ ni 'mu, 'bɔ 'ble 'a nahuon kwa, 'ke 'o 'na 'du a -ta 'mu, -ye 'na -gbɛɛ ni, ɔ 'ble kwa.»

-Tɛ -Yusu 'prɛɛ la dɛ 'kuku a dɛ ke

(Mati 9.42-48; Luku 17.1-2)

⁶-Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Nahuon =nu, -ɔ kuo 'mu =wlv ye, -ε 'we =nɔ 'yu gbidu -gbo ye, 'bia nahuon 'bɔ nue, nahuon a -gbe bɔ 'kee 'na =wlv a yekuolɛ, -ye ε nɔɔ 'o le, 'ke 'o nahuondu a -gbe -wɔn, -ɔ nu dɛ a -gbe, 'ke bu puo 'hɔ gbɛtɛɛ dɔ, 'plu bu puo 'yru 'mu, ɔ 'mu 'kv. ⁷Jrɔ 'ke 'o nahuin =nu -wɔn, -v 'de Nyisua yi, -v nye nu, nahuin 'vu dɛ 'kuku nu. -Tɔplidu a -gbe, i kɔ bi mue 'lu -wɔn. Kɛɛ, 'jrɔ 'ke 'o nahuon =nu -wɔn, -ɔ nye nu, 'u 'lu -wɔn mue.

⁸'Bia -na dabu -hee' -na bu 'bu nye nu, =nu dɛ 'kuku nu, -ye -bo 'bu 'o, -bo pu 'kwla 'mu. ε nu -tɛɛ, 'ke -bo ni dabu-tiɔ, -hee' bu-tiɔ, 'plu -bo pa 'le Nyisua a 'klɔ yrayru =nu 'kwli 'mu, -ɔ 'nini -wɛ 'le, 'ε -hi 'o -na dabuu 'hɔn -hee' -na buu 'hɔn bi =cɛɛ 'o ye, 'plu -bo mu 'le na =nu 'mu, -ɔ 'nini jre gbe. ⁹'Bia -na 'yie 'bɛ nye nu, =nu dɛ 'kuku nu, -ye -bo -hiɛ 'le, -bo pue 'kwla 'mu. ε nu -tɛɛ, 'ke -bo ni 'yie'kɛɛ, 'plu -bo pa 'le Nyisua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu, 'ε -hi 'o -na 'yii 'hɔn bi =cɛɛ 'o ye, 'plu bu po 'le -mu na =nu 'mu, -ɔ 'nini jre gbe.»

-Tɛ -Yusu pue la blablɛ a dɛ ye, -ε 'wan, 'plu v 'ye

(Luku 15.3-7)

¹⁰Kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Ba =tu 'a ni dɔnu 'yie, 'ke a 'ni -han 'na nahuon =de yraa, -ε nue, ɔ 'de nahuon gblaka. 'Nu 'a mu 'ni le, nahuin =nu, -v 'de nahuin gblaki,

Nyɪsʌ a leleenʏv, nʊ-nyu 'yie -tu, leleenʏv a -gbɛ, 'v kɔ 'hru, 'ke bu 'cipi 'o 'na Bu Nyɪsʌ 'hʊn 'mu, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mu. [11 Mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'mɔ Nyɪsʌ lee nɔ -tutu ke, 'mu nahuin =nʊ lɛ =mɔ, -v 'wan, -v hren Nyɪsʌ -wɔn, 'mu waa, 'ke 'o 'waa 'yilɛnyre-tɔplɪ -nʊ, v nu a -ta 'mu, v 'mu Nyɪsʌ ye 'mʊɛɛ.]»

12 -Ye ɔ nye ye po dɛ, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ blablɔ a (100) -wlu -hʊn, 'bɔ gbo 'le 'cɛɛɛ 'mu, 'plu blablɔ a -gbɛ, 'a 'yɛɛ -do 'bɛ 'wan, dɛ tio- ɔ di nu 'le? ɔ kɔ bɔ hie 'o blablɔ a (99) -wlu -hɛn =tu 'o -pu =tu 'o seledɔ =nʊ gbo, 'ke 'le 'cɛɛɛ 'mu, bɔ mu blablɛ =nʊ lɛ =mɔ, -ɛ 'wan. 13 Nu 'a mu 'nɪ le, 'bɔ ye ke, blablɛɛ -do -nʊ a -tɪ, 'a plɔ di 'nɪ blɛ, ɛ 'mu 'o blablɔ a (99) -wlu -hɛn =tu 'o -pu =tu 'o seledɔ =nʊ, -ɔ 'dɛ 'wan 'mu -hi. 14 Dɛɛ -do, nɛ-ɛ nɪ, 'ke 'o 'a nɪ Bu Nyɪsʌ -wɔn, -ɔ nɪ 'le yakɔ 'mu, -ɛ nue, ɔ 'nɪ -hʊɛ -lɛ, 'a nahuin -nʊ, -v 'dɛ nahuin gblakɪ, 'a nahuon -do bɔ 'wan.»

-N 'be Nyɪsʌ a nahuon, 'bɔ nu -mu dɛ 'kuku 'mu, -tɛ -n di nu, 'plu -muo 'mu -hɛ

15 (-Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ:) «-N 'be Nyɪsʌ a nahuon 'bɔ nu -mu dɛ 'klan 'mu, mu -bo lo, 'a 'mu ye bii, =muo le, -ɛ mɔ, dɛ =nʊ, ɔ nu, ɛ nyre le 'yi. 'Bia 'bɔ wɛɛn ke, -ɛ mɔ, ɔ nu dɛ 'kuku, -ye -n nue nɪ, ɔ -hɛ lele -na 'diayu. 16 Kɛɛ, 'bia 'bɔ 'die ke wɛɛn, -ɛ mɔ, ɔ nu dɛ 'kuku, mu -bo da nahuon -do, -hɛɛ' nahuin 'hɔn, bu bi -mu ke. 'ɛ mɔ -tɛɛ, Nyɪsʌcrʊnɛ, ɛ nyi 'nɪ -tu, 'plu a 'mu nahuon -tɪ mu yɛɛ, ɛɛ -hʊa -hɛhpʊv 'hɔn, ta. 17 Kɛɛ, 'bia 'bɔ 'die lele ke wɛɛn, -ɛ mɔ, ɔ nu dɛ 'kuku, -ye -bo le 'cʊɛ a nahuin. 'Bia 'bɔ 'die lele ke wɛɛn, 'ke 'o 'cʊɛ a nahuin a -gbɛ ye, -ɛ mɔ, ɔ nu dɛ 'kuku, -ye 'ke 'le -mu 'yi 'mu, bɔ 'ya hɪnyɔ 'mu, -hɛɛ' nahuon -nʊ, -ɔ 'dɛ Nyɪsʌ yi.»

'Klɪ -nʊ, Nyɪsʌ, ɔɔ -Yusu a -naagbopv -nyi

18 (-Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ:) «Nu 'a mu 'nɪ le -tɛɛ, -tɔplɪ 'bii -nʊ, a di nahuin le, v nɪ nu 'le, Nyɪsʌ, ɔ di -wɛ 'nɪ -tu. Kɔ, -tɔplɪ 'bii -nʊ, a di ke wɛɛn, 'ke nahuin bu nu, Nyɪsʌ, ɔ di -wɛ ke 'nɪ wɛɛn.

19 Nu 'a mu 'nɪ le, nahuin 'hɔn, 'ke 'le 'a mu -hɛyri, 'bɔ wɛɛn ke, 'bɔ da Nyɪsʌ, 'bɔ -hʊɔ ɛ nɪ dɛ -dɛ, 'na Bu Nyɪsʌ a -gbɛ, ɔ die -nʊ 'nɪ -nyi, 20 -ɛ nue, nahuin 'hɔn, ta, 'bɔ 'kukue lɛ, 'ke 'le 'na 'dʊ 'kwli 'mu, 'ke 'n nɪ 'le -nʊ -hɛyri.»

**-Yusu nɔ 'nɪ: -N 'be 'bɔ nu -mu dɛ 'kuku 'mu, -ye -bo -hri
dɛ a -gbɛ a -tɪ -wɔn
(Luku 17.4)**

21 -Yusu bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye Piɛlɪ 'yɪyɔ 'o 'mu gbo 'hʊn, ɔ -gbɔ wlɔn, ɔ nɔ: «Kʊkɔnyɔ o, 'n 'be Nyɪsʌ a nahuon, 'bɔ 'cipi 'o, 'bɔɔ 'mu dɛ 'kuku 'mu nu, 'wlu -tie -bo -hri 'a dɛ 'kuku a -gbɛ a -tɪ -wɔn 'le? -Be -bo nu 'a dɛ 'kuku a -tɪ a -wɔn-hriiwi 'nɪpata?» 22 -Ye ɔ nɔ: «Nɪ po -lɛ lɛ, -bo nu 'a dɛ 'kuku a -tɪ a -wɔn-hriiwi 'nɪpata, kɛɛ, ɛ 'dɛ gbopuelɛ kɔ. 'ɛ nɪ ti, -hri 'a dɛ 'kuku a -tɪ -wɔn.» 23 -Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «-Tɛ Nyɪsʌ nu nahuin a win a kekɔɔlɛ, dɛ, ɛ 'we ye, nɛ- gbo: 'Blugba a 'kun =dɛ, nɔ- da 'a -kvannunʏv gblakɪ, ɔ 'mu 'wli -nʊ -hre, v kɔ bu 'pɛɛ =nɔ. 24 -Tɛ ɔ =tu 'klɛɛ 'wli a -gbɛ a -hɪhre -wlu, -ye v ya =nɔ ye 'a -kvannunʏv -ye. 'Wli -nʊ, ɔ 'ble kwa, ɪ -wɛ

'le 'wliblɛ 'plɔplɔ. ²⁵Kɛɛ, ɔ 'de 'le 'wliɖu a -gbɛ a 'pɛɛlɛ -wɛ. -Ye 'kun a -gbɛ, ɔ le 'a nahuin -ye, ɔ nɔ: Ba gba nahuon -gbo, ɔ kɔ 'a nyrɔ, kɔ 'a 'yuo=pli 'hɛɛn, ba plu, -ɛ 'we -nɔ =go ye, kɔ, ba plo -wɛ 'a kukɔ-tɔplɪ 'bii, -ɛ die nu, ɔ 'mu gba =nu 'pɛɛ. ²⁶-Ye -kvannunyo a -gbɛ, ɔ blɔ ye gbo kwɪ, ɔ nɔ: 'N 'ble -na bu kwa, 'nu -mu le 'nɪ 'batɪ, kɔ =wɪɔ a 'lɪla. 'N di -na gba 'bii 'nɪ 'pɛɛ. ²⁷-Ye 'kun a -gbɛ, ɔ 'ye 'a wɔɪ, ɔ nɔ: =Betɪ -n 'dio 'pɛɛ, 'n tɛ -mu gbo, mu.

²⁸-Tɛ ɔ -hɔn 'o =nɔ ye 'mu, ɔ mu, -ye ɔ ye 'o gbo 'a 'be -kvannunyo -ye. 'A 'be a -gbɛ, ɔ ye 'o gbo, ɔ 'ble kwa 'a gba 'cicɛ. Nɛ- mɔ, nahuon -nu, 'kun tɛ gbo, bɔ klɪ 'a 'be a -gbɛ a mranɪ, ɔ nyɪ le mɪa, ɔ nɔ: 'Na gba, 'n kɔ 'le -mu -wɔn, -nyo 'mu! ²⁹'a 'be =nu, ɔ blɔ kwɪ ye gbo, ɔ nɔ: 'N 'ble -na bu kwa, 'nu -mu le 'nɪ 'batɪ, kɔ =wɪɔ a 'lɪla. 'N di -na gba 'nɪ 'pɛɛ. ³⁰Kɛɛ -ye ɔ bla nɪ, ɔ 'nue, 'v po 'a 'be a -gbɛ =ju 'mu, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'le nɪ, ɔ 'mu 'a gba =nu 'pɛɛ, 'plu v 'muo gbo tɛ. ³¹-Tɛ 'a 'bie -kvannunyo -ye 'ye dɛ =nu, -ɛ mue 'lu -wɔn, -ye 'waa =wɪ 'muɛ gbo 'dɔ, 'v mu, 'v na 'kun a -gbɛ -tɔplɪ 'bii =nu -wɔn le, -ɪ mue 'lu -wɔn. ³²-Ye 'kun a -gbɛ, ɔ da nahuon a -gbɛ nɪ, ɔ nɔ: -Kvannunyo o, -n kɔ 'cɛɛ, gba 'bii =nu, 'n kɔ wɛn 'le -mu -wɔn, 'n nɔ 'nɪ, =betɪ -n 'dio 'pɛɛ, 'nɪ tɛ -mu gbo, -ɛ nue, -n 'batɪ 'mu le. ³³-Tɛ 'n nu, 'nɪ 'ye -na wɔɪ, kɛ'e nɪ, -n kɔ -bo nu wɛn -n 'be =nu a wɔɪ a 'yiye. ³⁴ɛ nue, 'kun a -gbɛ 'v bi yru 'mu 'dɔ, ɔ le 'a nahuin, ɔ nɔ: Ba puo =ju 'mu, v 'muo =sue =tue, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'le nɪ, ɔ 'mu 'a gba 'bii =nu 'pɛɛ, 'plu 'muo gbo tɛ.» ³⁵-Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Kɛ'e nɪ, 'na Bu =nu, ɔ nɪ 'le yakɔ 'mu, ɔ di 'a nɪ 'yiye nu. -Tɔplɪ =nu, 'a nɪ 'bienu Nyɪsua a nahuin nu 'a mu 'mu, 'bia 'ba 'nɪnɪ -hri -tɔplɪ a -gbɛ a -tɪ -wɔn, 'ke 'le 'a nɪ =wɪ 'bii ke, -tɛ 'kun a -gbɛ, ɔ nu nahuon =nu a -tɔ, kɛ'e nɪ, Nyɪsua di -wɛ 'a nɪ =tɔ nu.»

Dɛ =nu, -Yusu tɔɔ, 'ke 'o nyɪbeyu kɔ nyɪrugba 'hɛɛn

bu -gbugbɛ yɛ a -ta 'mu

(Maki 10.1-12; Luku 16.18)

19 ¹-Tɛ -Yusu -wɔ tɔɔlɛ a -gbɛ -wɔn, -ye ɔ -hɔn 'le Galileblugba 'mu nɪ, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn, 'v mu 'le Sudeblugba 'mu, 'ke 'le Sudɛn a 'nike, ²nahuin 'plɔplɔ 'vɔ -Yusu -wɔn kɛɛ, kɪklanyu 'bu nɪ 'o, ɔɔ 'waa 'kɛɛi -wɔ.

³-Ye Falisi-tumu a nahuin, -v nɪ 'o, nu- 'yɪya 'o =nɔ ye gbo, -ɛ die nu, v 'muo 'mu le -tɔ, 'ke ɔ 'mu ka, 'ke 'o Nyɪsua ye. Kɛ vɔ 'klɛɛ po, 'v nyo wɔn =gba: «=Be Nyɪsua a tetei, ɪ nyɪ 'nɪ =tu, -ɛ mɔ, nyɪbeyu kɔ 'hru, 'ke bɔ po 'le 'a nyɪrugba -patu 'mu, 'ke 'o 'ɛ nɪ dɛ =de a -ta 'mu?» ⁴-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «'N pui -tɛɛ, a -hre nɪ, 'ke 'le Nyɪsvacruntɛ 'kwɪ 'mu, -ɛ mɔ, 'klɔ a -wɪ=tuule 'mu, -tɛ Nyɪsvaa -tɔnahuon nu, -ye ɔ nue nɪ, -tɔnahuon a -gbɛ 'v 'ya nyɪbeyu kɔ nyrɔ 'hɛɛn 'mu. ⁵ɛ nɛ- nue, nyɪbeyu 'mu 'o 'a bu kɔ 'a 'dii 'hɛɛn gbo hie, ɔ 'mu nyrɔ kɔ, ɔ kɔ =nɔ 'hɛɛn, v 'mu 'hɔn 'mu nɪnɪ, v 'hɔn -wɛ a -gbɛ, v 'mu -tɔnahuon -do -hɛ. ⁶ɛ -hɛn 'nyɛ, v 'de 'klɛɛ lele -tɔnahuin 'hɔn, kɛɛ, v mɔ -tɔnahuon -doo nɪ. 'A -tɪ o, nyɪbeyu kɔ 'a nyrɔ

'heən, Nyisva nu, 'v -he -tunahuoon -do, nahuon -de 'de ye ble, bɔ -hɪhɔ yre.» Kɛɛ ni, -Yusu po =nu ye. ⁷-Ye Falisi=tumu a nahuin =tuo -wɔn, v nɔ: «Dɛ- nue 'klɛɛ, Nyisva a winwɔn-hɛnyɔ Moise 'ɔ =tui la, 'ke 'le 'a tetei 'kwli 'mɔ, -ɛ mɔ, nyibeyu 'bɔɔ -hva bɔ po 'le 'a nyrɔ -patv 'mɔ, -ye bɔ -nyo 'crunɛ, -ɛ nyi =tu, -ɛ mɔ, ɔ puo 'le 'mɔ -patv?» ⁸-Ye -Yusu nɔ: «A ni =wɪ a 'mɔ'gboklɔle a -tu ni, Moise 'ɔ -nyi 'a mɔ 'hru, 'ke ba po 'le 'a ni nyrɔ -patv 'mɔ le. Kɛɛ, 'klɔ a -wɪu=tuule 'mɔ, ɛ 'de la le 'mɔ ni. ⁹Nu 'a mɔ 'ni le, nyrɔgba 'bɔ 'de 'o 'a tɔ gbo hie, 'plu 'a tɔ 'bɔ puo 'le -patv 'mɔ, 'plu 'bɔ kɔ nyrɔ -ye, -ye ɔ nu -wɪawli, 'ke 'o 'a ye-hɛnyɔ ye.» ¹⁰-Ye 'a -naagbopv nyo 'klɛɛ 'ni le, v nɔ: «Bia 'bɛ ni le 'mɔ, 'ke 'o nyibeyu kɔ 'a nyrɔ 'heən -wɔn, -ye ɛ nu -tɛɛ, 'ke v ni kɔkɔ 'le.» ¹¹-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «ɛ 'de nahuin 'bii, v 'dɛɛ bu 'ble -tɪ a -gbɛ kwa. Nahuiin -do =nu, Nyisva -nyi 'klɪ, nu-v -tɪ a -gbɛ 'mɔ le yrii. ¹²ɛ kɔ 'dai -tɔplɪ, 'ɪ nye nu, nyibɛpɔ 'v 'nɪnɪ kɔ nyrɔ: =v -ye ni 'o, 'v 'de 'yuokɔdɛ, =v -ye ni 'o, 'v -hɪw bɔtɔ, =v -ye 'ni kɔ =le nyrɔ, -ɛ die nu, v 'mɔ Nyisva a -kvaan -do nu, Nyisva a -gbɛ, ɔ 'mɔ nahuin win ke kɔɔ. 'A -tɪ, nahuon -gbo, -ɔ -wɛ 'le -tɪ a -gbɛ a kwa'buble, nɔ- -bɔ 'bli kwa!»

-Te -Yusu da la Nyisva, 'ke bɔ nu la 'yuo=pli -hapɔdɛ 'mɔ
(Maki 10.13-16; Luku 18.15-17)

¹³-Nyrɔwɔ =de 'mɔ, v gba 'le -Yusu ye 'yuo=pli, ɔ 'mu dabɔ 'lu gblɛ po, ɔ 'mɔ Nyisva da, -ɛ die nu, Nyisva 'mɔ 'yuo=pli a -gbɛ -hapɔdɛ 'mɔ nu. Kɛɛ -ye -naagbopv, v nahuin =nu =hɛn 'nyre, -v ya 'le 'yuo=pli, v nɔ: «A ni yv 'le =nɔ ye!» ¹⁴Kɛɛ -ye -Yusu nɔ: «Ba -ha 'yuo=pli mɛ le, bu di nɔ 'mɔ ye. A ni kɔ 'le ye, -ɛ nue, nahuin =nu, -v 'we =nɔ 'yuo=pli -gbo ye, nu- di 'le Nyisva a 'klɔ yrayrv 'kwli 'mɔ pa,» ¹⁵ɔ nyu dabɔ 'lu gblɛ po, ɔɔ Nyisva da, 'ke bɔ nu =nu -hapɔdɛ 'mɔ. Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye ɔ -hɔn 'le -tɛgbi a -gbɛ 'mɔ ni, ɔ mu.

-Yusu kɔ gblotayu =nu 'heən, -ɔ mɔ la dekonɔ
(Maki 10.17-31; Luku 18.18-30)

¹⁶'Wɔ =de 'mɔ, gblotayu =de, nɔ- 'yɪa 'o -Yusu 'hɔvɪn 'mɔ gbo, 'ɔ =gbo wɔn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, -hapɔdɛ tio- 'n di nu 'le, 'plu 'mɔ Nyisva a 'klɔ yrayrv =nu kɔ, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le 'le?» ¹⁷-Ye -Yusu nɔ: «Dɛ- kɔ -tɪ =nu 'mɔ wɔn =gba, 'ke 'o -hapɔdɛ a -ta 'mɔ? Nyisvaa -do, nɔ- mɔ =hapɔnahuon. 'Bia =ni nye -hva, 'ke Nyisva bɔ -nyi -mɔ 'klɔ yrayrv, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le, -ye -bo =tuu 'o Nyisva a tetei 'o!» ¹⁸-Ye ɔ =gbo wɔn, ɔ nɔ: «Tetei tio- 'n di 'o =tuu 'le?» -Ye -Yusu nɔ: «=Nɪ 'la 'le nahuon, =nɪ nu 'le -wɪawli, =nɪ 'yri 'le, =nɪ po 'le nahuon hɪ ke, ¹⁹=tuu 'o -n bu kɔ -n 'dii 'heən, 'ke 'le 'mɔnɔvɛɛ 'kwli 'mɔ, nɔv -n 'be -tɔnahuon 'mɔ, -ɛ 'we =nɔ ye, -tɛ -n nu -n dɪɔnv a 'mɔnɔvɛɛ.» ²⁰-Ye gblotayu a -gbɛ, ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'N =tuu 'o tetei 'bii a -gbɛ ni. Dɛ tio- -ɛ hie 'o lele 'mɔ?» ²¹-Ye kɛ -Yusu =nɔ ye po, ɔ nɔ: «'Bia =nu -hva -bo =cɛɛ 'o ye, mu -bo plo -na kɔkɔ-tɔplɪ, -bo -nye 'a 'wɪye =sɛnyv le, -ye Nyisva, nɔ-

di -mu -hapude gblaka 'mu nu, 'ke 'le yakɔ 'mu. «Nɪ nue 'klɛɛ, -ye -bo kuvɛ 'mu -wɔn, =mu 'na -naagbopuyɔ -hɛ.» ²² Gblotayɔ -mɛ -ye, bɔ 'wɔn -tɪ -nu -Yusu =tu, -ye 'a =wɔ bi -hlɔn, 'ɔ -hɔn 'o -nɔ 'hɔn 'mu, -ɛ nue, 'a kukɔ-tɔplɪ -huo 'dɔ.

²³ -Tɛ ɔ mu 'klɛɛ, -ye ke -Yusuu 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ: «'Nu 'a mu 'nɪ le, ɛ kla wɔn, 'ke 'o dekonɔ -wɔn, 'ke bɔ pa 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayrɔ 'kwli 'mu. ²⁴ 'E mɔ -tɛɛ, ɛ kla wɔn, 'ke 'o dekonɔ -wɔn, -ɔ kuo 'a kukɔ-tɔplɪ =wɔ ye, 'ke bɔ kuo Nyɪsua =wɔ ye, 'ke bɔ pa 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayrɔ 'kwli 'mu, 'ɛ -hi 'o -gbuke-so 'mu, 'ke bɔ naa 'le 'die a 'hɔ wɔn.» ²⁵ -Yusu a pupowin a -gbɛ, ɪ ma 'a -naagbopɔ le wɔn 'dɔ. -Ye v nɔ: «'Bɛ kɔ bɛ -tɪ le 'mu, nahuon =de 'die 'le -wɛ bɔ pa 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayrɔ 'kwli 'mu.» ²⁶ -Ye -Yusu nyu 'nɪ 'ye, ɔ nɔ: «'E 'die 'le -wɛ, 'ke 'le -tunahuon a 'klɪ 'kwli 'mu, bɔ kuo Nyɪsua =wɔ ye, ɔ 'mu 'le 'a 'klɔ yrayrɔ 'kwli 'mu pa. Kɛɛ, 'ke 'le Nyɪsua a 'klɪ 'kwli 'mu, 'ɛ nɪ dɛ, ɛ -wɛ 'le =le.»

²⁷ -Ye ke Pielu -Yusu ye po: «-A -mɛ -ye 'le? 'Ye ke, -a hie 'o -a nɪ nahuin gbo, ɛ kɔ -a nɪ -tɔplɪ 'bii 'hɛɛn, =aa -mu -wɔn naa. 'A -tɪ, dɛ tio- Nyɪsua di -a mu -nyi 'le?» ²⁸ -Ye -Yusu nɔ: «'Nu 'a mu 'nɪ le -tɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tunahuin 'bii a Nahuon, ti =nu -kɔ 'yri, 'n di 'o 'na bodɔgbata =nu ke gbo nɪ, 'ke 'le 'klɔ yrayrɔ =nu 'kwli 'mu, ti a -gbɛ 'yri, 'a mu =nu, -v mɔ 'na -naagbopɔ -pu =tu 'o 'hɔn =nu, 'ke a di -wɛ 'o 'a nɪ gbati ke gblɛ nɪ, -ɛ die nu, a 'mu Yisraɛkuvɛ a =tugbɪ -pu =tu 'o 'hɔn =nu -bati le poo. ²⁹ Kɔ, 'ɛ nɪ nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ hie 'o 'a kayuo gbo, kɔ 'a -diayuo, kɔ 'a bu kɔ 'a 'dii, kɔ 'a nyrugba, kɔ 'a 'yuo-pɪli, kɔ 'a -cii 'hɛɛn, 'na 'munvɛɛ a -tɪ, -ye nahuon a -gbɛ, -tɔplɪ, Nyɪsua di -nɔ -nyi, ɪ di 'nɪ -huo bubakɔ, ɪ 'mu 'o dɛ =nu, ɔ hie 'o gbo 'mu -hi, Nyɪsua 'muo -wɛ 'klɔ yrayrɔ -nyi, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le. ³⁰ Kɛɛ, nahuin =nu, -v nɪ 'o 'waa 'bienv 'lu ye, -tɛ ti nɪ le 'mu -gbo, 'waa 'plɔplɔ, nu-di -tado 'le 'waa 'bienv bu gbo nɪ, kɔ, nahuin =nu, -v nɪ 'le 'waa 'bienv bu gbo, -tɛ ti nɪ le 'mu -gbo, 'waa 'plɔplɔ, nu-di -tado 'o 'waa 'bienv 'lu ye nɪ.»

-Tɛ -Yusu po la -cikɔnɔ kɔ -kvannunyɔ 'hɛɛn a -talɔdɔ

20 ¹ (-Ye -Yusu po -talɔdɔ -ye, ɔ nɔ: «Nyɪsua 'bɔ kɔ nahuin win ke, dɛ, ɛ 'we ye, ɛ nɛ- gbo: 'Didɔnɔ gblaka =de, nɔ- 'hɪrɪ -nyrajruwɔ =de 'mu, 'ɔ mu -kvannunyɔ le =mɔ wɔn, -ɛ die nu, v 'mu 'a -kvan nu, 'ke 'le 'a -ci ke. ² -Tɛ ɔ ye 'o ye-henahuin gbo, -ye ɔ kɔ =nu 'hɛɛn, v -yri nɪ, 'ke bɔ 'pɛɛ =nu -nyrɔwɔ-gblɛ a 'wliye, 'ɔ lu, 'ke bu mu 'a -kvan nu, 'ke 'le 'a -ci ke. ³ Muu 'o 'yru a 'o'yaalɛ a ti 'yri, -ye ɔ 'hɪrɪ lele nɪ, 'ɔ mu 'le lele -tɛgbɪ =nu, nahuin =nu, -vɔ -kvan le =mɔ, vɔ 'o gblɛ nɪ, 'ɔ ye 'o nahuin -ye gbo, -v 'nɪnɪ nu -kvan =de. ⁴ -Ye ɔ nɔ: Ba mu -wɛ 'le 'na -ci ke, a 'mu 'na -kvan nu. 'Wliye =nu, -ɛ blɛ 'a mu ye, 'n die 'a mu 'nɪ -nyi. ⁵ -Ye v mu 'le =le. Muu 'o 'yru a gbonyrati 'yri, -ye ɔ 'hɪrɪ lele nɪ, 'ɔ mu -kvannunyɔ -ye le =mɔ wɔn. Dɛɛ -do a -gbɛ, nɛ- ɔ nu 'yru-hiilɛ a ti 'yri. ⁶ -Tɛ ɛ hie 'klɛɛ 'le -hawɔɔ -do, 'plu nahuin 'mu -kvan gbo nyra, -ye ɔ 'hɪrɪ lele nɪ, 'ɔ mu 'le -tɛgbɪ =nu, nahuin

=nu, -vɔ -kvan lɛ =mɔ, vɔ 'o gble ni, 'ɔ ye 'o lele nahuin -ye gbo. ɔ nɔ: De-
kɔ -nyrɔwɔ =gbu -gbo, aa mɔ -hi, 'a 'nɪni nu -kvan -de 'le? 7-Ye v =tuo -wɔn,
v nɔ: =ɔ =de 'de -a mu -kvan ke po a -tu ni. -Ye ɔ nɔ: 'Be ni lɛ 'mu, ba mu
-wɛ 'le 'na -ci ke, a 'mu 'na -kvan nu.

8-Yɔ bu 'le yako 'mu lɛ -wɛ, -ye -cikɔnyɔ da 'a -kvannunyɔ a nyigblaka
ni, ɔ nɔ: Da -kvannunyɔ 'bii, =mu 'pɛɛ. Ye-henahuin, -bo 'pɛɛ, nu- mɔ nahuin
=nu, -v 'bɔɔ 'le lɛ, 'n po -kvan ke. Nɛ- -bo nu -nunu, -bo ye ye-henahuin ke,
'n po -kvan ke. 9-Nahuin =nu, -v nu -hawɔɔ -do a -kvan, -tɛ v di 'le, -ye v 'ye
-nyrɔwɔ=gble a 'wliye. 10-Tɛ nahuin =nu, -v mɔ ye-henahuin, v po wen -kvan
ke, v 'ye dɛ =nu, -ɛɛ 'lu -wɔn mue, -ye v -mɛ -ye, v nɔ 'ni, 'waa 'wliye di 'ni
-huo, ɛ 'mu 'o 'waa 'bienu a nɛnɛ 'mu -hi. Kɛɛ, v -nyi -wɛ =nu -nyrɔwɔ=gble
a 'wliye. 11-Tɛ v -nyi =nu 'wliye a -gbɛ, -ye vɔ -cikɔnyɔ lɛ poo yɔ, 12 v nɔ:
Nahuin =nu, -v 'bɔɔ 'le lɛ, -v nu -hawɔɔ -do a -kvan, kɔ -a mu -gbo, -v 'ye
=sɛ, -nyrɔwɔ =gbu -gbo 'mu, 'yɔ nu kɛ lɛ, v huan ke ye, v kɔ -a mu 'hɛn,
'wliyeɛ -do, nɛ- -n 'pɛɛ -a mu. 13-Kɛɛ -ye -cikɔnyɔ =tu 'a nahuon -do -wɔn, ɔ
nɔ: 'Mɛ o, 'n 'de -mu kaa. =Be -n kɔ 'mu 'hɛn, -a 'di wen -yra, 'ke =bo 'pɛɛ -mu
-nyrɔwɔ=gble a 'wliye. 14-'A -ti o, gba -na 'wliye, -bo mu. Nahuin -gbo, -v 'bɔɔ
'le lɛ, 'n po -kvan ke, 'wliyeɛ -do =nu, 'n -hɔa =bo -nyi =nu, ɛ -do a -gbɛ, nɛ- 'n
-hɔa =bo -nyi -wɛ -mu. 15-Tɛ 'nu 'na kukɔ-tɔplɪ a naale nu, 'mɔ ku 'le -wɔn.
-Hee', =be ca -nu =tu, -tɛ 'na =wɔv nɔ 'yi lɛ a -ti?»

16-Ye -Yusu nɔ lele: «'A -ti o, nahuin =nu, -v ni 'le 'waa 'bienu bu gbo, nu-
di -tado 'o 'waa 'bienu 'lu ye ni, kɔ, nahuin =nu, -v ni 'o 'waa 'bienu 'lu ye,
nu- di -tado 'le 'waa 'bienu bu gbo ni.»

-Yusu ɔ =tu 'a 'kukɔɛ kɔ 'a 'klɔ'hɪhrɛ a -ti, 'a 'wɔ a ta a nɔnɔ ni gbo
(Mati 10.32-34; Luku 18.31-34)

17-Tɛ -Yusu -yɛɛ, -ye ɔ 'kɪɛ gbɛɛ 'hru 'lu -wɔn, 'ɔɔ 'le Jɪrusɛdɪɔ 'mu mu, ɔ
kɔ 'a -naagbopɔ 'hɛn. Bu 'klɛɛ 'hru na, -Yusu 'ɔ 'ba 'a -naagbopɔv -pu =tu
'o 'hɔn =nu 'mu, v bii ye. Kɛ ɔɔ =nu ye po, ɔ nɔ: 18«Ba po 'mu nua ye gbo.
-Aa 'mu mu Jɪrusɛdɪɔ. 'Ke v di 'le 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon,
Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpɪnyɔ gblakɪ kwa po, kɔ tɛtɛitɔnyɔ 'hɛn. ʊ di 'mu lɛ
poo -bati, v 'mu lɛ po, 'n ni 'mu 'kukɔɛ. 19-'Be -hi, v 'mu 'mu nahuin =nu, -v
'de Nyɪsɔa yi kwa po, nahuin a -gbɛ, v 'mu 'mu 'caa, kɔ, v 'mu 'mu lɔkɔ bii,
kɔ, v 'mu 'o 'mu tu 'yie 'mu kɔɔ, -ɛ die nu, v 'mu 'mu 'la. -Nyrɔwu 'hɔn 'bɪ
-hi, -nyrɔwɔ a ta a nɔnɔ 'mu, 'plu Nyɪsɔa 'mu 'le 'mu 'kukɔnyɔ -heyri -ha, ɔ
'mu 'mu 'klɔ -ha.»

Sakɪ kɔ Saan 'hɛn a 'dii, -tɛ ɔ le la -Yusu, -ɛ mɔ, ɔɔ -hɔa 'a 'yuo=pli bu ni
-tado 'le -Yusu 'hɔn 'mu gbo, 'ke 'le Nyɪsɔa a gbonɔlɛ 'mu
(Mati 10.35-45)

20-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye Sebede a nyɪvgba, ɔ 'yɪya 'o -Yusu 'mu gbo
'hɔn, ɔ kɔ 'a 'yuoo 'hɔn =nu 'hɛn, -v mɔ -Yusu a -naagbopɔ Sakɪ kɔ Saan

'heɛn, 'ɔ blɔ kwɪ ye gbo, -ɛ die nu, ɔ 'muo dɛ -hva. ²¹-Ye kɛ -Yusuu -nɔ ye po, ɔ nɔ: «Dɛ tio- -nu -hva =bo nu, 'ke 'o -mu -wɔn 'le?» -Ye ɔ -tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Ti -nu -kɔ 'yri -n di nahuin win ke kɔɔ, 'ke 'le Nyɪsua a gbonɩlɛ 'mɔ, 'n nye 'nɪ -hva, 'ke -bo wɛɛn ke, 'na 'yuoo 'hɔn -gbo, bɔ nɪ 'o -mu 'hɔn 'mu gbo, -do 'ke 'le -na diidɛpta ke, -do -ye 'ke 'le -na kamrapta ke.» ²²Kɛɛ -ye -Yusu nɔ: «Dɛ aa -hva, dɛ bɛ -hɛn 'nyrɛ, a 'die yi. -Bɛ a -wɛ 'le ba 'ye -sɔɛdɔ -nu nɪ, 'n di 'ye?» -Ye ɔ nɔ: «-A -wɛ 'le -lɛ.» ²³-Ye ɔ nɔ: «'ɛ mɔ -tɛɛ, -sɔɛdɔ -nu, 'n di 'ye, a 'mue 'ye. Kɛɛ -ye ɛ 'de 'mɔ, 'n 'die 'le -wɔn kɔ, 'ke =bo -tui, nahuin tio- di 'le 'na diidɛpta kɔ 'na kamrapta 'heɛn ke gbo nɪ. 'N Bu Nyɪsua, nɔ- di nahuin a -gbɛ -ha.»

²⁴-Tɛ -naagbopɔv -pu -ye -nu, ɔ 'wɔn -tɪ -nu, 'diayuoɔ 'hɔn -nu, ɔ -tu -Yusu ye, -ye ɔ nyu lɛ poo yrv. ²⁵-Ye -Yusu da ɔ 'bii nɪ, ɔ nɔ: «A yie nɪ, -ɛ mɔ, 'klɔ -gbo a 'luyeninyɔ, -sɔ 'waa daku naa, ɔ nyu -tue -sɔɛ, 'ɔ nyu 'mu 'plɔ. 'Waa 'kunde a -gbɛ, ɔ nye 'le 'kwɪ 'mu nuu 'crɛ. ²⁶A -mɛ -ye, 'ke 'le 'a mu -hɛyri, ɛ 'dɛɛ bɛ -tɪ lɛ 'mu. 'Ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon 'bɔɔ -hva bɔ 'ya 'a nɪ ye'munaanyɔ 'mu, nahuon a -gbɛ, ɔ blɛ ye bɔ 'ya 'a nɪ 'mu-hɛnyɔ 'mu. ²⁷Kɔ, 'ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon 'bɔɔ -hva bɔ 'ya 'a nɪ 'luyeninyɔ 'mu, nahuon a -gbɛ, ɔ blɛ ye bɔ -wɛ -wɔn, 'ke bɔ -hɛ 'a mu 'mu. ²⁸'Na -gbɛ, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n 'de 'le di, 'ke nahuin bɔ -hɛ 'mu 'mu, kɛɛ, 'n di 'le -lɛ, 'ke =bo -hɛ nahuin 'mu, kɔ, =bo -ha 'n dɪɔnɔ, 'mu 'ku, -ɛ die nu, 'na 'kukɔɛ a -gbɛ, ɛ 'mue nu, Nyɪsua 'mu nahuin 'plɔplɔ -gbɪa, 'ke 'o 'waa dɛ 'kuku -wɔn.»

-Tɛ -Yusu nue la, 'yiisuanɔv =dɛ, 'waa 'yii 'ɪ klɛ la ke
(Maki 10.46-52; Luku 18.35-43)

²⁹'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopɔ 'heɛn, 'ke sɔ 'le 'dɪɔ -nu 'mu -hɔn, -ɔ mɔ Seliko. -Tɛ sɔ 'dɪɔ a -gbɛ 'mu -tɪ, nahuin 'plɔplɔ, 'ɔ nyu -wɔn kɔɛ. ³⁰-Ye 'ke 'o 'hru nva 'mu, 'ke 'yiisuanɔv 'hɔn -dɛ nɪ 'o gbo. 'Yiisuanɔv a -gbɛ, ɔ 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu'u nɪ, -ɔɔ -hi. -Ye ɔ 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, Dafidɪ a 'Yu, yrii -a mu wɔlɪ ye -o!» ³¹-Ye nahuin, -v nɪ 'o, ɔ nyu -hɛn 'nyrɛ, ɔ nɔ: «Ba ma wien mɔ!» Kɛɛ -ye ɔ bla nɪ, 'ɔ 'yaa 'le lele win, ɔ nɔ: «Dafidɪ a 'Yu, yrii -a mu wɔlɪ ye -o!» ³²-Tɛ -Yusu 'wɔn 'waa win, -ye ɔ nyra gbo, 'ɔ dɔ. -Tɛ ɔ nyre 'klɛɛ 'o, -ye -Yusu -gbɔ wɔn, ɔ nɔ: «Dɛ tio- aa -hva, =bo nu, 'ke 'o 'a mu -wɔn 'le?» ³³-Ye ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, -a nye 'nɪ -hva, -bo nue, -a nɪ 'yii -gbo, -u kla, bɪ klɛ ke!» ³⁴-Ye -Yusu 'ye 'waa wɔlɪ, 'ɔ 'tɔ 'waa 'yii lɛ. Tii -do a ti 'yri, -ye ɔ 'hɔn -wɛ a -gbɛ, ɔ -tua leyriile gbo, 'ɔ bi 'o -Yusu ke 'mu, 'ɔ nyo -wɔn kɔɛ.

-Tɛ -Yusu 'ya la Jrusɛdɪɔ 'mu
(Maki 11.1-11; Luku 19.28-40; Saan 12.12-19)

21 ¹-Tɛ -Yusu kɔ 'a -naagbopɔ 'heɛn, sɔ Jrusɛdɪɔ 'mu mu, -ye 'ke ɔ nyre 'le 'dɪɔ -nu 'mu, -ɔ kɔ 'dɔ mɔ Betifase, 'ke 'o dɔgba -nu -hlɔn,

-ɔ kɔ 'lu ti ni 'le, ʊʊ olifie daa, -Yusu 'ɔ le 'a -naagbopɔʊ 'hɔn. ²Kɛ ɔɔ -nu ye po: «Ba mu 'le 'dɔ -nu 'mu, -ɔ ni 'le 'a mu ye 'mu. 'Bia 'ba 'ya 'dɔ a -gbɛ 'mu, -ye a di 'o gbo yɛ 'kasra kɔ 'a 'yu 'hɛɛn, 'v mu gbo. 'Bia 'ba 'yɪ 'o gbo, -ye ba -wlu gbo, ba 'yɪ 'mu ye. ³Nahuon =de 'bɔ -gba 'a mu wɔn, -ye kɛ ba po: Kɔkɔnyɔɔ ni, -ɔ nyi -hɔa. 'Bia 'ba -tui, -ye tiɪ -do a ti 'yri, v di 'ni wɔn, a 'mui 'le ya.»

⁴De a -gbɛ, ɛ mue -wɔn 'lu, -ɛ die nu, -tɪ -nu, Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔ -tu la, ɪ 'mu nue. -Tɪ a -gbɛ, ni- -gbo:

⁵«Kɛ ba po Sionɔɔ (-ɔ mɔ Jrusɛdɔɔ) a nahuin ye:

Ba 'ye kɛ, 'a ni bodɔɔ, ɔɔ-ɔ ɔɔ 'a mu -wɔn di.

ɔ -tɔɔ 'le 'a dɔnɔ,

'ɔ 'ya 'o 'kasra ke, kɔ 'kasrayu 'hɛɛn.»

⁶-Tɛ -Yusu le 'a -naagbopɔʊ 'hɔn a -gbɛ, -ye v mu ni, 'v nu de -nu, -Yusu le -nu, ⁷v ya 'kasra kɔ 'a 'yu 'hɛɛn a -gbɛ -Yusu ye. -Tɛ v yu 'le, 'v po 'o 'waa danɪ kɔ wlawli 'kasrɪ a -gbɛ ke gblɛ, -ɛ die nu, -Yusu 'bɔ 'yɪ 'o ke, ɔ 'mu danɪ a -gbɛ ke gbo ni. (-ɛ nue, ɔ nye nahuin 'ni tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ bodɔɔ ni, -ɔɔ 'le kegbowɛɛnle ya, ɛ 'de tɔ, ɔ 'ni yu -le 'le. ɛ nɛ- kɔ -tɪ 'ɔ 'ya 'o 'kasrɪ a -gbɛ ke.) ⁸-Tɛ ʊʊ 'le di, nahuin 'plɔplɔ 'v po 'o 'waa ni danɪ 'hru wɔn gblɛ. =U -ye ni 'o, 'v 'bɛ 'kwla, 'v puo 'o 'hru wɔn gblɛ, -Yusu 'ɔ nyo ke na, ⁹nahuin 'v nyo ye 'mu naa, kɔ, =v -ye 'v nyo -wɔn kɔɛ. Kɛ ʊʊ nu, 'ʊʊ 'le win 'yaa, v ɔɔ: «-Na 'wio, Dafidɪ a 'Yu, -mɔ -gbo, -ɔɔ 'le di, 'ke 'le Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa a 'dɔ 'kwli 'mu, Nyɪsɔa bɔ kɔ -tɪ a 'yi'bɔaale, 'ke 'le yako 'mu!» ¹⁰-Tɛ -Yusu 'ya 'klɛɛ Jrusɛdɔɔ 'mu, -ye 'dɔɔ 'le 'ni mu, ɔɔ 'le di, 'ʊʊ wɔn le -gbugba: «Nahuon tio- ɔ 'ya 'le?» ¹¹-Ye nahuin ɔɔ: «Nɔ- mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-hɛnyɔ -Yusu. 'Ke ɔ 'ti 'le Nasaletɪdɔɔ 'mu, 'ke 'le Galilebugba 'mu.»

-Tɛ -Yusu bla la -tɔplɪplɔnyɔ le, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka a -yaa 'mu
(Maki 11.15-19; Luku 19.45-48; Saan 2.13-22)

¹²-Yusu -mɛ -ye, 'ke ɔ pa 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka a -yaa 'mu. 'Ke 'le -yaa a -gbɛ 'mu, 'ke puplɔnyɔ ni 'le, 'ʊʊ 'wlugba-tɔplɪ plo, 'ke 'o Nyɪsɔa a -cɔhlɔn a pipie -wɔn. 'Ke 'wli'cɪcɪnyɔ ni -wɛ 'o, 'ʊʊ pɔpɔwli 'cɪcɪ. -Tɛ -Yusu yɛ 'o puplɔnyɔ a -gbɛ gbo, v kɔ nahuin -nu 'hɛɛn, -ʊʊ -tɔplɪ -tɔ, -ye ɔ -tua 'waa lɛbɔbla gbo, ɔɔ 'wli'cɪcɪnyɔ a 'teblei ye gblɛ -jri, kɔ, ɔɔ 'le -plɪjɪplɔnyɔ a gbatɪ yɛ 'nyɪnyra. ¹³Kɛ ɔɔ -nu ye po, ɔ ɔɔ: «U 'criɛ ni, 'ke 'le Nyɪsɔacrɪnɪɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: Nyɪsɔa ɔɔ 'ni: 'Na kayu ni 'o =o, -ɛ die nu, nahuin, v 'mu 'le 'mu daa.» Kɛ -Yusu lele po, ɔ ɔɔ: «Kɛɛ -ye a -mɛ -ye, a nuu kayu a -gbɛ 'mu 'yrinyɔ a kayu.»

¹⁴Tii -do a -gbɛ 'yri, -ye 'yiisuanyɔ, kɔ nianinyɔ 'hɛɛn, nu- 'yɪya 'o -Yusu 'hɔn 'mu gbo, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka a -yaa 'mu, -Yusu 'ɔ -wɔ 'waa 'kɔɛi. ¹⁵Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpɪnyɔ gblakɪ kɔ tɛtɛitɔɔnyɔ -nu, -v ni 'o, v 'ye 'ɣmileka-tɔplɪ -nu ni, -Yusu nu, 'v 'wɔn -wɛ 'yuo-pɪ a win, 'ke 'le Nyɪsɔa a 'kagblaka a -yaa 'mu, 'yuo-pɪ a -gbɛ, 'ʊʊ 'le win 'yaa, 'ʊʊ le po: «-Na 'wio,

Dafidɔ a 'Yu!» Nɛ- nue, nyigblakɩ a -gbɛ, 'v bi yrv 'mu le, ¹⁶'v -Yusu le, v nɔ: «Be -tɩ =nɔ, vɔ =tu, -n nyi 'nɩ 'wɔn?» -Ye -Yusu nɔ: «Iin, 'n nyi 'nɩ 'wɔn. 'N pui -tɛɛ, a -hre -tɩ =nɔ nɩ, v 'cru la, 'ke 'le Nyɩsvacruntɛ 'kwli 'mu. -Tɩ a -gbɛ, nɩ- gbo: Nyɩsva o, -n nue nɩ, 'yuo=pli, kɔ 'nyinyayuo, 'vɔ -wɛ -mu baa.»

¹⁷Bɔ po 'klɛɛ le, -ye ɔ -hɔn 'o -nɔ 'mu 'hɔn, 'ɔ mu 'le Betanidɔ 'mu. 'Kee nɩ, ɔ pɛɛ 'le.

-Tɛ -Yusu po la tugbɛ, vɔ figie daa 'jɔɔ -wɔn
(Maki 11.12-14, 20-24)

¹⁸-Tɛ -nyrɛ cɛ le, -ye -Yusu de 'nɩ -mɛ, 'ɔɔ Jrusɛdɔ 'mu di, ɔ kɔ 'a -naagbopu 'hɛɛn. Bvɔ 'klɛɛ 'le di, -ye kanv bi 'le -Yusu 'kwli 'mu. ¹⁹Bɔ ta 'klɛɛ 'le ye 'mu le, -ye ɔ 'ye tugbɛdɔ -ye, vɔ figie daa, 'ke 'o 'hru nva 'mu, 'ɔ mue 'o -hɔn, kɛɛ, haii -doo nɩ, ɔ 'yee 'le -nɔ 'klɔ. -Ye kɛ -Yusu tugbɛ a -gbɛ ye po: «Kvɛ kɛ 'klɛɛ mɔ gbo, =nɩ tv 'le 'klɛɛ lele 'kui -de nɩ gbe!» Tii -do a ti 'yri, -ye tugbɛ a -gbɛ, ɛ 'ku nɩ.

²⁰-Tɛ -Yusu a -naagbopu 'ye dɛ a -gbɛ, -ye ɩ saka =nɔ nɩ 'dɔ, 'v =gba -Yusu wɔn, v nɔ: «Dɛ- nue 'klɛɛ, tii -do a ti 'yri, tugbɛ -gbo, 'ɛ 'ku 'le?» ²¹-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «Nu 'a mu 'nɩ le -tɛɛ: 'Bia 'ba kuo Nyɩsva =wɔ ye -tɛɛ, kɔ, 'ba 'nɩ po gblɛ, -ye a -wɛ 'le ba nu dɛ -gbo nɩ, 'n nu tugbɛ -gbo 'mu. ɛ 'de ɛ -do a -gbɛ. A -wɛ 'le ba le -wɛ dɔgba -gbo nɩ: -Hɔn mɔ -tegbi -gbo 'mu, bi 'le 'yru -wɔn! -ye dɛ a -gbɛ, ɛ di -wɔn mue 'lu. ²²'Bia 'baa Nyɩsva dɛ -hva, 'ba kue =wɔ ye, -ɛ mɔ, ɔ die 'a mu 'nɩ -nyi, -ye 'ɛ mɔ -tɛɛ, ɔ die 'a mu 'nɩ -nyi.»

-Tɛ -Juukvɛ a ye'munaanyv -gba la -Yusu wɔn, nyo- -nyi -nɔ 'klɩ, 'ke bɔ nu -tɔplɩ =nɔ, ɔɔ nu
(Maki 11.27-33; Luku 20.1-8)

²³-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye 'ke -Yusu mu 'le lele Nyɩsva a 'kagblaka a -yaa 'mu, 'ɔ -tua nahuin Nyɩsva a -tɩ a tɔɔɛ gbo. -Tɛ ɔɔ 'klɛɛ tɔɔ, -ye Nyɩsva a -cɔhlɔnpinyv gblakɩ, v kɔ -Juukvɛ a 'blv a nahuin -ye 'hɛɛn, v 'yɩyɔ 'o 'mu gbo 'hɔn, v nɔ: «Nyo- -nyi 'klɛɛ -mu 'klɩ, 'ke -bɔ bla -tɔplɩlonyv -gbo le 'le? Nyo- le -mu, 'ke -bɔ nu -tɔplɩ 'bii -gbo, -nu nu 'le?» ²⁴-Ye -Yusu =tu -wɔn, ɔ nɔ: «'Na -gbɛ, 'n di -wɛ 'a mu wɔn =gba dɛ. 'Bia 'ba -hɩhɩɛ 'mu klɛ, -ye 'n di -wɛ 'a mu klɛ 'nɩ -hɩhɩa. ²⁵'A mu 'nu 'klɛɛ wɔn =gba: Nyo- le la Saan, 'ke bɔ po la nahuin 'nie 'lu le 'le? =Be Nyɩsva'a nɩ, -hee' -tɩnahuiin nɩ?» -Ye vɔ wɔn le 'nɩ -gbɔgba: «=Be' -a di 'klɛɛ po 'le? 'Bia =ba plɛ: Nyɩsva'a nɩ, -ɔ lo la, -ye ɔ di -a mu wɔn 'nɩ =gba: -Tɩ =nɔ, Saan, ɔɔ la =tu, dɛ- nue, 'a 'di la -tɛɛ pue 'le? ²⁶Mɔ, 'bia =ba plɛ, -tɩnahuiin nɩ, -ye nahuin di -a mu yɛɛ -tɩ, -ɛ nue, nahuin pui -tɛɛ, -ɛ mɔ, Saan, ɔ mɔ la Nyɩsva a winwɔn-henyɔɔ nɩ.» ²⁷Nɛ- nue, 'v =tu -Yusu -wɔn, v nɔ: «=A 'de 'a dɛ =de yi.» -Ye kɛ -Yusu -wɛ =nɔ ye po, ɔ nɔ: «'Na -gbɛ, 'n 'deɛ =bɔ le -wɛ 'a mu, nyo- -nyi 'mu 'klɩ, 'ke -bɔ nu -tɔplɩ 'bii -gbo, 'nu nu.»

-Yusu po la 'yuo'o 'hɔn kɔ 'waa bu 'heen a -talɔdu

28-Ye ke -Yusuu lele -Juukue a ye'munaanyu ye po, ɔ nɔ: «'N -hwa -bo po 'a mu -talɔdu ye, -ɛ die nu, dɛ a di 'lu -wɔn lɛ -hie, 'mue 'ye. Nyibeyu -de, nɔ- kɔ la 'yuo nyibeyu 'hɔn, 'ɔ le 'a ye-hɛyu, ɔ nɔ: 'Na 'yu o, mu kɛ 'le -ci ke, -mu 'na -kuan nu. 29-Ye ɔ -tu 'a bu -wɔn, ɔ nɔ: 'N bla ni. 'Nɪ mu -le 'le. Kɛɛ, muu 'o ye 'mu, ɔ 'cɪɪ 'a 'lu a lɛ-hiele ni, 'ɔ mu 'le 'a bu a -ci ke, 'ɔ mu -kuan nu wɔn. 30-Tɪ -nu, nyibeyu a -gbɛ, ɔ -tu wɛn 'a ye-hɛyu ye, nɪ- ɔ -tu -wɛ 'a 'hɔn a nɔnɔ ye. ɔ -mɛ -ye, ɔ nɔ: -ɔɔ, 'n bu o, 'n di 'le 'nɪ mu. Kɛɛ -ye ɔ 'de 'le mu.» 31-Ye -Yusu -gba -Juukue a ye'munaanyu -nɪ wɛn wɔn, ɔ nɔ: «'Ke 'le 'yuo'o 'hɔn -nu -gbahlɔn, nahuon tio- -tuu 'o 'a bu 'le?» -Ye v nɔ: «Ye-hɛyuu nɪ.» -Ye ke -Yusuu -nu ye po, ɔ nɔ: «'Nu 'a mu 'nɪ le -tɛɛ, nahuin -nu, -v di 'le Nyɪsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu pa, nu- mɔ 'blɔwli'tenyu, kɔ 'lalunyru. A -mɛ -ye, a 'dɛɛ ba pa 'le gbe. 32-'N nyi 'nɪ -tu, -ɛ nue, 'a mu Yisraekue, Saan Batɪsɪ di nɔ 'a mu -hɛyri nɪ, 'ɔ tɔɔ 'a mu 'hru -nu, -v 'sii 'o ye, a di gba. Kɛɛ, -tɪ -nu, ɔ -tu, a 'di -tɛɛ pue. Kɛɛ, 'blɔwli'tenyu, kɔ 'lalunyru -mɛ -ye, nu- pui -tɛɛ, 'v 'cɪɪ 'waa nunuklɔ. -Tɛ a 'ye -wɛ dɛ a -gbɛ, a 'de Saan a -gbɛ nua ye gbo po, 'a 'de 'a nɪ nunuklɔ 'cɪɪ.»

-Tɛ -Yusu po la -ci'yie-tunyɔ -nu, -v kɔ la -balɔ a -talɔdu

(Maki 12.1-12; Luku 20.9-19)

33-(Yusu 'kɪɛ 'prɛɛ 'le Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu gblakɪ a -gbɛ -wɔn, kɔ -Juukue a ye'munaanyu -ye 'heen, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka a -yaa 'mu.) ɔ nɔ: «Ba po 'mu nua ye gbo, 'mu lele 'a mu -talɔdu -ye ye po: ɛ kɔ la -cikɔnyɔ -de. Nɔ- nu la 'a -ci. -Ci a -gbɛ ke, ɔ 'dɔɔ 'le ti -de. 'A 'yɔ, u tu, v nyo daa resɛn. 'Didɔnyɔ a -gbɛ, nɔ- ha 'a -ci a -gbɛ ye, 'ɔ 'blu 'le 'hɔ gblaka -ye 'kwli 'mu lɛ, -ɛ die nu, 'bɔɔ 'a 'yɔ -nu 'mu 'plɔ, 'a 'nie 'mu 'le 'hɔ a -gbɛ wɔn bi, v 'mue nɔ 'mu nuu. ɔ nu -wɛ 'hɛ-gbɔ, ɔ kɔ ke v di 'o -ci 'yie -tuu, 'ke 'o 'yrinyu a -ta 'mu. -Tɛ ɔ -wɔ -kuan 'bii -wɔn, -ye ɔ le -kuannunyɔ -de, 'ke bu nu -ci a -gbɛ a -kuan, 'didɔ-tɔplɪ 'bɪ tu, -kuannunyɔ a -gbɛ, v 'mu -nɔ 'a 'pia -nyi, 'waa -gbɛ, v 'mu -wɛ 'o 'waa nɪ 'pia kɔ. -Cikɔnyɔ a -gbɛ, -tɛ ɔ -wɔ -kuan a yegblɛ-tutule -wɔn, -ye ɔ mu 'mu 'dagba -petu. 34-Tɛ 'didɔ-tɔplɪ a 'cɪɛti nyre 'o, -ye -cikɔnyɔ a -gbɛ, ɔ le 'a leleenyu -ye, 'ke bu mu 'le -ci'yie-tunyɔ -nu -wɔn, v 'mu -nu 'cɪɛ-tɔplɪ -nu -nyi, -ɪ blɛ -cikɔnyɔ ye, v 'mui -nɔ ye ya. 35-Tɛ leleenyu a -gbɛ, v nyre 'klɛɛ 'le, -ci'yie-tunyɔ, 'v bi ɔ -ye -tɛɛ, 'v 'la ɔ -ye, kɔ, 'v po -wɛ ta a nɔnɔ 'hɛ -wɔn lɛ, 'v 'lɔ. 36-Tɛ -cikɔnyɔ 'wɔn dɛ -nu, -ɛ mue 'lu -wɔn, -ye ɔ lee lele 'a leleenyu -ye. Nahuin a -gbɛ, v -huo nɪ, 'v -hi 'o ye-hɛnahuin -nu 'mu, ɔ le o. Kɛɛ, -ci'yie-tunyɔ, dɛɛ -do -nu, v nu ye-hɛnahuin 'mu, ɛ -do a -gbɛ, nɛ- v nu -nu 'mu. 37-Tɛ leleenyu a -gbɛ, v -hi, -ye ɛ hie 'o 'a -gbɛ a 'yu. Nɔ- ɔ lee 'le -nu -wɔn, -ɛ nue, 'a -wɔ nɔ 'nɪ: -Tɛ ɔ 'ya 'na 'yu 'mu, v di kɔ 'a 'o-tuulɛ. 38-Kɛɛ, -tɛ -ci'yie-tunyɔ 'ye 'yu -nu, -ɔɔ 'le di, kɛ v po, 'ke 'le 'waa dɔnɔ -gbahlɔn:

Nahuon, ɔ di -tado -ci -gbo kɔ, nɔ-ɔ 'le di. Ba ni -ba 'lɔ, -a 'mv -ci -gbo kɔ, ³⁹ʋ klo, ʋ 'hrɔɔ 'le -ci 'mv, ʋ 'lɔ.» ⁴⁰-Ye -Yusu nɔ lele: «A mv 'nu wɔn -gba, nahuon, ɔ kɔ -ci a -gbɛ, 'bɔ di 'le, dɛ tio- ɔ di -ci'yie=tunyɔ a -gbɛ 'mv nu 'le?» ⁴¹-Ye ʋ =tuo -wɔn, ʋ nɔ: «Cɛnyɔ =nu, ɔ 'dɛɛ bɔ 'ye 'waa wɔlɔ, ɔ 'mu 'la, 'plu ɔ 'mv 'le lele -ci a -gbɛ -ha, ɔ 'mue lele -ci'yie=tunyɔ -ye -nyi, 'dɪdɔ-tɔplɪ a 'cɪcɛti 'bɪ nyre 'o, ʋ 'muo 'a 'pia -nyi.» ⁴²-Ye kɛ -Yusuu =nu ye po, ɔ nɔ: «Tɪ -gbo, ʋ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsvacrɪnɪɛ 'kwli 'mv, 'n pui -tɛɛ, a -hri ni. -Tɪ a -gbɛ, ɪ ni- -gbo:

'Katuo =nu, kayuponyu 'de -hva bu nuu -kvan 'yri,

ʋ po 'pia ke,

nɔ- -hɛ kayu a -gbɛ a 'katuo gblaka.

Kokonyɔ Nyɪsva, nɔ- nue, 'ɔ -hɛ 'katuo gblaka,

'plu 'ɔ nɔ 'yie ke, 'ke 'o -a mv -wɔn.»

⁴³-Ye kɛ -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «Nɪ 'a mv 'nɪ le, 'a mv Nyɪsva a daku =nu, Nyɪsva kɔɔ win ke, -hapɔdɛ =nu, ɔɔ 'a mv 'mv nu, -ɛɛ 'le 'a nɪ win a kekɔɔlɛ 'mv -hɔn, ɔ die 'a mv kwa 'nɪ -ha, ɔ 'mue daku -ye =nu -nyi, -ʋ di 'o Nyɪsva 'o =tuu. [⁴⁴Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ bi 'o 'katuo a -gbɛ ke, ɔ di le 'nɪ -yɪyrɛ, mɔ, 'katuo a -gbɛ, 'bɔ bi =nɔ ke, ɔ dio le 'nɪ waka.]»

⁴⁵Nyɪsva a -cɔhlɔnpɪnyɔ gblakɪ kɔ Falisi=tumu a nahuin =nu, -ʋ ni 'o, ʋ 'wɔn -talɔdɔ a -gbɛ ni, ʋ yree, -ɛ mɔ, nu- -Yusuu 'nyre =hen. ⁴⁶-Tɛ ʋ yrii dɛ a -gbɛ, -ye ʋ ʋ le =mɔ 'hru, 'ke bu klo, ʋ 'muo 'la. Kɛɛ, ʋ ʋ pi huannu, 'ke bu klo, -ɛ nue, ʋ yie ni, -ɛ mɔ, nahuin, ʋ ʋ -Yusu daa Nyɪsva a winwɔn-hɛnyɔ.

-Yusu po la 'blɪ'mɔpɔpa a didide a -talɔdɔ

(Luku 14.15-24)

22 ¹-Ye 'ke -Yusu naa 'le lele -talɔdɔ 'kwli 'mv, ɔɔ -Juukɔɛ a ye'mɔnaanyɔ klɛ -hɪhɪa, -ʋ -gba wen =nɔ wɔn, ɔ nɔ: ²«-Tɛ Nyɪsvaa nahuin a win a kekɔɔlɛ nu, dɛ =nu, ɛ 'we ye, ɛ nɛ- -gbo: ɛ kɔ la bodɪɔ =dɛ. Nɔ- le 'a -kvannunyɔ, 'ke bu pi 'a 'yu a 'blɪ'mɔpɔpa a didide, ³'ɔ da nahuin -ye didide a -gbɛ ke. -Tɛ dediti nyre 'o, -ye ɔ le 'a -kvannunyɔ ni, ɔ nɔ: Ba mu, ba da nahuin -nɪ wen. -Tɛ ʋ mu 'klɛɛ, ʋ yu 'o gbo, 'ʋ lu, -ye ʋ nɔ: -A bla ni, -a 'nɪ di =le 'le. ⁴-Ye ɔ le lele 'a -kvannunyɔ -ye, ɔ nɔ: Ba mu, ba le nahuin =nu, 'n da wen, 'na didide -wɛ -wɔn, 'na bro kɔ broyuo nuanɪ =nu, ʋ 'lɪ ni. -Tɔplɪ 'bii, ɪ -wɛ -wɔn. Bu di 'le, ʋ 'mv 'blɪ'mɔpɔpa a didide =nu di. ⁵Kɛɛ, nahuin =nu, ʋ da lɛ, -sɔgbɔɔ a -tɪ 'ʋ 'de 'le di, 'ʋ mu 'waa -kɔn -wɔn lɛ, ɔ -ye 'ɔ mu 'le 'a -ci ke, ɔ -ye 'ɔ mu plo wɔn, ⁶=ʋ -ye 'ʋ klɪ -kvannunyɔ =nu, -ʋ nyu wen lɛ da, 'ʋ biu -bibɪ, 'ʋ 'lɔlɔ lɛ. ⁷-Tɛ bodɪɔ a -gbɛ, ɔ 'wɔn -tɪ a -gbɛ, -ye ɔ bi 'mv yru, 'ɔ le 'a 'sɔyuo, 'ke bu 'la 'cɛnyɔ a -gbɛ, kɔ bu po -wɛ 'waa 'dɪɔ 'tɔ. ⁸-Ye kɛ ɔ po lele 'a -kvannunyɔ ye: 'Blɪ'mɔpɔpa a didide -wɛ -wɔn. Kɛɛ, didide -gbo, ɛ 'de nahuin =nu ye blɛ, 'n da wen lɛ. ⁹Ba mu 'le -tɛgbɪ =nu, nahuin -huo 'le, kɔ, ba da nahuin 'bii =nu, a di 'o gbo ye, 'ke bu

di 'bli'mupupa a dedi-tuo ke. ¹⁰-Ye 'a -kvannunyu mu ni, 'v 'kukue nahuin 'bii -nu le, v ye 'o gbo, -v mo nahuin -nu, -vu 'o Nyisva =tuu, ko nahuin -nu, -v 'nuni =tuu 'o Nyisva. (Nahuin 'bii -nu, v da le, -v di 'le, v -nyi -nu 'bli'mupupa a wlawlu, v 'mu pue.) Nahuindu a -gbe, nu- -we ti ke. E nue, 'bli'mupakayu -nu, v 'yii 'le, 'ke 'o nahuin -won.

¹¹-Ye bodio pa ni, co 'mu nahuin -nu 'ye, co da. -Te co pa 'klea, -ye co 'ye ni, -e mo, 'ke 'le nahuin -nu -heyri, nahuoon -do ni 'le, 'co 'de 'bli'mupupa a wlawlu pue. ¹²-Ye ke co -no ye po, co no: 'Me o, -mo -gbo, -co 'de 'bli'mupupa a wlawlu pue, -n 'de ye ble -bo pa na. Kea, -ti bo di -no -won =tu, co 'di yi. ¹³Ne- mo bodio bo le 'a -kvannunyu, co no: Ba mua 'a bui ko 'a dabu. Ba puo 'le -patu 'mu, 'ke 'le gbigbyiri -heyri. 'Ke co di 'o -hien wee, ko, 'ke co di -we 'o yru poo.» ¹⁴-Ye ke -Yusuu lele po: «Nyisva, co da nahuin 'ploplo, 'ke bu ween ke, bo kuv win ke, kea, nahuin -do =nu, -v ween -no ke, nu- co -ha 'le du 'mu, 'ke bo kuv win ke.»

De -nu, -Yusu too la, 'ke 'o 'bluwli a -ta 'mu
(Mati 12.13-17; Luku 20.20-26)

¹⁵De a -gbe, -te e -hi, -ye Falisi-tumu a nahuin, v mu 'mu -gboligbo, -e die nu, v 'mu 'hru le =mo, -te v di nu, v 'muo wlon le =gba, 'a -won=tutue 'kwli 'mu, v 'mu 'le naa, v 'muo -ti yee, -e die nu, v 'muo kli. ¹⁶-Te v =tui 'klea, -ye v te gbo 'waa -naagbopo -ye, ko nahuin -ye 'heen, -v mo 'kun Helodi a -tumu a nahuin, 'ke bu mu 'le -Yusu 'huni 'mu. -Te v nyre 'le -no -won, -ye v no: «Tioyo o, -a yie ni, -e mo, -nu =tu -ti a -tea, =nu -ti a -tea too, 'ke 'o de =nu, Nyisvaa -a mu -hua a -ta 'mu. 'Bia -ni nyi =tu, -ni pi =le huannu, 'ke 'o -tunahuon a 'lu a le-hiele a -ta 'mu, mo =beti bo 'ya nyigblaka 'mu. ¹⁷Le 'klea -a mu de =nu, -nu 'lu -won le -hie, 'ke 'o -ti =nu a -ta 'mu, -aa -mu wlon mu =gba: =Be Nyisva a tetei no 'ni, -ba -ha 'bluwli, -ba -nyi Romakue a 'kun gblaka, -hee' -a 'de ye ble -ba -nyi =no?» ¹⁸Kea -ye -Yusu yie ni, de- mo de 'klan -nu, vu 'lu -won le -hie, co no: «De- ko -ti =nu, aa 'mu wlon =gba, 'aa 'mu 'mu le =to 'le, 'a mu nahuin -nu, -vu 'lii 'hon naa? =Be a 'mue 'ye, 'bia 'ni -haa Romakue a 'kun gblaka a -ti le, ko Nyisva a -ti 'heen, a 'mu 'mu -ti yee? ¹⁹Ba titie 'mu 'wliyoko a 'yee -do =nu ye, aa 'mu 'ba, 'aa 'bluwli 'paa,» 'v ya =no 'wliyoko a 'yee -do ye. ²⁰-Ye co no: «Nyo tio- ko 'lu=ti no 'o 'le? Nyo tio- ko 'du v 'cru -we 'o 'le?» ²¹-Ye v no: «Romakue a 'kun gblakaa ni.» -Ye ke -Yusuu 'klea =nu ye po, co no: «A -ti o, ba -nyi 'kun gblaka de =nu, -e ble =no ye, ko, ba -nyi -we Nyisva de =nu, -e ble =no ye!» ²²-Te v 'won -ti =nu, -Yusu =tu =nu -won, i saka =nu ni. -Ye 'ke v hio 'o gbo, 'v mu.

De -nu, -Yusu too, 'ke 'o nahuin a 'klo'huhre a -ta 'mu
(Mati 12.18-27; Luku 20.27-40)

²³'Ke 'le Jrusredio 'mu, e ko la =tumu =de. 'A 'du mo Sadusi=tumu. Nu-v ni, -v nyi =tu, -e mo, nahuin 'bu 'ku, e 'die 'le -we bu -hon 'le 'kukonyu -heyri 'mu, bu

'hri 'klb, 'ke 'le Nyisua ye. Nu- kɔ nahuin mu 'o -Yusu 'hɔn 'mu, -nyrɔwɔɔ -do a -gbe 'mu, -ɛ die nu, v 'muo wɔn lɛ -gba. -Tɛ v nyre 'klɛɛ 'o -nɔ 'hɔn 'mu, -ye v nɔ: ²⁴«Tɔɔnyɔ o, Nyisua a winwɔn-hɛnyɔ Moise, ɔ 'cru la tete -ye, 'ɔ hie la -a mu lɛ. Tete a -gbe, ɛ nɛ- gbo: Nyibeyu 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ kɔ nyrɔ, 'plu nyibeyu a -gbe, 'bɔ 'de 'yuo gbo hie, 'bɔ 'ku, -ye nyibeyu -nu, -ɔ 'ku, 'bɔ kɔ 'diayu nyibeyu, nɔ- blɛ ye -bɔ kɔ 'a nyrugba a -gbe, ɔ kɔ -nɔ 'hɛn, v 'mu 'yuo kɔ, 'ke 'o 'a 'diayu, -ɔ 'ku a -ta 'mu. Kɛ Moise a tete po.» ²⁵-Ye kɛ v lele po, v nɔ: «ɛ kɔ la -diayuo nyibepu 'nɪpata, kɛ nɔ -a mu -heyri, 'waa ye-hɛnahuon 'ɔ kɔ nyrugba, nyibeyu a -gbe, 'ɔ 'de 'yuo gbo hie, 'ɔ 'ku, 'ɔ hie 'a nyrugba a -gbe 'a -diayu a 'hɔn a nɔnɔ lɛ. ²⁶Dɛɛ -do a -gbe, nɛ- nue 'hɔn a nɔnɔ, kɔ ta a nɔnɔ. Nɛ- nue -nuenue, 'ɛ ye nahuon a 'nɪpata a nɔnɔ ke. ²⁷-Tɛ v 'bii, v 'ku 'klɛɛ, -ye nyrugba a -gbe, ɔ 'ku la -wɛ nɪ. ²⁸Nɛ- mɔ -ti, -a di wɛn -mu wɔn -gba wɔn, -mu -a mu klɛ -hihia. -Nyrɔwɔ -kɔ 'mu nahuin di 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu -hɔn, v 'mu 'klɔ 'hri, 'ke 'le Nyisua ye, nahuon tio- di 'klɛɛ nyrugba a -gbe kɔ 'le, 'ke 'le v 'nɪpata -nu -heyri, -ɛ nue, -tɛ v nɪ la nɔ -tutu ke, nahuin 'bii a -gbe, v kɔ la nɪ.» ²⁹-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɔ nɔ: «Aa 'nɪ ka, -ɛ nue, a 'de Nyisvacrunɛ yi, 'a 'die -wɛ yi, -ɛ mɔ, Nyisua nɪ ke 'kli. ³⁰Ti -nu -kɔ 'yri nahuin di 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu -hɔn, v 'mu 'klɔ 'hri, 'ke 'le Nyisua ye, nyibepu kɔ nyrugbapɔ 'hɛn, v 'dɛɛ bu kukɔ. Kɛɛ, -tɛ Nyisua a lelenyɔ nɪ 'mu, kɛɛ nɪ, v di -wɛ 'mu nɪ. ³¹'Ya 'o lele 'lu, dɛ -gbo, -ɛ mɔ nahuin bu -hɔn 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu, bu 'hri 'klb, 'n yie nɪ, -ɛ mɔ, a -hre -ti -nu nɪ, Nyisua -tu, 'ke 'le 'a 'crunɛ 'kwli 'mu. Kɛ Nyisvaa la po: ³²Mɔ mɔ Nyisua -nu, Abrahamu, ɔ da, ɔ kɔ Yisaku, kɔ Sakɔbu 'hɛn. Kɛɛ nɪ, Nyisua po. ɛ 'we -nɔ ye, ti -nu -kɔ 'yri Nyisvaa 'le Moise -wɔn 'prɛɛ, Abrahamu kɔ Yisaku kɔ Sakɔbu 'hɛn, v 'ku la nɪ. Kɛɛ, -a yie nɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'de 'kukunyɔ, v 'nɪ da -le Nyisua, kɛɛ, 'klɔnɪyɔ, nu- nyo da. ('A -ti, 'ba plɛ, nahuon 'bɔ 'ku, ɔ 'nɪ 'hri -le 'klb, 'ke 'le Nyisua ye, -ye ɛ 'de -nɛ.)» Kɛɛ nɪ, -Yusu po.

³³Nahuin 'bii -nu, -v po -Yusu nua ye gbo, ɪ saka -nu nɪ, 'ke 'o tɔɔledu -nu, ɔ tɔɔ a -ta 'mu.

Nyisua a tete gblaka, -ɛ nɪ 'o tetei 'bii 'lu ye

(Maki 12.28-34; Luku 10.25-28)

³⁴Falisi=tumu a nahuin, v 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu -tu Sadusi=tumu a nahuin -wɔn, 'ɔ nue, v 'de 'klɛɛ lele -ti -de kɔ, bu -tu. Nɛ- mɔ bu 'kukue lɛ, bu mu 'o -Yusu 'hɔn 'mu. ³⁵'Ke 'le -nu -gbahlɔn, teteitɔɔnyɔ -de nɪ 'o. Nɔ- -gba -Yusu wɔn, -ɛ die nu, ɔ 'muo 'mu lɛ -tɔ, 'ke ɔ 'mu ka, 'ke 'o Nyisua ye, ɔ nɔ: ³⁶«Tɔɔnyɔ o, tetei 'bii -nu, Nyisua -nyi -a mu, dɛ tio- mɔ tete gblaka 'le, 'ɛ -hi 'o -ɪ -ye 'mu?» ³⁷«-Ye -Yusu -tuo -wɔn, ɔ nɔ: -N blɛ ye -bo nɛ -na Kukɔnyɔ Nyisua 'mu, 'ke 'le -na -wɔlɔ 'bii ke, kɔ, 'ke 'le -na 'lu a lɛ-hiele 'bii 'kwli 'mu. ³⁸Nɛ- mɔ Nyisua a tete gblaka, 'ke 'le tetei 'bii -heyri. Nɛ- nɪ 'o tetei 'bii 'lu ye. ³⁹Nyisua a tete -ye, -ɛ kɔɛ 'o -nɔ -wɔn, -ɛ mɔ -wɛ tete gblaka, ɛ nɛ- gbo: -N blɛ ye -bo nɛ -n 'be -tɔnahuon 'mu, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ -n nu -n dɔnɔ a 'munɛɛ. ⁴⁰Tetei 'hɔn a -gbe, nɪ- kɔ 'kwli 'mu Moise a tetei 'bii 'le 'mu -hɔn, ɪ kɔ Nyisua a winwɔn-hɛnyɔ a tɔɔle 'hɛn.»

Waanyɔ mɔ bodɔ Dafidɔ a 'yuo a 'yuu ni
(Makɪ 12.35-37; Luku 20.41-44)

⁴¹-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye Falisi-tumu a nahuin, ɔ 'kukue lɛ, -Yusu 'b -gbu wɔn, ɔ nɔ: ⁴²«Dɛ tio- aa 'lu -wɔn lɛ -hie, 'ke 'o Waanyɔ =nu a -ta 'mu, Nyɔsua po la lɛ, ɔ di la 'le ya? Nyɔ- mɔ 'a bu gblaka?» -Ye ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «Waanyɔ a -gbɛ, nɔ- mɔ bodɔ Dafidɔ a 'yuo a 'Yu.» ⁴³-Ye ɔ -gbu wɔn, ɔ nɔ: «'Bia 'bɛ ni lɛ 'mu, -be' Nyɔsua a -Hihiu nu, Dafidɔ 'ɔ daa Waanyɔ a -gbɛ 'a Kɔkɔnyɔ, 'ɔ =tui la, 'b 'criɛ, 'ke 'le Nyɔsvacruntɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ:

⁴⁴Kɔkɔnyɔ Nyɔsua, ɔ le 'na kɔkɔnyɔ ni, -ɛ mɔ:

Nɪ mɔ 'na diideɔ ke gbo, -n kɔ 'mu 'hɛn,
-a 'mu nahuin win ke kɔ, ɛ 'mue gba -gbagba,
'mue nu, =mu -na yraanyɔ bu 'lu gblɛ -tu.»

⁴⁵-Ye -Yusu nɔ lele: «-Tɛ Dafidɔ a -gbɛ, ɔ Waanyɔ a -gbɛ 'a Kɔkɔnyɔ daa, -be' Waanyɔ a -gbɛ, ɔ -wɛ 'le bɔ nu Dafidɔ a 'Yu a 'mu'yɔ 'le?» ⁴⁶Nahuin =nu, -v ni 'o, gbegbe 'a nahuon -dɛ 'die 'le -wɛ bɔ -hɪta -Yusu klɛ. Kɔɛ 'o -nyɔwɔ a -gbɛ 'yie 'mu gbo, nahuin pɪ huannu, 'ke bu =gbɔ lele dɛ -dɛ wɔn.

-Tɛ -Yusu le la 'a -naagbopu, 'ke bu =tu 'waa dɔnɔ 'yie, 'ke 'o -Juukɔɛ a
ye'munaanyɔ -wɔn

(Makɪ 12.38-39; Luku 11.43,46; 20.45-46)

23 ¹Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mu mu -hi, -ye kɛ -Yusu nahuin =nu, kɔ 'a -naagbopu 'hɛn ye po, ɔ nɔ: ²«Nyɔsua a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛn, 'waa -kuan, nɔ- mɔ bu -hɪta nahuin tetei =nu klɛ, Nyɔsua -nyi la Moise. ³'A -ti, -ti 'bii =nu, ɔ di 'a mu ye =tu, ba nui, kɔ, ba =tui 'o. Kɛɛ, -tɔplɪ =nu, ɔ nu, a ni nui 'le, -ɛ nue, -ti =nu, ɔ nahuin tɔ, 'waa -gbɛ, ɔ 'ni nui -le. ⁴U ni 'o nahuin ke 'mu, 'ke bu =tuu 'o tetei a gblegblei 'o, -i kɔ 'o=tuule kla wɔn, -i 'wɛ =nɔ kwakuble ye, kɛɛ, ɔ 'ni -hɛ -le nahuin 'mu dɛ gbi, 'ke bu =tuu 'o tetei a -gbɛ 'o. ⁵'Waa -tɔplɪ 'bii, ɔ nu, ɔ nyi 'ni nu, -ɛ die nu, nahuin 'mu 'yie ke gbo 'nɛɛ, kɔ, ɔ 'mu baa. Ba 'ye kɛ 'waa dokwliyei gbi =nu, -i kɔ 'kwli 'mu ɔ 'le Nyɔsvacruntɛ po, kɔ, ɔ ye gbo 'ma, kɔ, ɔ -wɛ 'le dabu 'mu po. Dokwliyei a -gbɛ, 'waa nɪ 'bua ni 'dɔ. 'Plu, 'lili =nu, ɔ 'waa wlawli a =hlɔnyedɛ gble mua, -i mɔ Nyɔsua a 'o=tuule a yriile, ɔ nye 'ni nu, 'waa nɪ 'i hren le 'dɔ. -Tɔplɪ a -gbɛ, ɔ nyi 'ni nu, -ɛ die nu, ɔ 'mue nahuin tɔ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ -tɛɛ a Nyɔsua a nahuin ni. ⁶U nɛ -wɛ 'mu ni, 'bia 'bu dɔ dididɛ -wɔn, 'ke bu ni 'le ye 'mu gbo, -ɛ die nu, nahuin 'mu 'ye. Dɛɛ -dɔ a -gbɛ, nɛ- ɔ nu, 'bia 'bu mu 'le Nyɔsua a kayu gbo. ⁷'Bia 'bu 'o 'ɛ ni -tɛgbi -dɛ mu, -tɛ nahuin -huo 'o, ɔ nɛ 'mu ni, 'ke nahuin bu pu 'wio gble, 'ke 'o 'waa 'o=tuule a -ta 'mu, ɔ nɛ -wɛ 'mu, 'ke nahuin bu dɔ Tɔnyɔ. ⁸Kɛɛ, a -mɛ -ye, a ni nue 'le, nahuin ni daa 'le 'a mu Tɔnyɔ, -ɛ nue, a kɔ Tɔnyɔ -dɔ. A -mɛ -ye, a 'bii, 'a mu mɔ

dεε -do, -ε 'we -nɔ 'diayuo ye. ⁹Kε nɔ -tutu ke, a nɔ daa 'le nahuon -de 'a nɔ Bu, -ε nue, a kɔ Buu -do, 'ɔ nɔ 'le yakɔ 'mu. ¹⁰A nɔ nue 'le, ɔ nɔ daa 'le 'a mu Nyigblaka, -ε nue, a kɔ Nyigblakaa -do, -ɔɔ 'a mu naa. 'Mɔɔ nɔ, -ɔ mɔ Waanyɔ -nu, Nyisva po la le, ɔ di la 'le ya. ¹¹Nε- nue, 'ke 'le 'a mu -hɛyri, nahuon -nu, -ɔ mɔ 'a nɔ nyigblaka, ɔ blɛ ye bɔ 'ya 'a nɔ 'mu-hɛnyɔ 'mu. ¹²Nahuon -nu, -ɔɔ 'le 'a dɔnɔ 'yaa, Nyisva dio 'le 'nɔ -tɔɔ, kɔ, nahuon -nu, -ɔɔ 'le 'a dɔnɔ -tɔɔ, Nyisva dio 'le 'nɔ 'yaa.»

-Yusuu la Nyisva a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin yεε -ti
(Mati 12.40; Luku 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³Nyisva a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin, -v nɔ 'o, nu- -Yusuu 'klεε 'le -wɔn 'prεε, ɔ nɔ: «A mu Nyisva a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hεen, -v 'lii 'hɔn naa, 'jrɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ε nue, aa 'hru -nu ye 'nɔ ka, nahuin di wen na, ɔ 'mu 'le Nyisva a 'klɔ yrayrɔ -nu 'kwli 'mu pa. 'A nɔ -gbε, a 'nɔ pa -le 'le, 'aa nahuin -ye ye ka, 'ke bu pa 'le, -beti bu nye wen -hva.

[¹⁴'A mu Nyisva a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hεen, -v 'lii 'hɔn naa, 'jrɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ε nue, aa kotianyrɔ 'waa kukɔ-tɔplɛ 'bii kwa le 'nɔ -ha. 'Plu 'baa Nyisva da, 'a nɔ Nyisva a dida hren gbo ye, -ε die nu, nahuin 'mu le po, 'a mu mɔ -hapɔnahuiin nɔ. Nε- die nu, -bati -nu, Nyisva di 'a mu le poo, 'ɪ di 'klɛ ke nɔ, ɪ 'mu 'o -v -ye a -bati 'mu -hi.]

¹⁵'A mu Nyisva a teteitɔnyɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hεen, -v 'lii 'hɔn naa, 'jrɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn. Aa ke na 'blɔgbɪ 'bii, 'yru kɔ -tutu ke, 'aa 'o 'klɛ -tu, 'ke nahuon -do bɔ wεen 'a nɔ Nyisvade ke. 'Bia 'bɔ wεen ke, -ye a nye 'nɔ nu, ɔɔ 'crɛnyɔ -hε, ɔɔ 'o 'a mu 'mu -hi, ɔɔ 'yilenyre-wlu 'hɔn kɔ. -Ye ε blɛ ye, Nyisva bɔ puo -tado 'le na -nu 'mu, -ɔ 'nɔnɔ jre gbe.

¹⁶'A mu nahuinnaanyɔ -nu, -v 'we -nɔ 'yiisuanɔ ye, 'jrɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn. A nye nahuin 'nɔ tɔɔ, -ε mɔ, nahuon 'bɔ nɔ 'o, 'bɔ 'sɔs Nyisva a 'kagblaka, -ye ɔ 'de ye blɛ bɔ nu dε -nu, ɔ 'sɔs ke. Kεε, 'bɔ 'sɔs -gulu -nu, -v nɔ 'le Nyisva a 'kagblaka a -gbε gbo, -ye ɔ blɛ ye bɔ nu dε -nu, ɔ 'sɔs ke, (-ε nue, a nɔ 'nɔ, -gulu a -gbε, ɔ mɔ dε gblakaa nɔ, 'ke 'o Nyisva ye, 'ε -hi 'o Nyisva a 'kagblaka 'mu.) ¹⁷'A mu -nu, -v 'de 'lu a le-hiele kɔ, 'plu, -v 'we -nɔ 'yiisuanɔ ye, a yie nɔ -tεε, -ε mɔ, Nyisva a 'kagblaka, ɔ mɔ dε gblakaa nɔ, 'ke 'o Nyisva ye, 'ɔ -hi 'o -gulu -nu 'mu, -v nɔ 'le kayu a -gbε gbo, -ε nue, Nyisva a 'kagblaka, nɔ- nue, -gulu ɔ -hε dε gblaka, 'ke 'o Nyisva ye. ¹⁸Kε aa -we po, 'aa nahuin tɔɔ, -ε mɔ, nahuon 'bɔ nɔ 'o, 'bɔ 'sɔs Nyisva a -cɔhlɔnpiile, ɔ 'de ye blɛ bɔ nu dε -nu, ɔ 'sɔs ke. Kεε, 'bia 'bɔ 'sɔs -cɔhlɔn -nu, -v nɔ 'o -cɔhlɔnpiile ke, -ye ɔ blɛ ye bɔ nu dε -nu, ɔ 'sɔs ke. ¹⁹'A mu nahuin -nu, -v 'we -nɔ 'yiisuanɔ ye, a yie nɔ -tεε, -ε mɔ, -cɔhlɔn, ɔ mɔ dε gblakaa nɔ, 'ke 'o Nyisva ye, 'v -hi 'o -cɔhlɔnpiile -nu 'mu, -ε kɔ ke -cɔhlɔn a -gbε nɔ 'o, -ε nue, -cɔhlɔn, nu- nye nu, -cɔhlɔnpiile 'ε 'ya dε gblaka 'mu, 'ke 'o Nyisva ye. ²⁰'A -ti o, nahuon 'bɔ nɔ 'o, 'bɔɔ -cɔhlɔnpiile 'sɔs, ɔɔ 'sɔs -cɔhlɔnpiile, kɔ -tɔplɛ 'bii -nu, -ɪ nɔ 'o ke. ²¹Mɔ, nahuon 'bɔ nɔ 'o, 'bɔɔ Nyisva a

'kagblaka 'suu, ɔɔ 'suu Nyɔsua a 'kagblaka, kɔ, ɔɔ -wɛ Nyɔsua 'suu, ɔɔ nɪ 'le kayu a -gbe gbo. ²²Mɔ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔɔ yakɔ 'suu, ɔɔ 'suu yakɔ, ɔɔ mɔ Nyɔsua a gbonule, ɔɔ -wɛ Nyɔsua 'suu, ɔɔ nɪ 'le yakɔ 'mu.

²³A mu Nyɔsua a teteitɔɔnyu kɔ Falisi-tumu a nahuin 'heɛn, -su 'lii 'hɔn naa, 'jɔɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn. 'Bia 'ba kɔ hai -nu, aa 'le dididɛ -wɔn po, kɔ 'ɛ nɪ 'dididɛ 'cicre, aa 'le -sade 'kwli 'mu -ha, nɪ- kɔ dɛ a -pu a nɛnɛ aa 'le -ha, 'a nye Nyɔsua -nyi. Kɛɛ, a 'nɪ -hie -le 'lu -wɔn lɛ, 'ke ba nu -tɔplɪ gblakɪ -nu, ɔ 'cru 'le Nyɔsua a teteicrunɛ 'kwli 'mu. A 'nɪ -hie -le 'lu -wɔn lɛ, 'ke 'a nɪ nunuklɔ bɔ 'sii 'o ye, kɔ, ba kɔ nahuin a wɔlɪ, kɔ, ba kuo Nyɔsua -wɔlɪ ye -tɛɛ. Kɛɛ -ye dɛ a -gbe, nɛ-ɛ nɪ, a kɔ ba nu wen, 'plu a 'mu -wɛ 'le 'a nɪ 'didɔ-tɔplɪ 'cicrɛi a -pu a nɪnɪ -ha, a 'mui Nyɔsua -nyi. ²⁴A mu nahuinnaanyu -nu, -ɔ 'we -nɔ 'yiisuanɪ ye, 'nɪ nye ye poo dɛ: Aa 'a nɪ 'nɪnanie 'nɪ 'tite, -ɛ die nu, a 'nɪ -han -tamrɪyɛɛ -dɛ mra, -ɛ nɪ 'le 'nie a -gbe -wɔn, kɛɛ, a 'nɪ 'ye -le, 'aa bri mra. (ɛ 'we -nɔ ye, a nye 'yie 'nɪ -tu, 'ke ba -tuu 'o tetei 'cicrɛi -nu, kɛɛ, tetei gblakɪ -nu, a 'nɪ -tui -le 'o.)

²⁵A mu Nyɔsua a teteitɔɔnyu kɔ Falisi-tumu a nahuin 'heɛn, -su 'lii 'hɔn naa, 'jɔɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn. 'A nɪ wlɔn'naapɔhlɪ kɔ dɛwlɔndiipɔhlɪ 'heɛn, nɪ- aa lɛ yra. Kɛɛ, 'ke 'le 'a nɪ -wɔlɪ ke, 'yiyre kɔ -huhɔa-tɔplɪ -hɔn 'heɛn, nɪ- 'yii 'le. ²⁶-Mɔ Falisi-tumu a nahuon, ɔ kɔ 'yii sua, yra 'le -na wlɔn'naapɔhlɪ wlɔn lɛ, -ye 'a ke di -wɛ 'le 'nɪ 'wɔ, ɛ 'mu 'o ye 'sii. (ɛ -hɛn 'nyrɛ, -tu 'o 'klɪ, -ɛ die nu, -na -wɔlɪ 'mu 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyɔsua ye, -ye -tɔplɪ 'bii, 'ke 'le -na 'klɔ -heyri, ɪ di -wɛ 'o ye 'nɪ 'sii.)

²⁷A mu Nyɔsua a teteitɔɔnyu kɔ Falisi-tumu a nahuin 'heɛn, -su 'lii 'hɔn naa, 'jɔɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn. A 'we -nɔ 'dɛɛi ye, ɔ 'pɛnɪ. 'Dɛɛi a -gbe, ɪ ɔɔ 'le 'kwli 'mu lɛ 'yie, kɛɛ, ɪ 'yii 'le -le, 'ke 'o 'kukukui a 'klɪ -wɔn, kɔ, 'ke 'o -hɔnhɔn-tɔplɪ a gbleglei -wɔn. ²⁸Dɛɛ -do a -gbe, nɛ-ɛ nɪ, 'ke 'o 'a mu -wɔn. A ɔɔ 'le nahuin kle 'yi, kɛɛ, seyi-seyi, aa naa 'lii 'hɔn, dɛ 'kuku 'ɛ 'yii 'le 'a nɪ -wɔlɪ ke.»

-Yusu nɔ 'nɪ, Nyɔsua a teteitɔɔnyu, ɔ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'heɛn, -su 'lii 'hɔn naa, Nyɔsua a -bati diu 'nɪ klɪ
(Luku 11.47-51)

²⁹«A mu Nyɔsua a teteitɔɔnyu kɔ Falisi-tumu a nahuin 'heɛn, -su 'lii 'hɔn naa, 'jɔɔ 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ɛ nue, Nyɔsua a winwlɔn-hɛnyu -nu, kɔ nahuin -nu, -ɔ kɔ 'klɔ 'sii la 'o ye, 'a nɪ bunu, ɔ la lɛ 'lɪla, nu- kɔ 'dɛɛi aa -hlɛntie -tɛɛ, ³⁰'plu 'aa lɛ po: 'Bia -ba nɪ la 'klɔ, -a nɪ bunu a ti 'yri, -a 'dɛɛ -ba biu la ke, -ba 'la la Nyɔsua a winwlɔn-hɛnyu a -gbe. ³¹-Tɛ aa lɛ 'pupre nu, -ye ɛ -hɛn 'nyrɛ, a nye 'nɪ yrii, -ɛ mɔ, nahuin -nu, -su la Nyɔsua a winwlɔn-hɛnyu lɛ 'lɪla, 'a mu mɔ 'waa 'yuoo nɪ. ³²'A -tɪ, ba gba dɛ -nu 'lu -wɔn, 'a nɪ bunu -tu la -wɔlɪ, -ɛ die nu, a 'mue 'lu -yra.

³³'A mu -nu, aa kaa nahuin, 'a nɪ nunuklɔ ɔ nyre 'yi lɛ, -ɛ 'we -nɔ hrei ye. Nyɔsua a -bati di 'a mu 'nɪ klɪ, ɔ 'mu 'le 'a mu na -nu 'mu po, ɔ 'nɪnɪ jre gbe. A nɪ -hie 'le 'lu -wɔn lɛ, -ɛ mɔ, a die 'le wlɔn 'nɪ -ta. ³⁴'Nu 'a mu 'nɪ lɛ, 'nɪ di 'a mu ye ya Nyɔsua a winwlɔn-hɛnyu, kɔ -tɔkɔnyu, kɔ nahuin

-nu, -vu Nyɩsɩva a -tɩ ɛɛ. A di -v -ye 'nɩ 'la, a 'mu 'o -v -ye tu 'yie 'mu ɛɛ,
-ɛ die nu, v 'mu 'ku, a 'mu -v -ye lɔkɩɛ bii, 'ke 'le Nyɩsɩva a kayuo gbo, ɛɛ, a
'mu 'die klɛ bla, -ɛ die nu, a 'mu -sɩɛ =tue. ³⁵Nɛ- die nu, Nyɩsɩva a yɩv 'mu
'a mu ye, 'ke 'o nahuin 'bii -nu, -v 'sii la 'o ye a -ta 'mu, -v ɛɛ dablo vu la
gblɛ 'wuwla, ɛ -hɛn 'nyɛ, kɩɛ la 'le Abɛɩ, -ɔ 'sii la 'o ye a 'lɩla 'yie 'mu gbo,
-bo ye Balasi a 'yu Sakali ke, 'a nɩ bunv 'la la, 'ke 'le Nyɩsɩva a kayu ɛɛ 'a
-cɔhlɩnpiile a -gbahlɩn. ³⁶Nu 'a mu 'nɩ le -tɛɛ, ti -gbo 'yri a nahuin, nu-
Nyɩsɩva a yɩv di ye, 'ke 'o -tɔplɩ 'bii a -gbɛ a -ta 'mu.»

-Yusu nyi 'nɩ -tu, -ɛ mɔ, Nyɩsɩva di 'o Jɩrusɛdɩɔ a nahuin gbo 'nɩ hie
(Luku 13.34-35)

³⁷«Nu Jɩrusɛ 'mu a nahuin 'nɩ le: Nyɩsɩva 'bɔ lee ɛɛ 'a mu 'a winwɩɩn-hɛnyu
-wɔn, a nyu -wɔn le po 'he, 'a nyu 'la. 'ɛ nɩ ti, 'n nye o 'nɩ -hɩa, 'ke -bo 'kukue o
mɔ 'a mu le, ke mɔ 'mu 'huɩn 'mu, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ hape'gbaa nu, 'ɛɛ 'a 'yuo-pli
le 'kukue, 'plu 'ɛ nyi ke gbo =jri, kɛɛ, a 'die ke wɛɛn. ³⁸ɛ nɛ- ɛɛ -tɩ Nyɩsɩva 'mu
'o 'a nɩ 'dɩɔ gbo hie, a -do, a 'mu 'a nɩ dɩɔnɩ le kikle. ³⁹Nu 'a mu 'nɩ le, kɩɛ 'klɛɛ
mɔ gbo, a 'dɛɛ ba 'ye 'klɛɛ lele 'mu, ɛ 'mue gba -gbagba, -nyɩwɔ -nu, ɛ 'mu 'o
nyɛ, -ɔ ɛɛ 'mu a di 'o le poo: -Na 'wio, -mɔ -gbo, -ɛɛ 'le di, -ɛ nyra 'o Kukɔnyɔ
Nyɩsɩva a -ta 'mu gbo. Nyɩsɩva bɔ -nyi -mu -tɩ a 'yɩ'buaale!»

-Yusu nɔ 'nɩ, v di Nyɩsɩva a 'kagblaka 'nɩ 'wla
(Maki 13.1-2; Luku 21.5-6)

24 ¹-Tɛ -Yusu -wɔ 'pupɩɛ -wɔn, -ye ɛɛ 'le Nyɩsɩva a 'kagblaka gbo 'nɩ 'hɩɩ.
Bɔɔ 'klɛɛ mu, -ye 'a -naagbopv 'yɩɔ 'o 'mu gbo 'huɩn, 'v nyo le: «Ye
kɛ, -tɛ Nyɩsɩva a 'kagblaka nu 'yilɛnɩnɔ.» ²-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɛɛ nɔ: «Aa kayu
-gbo a 'yilɛnɩnɔ 'nɩ 'ye. Kɛɛ, 'nu 'a mu 'nɩ le -tɛɛ, 'yilɛnɩkayu -gbo, aa 'klɛɛ 'ye,
v diu 'nɩ 'wla 'bii. 'A 'hɩɔ =de 'dɛɛ bɔ nɩ 'o 'a 'be 'hɩɔ 'lu gbo.»

'Kla-wliye'yɩɔa, -ɛ di 'o nyɛ, 'plu 'klɔ 'mu 'o 'mu -hɔn
(Maki 13.3-13; Luku 21.7-19)

³-Yusu bɔ po 'klɛɛ le, -ye ɛɛ ɛɛ 'a -naagbopv 'hɛɛn, v -tɩ 'mu 'dɩɔ, 'v mu
'le dugba -nu 'lu, -ɛ ɛɛ 'lu ti nɩ 'le, vu olifɩɛ daa. -Tɛ v nyɛ 'le, -ye -Yusu nɩ
gbo, nahuoon -do =de 'dio 'o 'huɩn 'mu nɩ, 'bɛ 'de 'a -naagbopv -do. Nɛ- mɔ
'a -naagbopv bu 'yɩɔ 'o 'huɩn 'mu gbo, bu -gbɔ wɩɩn, v nɔ: «Le -a mu, ti
tio- ɛɛ 'yri v di 'o Nyɩsɩva a 'kagblaka -nu 'wlaa 'le, ɛɛ de tio- -a di 'ye, -ɛ di
'lu -wɔn mue, 'plu -a 'mue yi, -ɛ mɔ, -na 'lediti ɛɛ 'klɔ a 'o-mu-hɔnti nyɛ 'o
=o.»

⁴-Ye -Yusu -tu -wɔn, ɛɛ nɔ: «Ba nɩ 'o -preele 'mu, -ɛ die nu, -ɛ =de 'nɩ -han
'a mu kaa, ⁵-ɛ nue, nahuin 'plɔplɔ di 'le di, 'ke 'le 'na 'dɩ 'kwli 'mu, v 'mu
le po, nu- mɔ Waanyɔ -nu, Nyɩsɩva po la le, ɛɛ di la 'le ya, 'plu v 'mu 'dai
nahuin kaa. ⁶'Ya 'o lele 'lu, a di 'nɩ 'wɔn, -ɛ mɔ, vu -wɔn tu, 'ke 'le 'blugbɩ
-nu 'mu, -tɩ 'mɩɛɛ 'a mu ye, ɛɛ, -tɩ hɛn 'a mu -wɔn. 'Ba nyi 'wɔn, a nɩ pɩ

'le huannu, -ε nue, -tɔplɪ a -gbɛ, ɪ kɔ bi mue 'lu -wɔn. Kɛɛ, 'bu 'lu -wɔn mue, ε 'de 'nyre -hɛn, -ε mɔ, 'klɔ a 'o'mu-hɔnti nyre 'o =o. ⁷Blugbi di ye 'nɪ -wɔnwɔn. 'Ke 'le 'dai 'blugbi 'mu, kanu di 'nɪ -tɪ, kɔ, -tɔtɔ di 'nɪ 'hɪhrɔ. ⁸'Kla-wliye'yɪya a -gbɛ, -ε di 'le di, 'klɔ a 'o'mu-hɔnhɔn, nɛ- kɔ -wlu-tutue'e nɪ. Kɛɛ -ye 'klɔ 'de wɛn 'o 'mu a -hɔn. Ε 'we -nɔ nyrugba ye, -ɔ nɪ 'kwli 'mu, -tɛ 'kwli bɛ 'nɪnɪ -tu wɛn 'a nunue -wlu, kɛɛ -ye 'a -ɲɪɲlati 'de wɛn 'o a nyree.

⁹Ti a -gbɛ 'yri, 'a nɪ yraanyu kɔ bu po 'a mu 'blugbanaanyu kwa, -ε die nu, υ 'mu 'a mu -sue =tue, kɔ, υ 'mu -wɛ 'a mu 'la. Nahuin 'bii -nu, -υ nɪ nɔ 'klɔ -gbo ke, υ di 'a mu 'nɪ yraa, -ε nue, 'a mu mɔ 'na nahuin nɪ. ¹⁰Ti a -gbɛ 'yri, nahuin 'plɔplɔ 'deɛ bu kuo 'klɛɛ lele 'mu =wlu ye, -υ -ye 'mu 'waa 'bienu -ye kaa, υ 'mu 'blunaanyu kwa lɛ po, υ 'mu -sue =tue, kɔ, nahuin 'mu yɪyaa, ¹¹hɪwinwɔn-hɛnyu 'plɔplɔ 'mu 'hri, υ 'mu nahuin 'plɔplɔ kaa. ¹²Ε nɪ -tɛgbi -de, kɛ nahuin di nu, υ 'mu 'yilɛnyre-tɔplɪ nu, 'yilɛnyre-tɔplɪ a -gbɛ, ɪ 'mu klɛ bii, ɪ 'mue nu, nahuin 'plɔplɔ 'mu 'waa 'bienu a 'munvɛɛ 'kee. ¹³Kɛɛ, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'de sia, 'ke 'o Nyɪsua a -wlu a yekuolɛ -wɔn, 'bɔ gbɛ -gbagba, 'klɔ a 'o'mu-hɔnti 'bɪ nyre 'o, nɔ- Nyɪsua di waa. ¹⁴Ke nɔ 'klɔ 'bii -gbo ke, 'na nahuin di 'na -haputitie -nu 'nɪ po, -ε nyi -tu, -tɛ Nyɪsua nu nahuin a win a kekɔɔɛ, -ε die nu, daku 'bii a nahuin 'mue 'wɔn, υ 'mu 'hru kɔ, 'ke bu kuo -haputitie a -gbɛ =wlu ye, 'plu 'klɔ -gbo a 'o'mu-hɔnti 'mu 'o nyre.»

-Sue'yeti gblaku, -ɪ di 'o nyre, 'plu -Yusu 'mu 'le di
(Maki 13.14-23; Luku 21.20-24)

¹⁵«Nahuon -gbo, -ɔɔ win -gbo -hre, ɔ blɛ ye bɔ kɔ -tɔ, 'plu ɔ 'mui 'mu lɛ yrii. Win a -gbɛ, ɪ nɪ -gbo: Ε di kɔ ti -ye, a 'mu 'yilɛnyredɛ -de 'ye, 'ke 'le Nyɪsua a 'kagblaka gbo. 'Yilɛnyredɛ a -gbɛ, Nyɪsua a -wlu yrɛɛ nɪ, 'plu dɛ a -gbɛ, ε nye 'nɪ nu, Nyɪsua ɔɔ 'a 'kagblaka -wɔn hren. 'Yilɛnyredɛ a -gbɛ, -tɛgbi ε 'de 'o kɔ, 'ke ε di 'o nɪ. Nyɪsua a winwɔn-hɛnyu Danie, nɔ- -tu la 'yilɛnyredɛ a -gbɛ a -tɪ. 'Bia 'baa dɛ a -gbɛ 'ye, ¹⁶-ye nahuin -nu, -υ nɪ 'le Sudeblugba 'mu, bu 'gba ci lɛ, bu mu 'le dugbi 'lu, υ 'nɪ -hiun lɛ 'lɪla. ¹⁷Nahuon 'bɔ nɪ 'le 'a kayu a -yaa 'mu, bɔ 'gba ci lɛ -dodo. ɔ nɪ po 'le lɛ, bɔ pa 'le 'a kayu gbo, ɔ 'mu 'a kukɔ-tɔplɪ bla, 'plu ɔ 'mu ci lɛ 'gba. ¹⁸Nahuon 'bɔ nɪ 'le 'a -ci ke, bɔ 'gba ci lɛ -dodo. ɔ nɪ po 'le -wɛ lɛ, bɔ -hɪan -wɔn, bɔ bla 'a wlawli, 'ke 'le 'dɪɔ 'mu, 'plu ɔ 'mu ci lɛ 'gba. ¹⁹Ti a -gbɛ 'yri, nyru -nu, -υ di 'kwlii 'mu lɛ nɪ, kɔ, 'waa dɛ -gbo, -ε di 'yuo 'nya, ε di 'ye -sue 'dɔ. ²⁰Ba da Nyɪsua, -tɔplɪ a -gbɛ, ɪ 'nɪ -han 'lu -wɔn mue, a 'nɪ -han ci lɛ 'gba, ti -nu -kɔ 'yri cɛɛ 'o =tu, -hee' -wuule-nyrɔwɔ 'mu, ²¹-ε nue, ti a -gbɛ 'yri, nahuin di 'ye =sue 'dɔ, ε 'mu 'o =sue 'bii -nu 'mu -hi, nahuin -tua la 'le 'yiye gbo, kuvɛ la 'le 'klɔ a -wlu-tuule 'yie 'mu gbo, -bo ye =sue gblaka a ti a -gbɛ ke, ε 'mu -wɛ 'o =sue -nu 'mu -hi, nahuin di 'ye, kuvɛ 'le ti a -gbɛ 'yri gbo, -bo ye 'klɔ a 'o'mu-hɔnti ke. ²²Nyɪsua di -nyrɔwɪ a gbɛ -tɪɔ 'lu, 'ke 'o nahuin -nu a -ta

'mu, ɔ -ha 'le du 'mu, 'ke bu 'ya 'a nahuin 'mu. Ne- 'de wen -ne, nahuon -de 'dee bo ni wen 'klo, ti a -gbe 'yri.

²³Tii -do a -gbe 'yri, nahuon 'bo le 'a mu, 'bo ple: Ba 'ye ke, Waanyo -nu, Nyitsua po la le, ɔ di la 'le ya, ke ɔ ni mo, -hee' 'ke ɔ ni 'le -tegi -nu, a ni puo 'le -tegi gbe, ²⁴-e nue, hiwaanyu, ko hiwinwlon-henyu di 'hri, u 'mu 'hmileka-topli gblaki a gblegblei nu, -e die nu, 'be -we 'le, u 'mu -we nahuin -nu kaa, Nyitsua -ha 'le du 'mu, 'ke bu -he 'a nahuin. ²⁵A -ti, ba po 'mu nua ye gbo, -e nue, -topli 'bii -nu, -i di 'lu -won mue, e ni ke 'mu, 'nu 'a mu le.

²⁶Bia 'bu le 'a mu, -e mo: Ba di 'le, Waanyo -nu, Nyitsua po la le, ɔ di la 'le ya, 'ke ɔ ni 'le -tegi -nu, nahuin -de 'de 'le 'ti! a ni mu 'le 'le. Mo, 'bia 'bu le -we 'a mu, -e mo: Ba di 'le, ke ɔ -hli no -tegi -gbo! a ni pui 'le -tegi, ²⁷-e nue, Waanyo a -gbe, -ɔ mo -tunahuin 'bii a Nahuon, 'a ledidie, e di ye 'we -te tiatie nu, 'e wlu, 'ke 'le yako 'mu, kwe 'le 'yru a 'hrule 'mu, -bo mu, -bo ye 'yru a gboeele ke. ²⁸-A 'briku no 'nu: -Te dehu 'kukuu o ni, 'ke keii 'o le 'kukue.»

-Yusu, -ɔ mo -tunahuin 'bii a Nahuon, ɔ di 'le lele 'ni di
(Maki 13.24-27; Luku 21.25-28)

²⁹«=Sue'yeti a -gbe 'bi -hi, -ye 'yru ko -hoko 'heen, i di 'ni jre, yahroyo di 'le yako 'mu le 'ni ble, ko -topli 'bii, -i ni 'le yako 'mu, i di 'mu le -hon -ta. ³⁰Tii -do a -gbe 'yri, nahuin di 'ye de, 'ke 'le yako 'mu, -e nye -nu to, -e mo, 'mo -gbo, -ɔ mo -tunahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le 'ni di. -Ye 'klo 'bii a daku, u di le nu woli, 'mo -gbo, -ɔ mo -tunahuin 'bii a Nahuon, u 'mu 'mu 'ye. 'N di 'le 'ni di, 'ke 'le 'na 'kli a kenune 'kwli 'mu, ko, 'ke 'le 'na -ti a 'yi'buaale 'kwli 'mu. 'Bia 'nu 'le di, 'ke 'n di 'le 'nugbi -heyri ni. ³¹-Jam gblaka -nu, u di po wun, 'mu Nyitsua a leeenyu gbo te, u 'mu 'klo -gbo a -gei 'bii ye na, u 'mu nahuin -nu le 'kukue, Nyitsua -ha 'le du 'mu, 'ke bu -he 'a nahuin.»

Figietu a toole
(Maki 13.28-31; Luku 21.29-33)

³²«Ba 'ye ke tugbe -nu, uu figie daa. 'Ke 'o tugbe a -gbe 'yie 'mu, toole ni 'o. E ne- mo, ti -nu -ko 'yri e 'o babu yrayri le -tuu, ko 'a hai 'bu -ga, -ye -a yie ni, -e mo, -cii-ci-nyre 'mu e yre. Ke'e ni, e di 'mu -ti, 'ke 'o 'na ledidie a -ta 'mu. ³³-Topli 'bii -gbo, -i ko -ti 'n -tu wen, 'bu 'lu -won mue, -ye ba ko 'a yiyie, -e mo, 'na lediti 'mu e yre. E 'we -no ye, 'ke 'n ni 'o 'maju 'yri. ³⁴Nu 'a mu 'ni le -tegi, daku -gbo, u 'dee bu 'ku, -topli 'bii a -gbe, i 'mu 'o nyre. ³⁵Yako ko -tutu 'heen, i di gbo 'ni -we, kee, 'na winte, e 'dee be -we gbo gbe.»

Ti -ko 'yri 'klo di -tado 'o 'mu -hon, -nyrowo a -gbe, no- -Yusu di 'le ya,
Nyitsuaa -do, no- yio
(Maki 13.32-37; Luku 17.26-30,34-36)

³⁶-Ye ke -Yusuu lele po, ɔ ko: «Ti -nu -ko 'yri 'lele'bo-nyrowo di 'o nyre, e 'de nahuon ko, -bo yi ti a -gbe. Mo, 'mo -gbo, -ɔ mo Nyitsua a 'Yu, 'n ko

Nyɪsua a lɛleenɪv 'hɛɛn, ɔ-de 'de 'o nɪ, ɔ yi -nyrɔwɔ a -gbɛ, 'bɛ 'de -a nɪ Bu Nyɪsuaa -do. ³⁷Dɛ =nɪv, -ɛɛ la 'lu -wɔn mue, nahuon -gbo, ɔ mɔ Noe a ti 'yri, ɛ -do a -gbɛ, nɛ- di 'lu -wɔn mue, ti =nɪv -kɔ 'yri 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le di. ³⁸Noe a ti 'yri, 'plu 'nie 'mɔ la 'o 'klɔ mu -ha, nahuiin la 'le 'nɪ 'mre, vɔ wɛn -tɔplɪ a die, vɔ wɛn nɔ a 'nɛɛ, vɔ wɛn a kɔkɔvɛ, vɔ wɛn 'waa 'yuo 'blɪ 'mɔ le a pɔvɛ. Nɛ- v 'ble kwa -bleble, Noe 'ɔ pa la kɛ 'le 'a 'mɔ =nɪv 'kwli 'mɔ. ³⁹U 'nɪ -hie -le la dɛ =de 'lu -wɔn lɛ, 'ɛ gbɛ -gbagba, 'nu gblaka 'v bi la -hlɔn, 'a 'yiyinie 'ɛ gba la v 'bii, 'ɛ 'lɪla la -nɪv lɛ. Kɛ ɛ di -tado 'mɔ -ti, ti =nɪv -kɔ 'yri 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di -tado 'le di. ⁴⁰Nahuiin 'hɔn, 'bɔv -kuan nu, 'ke 'le -cii -do ke, 'n di 'o -ha nahuon -do, 'mɔ ɔ -ye gbo hie. ⁴¹Nyrɔv 'hɔn, 'bɔv -gbla du, 'ke 'le -tɔwɔ -do wlɔn, 'n di 'o -ha nahuon -do, 'mɔ ɔ -ye gbo hie. ⁴²A -tɪ, ba nɪ 'o -preele 'mɔ, a nɪ nɔmɔ 'le, -ɛ nue, -nyrɔwɔ, 'a nɪ Kɔkɔnyɔ di 'le ya, a 'dio yi. ⁴³ɛ 'we -nɔ ye, kayukɔnyɔ 'bɔ yi wɛn 'tɔyrɔwɔ a ti =nɪv -kɔ 'yri 'yrinyɔ di wɛn 'le di, -ye ɔ di wɛn 'nɪ -pre, -ɛ die nu, 'yrinyɔ a -gbɛ, ɔ 'nɪ -han 'a kayu wa. ⁴⁴Nɛ- kɔ -tɪ, 'a nɪ -gbɛ, ba -wɛ -wɔn, -ɛ nue, ti =nɪv, a 'nɪnɪ -hie 'lu -wɔn lɛ, nɪ- 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le ya.»

-Kuan -gbo, -Yusu hie 'a -naagbopɔ le, v blɛ ye bɔ nuu
(Luku 12.42-48)

⁴⁵-Tɛ -Yusu =tu -tɪ a -gbɛ, -ye ɔ po -talɔvɔ, ɔ nɔ: «Ba 'we -nɔ -kvannunɪv =nɪv ye, 'a 'mase -wɛ 'le bɔ kuo =wɔv ye, kɔ, ɔ kɔ 'lu a lɛ-hiele. Nahuonɔv a -gbɛ, 'a 'mase, 'bɔwɔ 'dagba 'mɔ mu, nɔ- ɔ di 'a kayu 'bii le hie, -ɛ die nu, dɛditi 'bɪ nyre 'o, ɔ 'mɔ 'a 'bie -kvannunɪv 'ɛ nɪ -nyrɔwɔ 'waa didide -nyi. ⁴⁶A 'mase 'bɔ -hɔn 'dagba 'mɔ, 'bɔ yɔ 'o -kuan 'yie 'mɔ gbo, -ye -kvannunɪv a -gbɛ, bɔ kɔ plɔ a bleelɛ. ⁴⁷Nu 'a mɔ 'nɪ le, 'a 'mase dio 'mɔ nuu 'a -tɔplɪ a 'yie=tunɪv gblaka. ⁴⁸Kɛɛ, -kvannunɪv a -gbɛ, 'a 'klɔ 'bɔ nyre 'yi lɛ, 'bɔ ple, 'a 'mase a 'ledidie, ɛɛ gbo 'nɪ -wlɛn, ⁴⁹'bɔ -tɔv 'a 'bie -kvannunɪv a bibie gbo, kɔ, 'bɔwɔ 'a dɪɔnɔv didide kɔ nɔ 'hɛɛn wlɔn -hie, ɔ kɔ nɔ'nanyɔ 'hɛɛn, ⁵⁰-ye 'a 'mase a -gbɛ, ɔ di 'le 'nɪ di, -nyrɔwɔ -kɔ 'mɔ -kvannunɪv a -gbɛ, ɔ 'nɪnɪ dio 'o -pree, kɔ -haawɔ =nɪv, ɔ 'de yi. ⁵¹'Bɔ di 'klɛɛ 'le, -ye ɔ dio ye gba ti 'yaklɪ, 'plu ɔ 'mɔ =sɔv =tue, -ɛ 'we -nɔ nahuon =nɪv ye, -vɔ 'lii 'hɔn naa. 'Ke ɔ di 'o -hien weɛ, kɔ, 'ke ɔ di -wɛ 'o yɪv poo.»

-Yusu po la 'yuo nyrɔyuo -pu a -talɔvɔ

25 ¹(-Ye kɛ -Yusu lele 'a -naagbopɔ ye po, ɔ nɔ): «Ti =nɪv -kɔ 'yri Nyɪsua di 'o nahuon win ke kɔwɔ 'bii, dɛ, ɛ di ye 'we, ɛ nɛ- -gbo: 'Yuo nyrɔyuo -pu =de, nɪv -v da 'blɪ'mɔpaalɛ ke. -Tɛ 'tɔwɔ -wɔn, -ye v gba 'waa 'nyranapi, v kɔ 'yɔ nyrɔyɔ =nɪv 'hɛɛn, -kɔ 'blɪ 'mɔ mu pa, 'v mu 'a tɔ -pre wɔn. ²'Ke 'le 'yuo nyrɔyuo -pu a -gbɛ -hɛyri, v =hun nɪ 'le, 'v kɔ -tɔ, v =hun -ye 'v 'de -tɔ kɔ. ³'Yuo nyrɔyuo =nɪv, -v 'de -tɔ kɔ, -tɛ vɔ 'waa nɪ 'napi gba, v 'de 'nyrayrɛi gba, -ɛ die nu, 'nyra 'bɔ -wɛ 'le, v 'mɔ 'le 'a

dε -ye po. ⁴Waa dε =nu, -ε kɔ =tɔ, v -mε -ye, -te vɔ 'waa 'napɪ gba, -ye v gba 'nyrayɪɛi, -ε die nu, 'nyra 'bɔ -wε 'le, v 'mu 'le 'a dε -ye po. ⁵Kεε 'klεε, 'bl'mɔpanyɔ 'de 'le di 'tata. Bɔ 'nɪnɪ di 'klεε 'le, nε- nue, 'yuo nyrɔyuoɔ -pu a -gbε, 'waa 'yii 'u ye -wɔ, 'bɪ ɲmla 'mu le.

⁶Tɔ-hɛyɪ 'mu 'klεε, -ye v 'wɔn -cici, nahuin 'vɔ lε po: Ba 'ye kε, 'bl'mɔpanyɔɔ 'le 'nɪ di, ba di 'le, ba muo ye 'mu 'bε! ⁷-Ye 'yuo nyrɔyuoɔ -pu a -gbε, v 'ba 'mu ye, 'v 'yaa 'waa 'napɪ 'lu lε. ⁸-Ye 'yuo nyrɔyuoɔ =nu, -v 'de =tɔ kɔ, kε vɔ 'yuo nyrɔyuoɔ =nu ye po, -v kɔ =tɔ, v nɔ: Ba -nyi -a mu 'a nɪ 'nyra a dε, -ε nue, -a nɪ 'napɪ, u -hva bɪ jɛ. ⁹Kεε -ye 'yuo nyrɔyuoɔ =nu, -v kɔ =tɔ, v nɔ: -A nɪ 'nyra, -a kɔ, ɔ 'de -huo, 'ke 'o -a 'bii -wɔn. De a kɔ ba nu, nε- mɔ, ba mu 'le 'nyraplonyɔ -wɔn, a 'mu 'a nɪ nɔnɔ -tɔ!

¹⁰-Ye 'yuo nyrɔyuoɔ =nu, -v 'de =tɔ kɔ, v mu nɪ, 'v mu 'nyra -tɔ wɔn. 'Ke v -mre 'le, 'bl'mɔpanyɔ 'ɔ di 'le, 'yuo nyrɔyuoɔ =hun =nu, -v -wε -wɔn, v kɔ =nɔ 'hɛn, 'v pa 'le 'bl'mɔpakayu gbo. -Tε v pa 'klεε, -ye v po 'o 'maju nɪ. ¹¹Ti gbi bɪ -hi, -ye 'yuo nyrɔyuoɔ =hun =nu, -v mu wɛn 'nyra -tɔ wɔn, v nyre 'o =o, 'v da 'bl'mɔpanyɔ, v nɔ: Nyɪbɛyɔ o, -ha -a mu 'maju ye! ¹²Kεε -ye ɔ =tu -wɔn, ɔ nɔ: 'Nu 'a mu 'nɪ le, 'n 'de 'a mu yi.» ¹³-Ye kε -Yusuu lele po, ɔ nɔ: «A -tɪ, ba nɪ 'o -preele 'mu, a nɪ ɲmo 'le, -ε nue, a 'de -nyrɔwɔ kɔ -haawɔ =nu 'hɛn yi, 'mɔ -gbo, ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le ya.»

-Yusu po la -kvannunyɔv ta a -talvɔ

(Luku 19.11-27)

¹⁴«Ti =nu -kɔ 'yɪ Nyɪsva di nahuin win ke kɔɔ 'bii, dε, ε di ye 'we, ε nε- gbo: Ε kɔ la nyɪbɛyɔ =de, nɔ-ɔ la 'dagba -pɛtu 'mu mu, 'ɔ da 'a -kvannunyɔ, 'ɔ hie =nu 'a 'wli lε, -ε die nu, v 'mui kvεse 'yɪ hraa; ¹⁵'ɔ -nyi 'a ye-hɛnahuon 'wliblεε =hun, 'a 'hɔn a nɔnɔ, 'ɔ -nyo 'wliblεε 'hɔn, kɔ, 'a ta a nɔnɔ, 'ɔ -nyo 'wliblɔɔ -do. 'Wliblεε -tie =nu, 'ε nɪ nahuon, ɔ -wε 'le -kvan a 'yrinuule, nε- ɔ -nyi -nɔ. -Tε ɔ -wɔ -kvɪn a yegblε=tutulε -wɔn, -ye ɔ mu 'mu 'dagba. ¹⁶Nahuon =nu, ɔ 'ye 'wliblεε =hun =nu, tii -do a ti 'yɪ, ɔ mu nɪ, 'ɔ hɛε kvεse 'yɪ, 'a kvεse a -gbε, 'ε po 'o =nɔ 'wliblεε =hun -ye. ¹⁷Nahuon =nu, ɔ 'ye 'wliblεε 'hɔn, kvεsεε -do a -gbε, nε- ɔ hra, 'ε po -wε 'o =nɔ 'wliblεε 'hɔn -ye. ¹⁸Kεε, nahuon =nu, ɔ 'ye 'wliblɔɔ -do, ɔ -mε -ye, ɔ mu nɪ, 'ɔ 'blu -tɔvɔ, 'ɔ -hlɪi 'le 'a 'mase a 'wliblɔ a -gbε 'le.

¹⁹-Tε ε -wɛn gbo, -ye 'waa 'mase di 'le -le, 'ɔ da 'a -kvannunyɔ, -ε die nu, -te v nu 'a 'wli a kvεse a 'yɪhraale, ɔ 'mue 'ye. ²⁰-Ye nahuon =nu, ɔ 'ye o 'wliblεε =hun, ɔ 'yɪya 'o =nɔ ye gbo, ɔ nɔ: 'Na 'mase o, -n -nyi o 'mu 'wliblεε =hun. 'Ye kε, 'n hɛε 'yɪ kvεse, 'ε po 'o 'wliblεε =hun -ye. Ε nε- gbo. ²¹-Ye 'a 'mase nɔ: Ε nu -tεε. -Mɔ mɔ =hapv-kvannunyɔɔ nɪ. Nahuon -wε 'le bɔ kuo -mu =wlv ye nɪ. -Tɔplɪ -gbo, -ɪ 'de -huo, 'n -nyi -mu, -n nui 'yɪ -kvan -tεε. 'A -tɪ, 'n di -mu -nyi -tɔplɪ -huohui, =mui -kvan 'yɪ nuu. Di 'le, -n kɔ 'mu 'hɛn, -a 'mu lε 'mre. ²²-Ye nahuon =nu, ɔ 'ye o 'wliblεε 'hɔn, ɔ 'yɪya 'o =nɔ ye gbo, ɔ nɔ: 'Na 'mase o, -n -nyi o 'mu 'wliblεε 'hɔn. 'Ye kε, 'n hɛε 'yɪ

kuɛɛɛ, 'ɛ po 'o 'wliblɛɛ 'hɔn -ye. ɛ nɛ- -gbo. ²³-Ye 'a 'mase nɔ: ɛ nu -tɛɛ. -Mo mɔ =hapv-kvannunyoɔ ni. Nahuon -wɛ 'le bɔ kuo -mv =wlv ye ni. -Tɔplɪ -gbo, -ɪ 'de -huo, 'n -nyi -mv, -n nui 'yri -kvan -tɛɛ. 'A -tɪ, 'n di -mv -nyi -tɔplɪ -huohui, =mui -kvan 'yri nuu. Di 'le, -n kɔ 'mv 'hɛɛn, -a 'mv lɛ 'mre. ²⁴-Ye nahuon -gbo, -ɔ 'ye o 'wliblɔɔ -do, ɔ 'yɪya -wɛ 'o =nɔ ye gbo, ɔ nɔ: 'Na 'mase o, 'n yie ni, -ɛ mɔ, -na ŋmli 'yakla ni. 'Dɪdɔ-tɔplɪ =nv, -n 'de 'dɔ, ni -n plɛ -bo 'cɛ. ²⁵'N pɪ o hvannv. Ne- nue, 'nɪ 'blu o -tɔtv, 'nɪ -hlii o 'le -na 'wliblɔ. 'Ye kɛ, -na 'wliblɔ a -gbɛ, nɔ- -gbo. ²⁶-Ye 'a 'mase =tuo -wɔn, ɔ nɔ: -Kvannunyoɔ =nv, -ɔ kɔ 'klɔ nyre 'yi lɛ, kɔ, -ɔ hleɛɛ, nɔ- -n 'ya 'mv. -N yie ni, -ɛ mɔ, 'dɪdɔ-tɔplɪ =nv, 'n 'de 'dɔ, ni -n plɛ -bo 'cɛ. ²⁷'A -tɪ, -n kɔ -bo po wɛn 'le 'na 'wliblɔ -baku 'mv, -ɛ die nu, 'ledidie -gbo, 'n di 'le, 'mv wɛn 'le 'na 'wliblɔ =nv 'le -ha, ɛ kɔ dɛ -gbo 'hɛɛn, -ɛ di wɛn 'o =nɔ 'lu 'mv bi. ²⁸-Ye 'mase a -gbɛ, ɔ lɛ 'a nahuin -ye, ɔ nɔ: Ba -ha =nɔ 'wliblɔ a -gbɛ kwa, ba -nyo nahuon =nv, -ɔ kɔ 'wliblɛɛ -pu. ²⁹'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ɛ nɪ nahuon, -ɔ kɔ -tɔplɪ -huohui, v di lele =nɔ -nyi -tɔplɪ -ye, -ɛ die nu, 'a -tɔplɪ =nv, ɔ kɔ, ɪ 'mv -huo, ɪ 'mv =nɔ wɔn -hi. Kɛɛ, nahuon =nv, -ɔ kɔ -tɔplɪ 'de -huo, v di =nɔ kwa 'nɪ -ha. ³⁰-Kvannunyoɔ -gbo, -ɔ 'de dɛ =dɛ a nule yi, ba puo 'le -patu 'mv, 'ke 'le gbɪgbɪyɪ -heyri. 'Ke ɔ di 'o =hien wee, kɔ, 'ke ɔ di -wɛ 'o yɪv poo.»

-Yusu, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, ɔ di nahuin

'bii lɛ poo -bati, 'plu 'klɔ 'mv 'o 'mv -hɔn

³¹(Kɛ -Yusuu lele 'a -naagbopv ye po, ɔ nɔ:) «Ti -kɔ ti 'yri 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'n di 'le di, 'n di bodɔ ye 'we. 'N kɔ Nyɪsva a leleenyv 'hɛɛn, -a di 'le di. 'Ke 'n di 'o 'na bodɔgbata ke gbo ni. ³²Daku a pɛpɛ, -v ni nɔ -tɔtv ke, v di lɛ 'nɪ 'kukue, 'ke 'o 'mv ye, 'plu 'mu 'yi 'mv lɛ -hɪhɪa, -ɛ 'we -nɔ ye, -tɛ blablɔ'yie-tunyoɔ nu, 'ɔɔ blablɔ kɔ wlo 'hɛɛn 'yi 'mv lɛ -hɪhɪa. ³³'ɛ 'we -nɔ ye, nahuin -gbo, -vv la Nyɪsva a -hɪhɪa-tɔplɪ nu, 'ke 'n diu 'le 'na diidepia ke -hie, kɔ, nahuin -gbo, -v 'nɪnɪ nu la Nyɪsva a -hɪhɪa-tɔplɪ, 'ke 'n diu 'le 'na kamrapia ke -hie. ³⁴'Plu 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ bodɔ, kɛ 'n di nahuin -gbo ye po, -v ni nɔ 'na diidepia ke: Ba di 'le, 'a mv =nv, 'na Bu Nyɪsva nu =hapvɛ 'mv, ba kɔ Nyɪsva a 'klɔ yrayrv =nv, ɔ po la lɛ, ɔ di la 'a mv -nyi, ti =nv -kɔ 'yri ɔ nu la 'klɔ. ³⁵-ɛ nue, -tɛ kanvv la 'mv nu, a -nyi 'mv dididɛ; kɔ, -tɛ 'nie'natvv la 'mv nu, a -nyi 'mv 'nɪnɪɛ; kɔ, -tɛ 'n 'ya la 'dagbatayv 'mv, a paa la 'mv gbo kayv; ³⁶kɔ, -tɛ 'n 'de la 'hvɪn'mvpuedɛ kɔ, a -nyi la 'mv 'hvɪn'mvpuedɛ; kɔ, -tɛ 'n kɔ la 'hvɪn a hinhren, a pia la 'mv nɪ; kɔ, -tɛ 'n nɪ la -jɪ 'mv, a di la 'mv ye -mrɛ wɔn. ³⁷-Ye nahuin a -gbɛ, -vv la Nyɪsva a -hɪhɪa-tɔplɪ nu, kɛ v di 'mv ye po: Kɔkɔnyɔ, ti tio- kɔ 'yri -a 'ye -mv, kanv 'vv la -mv nu, =a -nyi la -mv dididɛ 'le; kɔ, 'nie'natv 'vv la -mv nu, =a -nyi la -mv 'nɪnɪɛ 'le? ³⁸Ti tio- kɔ 'yri -n 'ya la 'dagbatayv 'mv, =a paa la -mv kayv gbo 'le? Ti tio- kɔ 'yri, -n 'de la 'hvɪn'mvpuedɛ kɔ, =a -nyi la -mv 'hvɪn'mvpuedɛ 'le? ³⁹Ti tio- kɔ 'yri -a 'ye -mv, -na 'hvɪn 'u la hren, kɔ, =nɪ nɪ la 'le -jɪ 'mv, =a di la -mv ye -mrɛ wɔn

'le? ⁴⁰-Ye 'mɔ bodɔ, kɛ 'n di -nu ye po: 'Nu 'a mu 'nɪ le -tɛɛ, 'ɛ nɪ ti, 'ba nu la -hapudɛ =nu 'na -diayu -ye =nu 'yi -hlɔn lɛ, -ɔ 'de 'mini kɔ, -ye ɛ 'we =nɔ ye, 'mɔɔ nɪ, a nue la 'yi -hlɔn lɛ.

⁴¹'Bɛ -hi, -ye 'mɔ bodɔ, 'n di nahuin -nu 'nɪ le, -v nɪ nɔ 'na kamrapɪa ke: Ba hren 'mu -wɔn, 'a mu =nu, Nyɪsua po 'jɾɔ -wɔn. Ba mu 'le na =nu 'mu, -ɔ 'nɪnɪ jɾe gbe. Na a -gbe, Nyɪsua -wɔ -wɔn, 'ke 'o 'kuo -huɪn a nyɪgblaka, kɔ 'a 'mu-henyɔ 'hɛɛn -wɔn. ⁴²-ɛ nue, -tɛ kanvɔ la 'mu nu, a 'de la 'mu dididɛ -nyi; kɔ, -tɛ 'nɪnatvɔ la 'mu nu, a 'de la 'mu 'nɪnanɪe -nyi; ⁴³kɔ, -tɛ 'n 'ya la 'dagbatayu 'mu, a 'de la 'mu kayu gbo paa; kɔ, -tɛ 'n 'de la 'huɪn'mɔpuedɛ kɔ, a 'de la 'mu 'huɪn'mɔpuedɛ -nyi, kɔ, -tɛ 'na 'huɪn la hren, kɔ, -tɛ 'n nɪ la 'le =jɪ 'mu, a 'de la 'mu ye di -mrɛ. ⁴⁴-Ye kɛ nahuin a -gbe, v di 'mu ye po: Kɔkɔnyɔ, ti tiɔ- kɔ 'yɾi -a 'ye la -mu, kanvɔ 'vɔ la -mu nu, kɔ, 'nɪnatvɔ 'vɔ la -mu nu, =nɪ 'ya la 'dagbatayu 'mu, kɔ, =nɪ 'de la 'huɪn'mɔpuedɛ kɔ, -na 'huɪn 'u la hren, kɔ, =nɪ nɪ la 'le =jɪ 'mu, 'plu =a 'de la -mu ke dii 'le? ⁴⁵-Ye 'mɔ bodɔ, kɛ 'n di -nu ye po: 'Nu 'a mu 'nɪ le -tɛɛ, 'ɛ nɪ ti, 'ba 'de la -hapudɛ =nu 'na -diayu -ye =nu 'yi -hlɔn lɛ nu, -ɔ 'de 'mini kɔ, ɛ 'we =nɔ ye, 'mɔɔ nɪ, a 'die la 'yi -hlɔn lɛ nu. ⁴⁶-Tɔplɪ a -gbe a -tɪ, Nyɪsua diu 'le gba -tɛgbi -ye, -tɛ v diu 'le =sɔɛ =tue, -ɛ 'nɪnɪ di 'le -wɛ gbe. Kɛɛ, nahuin =nu, -vɔ la Nyɪsua a -huhva-tɔplɪ nu, nu- di 'le 'klɔ yɾayɾv 'kwli 'mu pa, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le.»

-Tɛ -Juukvɛ a nyɪgblakɪ, vɔ -hva bu 'la la -Yusu
(Makɪ 14.1-2; Luku 22.1-2; Saan 11.45-53)

26 ¹-Tɛ -Yusu -wɔ -tɔplɪ 'bii =nu a tɔɔɛ -wɔn, -ye kɛ ɔɔ 'a -naagbopv ye po, ɔ nɔ: ²«A yie nɪ, -ɛ mɔ, ɛ hie 'le -nyɾɔwɪ 'hɔn, -a nɪ lɛ'mimre, vɔ Pakɪ daa, ɛ 'mu 'o nyɾe. 'Kee nɪ, v di 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon 'na yɾaanyɔ kwa po, -ɛ die nu, v 'mu 'o 'mu tu 'yie 'mu kɔɔ, v 'mu 'mu 'la.»

³Tii -do a -gbe 'yɾi, 'kee nɪ, Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, kɔ -Juukvɛ a ye'munaanyɔ, v 'kukue lɛ, 'ke 'le -cɔhlɔnpinyɔ a nyɪgblaka a -tɛ. Nahuon a -gbe a 'dɔ mɔ Kaifu; ⁴v 'bii, 'v -yɾi, 'ke bu nu gblagblɔ, bu klɪ -Yusu, -ɛ die nu, v 'muo 'la. ⁵Kɛ v po, v nɔ: «Bɪa =ba nyo klɪ, -a 'nɪ nue 'le lɛ'mimre a ti 'yɾi, -ɛ die nu, nahuin 'nɪ -han -a mu -wɔn di -wɔn.»

-Tɛ nyɾugba =de 'wlaa la 'o -Yusu -dawinni 'lu, 'ke 'o 'a 'munvɛɛɛ -wɔn
(Makɪ 14.3-9; Saan 12.1-8)

⁶Ti a -gbe 'yɾi, 'ke -Yusu nɪ 'le Betanidɔ 'mu, ɔ kɔ 'a -naagbopv 'hɛɛn. 'Ke v nɪ 'le Simɔ a -tɛ. Simɔ a -gbe, -tɔplɪ -jɔhuɪn nuɔ la. ⁷Bvɔ 'klɛɛ dɛ di, -ye nyɾugba =de, nɔ- pa kayu gbo, 'ɔ 'ble -dawinniyɾɛ kwa. -Dawinni a -gbe, ɪ kɔ 'a 'yɾɪɛ 'hɛɛn, u po =die 'dɔ. -Tɛ ɔ pa 'klɛɛ, -ye ɔ 'yɾɪa 'o -Yusu 'mu gbo 'huɪn, 'ɔ 'wlaa 'o -Yusu -dawinni a -gbe 'lu. ⁸-Tɛ -Yusu a -naagbopv 'ye dɛ a -gbe, -ye v bi 'mu lɛ yɾv, v nɔ: «Dɛ- kɔ -dawinni a -gbe a 'mulɛɛɪcralɛ 'le? ⁹'Bv pli wen, ɪ di wen 'ye 'wliye 'dɔ, v 'mue wen =svɛnyɔ -nyi.»

¹⁰-Tɛ -Yusu 'ye, -ɛ mɔ, v bi 'mɔ lɛ yɾv, -ye ɔ nɔ: «Ba -hɔ mɛ lɛ, ba 'kee 'a nyɾɛ-hunhɛn! Dɛ -gbo, ɔ nu, 'ke 'o 'mɔ -wɔn, ɛ mɔ 'yilɛnɔdɛ'ɛ nɪ. ¹¹Ba kɔ 'a yiyie, -sɛnyv 'kiɛ die nɔ 'a mɔ -gbahlɔn nɪ, 'a 'mu -hapudɛ 'mɔ nu. Kɛɛ, 'mɛ -ye, ti 'n di nɔ 'a mɔ -gbahlɔn -hi, ɪ 'dɛ 'klɛɛ lele -huo. ¹²Dɛ -nɪ, nyɾugba -gbo, ɔ nu, nɛ- mɔ: ɔ 'wlɛɛ 'na -plahvɪn klɛ -dawinni -dodo, 'ke 'o 'na -plahvɪn a -gbɛ 'a -o-hɪhɪa -ta 'mɔ. ¹³Nɪ 'a mɔ 'nɪ le -tɛɛ, 'ɛ nɪ -tɛgbɪ, v di 'o Nyɪsɪa a -haputitɪɛ 'o poo, kɛ nɔ -tɔtɔ ke, -hapudɛ -gbo, nyɾugba -gbo, ɔ nu, v di 'a -tɪ -wɔn lɛ 'nɪ na, -ɛ die nu, ɪ 'nɪ -han nahuɪn -wɔn -hri.» Kɛ -Yusu po.

Judɪa, ɔɔ -hɪa bɔ po la -Yusu -Juukvɛ a ye'mɔnaanyv kwa
(Makɪ 14.10-11; Luku 22.3-6)

¹⁴-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu a -naagbopɔvɪ -ye, 'ke 'le 'a -naagbopɔvɪ -pu -tɪ 'o 'hɔn -nɪ -gbahlɔn, -ɔ kɔ 'dɔ mɔ Judɪa Yisikalio, nɔ- mu 'le Nyɪsɪa a -cɔhlɔnpɪnyv gblakɪ -wɔn, ¹⁵-ye ɔ nɔ: «Bɪa 'nɪ po 'a mɔ -Yusu kwa, dɛ tɪo- a di 'mɔ -nyi 'le?» 'v -nyi -nɔ 'wliyɔ a (30) -wlvɪ -tɪ 'o -pu. ('Wliyɛ a -gbɛ, ɛ -huo 'dɔ.) ¹⁶Kvɛ 'o tɪ a -gbɛ 'yri gbo, Judɪa, ɔɔ lɛ -mɔ -hapɔ-tɔ, -tɛ ɔ di nu, ɔ 'mɔ -nɪ -Yusu kwa po.

-Tɛ -Yusu kɔ 'a -naagbopɔvɪ 'hɛɛn, v di la Pakɪ a dididɛ
(Makɪ 14.12-21; Luku 22.7-14,21-23; Saan 13.21-30)

¹⁷Lɛ'mimrɛ -nɪ, -ɛ mɔ Pakɪ, 'a ye-hɛ-nyɾɔwɔ 'mɔ, 'ke vɔ 'o 'flɔɔdɔ -nɪ dii, -ɔ kɔ -wɔn v 'nɪnɪ po 'le 'yaadɛ. -Tɛ -nyɾɔwɔ a -gbɛ, ɔ nyɾɛ 'o, -ye -Yusu a -naagbopɔvɪ mu 'o -Yusu 'hɔn 'mɔ nɪ, 'v -gbɔ wlvɔn, v nɔ: «-Bɛ' -nɪ -hɪa -ba pii 'klɛɛ Pakɪ a dididɛ ye 'le?» ¹⁸-Yɛ ɔ -tɪ -wɔn, ɔ nɔ: «Ba mu 'le Jɾusɛdɪɔ 'mɔ, 'ke 'le nahuon -nɪ -wɔn, -ɔ kɔ -tɪ 'n -tɪ 'a mɔ ye, ba lo, -ɛ mɔ: -A nɪ tɔɔnyɔ nɔ 'nɪ, 'a tɪ -nɪ, Nyɪsɪa wa 'dɔ, ɪ nyɾɛ 'o -o. Kɛ nɔ -mɔ -wɔn, kɛ'ɛ nɪ, ɔ di nɔ Pakɪ a dididɛ dii, ɔ kɔ 'a -naagbopɔvɪ 'hɛɛn,» ¹⁹'a -naagbopɔvɪ 'v nu dɛ -nɪ, -Yusu lɛ -nɪ, 'v pi Pakɪ a dididɛ a -gbɛ. -Tɛ v -wɔ 'a pipie -wɔn, -ye v -mɛ dɛ.

²⁰-Tɛ 'yɾv -wɛ 'le yakɔ 'mɔ lɛ, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopɔvɪ -pu -tɪ 'o 'hɔn -nɪ 'hɛɛn, v nyɾɛ 'le kayu -nɪ gbo nɪ, -v kɔ gbo v di 'le Pakɪ a dididɛ dii, 'v nɪ gblɛ, 'v -tɪa dɛ a dididɛ gbo. ²¹Bɔv 'klɛɛ dɛ di, -ye -Yusu nɔ: «'Nɪ 'a mɔ 'nɪ le -tɛɛ, nahuon nɪ nɔ 'a mɔ -hɛyri. Nɔ- di 'mɔ 'na yɾaanyv kwa po, -vɔ 'na 'lɪla lɛ -mɔ.» ²²Bɔ 'wɔn -tɪ -nɪ, -Yusu -tɪ, -ye 'waa -wlvɪ 'mɔ gbo, 'v -dodo po, 'v -Yusu wlvɔn lɛ -gbɛ: «Kukɔnyɔ o, -bɛ 'mɔ nɪ?» ²³-Yɛ -Yusu -tɪ -wɔn, ɔ nɔ: «'Kɛ 'le 'a mɔ -hɛyri, 'ke nahuon nɪ 'le, -ɔ kɔ 'mɔ 'hɛɛn- 'nyɾa 'le dɛdihuoo -dɔ wlvɔn dabɔ. Nɔ-ɔ nɪ, -ɔ die nu. ²⁴'ɛ mɔ -tɛɛ, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɪnahuɪn 'bii a Nahuon, 'n kɔ -bɔ 'kvɪ, -ɛ 'wɛ -nɔ ye, -tɛ v nu la 'a 'crulɛ, 'ke 'le Nyɪsɪacrɪnɪɛ 'kwli 'mɔ, kɛɛ, 'jɾɔ 'ke 'o nahuon -nɪ -wɔn, -ɔ di 'mɔ 'na yɾaanyv a -gbɛ kwa po. ɛ nɔ 'o lɛ, 'ke v nɪ kɔ 'le wɛn nahuon a -gbɛ.»

25-Ye Judta =nu, -ɔ di -Yusu 'a yraanyv kwa po, ɔ -gbo -we wlon, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, =be 'mɔ nɔ?» -Ye -Yusu nɔ: «lin, -mɔ nɔ.»

Kukɔnyɔ -Yusu a 'lele'bɔɔdidide

(Maki 14.22-26; Luku 22.15-20; 1 Kolitikve 11.23-25)

26-Bu 'kɛ nɛ 'o dɛdihuo ke, -ye -Yusu 'ba 'mu 'fɔɔ, 'ɔ -nyi Nyɩsua 'wio, 'plu 'ɔ 'bɔ =tɔ lɛ, 'ɔ -nyo 'a -naagbopu, ɔ nɔ: «Ba 'bɔ 'mu, ba dio. Nɔ- mɔ 'na 'hɔn.» 27-Ye ɔ 'ba lele 'mu -wiin-gaɔwɔ, 'ɔ -nyi Nyɩsua 'wio, 'ɔ -nyo =nu, ɔ nɔ: «A 'bii, ba 'na. 28-Nɩ- mɔ 'na dablo. Nɔ- 'n di gbo 'wla, 'ke 'o nahuin 'plɔplɔ a -ta 'mu, Nyɩsua 'muo nu, ɔ 'mu 'yri yrayri =tue, ɔ kɔ -tɔnahuin 'hɛn, -ɛ die nu, ɔ 'mu 'waa dɛ 'kuku 'wɔwla. 29'Nu 'a mu 'nɩ le, kuɛ 'klɛ mɔ gbo, 'n 'dɛɛ =bo 'na 'klɛ lele nɔɔv -gbo, ɛ 'mue gba -gbagba, -nyrɔwɔ =nu, ɔ 'mu 'o nyre, -ɔ kɔ 'kwli 'mu 'n di 'o lele nɔ yrayridu -ye =nu 'naa, 'n kɔ 'a mu 'hɛn, 'ke 'le 'na Bu Nyɩsua a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu.»

30-Dɛ a -gbɛ, -tɛ ɛ -hi, -ye v bre -wla, 'plu 'v 'ba ye 'mu, 'v =tɩ 'dɔ 'mu, 'vɩ 'le dɔgba =nu 'lu mu, -tɛ ti nɩ 'le, vɩ olifie daa.

-Tɛ -Yusu le la Pielɩ, -ɛ mɔ, Pielɩ a -gbɛ, ɔ di 'nɩ =tu, 'ke ɔ 'dio yi

(Maki 14.27-31; Luku 22.31-34; Saan 13.36-38)

31-Tɛ v nyre 'le, -ye kɛ -Yusuu 'a -naagbopu ye po, ɔ nɔ: «'Tɔyrɔwɔ -gbo 'kwli 'mu, ti di 'o 'nɩ nyre, a 'mu 'mu 'hɔn 'mu le -gbɛ, -ɛ 'we =nɔ ye, -tɛ v nu la 'a 'crule, 'ke 'le Nyɩsvacrunɩɛ 'kwli 'mu, -ɛ mɔ: Nyɩsua nɔ 'nɩ: 'N di 'blakɔnyɔ 'nɩ 'la, blablɔ a -ju 'mu le -gbɛ.» 32-Ye kɛ -Yusu nyu lele ye po, ɔ nɔ: «'Bia 'nɩ 'ku, 'nɩ 'hri lele 'klɔ, 'ke 'n di 'le Galileblɔgba 'mu mu, 'mu 'le 'a mu -preɛ.» 33-Ye Pielu wun 'nɩ po, ɔ nɔ: «=Betɩ v 'bii bu hie 'o -mu gbo, 'na -gbɛ, 'n 'die 'le -we =bo hie 'o -mu gbo gbe.» 34-Ye -Yusu nɔ: «'Nu -mu 'nɩ le -tɛɛ: 'Tɔyrɔwɔ -do -gbo 'kwli 'mu, 'plu hape 'mu -nyre mu da, -n di nu 'na -wɔn-gaawu ta, -ɛ mɔ, -n 'de 'mu yi.» 35-Ye Pielɩ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'Uɔn, -betɩ =bo di 'ku, 'n kɔ -mu 'hɛn, 'n 'die 'le -we =bo =tui, -ɛ mɔ, 'n 'de -mu yi.» -Ye -naagbopu 'bii, -tu -do =nu, Pielɩ =tu, nɩ- v =tu -we.

-Tɛ -Yusu da la Nyɩsua, 'ke 'le 'didɔti a -ci =nu ke, vɩ Gesumanɩ daa

(Maki 14.32-42; Luku 22.39-46)

36-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ -hi, -ye -Yusu kɔ 'a -naagbopu 'hɛn, v nyre 'le 'didɔti a -ci =nu ke nɩ, vɩ Gesumanɩ daa. -Ye kɛ ɔ 'klɛ =nu ye po, ɔ nɔ: «Ba nɩ mɔ gbo, -bo mu 'le ye 'mu, 'mu 'le Nyɩsua -wɔn 'prɛɛ.» 37-Tɛ ɔ 'klɛ mu, -ye Pielɩ kɔ Sebede a 'yuo Sakɩ kɔ Saan 'hɛn, nu- ɔ da, ɔ kɔ =nu 'hɛn 'v mu. -Ye tii -do a ti 'yri, 'a =wɩ 'mue gbo, huannu 'v nyo nu 'dɔ. 38-Ye kɛ ɔ =nu ye po: «'Na =wɩ 'mue gbo 'dɔ. 'Na =wɩ a gbo'mumue a -gbɛ, ɛɛ -hua bɛ 'la 'mu. A kɔ 'mu 'hɛn, -ba nɩ mɔ gbo, a nɩ nɔ 'le.» 39'v hren =nu -wɔn dɛ gbi, 'v bla kwli gbo, 'v kɔ 'lu gbo, ɔ Nyɩsua le 'batɩ, ɔ nɔ: «'Na Bu o, 'bia 'bɛ -we 'le, nue, 'ke =sue -gbo, 'n kɔ =bo 'ye, bɛ hren 'mu -wɔn. Kɛɛ, ɛ 'de dɛ -gbo, 'nu -hua, kɛɛ, dɛ =nu, -nu -hua, nɛ- bɛ 'ya.»

⁴⁰Bɔ nu le 'pupɔɔ, -ye ɔ -hɪan -wɔn, ɔ mu 'o 'a -naagbopɔv ta -nɔ 'hɪn 'mu, ɔ yɔ 'o ŋmla a ŋmoole 'mu gbo. -Ye ke ɔ Pielɪ ye po: «Be a 'die 'le -wɛ ba nu -hawɔɔ -do, a kɔ 'mu 'hɛɛn, 'ke ba 'de ŋmo? ⁴¹A nɪ ŋmo 'le, kɛɛ, ba da Nyɪsɪa, -ɛ die nu, dɛ 'bɛ nyre 'o, 'bɛɛ 'a mu 'mu le -tɔ, 'ke ba -haa Nyɪsɪa a -tɪ le, a 'nɪ -han 'a -tɪ le -haa. 'N yie nɪ, -ɛ mɔ, 'a nɪ -wɪɪ nye 'nɪ -hɪa 'dɔ, 'ke a nɪ ŋmo 'le, a 'mu Nyɪsɪa da, kɛɛ, 'bɪa 'nɪnɪ -hɛ 'a mu 'mu, a 'de 'klɪ kɔ, 'ke ba nu dɛ a -gbɛ.» ⁴²Bɔ po 'klɛɛ le, -ye ɔ hren lele -nɔ -wɔn, -do 'hɔn a kɔ, ɔ lele Nyɪsɪa le 'batɪ, ɔ nɔ: «'Na Bu o, 'bɪa 'bɛ 'die 'le -wɛ, 'ke -sɔɛ -gbo, 'n kɔ -bo 'ye wɛn, bɛ hren 'mu -wɔn, -ye dɛ -gbo, -nɪ -hɪa, nɛ- bɛ 'ya.» ⁴³-Tɛ ɔ -wɛ lele -wɔn, -ye 'ke ɔ mu 'o lele -nɔ 'hɪn 'mu, ɔ yɔ 'o lele ŋmlaŋmoole 'mu gbo, -ɛ nue, ɔ 'die 'le -wɛ, bɔ po 'yɪɪ le. ⁴⁴-Ye ɔ hren lele -nɔ -wɔn, ɔ Nyɪsɪa le 'batɪ, gblo a ta a nɔnɔ, 'ke 'le wɪɪn -do -nɔ 'kwɪɪ 'mu, ɔ po wɛn. ⁴⁵-Ye ɔ -hɪan lele -wɔn, ɔ mu 'o 'a -naagbopɔv 'hɪn 'mu, ɔ nɔ: «Be aa lele 'nɪ ŋmo, 'aa 'le ke le -ha? Ba 'ye ke, tɪ 'mɔɛɛ yɛ, 'ke bɔ po 'mu dɛ'kukununyɔ kwa, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuɪn 'bɪɪ a Nahuon. ⁴⁶Ba 'ba ye 'mu, -a 'mu mu, -ɛ nue, nahuon -nɔ, -ɔ di 'mu 'na yɛaanyɔ kwa po, ɔ 'le 'nɪ di.»

-Tɛ -Juukɛ a ye'mɔnaanyɔ klɪ la -Yusu
(Makɪ 14.43-50; Luku 22.47-53; Saan 18.3-12)

⁴⁷Win nɪ 'le -Yusu wɔn, -ye Judɪa, -ɔ mɔ -Yusu a -naagbopɔv -pu -tu 'o 'hɔn a nahuon -ye, ɔ nyre 'o -o, ɔ kɔ nahuɪn 'plɔplɔ 'hɛɛn. Nahuɪn a -gbɛ, ɔ 'ble kwa le ta-wɔnplɛɪ kɔ tɪ 'hɛɛn. Nyɪsɪa a -cɔhlɔnpɪnyɔ gblakɪ, kɔ -Juukɛ a ye'mɔnaanyɔ -ye 'hɛɛn, nɔ- le nahuɪn a -gbɛ, 'ke bɔ mu -Yusu klɪ. ⁴⁸Judɪa, -ɔ di -nɔ -Yusu kwa po, 'plɪ ɔ kɔ -nɔ 'hɛɛn, ɔ 'mu 'hru wɔn mu bɪ, kɛ ɔ po -nɔ ye: «Nahuon -nɔ, 'n di 'mu 'wɛɛ, 'ke 'o 'a 'wɪo a gbopupue -wɔn, nɔ- ba klɪ, ɔ 'nɪ -han 'a mu kwa -ta.» ⁴⁹-Tɛ ɔ nyre 'klɛɛ 'o, -ye Judɪa a -gbɛ, ɔ 'yɪɪa 'o -Yusu 'mu gbo 'hɪn, ɔ nɔ: «Tɔɔnyɔ o, 'n ye -mu ke,» ɔ 'wɔɔ 'mu. ⁵⁰-Ye -Yusu nɔ: «Mɛ o, dɛ -gbo, -n di nɔ wɔn, nue, -nɪ -wɛn 'le gbo.» -Ye tɪɪ -do a tɪ 'yɪɪ, nahuɪn -nɔ, Judɪa gba, ɔ 'yɪɪa 'o -Yusu 'mu gbo 'hɪn, ɔ klo. ⁵¹Nyɪsɪa a -cɔhlɔnpɪnyɔ a nyɪgbɪa a -kvannunyɔ -ye, nɔ- nɪ -wɛ 'o -tuo ke. -Ye -Yusu a -naagbopɔvyɪ -ye, -ɔ nɪ 'o -nɔ 'hɪn 'mu, nɔ- ha 'le 'a 'plɛɪ bɔ wɔn, ɔ 'bɛ -kvannunyɔ a -gbɛ nɔ 'lu. ⁵²-Ye ke -Yusuu -nɔ ye po, ɔ nɔ: «Po 'le -na 'plɛɪ bɔ wɔn, -ɛ nue, nahuɪn 'bɪɪ -nɔ, -sɔ 'plɛɪ nɔ, -sɔ -wɔn, nahuɪn -ye di -wɛ nɔ 'plɛɪ, ɔ 'mu 'la. ⁵³-N 'die yɪ, -ɛ mɔ, 'n -wɛ 'le -bo le wɛn 'na Bu nɪ, 'ke bɔ -hɛ wɛn 'mu 'mu, -ye ɔ di wɛn 'mu ye ya 'a leleenyɔ a 'milowɪ a 'milowɪ, -ɛ die nu, ɔ 'mu wɛn 'mu ke dɪɪ. ⁵⁴Kɛɛ, 'bɪa 'bɛ nɪ wɛn le 'mu, -ye dɛ -nɔ, ɔ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsɪacruntɛ 'kwɪɪ 'mu, -ɛ kɔ -bɛ mue la 'lu -wɔn, dɛ a -gbɛ, ɛ 'dɛɛ bɛ mue wɛn 'lu -wɔn.»

⁵⁵-Ye ke -Yusuu nahuɪn -nɔ ye po, -ɔ di klɪ wɔn, ɔ nɔ: «Ta-wɔnplɛɪ kɔ tɪ 'hɛɛn, nɪ- a nɔ, 'a di 'mu klɪ wɔn, -tɛ sɔ nɔ, 'sɔ -balɔnyɔ klɪ. Kɛɛ, 'ɛ nɪ tɪ, 'n nɪ o gbo, 'ke 'le Nyɪsɪa a 'kagɪa a -yaa 'mu, 'ke 'le 'a mu -hɛyɪ, 'nɔ o

nahuin tɔɔ, kɛɛ, 'a 'de o 'mu a klee. ⁵⁶Kɛɛ, -tɔplɪ 'bii -gbo, ɪ mue -wɔn 'lu, -ɛ die nu, -tɪ =nu, Nyɪsua a winwɔn-hɛnyɔ, ɔ 'cru la, 'ke 'le Nyɪsvacruɪnɛ 'kwli 'mu, ɪ 'mu nue.» -Tɛ -Yusu po 'kleɛ lɛ, -ye 'a -naagbopu 'bii, ɔ -gbe -nɔ 'mu lɛ 'huɪn, ɔ 'gba ci lɛ.

-Tɛ -Juukvɛ a ye'munaanyu po la -Yusu -bati lɛ
(Maki 14.53-65; Luku 22.54-55,63-71; Saan 18.13-14,19-24)

⁵⁷Plu dɛ a -gbe, ɛ 'mu mu -hi, -ye nahuin =nu, -v klɪ -Yusu, ɔ gbo nɪ, 'ke 'le Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu a nyɪgblaka a kayu gbo. Nahuon a -gbe a 'du mɔ Kaifu. 'Ke 'le kayu a -gbe gbo, 'ke Nyɪsua a tɛtɛitɔnyu, kɔ 'blɔgba a ye'munaanyu 'hɛn, ɔ 'kukue 'le lɛ, 'ke 'o -gboligbo a -ta 'mu. ⁵⁸Pielɪ -mɛ -ye, nɔ -ɔ -Yusu -wɔn kɔɛ, 'ke 'le -wɔnhinhrenkɔ 'kwli 'mu, ɔ nyre 'le -cɔhlɔnpinyu a nyɪgblaka a -yaa 'mu, ɔ pa -wɛ 'le. Nyɪsua a 'kagblaka a 'yie-tunyɔ nɪ -wɛ 'le. Nu- kɔ -hɛyri Pielɪ nɪ 'le gbo, -ɛ die nu, ɔ 'mue 'ye, -tɛ -tɪ a -gbe, ɪ di 'le-wuwɛ nu.

⁵⁹'Ke 'le kayu gbo, -cɔhlɔnpinyu gblakɪ kɔ -gboligbo a nahuin 'bii 'hɛn, ɔ nye lɛ 'nɪ =mɔ, 'ke bu yɛɛ -Yusu -tɪ, mɔ =betɪ bɛ 'ya hɪ 'mu, -ɛ die nu, ɔ 'muo 'la, ⁶⁰kɛɛ, ɔ 'de 'le =nɔ kɪkadɛ =de 'mu 'yee, =betɪ -hɛhɪpu 'plɔplɔ bu di 'le, bu 'ma =nɔ hɪ 'lu gbo. Nɛ- ɔ nu -nunu, nahuiɪn 'hɔn 'bɪ =plu 'o, ⁶¹ɔ nɔ: «Nahuon -gbo, kɛ ɔ po o, ɔ -wɛ 'le bɔ 'wla Nyɪsua a 'kagblaka nɪ, 'plu bɔ pu lele nɪ, 'ke 'le -nyrɔwu ta 'kwli 'mu.» ⁶²-Ye -cɔhlɔnpinyu a nyɪgblaka 'ba 'mu ye, ɔ =gba -Yusu wɔn, ɔ nɔ: «=Be -tɪ 'bii -gbo, nahuin -gbo, ɔ -mu yɛɛ, -n 'de -tɪ =de kɔ, -bo di -wɔn =tu?» ⁶³Kɛɛ -ye -Yusu 'de =nɔ -tɪ =de klɛ -hɪhɪa. -Ye -cɔhlɔnpinyu a nyɪgblaka =gbo lele wɔn, ɔ nɔ: «N nye 'nɪ -hɪa, 'ke -bo 'sɛ ke, 'ke 'le 'Klɔhienyɪsua a 'du 'kwli 'mu, 'bɪa =nɪ 'ya Waanyɔ =nu 'mu, Nyɪsua po la lɛ, ɔ di la 'le ya, kɔ, 'bɪa =nɪ 'ya -wɛ Nyɪsua a 'Yu 'mu.» ⁶⁴-Ye ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «lin, 'mɔ nɪ. 'Nu 'a mu 'nɪ lɛ, kɔɛ 'kleɛ mɔ gbo, a di 'mu 'nɪ 'ye, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ -tɔnahuin 'bii a Nahuon, 'mu 'o 'Klɪkenyɪsua a diidɛpta ke gbo nɪ, 'mu 'le yakɔ 'mu -hɔn, 'ke 'le 'nugbɪ -hɛyri.» ⁶⁵-Tɛ -Yusu po 'kleɛ lɛ, -ye -cɔhlɔnpinyu a nyɪgblaka cɪcra 'a -gbe a wlawlu lɛ, -ɛ nue, ɔ po yru 'dɔ, ɔ nɔ: «ɔ -haa Nyɪsua a -tɪ lɛ. -A 'nɪ =mɔ 'le 'kleɛ lele -hɛhɪnyɔ =de lɛ. 'A nɪ -gbe, a 'wɔn -tɪ -gbo, ɔ =tu nɪ. 'A 'win nɪ, -tɛ ɔ nu Nyɪsua a -tɪ a lɛ-haalɛ. ⁶⁶-Be' aa 'kleɛ po 'le?» -Ye ɔ =tuo -wɔn, ɔ nɔ: «'E mɔ -tɛɛ, ɔ -haa Nyɪsua a -tɪ lɛ. 'A -tɪ, ɔ nɪ 'mu 'kukɔɛ.» ⁶⁷-Ye ɔ -tɪa 'a hɔn a 'hinhren gbo, 'ke 'o 'a yigbakla ye, kɔ, ɔ nyo ŋmli bii, =v -ye ɔ nyo 'le ŋmɪ nuɪ 'mu lɛ po, ⁶⁸ɔ nɔ: «-Mɔ =nu, -ɔ mɔ Waanyɔ, -mɔ mɔ winwɔn-hɛnyɔ. 'A -tɪ, lɛ -a mu, nahuon tɪo- =tu -mu dɛ 'le?»

-Tɛ Pielɪ po la lɛ, ɔ 'de -Yusu yi
(Maki 14.66-72; Luku 22.56-62; Saan 18.15-18,25-27)

⁶⁹-Tɛ -tɔplɪ a -gbe, u 'lu -wɔn mue, -ye 'ke Pielɪ 'kɪɛ nɛ 'le -yaa 'mu. -Ye 'yu nyrɔyu =de, -ɔ mɔ kayu =nu a -kvannunyrɔ, nɔ- 'yɪyɔ 'o 'huɪn 'mu gbo,

᠋᠋ ᠋᠋: «-M᠋᠋ -gbo, -n ᠋᠋ -Yusu -nu 'hɛɛn, -᠋᠋ ᠋᠋ 'le Galileblugba 'mu, 'a mu-᠋᠋ o 'huɪn 'mu nuna.» ⁷⁰Kɛɛ -ye Pielɪ -ga nɪ, 'ke 'o nahuin 'bii -nu ye, ᠋᠋ ᠋᠋: «-Tɪ -nu =tu, 'nɪ yrii -le 'mu lɛ,» ⁷¹᠋᠋ -huɔn 'o 'huɪn 'mu, '᠋᠋ mu 'le -yaa a -gbɛ a paalɛ 'mu. -Ye 'yu nyrɔyu -ye 'yo lele nɪ, '᠋᠋ le nahuin -nu, -᠋᠋ nɪ 'o, ᠋᠋ ᠋᠋: «Nahuon -gbo, aa 'ye, ᠋᠋ ᠋᠋ Nasaletɪ 'mu a -Yusu 'hɛɛn, nu-᠋᠋ o 'huɪn 'mu nuna.» ⁷²-Ye Pielɪ -ga lele nɪ, ᠋᠋ ᠋᠋: «'N 'sɛ ke, nahuon -gbo, -᠋᠋ ᠋᠋ -tɪ aa -tu, 'n 'dio yi.» ⁷³Tɪ gbi bɪ -hi, -ye nahuin -nu, -᠋᠋ nɪ 'o, ᠋᠋ 'yɪya 'o Pielɪ 'mu gbo 'huɪn, ᠋᠋ ᠋᠋: «'E m᠋᠋ -tɛɛ, -m᠋᠋ m᠋᠋ -Yusu a -naagbopɔyu -yee nɪ, -ɛ nue, -tɛ -nu 'pɔprɛ nu, ɛ nye -a mu 'nɪ tɔɔ, -ɛ m᠋᠋, 'ke -n ᠋᠋ -wɛ 'le Galileblugba 'mu.» ⁷⁴-Ye ᠋᠋ ᠋᠋: «Nyɪsɔva bɔ po 'mu 'jɪɔ -wɔn, 'bia 'nɪ 'du hɪ lɛ. 'N 'sɛ ke, nahuon -gbo, -᠋᠋ ᠋᠋ -tɪ aa =tu, 'n 'dio yi.» Tii -do a -gbɛ 'yri, -ye hape da -nyrɛ. ⁷⁵-Ye -tɪ =nu, -Yusu =tu wɛn =nɔ ye, ɪ bɪ 'le =nɔ 'mu 'kwli, -ɪ m᠋᠋: «'Plu hape 'mu -nyrɛ mu da, -n di nu 'na -wɔn-gaawɪ ta, -ɛ m᠋᠋, -n 'de 'mu yi.» -Tɛ ɪ bɪ 'klɛɛ 'le =nɔ 'kwli 'mu, -ye ᠋᠋ 'hɪɪ 'le -yaa 'mu nɪ, '᠋᠋ -tua wuwe gbo, 'kla-wliye'yɪya a -tɪ.

-Tɛ v gba la 'le -Yusu Pilatɪ ye

(Makɪ 15.1; Luku 23.1-2; Saan 18.28-32)

27 ¹-Tɛ -nyrɛ cɛ lɛ, -ye Nyɪsɔva a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ 'bii, ᠋᠋ 'kukue lele lɛ, ᠋᠋ ᠋᠋ -Juukɔɛ a ye'munaanyɔ 'hɛɛn, '᠋᠋ -yɪɪ, 'ke bu 'la -Yusu. ²-Ye ᠋᠋ nɔ: «-Ba le -a nɪ 'sɔyuo, bu muɔ, ᠋᠋ 'muo 'le -gulɔnuma Pilatɪ ye gba.» (Pilatɪ a -gbɛ, Romakɔɛ a 'kun gblaka, nɔ- =tuo la 'o gbata ke gbo.)

-Tɛ Judia nu la 'kukɔɛ

(Nunu-tɔplɪ 1.18-19)

³-Tɛ Judia -nu, -᠋᠋ po -Yusu 'a yraanyɔ kwa, ᠋᠋ 'ye, -ɛ m᠋᠋, -gboligbo a nahuin -yɪɪ nɪ, 'ke bu 'la -Yusu, -ye ᠋᠋ lɛ po =wɪ, 'ke 'o dɛ =nu, ᠋᠋ nu a -ta 'mu. Nɛ- nue, 'kla '᠋᠋ nyo -wliye 'ya. Nɛ- m᠋᠋, 'wliyɔ (30) a -wɪv =tu 'o -pu =nu, Nyɪsɔva a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ ᠋᠋ 'blugbaye'munaanyɔ 'hɛɛn, ᠋᠋ -nyɪ o =nɔ, bɔ gbi =nu ye, 'ke 'le Nyɪsɔva a 'kagblaka gbo, ⁴bɔ le =nu, -ɛ m᠋᠋: «'N nu dɛ 'kuku, 'ke =bo po 'a mu nahuon =nu kwa, -᠋᠋ 'de dɛ =de nu, -bɛ blɛ 'kukɔɛ ye.» Kɛɛ -ye ᠋᠋ =tuo -wɔn, ᠋᠋ ᠋᠋: «-A mu -gbo, -a 'die 'le -wɔn ᠋᠋. -M᠋᠋ nɪ, -᠋᠋ kɔɛ 'le -wɔn.» ⁵Nɛ- m᠋᠋ Judia bɔ -gbɪa 'wliye a -gbɛ lɛ, 'ke 'le Nyɪsɔva a 'kagblaka gbo, bɔ 'hɪɪ, bɔ mu, bɔ 'ba 'a dɪɔnɔ gbo.

⁶'Wliye a -gbɛ, Judia -gbɪa lɛ, Nyɪsɔva a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ -mɛ -ye, ᠋᠋ 'tɪɛ lɛ, ᠋᠋ ᠋᠋: «'E m᠋᠋ dablowlɪ'i nɪ. -A nɪ tetei nɔ 'nɪ, -a nɪ po 'le 'le 'wliye a -gbɛ Nyɪsɔva a 'kagblaka a -drɔɔ wlɔn.» ⁷-Tɛ ᠋᠋ =tu -tɪ a -gbɛ, -ye ᠋᠋ pue 'le -lɛ, 'ke bu nu 'wliye a -gbɛ, bu -tɔ -ci =nu, ᠋᠋ yɪnɔnyɔ a -ci daa, -ɛ die nu, ᠋᠋ 'mu -ci a -gbɛ 'dagbɪ a 'dɛɛi 'mu nuu. ⁸Nɛ- nue, kɔɛ la 'le gbo, -bo ye tɪ -gbo ke, -ci a -gbɛ, '᠋᠋ nye dablo-ci daa.

⁹-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛ mue 'lu -wɔn, -ye -tɪ -gbo, Nyɪsɔva a winwlɔn-hɛnyɔ Selemi, ᠋᠋ 'cɪɪ la, ɪ nue kɛ nɪ. -Tɪ a -gbɛ, ᠋᠋ 'cɪɪ la, nɪ- -gbo: «'U gba 'wliyɔ a

-wlv =tu 'o -pu -nv ni, -ε mɔ 'wliye -nv, Yisraekve wɛɛn la ke, bu 'pɛɛ, 'ke 'o 'a -ta 'mv, ¹⁰u -tɔ yɛnɔnyɔ a -ci, -ε 'we -nɔ ye, -tɛ Kɔkɔnyɔ Nyɛsua nu la 'a -tutue.»

-Tɛ Pilatɪ, ɔɔ la -Yusu -bati lɛ poo

(Makɪ 15.2-5; Luku 23.3-5; Saan 18.33-38)

¹¹-Yusu -mɛ -ye, 'ke u gbo 'le -gulɔnuma Pilatɪ ye, -gulɔnuma a -gbɛ 'ɔ -gbɔ wlɔn, ɔ nɔ: «Be -mɔ mɔ -Juukve a bodɔ?» -Ye ɔ nɔ: «lin, 'mɔɔ ni.» ¹²-Ye Nyɛsua a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, u nyo yɛɛ 'dai -tɪ, kɛɛ, -Yusu 'de -tɪ =de -wɔn =tu. ¹³-Ye Pilatɪ -gbɔ lele wlɔn, ɔ nɔ: «Be -tɪ 'bii -gbo, uv -mu yɛɛ, =be -ni 'win =le?» ¹⁴Kɛɛ, -Yusu 'de winbɔ =de klɛ -hɪhɪa. ɛ mɔ dɛ'ɛ ni, 'ɛ saka -gulɔnuma Pilatɪ 'dɔ.

-Juukve nɔ 'ni, bu kɔɔ 'o -Yusu tu 'yie 'mv, ɔ 'mu 'ku

(Makɪ 15.6-15; Luku 23.13-25; Saan 18.39-19.16)

¹⁵ɛ ni lɛ'mimre, -ε mɔ Pakɪ a ti 'yri, -gulɔnuma Pilatɪ, ɔɔ -ke gbo tɛ -jɔnyɔɔ -do, -Juukveɛ -hɪa. ¹⁶-Ye 'klɛɛ, ti a -gbɛ 'yri, ɛ kɔ -jɔnyɔ =de. 'A 'du mɔ Balabasi. ɔ mɔ -balɔnyɔ'ɔ ni, nahuin 'u yio =ke. ¹⁷-Tɛ nahuin 'kukue 'klɛɛ lɛ, 'ke 'le Pilatɪ -wɔn, -ye Pilatɪ a -gbɛ, ɔ -gbɔ wlɔn, ɔ nɔ: «Balabasi, kɔ -Yusu -gbo 'hɛɛn, uv Waanyɔ -nv daa, Nyɛsua po la lɛ, ɔ di la 'le ya, nahuon tio- aa -hɪa =bo tɛ gbo 'le?» ¹⁸Kɛ ɔɔ 'pɔpɛɛ nu, -ε nue, Pilatɪ yie ni, -ε mɔ, 'ke 'le ca 'kwli 'mvɔ ni, 'ke -Juukve a nyɔgblakɪ, u poo 'o -nɔ -Yusu kwa, -ε die nu, ɔ 'muo 'la.

¹⁹-Tɛ Pilatɪ a -gbɛ, ɔ ni 'o -batipoolɛ 'mv, 'a nyrugba 'ɔ yɔ win ye, -ε mɔ: «Ni nu 'le nahuon -nv dɛ =de 'mv, -ε nue, ɔ 'dɛ dɛ =de nu, -ε nyre 'yi lɛ, -ε nue, 'tɔyrɔwɔ -gbo 'mv, 'ke 'le yain 'kwli 'mv, 'n 'ye -sɛɛ 'dɔ, 'a -tɪ.» ²⁰-Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛɛ 'lu -wɔn mue, -ye Nyɛsua a -cɔhlɔnpinyɔ gblakɪ, u kɔ -Juukve a 'blɔ a nahuin 'hɛɛn, u 'prɛɛ 'le nahuin -wɔn, 'ke bu lɛ Pilatɪ, bɔ tɛ Balabasi gbo, bɔ 'la -Yusu. ²¹-Ye -gulɔnuma Pilatɪ a -gbɛ, ɔ -gbɔ lele wlɔn, ɔ nɔ: «Nahuin 'hɔn -nv -gbahlɔn, nahuon tio- aa -hɪa =bo tɛ gbo 'le?» -Ye u nɔ: «Balabasi!» ²²-Ye Pilatɪ nɔ: «Bɪa 'ni tɛ Balabasi gbo, dɛ tio- aa -hɪa =bo nu -Yusu -gbo 'mv, uv Waanyɔ daa 'le?» -Ye u 'bii, u =tuo -wɔn, u nɔ: «Kɔɔ 'o tu 'yie 'mv, ɔ 'mu 'ku!» ²³-Ye Pilatɪ nɔ: «Dɛ 'klandɔ tio- ɔ nu 'le, -ε kɔ mɔ dio kɔɔ, 'ke 'o tu 'yie 'mv 'le?» Kɛɛ -ye uv 'le 'yaa win 'dɔ, u nɔ: «Kɔɔ 'o tu 'yie 'mv, ɔ 'mu 'ku!»

²⁴-Ye Pilatɪ 'ye ni, -ε mɔ, ɔ 'die 'le -wɛ bɔ =tu -wɔn, kɛɛ, 'waa -cici a lɛpupuee klɛ 'ni bii. Nɛ- nue, 'ɔ 'ba 'nie 'mv, 'ɔ yra kwa lɛ, 'ke 'o nahuin 'bii -nv ye, ɔɔ -nv lɛ: «Mɔ -gbo, 'n 'die ke wɛɛn, 'ke nahuon -gbo a dablo bɔ 'wlɛ gbo. 'A ni -gbɛ, 'a mu'v ni, -v -hɛɛ.» ²⁵-Ye nahuin 'bii -nv, u =tuo -wɔn, u nɔ: «-A nyra gbo, -a kɔ -a ni 'yuo=pli 'hɛɛn, 'ke 'o 'a 'kukve a -ta 'mv.» ²⁶Bu po 'klɛɛ lɛ, -ye Pilatɪ tɛ Balabasi gbo, kɔ, 'ɔ le 'a 'sɔyuo, 'ke bu bii -Yusu lɔkɔvɛ. -Tɛ u bio 'klɛɛ, -ye kɛ ɔɔ 'a 'sɔyuo a -gbɛ ye po, ɔ nɔ: «Ba gbo, ba kɔɔ 'o tu 'yie 'mv, ɔ 'mu 'ku!»

-Te 'sɔyuo la -Yusu 'caa
(Makɪ 15.16-20; Saan 19.2-3)

²⁷Pilatɪ bɔ po 'klɛɛ lɛ, -ye 'a 'sɔyuo gba -Yusu nɪ, 'ke 'le Pilatɪ a -gbɛ a -yaa 'mu, -tɛ 'waa gbonule nɪ 'o, 'b da 'waa 'bienu 'sɔyuo 'bii. ²⁸-Tɛ v nyre 'klɛɛ 'o, -ye v -hɛ -Yusu wlawlɪ, 'v pue -nɔ wlawlɪ -jɔhun, ²⁹kɔ, 'b hraa -nɔ 'witiklaun lɛ. 'Witiklaun a -gbɛ, nu- v -tu -nɔ 'lu, kɔ, 'b 'nyra -nɔ kotu kwa 'mu, 'ke 'le 'a diidedabu 'mu, 'b blɔ kwɪ ye gbo, 'b nyo 'caa, v nɔ: «-Na 'wio, -Juukvɛ a bodɔɔ,» ³⁰'b nyo hɔn 'hrin, kɔ, 'b -ha -nɔ kotu kwa, 'b nyu -nɔ 'lu lɛ waa. ³¹-Tɛ v -wɔ 'klɛɛ 'a caale -wɔn, -ye v -hɛ -nɔ wlawlɪ -jɔhun a -gbɛ nɪ, 'v pue lele -nɔ 'a -gbɛ a wlawlɪ, 'plu 'b -tɪɔ 'diɔ 'mu, 'b nyo gba, 'ke 'le -tɛgbɪ -nɪ, v dio 'o tu 'yie 'mu kɔɔ.

-Tɛ v kɔɔ la 'o -Yusu tu 'yie 'mu, ɔ 'mu 'ku a -tɪ
(Makɪ 15.21-32; Luku 23.26-43; Saan 19.17-27)

³²-Tɛ v 'klɛɛ 'diɔ 'mu -tɪ, -ye v kɔ nyɪbɛyɪ -de 'hɛɛn, nu- -ɲmoo. Nyɪbɛyɪ a -gbɛ, 'a 'dɔ mɔ Simɔ. 'Ke ɔ kɔ 'le Silenɪɔɔ 'mu. Nɔ- 'sɔyuo klɪ, 'v nɔ 'o ke 'mu, 'b 'ble tugbɛ -nɪ, -ɛ kɔ 'yie 'mu v di 'o -Yusu kɔɔ. ³³-Yɛ 'ke v nyre 'o -tɛgbɪ -nɪ, v Gɔlɔgɔta daa, -ɛ -hɛn 'nyre dɔgba -nɪ, v 'Lukla daa. ³⁴-Tɛ v nyre 'o, -ye v -hɛ bɔ -nyɪ -nɔ kɔ, -ɔ kɔ -wɔn v po 'le -wɛhɪ klaklɪ, 'b -tɔɔ wɔn, kɛɛ, ɔ 'nɪ -hɛɛ -lɛ bɔ 'nɔ.

³⁵-Tɛgbɪ a -gbɛ, 'ke v kɔɔ 'o tu 'yie 'mu. -Yɛ v po 'bla, -ɛ die nu, -Yusu a 'hɔn'mɔlɛpue-tɔplɪ, -tɛ bɔ di 'a wuwe nu, v 'mue yi. ³⁶'Kee nɪ, v nɪ 'o gbo, -ɛ die nu, v 'muo 'yie -tu. ³⁷'Plu 'b 'cru 'o 'plainpɪa ke, -tɪ -kɔ -tɪ 'b kɔɔ 'o tu 'yie 'mu. -Tɪ a -gbɛ, nɪ- gbo: «Nahuon -gbo, nɔ- mɔ -Yusu, -ɔ mɔ -Juukvɛ a bodɔɔ.» Tu -nɪ, -v kɔ 'yie 'mu v kɔɔ 'o -Yusu, nu- kɔ 'lu ye, 'ke v 'maa 'o 'plainpɪa a -gbɛ gbo. ³⁸Tii -do a -gbɛ 'yri, 'ke 'o -Yusu 'hɔn 'mu, v kɔɔ 'o -balɔnyɔv 'hɔn, 'ke 'o 'waa nɪ ti 'yie 'mu, -do -ye 'ke 'le 'a diidepɪa ke, -do -ye 'ke 'le 'a kamrapɪa ke.

³⁹-Yɛ nahuin -nɪ, -v -hi, v nyo -tu tani, 'plu 'vɔ 'o 'li lɛ -hie, ⁴⁰v nɔ: «-Mɔ -nɪ, -ɔ plɛ, -ɔ di o Nyɪsva a 'kagblaka 'wla, 'plu -ɔ diu o po, 'ke 'le -nyrɔwɪ ta 'kwli 'mu, 'bia -nɪ 'ya Nyɪsva a 'Yɪ 'mu, waa -n dɔnɔ, -mu 'o tu -nɪ 'yie 'mu -hɔn, -mu -tɪ.» ⁴¹-Yɛ Nyɪsva a -cɔhlɔnpɪnyv gblakɪ, kɔ tɛtɛitɔɔnyv, kɔ 'blɔ a nahuin -ye 'hɛɛn, -v nɪ -wɛ 'o, v nyo -wɛ -tu tani, v nɔ: ⁴²«ɔ waa nahuin -ye nɪ, kɛɛ, ɔ 'de 'le 'a dɔnɔ a waale -wɛ. 'Bia 'bɔ 'ya Yisraekvɛ a bodɔɔ 'mu, bɔ -tɪ 'o tu 'yie 'mu, -tɛ ti nɪ lɛ 'mu -gbo. 'Bia 'bɔ -tɪ, -ye -a die pue -tɛɛ, -ɛ mɔ, nɔ- mɔ Waanyɔ. ⁴³ɔ kuo Nyɪsva ye -wɔv. 'A -tɪ, Nyɪsva a -gbɛ, 'bɔ nɔɔ 'mu, -ye bɔ -hɔ 'mu. 'Be nahuon -gbo, ɔ -tɪ nɪ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ Nyɪsva a 'Yuu nɪ.» ⁴⁴-Balɔnyɔv 'hɔn -nɪ, v kɔɔ 'o 'waa nɪ ti 'yie 'mu, 'ke 'o -Yusu 'hɔn 'mu, kɛɛ nɪ, v nu, 'b nyo -wɛ tani -tu.

-Tɛ -Yusu nu la 'kɔkɔɛ
(Makɪ 15.33-41; Luku 23.44-49; Saan 19.28-30)

⁴⁵'Yɪv bɔv 'o 'lu a -hɛyri 'mu mu nyre, -ye gbɪgbɪyɪ ka -tutv 'bii ke. Gbɪgbɪyɪ a -gbɛ, ɪ nɪ 'o -nɪnɪ, 'ɛ ye 'yɪv-hiile a ti ke. ⁴⁶-Tɛ 'yɪv-hiile a ti a

-gbe, u 'o nyre, -ye -Yusu 'yaa 'le win, ɔ nɔ: «Eli, Eli, lama sabatani?» -ɛ
 -hɛn 'nyre: «Nyɩsua o, Nyɩsua o, dɛ- kɔ 'mɔ -n -ha 'yie -wɔn 'le?» ⁴⁷Nahuin
 -nu, -v nɩ -tuo ke, kɛ 'waa dɛ -yee po: «Nyɩsua a winwɔn-hɛnyɔ Eli, nɔ- ɔɔ
 da.» ⁴⁸'Ke 'le -nu -hɛyri, ɔ -ye gba cigbei, tii -do a ti 'yri, 'ɔ 'ba -sapoo 'mu,
 'ɔ 'nyɔ 'lipanɔ ye, 'plu 'ɔ muɔ 'o tugbe -petu 'lu lɛ, 'ɔ -nyo -Yusu, 'ke ɔ 'muo
 'na. ⁴⁹Kɛ -v -yee po, v nɔ: «-Ba po 'o 'yie gbo, Eli 'bɔ di 'le di, 'bɔ dio 'mu
 -hɛ, -a 'mue 'ye.» ⁵⁰-Ye -Yusu 'gbo lele nɩ, 'ɔ mra -hɔnhɔn.

⁵¹Ti a -gbe a ti 'yri, 'ke 'le Nyɩsua a 'kagblaka gbo, ɔ nɩ 'le Jrusɛdɔ
 'mu, Nyɩsua nue nɩ, dagblaka -nu, -v 'bɛ kayu a -gbe -tɔ, 'v -ki wɔn 'bii,
 kuvɛ 'le 'a 'lu ye gbo, -bo yɛ 'a bugbode ke, -tutu 'vɔ 'huhɔ, 'hɛ gblakɩ 'ɛɛ
 wɔn lɛ -kiki, ⁵²'dɛɛ 'u wɔn lɛ -gɪga, kɔ, Nyɩsua a nahuin 'plɔplɔ, -v 'ku
 la, 'v 'hɩ 'klɔ, ⁵³'plu -nyɔwɩ ta 'mu mu -hi, -ye -Yusu -hɔn 'le 'kukɔnyɔ
 -hɛyri 'mu nɩ, 'ɔ 'hɩ 'klɔ, nahuin a -gbe, 'v -hɔn 'le 'dɛɛ wɔn 'mu lɛ, 'v pa
 'le Jrusɛdɔ 'mu, ɔ mɔ Nyɩsua a 'dɔ, 'dai nahuin 'v 'yu.

⁵⁴'Ke 'o -Yusu -hɔn, 'ke Romakuvɛ a 'sɔyuo a nyɔgblaka -ye nɩ 'o, ɔ kɔ 'a
 'sɔyuo -nu 'hɛn, -v nyo 'yie -tu. -Tɛ v 'ye -tutu a 'huhɔlɛ, kɔ -tɔplɩ 'bii -nu,
 -u 'lu -wɔn mue, -ye huannu biu 'le 'kwli 'mu, v nɔ: «'ɛ mɔ -tɛɛ, nahuon
 -gbo, ɔ mɔ la Nyɩsua a 'Yuu nɩ.»

⁵⁵Nyɔgbapɩ 'plɔplɔ nɩ 'o, 'v hɛn -wɔn dɛ gbi, 'v -tɔplɩ 'bii -nu 'ye, -u 'lu -wɔn
 mue. Nyɔgbapɩ a -gbe, nu-v la -Yusu -wɔn naa, kuvɛ la 'le ti -nu -kɔ 'yie 'mu gbo,
 ɔ nɩ la 'le Galileblɔgba 'mu, 'v nyo la 'mu -hɛ. ⁵⁶'Ke 'le -nu -hɛyri, 'ke Madala 'mu
 a Mari nɩ 'le, kɔ Mari -nu, ɔ mɔ Sakɩ kɔ Sost a 'dii, kɔ Sebede a 'yuo a 'dii.

-Tɛ v po la 'le -Yusu 'dɛɛ wɔn

(Maki 15.42-47; Luku 23.50-56; Saan 19.38-42)

⁵⁷-Tɛ 'tɔɔ -wɔn, -ye dekonɔ -de, nɔ- nyre 'o -tuo ke. 'A 'dɩ mɔ Sosefɩ. 'Ke
 ɔ kɔ 'le Alimatedɩ 'mu. Sosefɩ a -gbe, ɔ mɔ -wɛ -Yusu a -naagbopɩyuu nɩ.
⁵⁸Nɔ- mu 'le Pilatɩ -wɔn, 'ɔ lo, 'ke bɔ wɛɛn ke, bɔ -ha 'o -Yusu a -plahɩn
 tu 'yie 'mu, ɔ 'mui 'o -ha. -Ye Pilatɩ le 'a 'sɔyuo nɩ, 'ke bu -nyi -nɔ -Yusu a
 -plahɩn, -ɛ die nu, ɔ 'mui 'o -ha. ⁵⁹-Tɛ v -nyi -nɔ, -ye ɔ gbi nɩ, 'v 'hɩnhɩn
 dayrayɩ lɛ, ⁶⁰'plu 'v gbi 'le -tegbi -nu, ɔ di 'o -ha. -Tegbi a -gbe, 'hɩ gblaka
 nɩ 'o, 'v hɛn 'klɔ, 'v 'we -nɔ dugba ye. 'Hɩ gblaka a -gbe 'kwli 'mu, 'ke v
 'bluu la 'le 'dɛɛ, (ti -de a ti 'yri la, -ɛ 'we -nɔ -wlukayu ye). 'Dɛɛ a -gbe wɔn,
 'ke ɔ po 'le -Yusu a -plahɩn, 'plu 'v nu 'hɩ 'papa -nu, ɔ nɩ 'o, ɔ -hɩan 'le
 -wɔn lɛ, 'v ka 'dɛɛ a -gbe ye. -Tɛ ɔ -wɛ -wɔn, -ye ɔ mu nɩ. ⁶¹Madala 'mu a
 Mari, kɔ Mari -ye -nu 'hɛn, v nɩ -wɛ ke -tuo, 'v 'bɛ 'dɛɛ 'yi 'mu, 'v nɩ gbo.

'Sɔyuo -nu, -vɩ -Yusu a 'dɛɛ 'yie -tu

⁶²-Nyɔwɩ -nu, ɔ -hi, -wuwle-nyɔwɩ ɔɔ 'o nyre, nɔ- kɔ 'kwli 'mu,
 Nyɩsua a -cɔhlɔnpinyɩ gblakɩ kɔ Falisi-tumu a nahuin 'hɛn, v 'kukue 'o
 lɛ, 'v mu 'le Pilatɩ ye, ⁶³v nɔ: «Nyɩbeyu o, -tɩ bi 'le -a mu 'kwli 'mu. Nɩ- mɔ,
 -tɛ hɩnyɔ -nu, ɔ nɩ o 'klɔ, kɛ ɔɔ o po: 'Bɩa 'nɩ 'ku, -nyɔwɩ 'hɔn, -nyɔwɩ

a ta a nɔnɔ 'mu, 'n kɔ -bo 'hri 'klɔ. ⁶⁴A -ti, -a nye 'ni -hva, -bo le -na 'soyuo, bu -tu 'a 'dɛɛ a -gbɛ 'yie -tutu, -nyrɔwu ta 'mu 'lu -yrɛ, -ɛ die nu, 'a -naagbopu 'ni -han 'le di, v 'ni -han 'a -plahvɛn 'yri, 'plu v 'ni -han nahuin le, -ɛ mɔ, ɔ -hɔn 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu ni, 'ɔ 'hri 'klɔ. Hɛdɔ a -gbɛ, i di wen ke ni 'kli, i 'mu wen 'o 'a ye-hɛdɛ 'mu -hi.» ⁶⁵-Ye Pilatɛ -tu -wɔn, ɔ nɔ: «'Soyuo, nu- -gbo, v 'mu 'dɛɛ a -gbɛ 'yie -tu. Ba mu, ba le 'soyuo a -gbɛ, bu -tu 'dɛɛ a -gbɛ 'yie, -tɛ aa 'a -huhva nu,» ⁶⁶v mu 'le 'dɛɛ ye, 'v -tue 'hiɔ -nu yriile, v nu wen, 'v ka wen -Yusu a 'dɛɛ ye, kɔ, 'v -tu 'o 'soyuo -ni wen gbo, -ɛ die nu, v 'mu 'dɛɛ 'yie -tu. (Yriile a -gbɛ, v -tue 'hiɔ, ɛ die -nu 'ni tɔɔ, 'bia nahuon 'bɔ kla 'dɛɛ a -gbɛ ye.)

-Tɛ Nyɪsɪva -ha la -Yusu 'klɔ

(Makɪ 16.1-10; Luku 24.1-12; Saan 20.1-10)

28 ¹-Tɛ -Juukue a -wuwle-nyrɔwɔ a -gbɛ, ɔ -hi, 'a 'sɔɔdi a -nyregbli 'mu, Madala 'mu a Mari, kɔ Mari -ye 'hɛɛn, nu- mu -Yusu a 'dɛɛ 'ye wɔn. ²Tii -do a ti 'yri, -ye -tutu -tva 'huhɔlɛ gbo, -ɛ nue, Nyɪsɪva a leleenɔ, nɔ- -hɔn 'le yakɔ 'mu, 'ɔ brike kwakuhiɔ -nu lɛ, v nu, 'v ka o -Yusu a 'dɛɛ ye. -Tɛ ɔ briko 'klɛɛ lɛ, -ye ɔ nɔɔ gbo ke. ³Nyɪsɪva a leleenɔ a -gbɛ, ɔɔ 'ni wɛn, 'ɛ 'we -nɔ tiatɛ ye, 'a 'hɛn'mɔlɛpue-tɔpli 'i 'plɛ 'dɔ, 'ɛ 'we -nɔ -nyrɛ ye. ⁴'Soyuo -de, nu- ni -wɛ 'o, 'v 'dɛɛ 'yie -tu. -Tɛ dɛ a -gbɛ, ɛɛ 'lu -wɔn mue, -ye huannu nyu nu 'dɔ. Nɛ- nue, 'v -tva 'huhɔlɛ gbo, 'v bibi -hlɔn lɛ, 'v pɛ 'o gblɛ, -ɛ 'we -nɔ nahuin ye, -v 'ku.

⁵-Ye kɛ Nyɪsɪva a leleenɔ, ɔɔ nyru -nu ye po, ɔ nɔ: «A mu -nu, a ni pi 'le huannu! 'N yie ni, -ɛ mɔ, -Yusu -nu, v kɔɔ 'o tu 'yie 'mu, nɔ- aa lɛ -mɔ. ⁶ɔ 'de nɔ ni, -ɛ nue, -tɛ 'a -gbɛ, ɔ nu o 'a -tutue, Nyɪsɪva -hiɔ 'le 'kukunyɔ -heyri ni, 'ɔ -hiɔ 'klɔ. Ba di 'le, ba 'ye -tɛgbi -nu, v piɔ o 'o gbo. ⁷A -ti, ba 'kika, ba le 'a -naagbopu, -ɛ mɔ, Nyɪsɪva -hiɔ 'le 'kukunyɔ -heyri 'mu ni, 'ɔ -hiɔ 'klɔ. -Yusu a -gbɛ, nɔ- di 'hru 'nye, ɔ 'mu 'a mu -pre, 'ke 'le Galileblugba 'mu. 'Kee ni, a dio 'le gbo ye. -Ti -gbo, 'n kɔ -bo -tu wen 'a mu ye, ni-ɪ ni.»

⁸-Tɛ v 'wɛn 'klɛɛ, -ye 'tata a ti 'yri, v -hɔn 'le 'dɛɛ ye 'mu ni. Huannu nyu wen a nue, kɔ, 'manv 'v nyu -wɛ a nue, 'v 'gba ci lɛ, -ɛ die nu, dɛ -nu, -ɛ mue 'lu -wɔn, v 'mue -Yusu a -naagbopu -wɔn lɛ na. ⁹-Tɛ v 'klɛɛ mu, -ye tii -do a ti 'yri, -Yusu 'ɔ diu ye 'mu 'bɛ wɔn, ɔ nɔ: «A ni 'wio,» v -mɛ -ye, 'v 'yiyɔ 'o 'hɛn 'mu gbo, 'v blɔ kwɛ ye gbo, 'v kli 'a bui, 'v nyo baa. ¹⁰-Ye kɛ -Yusu -nu ye po, ɔ nɔ: «A ni pi 'le huannu! Ba mu, ba le 'na -naagbopu, bu mu 'le Galileblugba 'mu. 'Kee ni, v di 'le 'mu gbo ye.»

'Soyuo -nu, -vɔ la -Yusu a 'dɛɛ 'yie -tu, v 'du la le hi

¹¹-Tɛ nyrugbapu a -gbɛ, v 'klɛɛ 'le -Yusu a -naagbopu -wɔn mu, -ye 'soyuo -nu, -vɔ -Yusu a 'dɛɛ 'yie -tu, 'waa nahuin -ye, v 'ya 'mu 'dɔ, 'v le Nyɪsɪva a -cɔhlɔnpinyɔ a nyɪgblakɪ -ti 'bii -nu, -ɪ mue 'lu -wɔn. ¹²-Tɛ v 'wɛn 'klɛɛ, -ye v kɔ 'blɔ a nahuin 'hɛɛn, v 'kukue lɛ, -ɛ die nu, v 'mu -ti a

-gbɛ 'mʊ lɛ pupo. -Tɛ ʋ pupui 'klɛɛ 'mʊ lɛ, -yɛ ʋ wɛɛn kɛ, 'kɛ bʊ -ha 'lɛ 'dai
'wliyɛ, bʊ -nyɛ 'sɔyuo. -Tɛ ʋ -nyɛ 'klɛɛ =nʊ, ¹³-yɛ kɛ ʋʋ =nʊ yɛ po, ʋ nɔ:
«Kɛ ba po: -A nɪ 'lɛ ŋmla 'mʊ, -Yusu a -naagbopʊ ʋ di 'lɛ 'tɔ 'mʊ, 'ʋ 'yri 'a
-plahʊn.» ¹⁴Kɛ ʋʋ lele po: «Bia -gʊlʊnʊma 'bɔ 'wɪn, -a di 'a klɛ-hɪhɪalɛ
'nɪ yɪ, -ɛ diɛ nʊ, a 'nɪ =han 'kla-wliyɛ'yɪya 'yɛ,» ¹⁵'sɔyuo ʋ gba 'wliyɛ =nʊ,
dɛ -gbo, 'blʊ a nahuin, ʋ plɛ bʊ nʊ, 'ʋ nʊɛ. Nɛ- nʊɛ, -hɔn 'o -nyɾɔwɔ a -gbɛ
'yɪɛ 'mʊ, -bo yɛ -nyɾɔwɔ -gbo kɛ, -tɪ a -gbɛ 'ɪ 'sɛɛ gbo, 'kɛ 'lɛ -Juukʊɛ -hɛyri.

-Tɛ -Yusu 'hru la 'a -naagbopʊ yɛ

(Makɪ 16.14-18; Luku 24.36-49; Saan 20.19-23; Nunu-tɔplɪ 1.6-8)

¹⁶'Plu dɛ a -gbɛ, ɛ 'mʊ mu -hi, -Yusu a -naagbopʊ -pu =tu 'o -do =nʊ,
ʋ mu nɪ, 'kɛ 'lɛ Galileblɔgba 'mʊ, 'ʋ 'ya 'lɛ dɔgba =nʊ 'lu, -Yusu tɔɔ o =nʊ.
¹⁷Dɔgba a -gbɛ 'lu, 'kɛ ɔ 'hru 'o =nʊ yɛ. -Tɛ ʋ 'yo 'klɛɛ, -yɛ ʋ blɔ yɛ gbo
kwli, 'ʋ nyo baa. Kɛɛ, 'kɛ nahuin -yɛ nɪ 'o, 'ʋ 'nɪnɪ pui -tɛɛ, -ɛ mɔ, -Yusu'u
nɪ, ɔ 'hru 'o =nʊ yɛ, ¹⁸-Yusu 'ɔ 'yɪya 'o =nʊ yɛ gbo, ɔ nɔ: «Kʊɛ 'lɛ yakɔ
'mʊ gbo, -bo yɛ -tʊtʊ kɛ, 'klɪ 'bii =nʊ, 'nʊ nʊ, 'nʊ 'ɛ nɪ dɛ =dɛ win kɛ kɔɔ,
Nyɪsʊa, nɔ- -nyɪ 'mʊ. ¹⁹Ba mu 'lɛ daku 'bii -wɔn, -ʋ nɪ nɔ 'klɔ kɛ, ba nʊɛ, ʋ
'mʊ 'na -naagbopʊ -hɛ. Ba pu 'nie 'lu lɛ, 'kɛ 'lɛ -a nɪ Bu Nyɪsʊa, kɔ 'a 'Yu, kɔ
'a -Hihiu a 'dʊ 'kwli 'mʊ. ²⁰Ba tɔɔ =nʊ, 'kɛ bʊ =tuu 'o -tɪ 'bii =nʊ, 'n lɛ 'a mʊ,
ba nʊ. Ba kɔ 'a yiyɪɛ, 'kɛ 'n di 'o 'a mʊ 'hʊn 'mʊ nɪ, 'ɛ nɪ -nyɾɔwɔ, ɛ 'mʊɛ
gba -gbagba, 'klɔ 'mʊ 'o 'mʊ -hɔn.»